

موازین فنی ورزشگاههای کشور

(جلد اول)

مطالعات وضع موجود مراکز ورزشی

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه

۲۱
۱۳۷۵/۲/۲۳

موازین فنی ورزشگاههای کشور

جلد اول

مطالعات وضع موجود مراکز ورزشی

نشریه شماره ۱-۱۳۲

معاونت امور فنی
دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

فهرستبرگه

سازمان برنامه و بودجه. دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

موازین فنی ورزشگاههای کشور/ معاونت امور فنی، دفتر تحقیقات و معیارهای فنی. - تهران:
سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۷۴.

ج۴: مصور، عکس. - (سازمان برنامه و بودجه، دفتر تحقیقات و معیارهای فنی؛ نشریه شماره
۱۳۲) (انتشارات سازمان برنامه و بودجه؛ ۷۴/۰۰/۱۱-۷۴/۰۰/۸)

مربوط به دستورالعمل شماره ۱۵۶۷۱-۵۶-۵-۵۱۹۸-۱۰۲ مورخ ۷/۱۲/۷۳
کتابنامه

مندرجات: ج. ۱. مطالعات وضع موجود مراکز ورزشی. - ج. ۲. مقررات و معیارهای طراحی
مراکز ورزشی. - ج. ۳. مشخصات کالبدی و مقررات رشته‌های ورزشی متداول در کشور. - ج. ۴.
اقلیم و ورزش در هوای آزاد.

۱. ورزشگاهها - استانداردها. ۲. ورزشگاهها - ایران. ۳. ورزش - قواعد. ۴. ورزش - عوامل
اقلیمی. ۵. ورزش - ایران. الف. سازمان برنامه و بودجه. مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و
انتشارات. ب. عنوان. ج. فروست.

ش. ۱۳۲ س/ ۳۶۸ TA

موازین فنی ورزشگاههای کشور - جلد اول: مطالعات وضع موجود مراکز ورزشی

تهیه کننده: دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

ناشر: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات

چاپ اول: ۵۰۰ نسخه، ۱۳۷۴

قیمت: ۱۷۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: مؤسسه زحل چاپ

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

جمهوری اسلامی ایران

سازمان برنامه و بودجه

دستور العمل شماره : ۱۵۶۷۱-۵۶-۵/۵۱۹۸-۱۰۳ مورخ : ۷۳/۱۲/۷	به : تمامی دستگاههای اجرایی و مهندسان مشاور
موضوع : موازین فنی ورزشگاههای کشور	
تذکره :	
<p>باستناد ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه کشور و آیین نامه استاندارد های اجرایی طرح های عمرانی، به پیوست نشریات شماره ۱-۱۳۲، ۲-۱۳۲، ۳-۱۳۲ و ۴-۱۳۲ دفتر تحقیقات و معیارهای فنی این سازمان با عنوان "موازین فنی ورزشگاههای کشور" ابلاغ می شود.</p> <p>نوع دستور العمل مذکور در ماده هفت آیین نامه استاندارد های اجرایی طرح های عمرانی برای هر یک از نشریات یاد شده بشرح زیر است :</p> <p>الف - نشریه شماره ۱-۱۳۲ با عنوان "مطالعات وضع موجود مراکز ورزشی"، نوع سه.</p> <p>ب - نشریه شماره ۲-۱۳۲ با عنوان "مقررات و معیارهای طراحی مراکز ورزشی"، نوع یک.</p> <p>پ - نشریه شماره ۳-۱۳۲ با عنوان "مشخصات کالبدی و مقررات رشته های ورزشی متداول در کشور" نوع سه.</p> <p>ت - نشریه شماره ۴-۱۳۲ با عنوان "اللیم و ورزش در هوای آزاد"، نوع سه.</p> <p>تاریخ مندرج در ماده ۸ آیین نامه در مورد این دستور العمل ۱/۳/۱۳۷۴ است.</p>	
<p style="text-align: center;"> مسعود روغنی زنجانی معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه</p>	

آیین نامه استانداردهای اجرایی طرحهای عمرانی

مصوبه ۱۳۵۲/۴/۳۰ هیات وزیران

فصل سوم - انواع دستورالعمل و نحوه ابلاغ

- ماده ۷- دستورالعمل‌های موضوع این آیین نامه به سه گروه به شرح زیر تقسیم می‌شود:
- بند ۱- گروه اول دستورالعمل‌هایی که رعایت کامل مفاد آن از طرف دستگاههای اجرایی و مهندسان مشاور و پیمانکاران و عوامل دیگر ضروری است (نظیر فرم ضمانت نامه‌ها، فرم پیمانها، استانداردهای فنی، تجزیه واحدها و غیره).
- بند ۲- گروه دوم دستورالعمل‌هایی که بطور کلی و برای موارد عادی تهیه می‌گردد و بر حسب مورد دستگاههای اجرایی و مهندسان مشاور و پیمانکاران و عوامل دیگر می‌توانند به تشخیص خود مفاد دستورالعمل و یا ضوابط و معیارهای آنرا با توجه به کار مورد نظر و در حدود قابل قبولی که در دستورالعمل تعیین شده تغییر داده و آنرا با شرایط خاص کار مورد نظر تطبیق دهند (نظیر حق الزحمه مهندسان مشاور شرایط عمومی پیمان و مشخصات عمومی و غیره).
- بند ۳- گروه سوم دستورالعمل‌هایی است که به عنوان راهنمایی و ارشاد دستگاههای اجرایی و موسسات مشاور و پیمانکاران و سایر عوامل تهیه می‌شود و رعایت مفاد آن در صورتیکه دستگاههای اجرایی و موسسات مشاور و روشهای بهتری داشته باشند اجباری نیست.
- ماده ۸- سازمان موظف است گروه هر دستورالعمل را بطور مشخص در متن آن قید نموده و به علاوه در مورد دستورالعمل‌های گروه ۱ و گروه ۲ تا تاریخی که از آن تاریخ لازم است به مورد اجرا گذاشته شود تعیین نماید. مدت زمان بین تاریخ صدور این دستورالعمل‌ها و تاریخی که به مورد اجرا گذاشته می‌شود نباید از ۳ ماه کمتر باشد. در صورتی که دستورالعمل ناقص و یا جایگزین تمام و یا قسمتی از دستورالعمل‌های قبلی باشد لازم است مراتب صراحتاً " و یادکر مشخصات دستورالعمل‌های قبلی در متن دستورالعمل قید گردد.

بسمه تعالی

پیشگفتار

طرح تحقیقاتی " موازین و مقررات فنی ورزشگاههای کشور " از طرف دفتر تحقیقات و معیارهای فنی سازمان برنامه و بودجه در ابتدای سال ۱۳۷۰ به مهندسان مشاور شباک واگذار شد. همزمان با پشت سر نهادن مراحل نهایی کار در شهریور ماه ۱۳۷۲ مجموعه گزارش های مهندسان مشاور ایران پویس که برای دفتر معیارها و برنامه ریزی ساختمانهای دولتی ، وزارت مسکن و شهرسازی ، تهیه شده بود از طریق دفتر تحقیقات و معیارهای فنی در اختیار این مهندسان مشاور قرار گرفت .

مطالب حاضر در مجموع حاصل مطالعات مهندسان مشاور معماری ، شهرسازی و برنامه ریزی شباک با بهره گیری از مطالعات مهندسین مشاور ایران پویس در تدوین جلد سوم و ضمیمه می باشد .

مسئولیت هدایت پروژه و انطباق آن با اهداف مورد نظر دفتر تحقیقات و معیارهای فنی سازمان برنامه و بودجه از ابتدا به عهده آقای مهندس مسعود عسکری بوده است همفکری آقایان مهندس سید اکبر هاشمی ، مهندس مصطفی یزدانشناس ، مهندس پرویز سید احمدی ، مهندس علی طاهری ، مهندس مسعود بخشی ، مهندس طاهر کریمپور در پیشبرد این کار تحقیقاتی نقشی موثر داشته است .

همکاری صمیمانه صاحب نظران و دست اندرکاران جامعه ورزشی کشور به ویژه آقایان : بهرام افشارزاده (مشاور امور بین الملل سازمان تربیت بدنی و دبیرکل سابق کمیته المپیک جمهوری اسلامی ایران) ، عنایت الله آتشی (دبیر فدراسیون بسکتبال جمهوری اسلامی ایران و سرپرست امور ورزشی مجموعه آزادی) ، دکتر جمشید آیریا (سرپرست دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تربیت معلم) ، غلامرضا جباری (مدیرکل تربیت بدنی دانشگاه صنعتی شریف) ، همکاران طرح در دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران ،

آقایان غلامرضا سمندر، محمد حیدری، حمید شریفی نیا، حمید دامرودی، محمود اعتماد العلما، محمدعلی ترابی، علیرضا شهبازی و محمدعلی باغ نیز موجب غنای بیشترکار شده است.

سازمانها و نهادهای مشروح زیر نیز در امر هدایت و راهنمایی مسئولیت پروژه همکاری صمیمانه و موثری داشته اند.

- کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران

- دفتر فنی مهندسی و عمران سازمان تربیت بدنی ایران

- اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش

- معاونت امور فرهنگی و آموزشی، اداره کل جهاد تربیت بدنی ایران

- معاونت امور فرهنگی و آموزشی، دفتر تحقیقات و آموزش سازمان تربیت بدنی

ایران

- دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران

- دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی تربیت معلم

- دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران

- شورای گروه معماری جامعه مهندسان مشاور ایران

- مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن

- ادارات کل تربیت بدنی استانها

- دفتر امور عمران شهری و مسکن سازمان برنامه و بودجه

- سازمان برنامه و بودجه استانها

کارشناسان، محققان و مسئولان مشروح زیر نیز خود مستقیماً "عهده دار انجام تحقیقات و تدوین گزارشات بودند :

آقای دکتر بزرگو (کارشناس ارشد در امور اجتماعی و برنامه ریزی)، آقای

دکتر عطاءالله صفایی (کارشناس ارشد برنامه ریزی، شهرسازی و معماری)،

آقای مهندس ایرج نیامیر (کارشناس ارشد معماری، شهرسازی، برنامه ریزی

و مدیر پروژه)، آقای سیاوش انصاری نیا (کارشناس ارشد برنامه ریزی،

شهرسازی و معماری)، آقای مهندس هدایت الله جزایی (کارشناس ارشد معماری)،

آقای مسعود رعایایی (کارشناس ارشد ورزش، عضو هیات علمی و مدیر

گروه طب ورزش در دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران)، آقای مهندس محمد زاهدی (کارشناس مسئول سازه و تاسیسات مکانیکی پروژه)، خانم مهندس منصوره طاهباز (کارشناس معماری و اقلیم)، خانم مهندس مریم دخت موسوی (کارشناس معماری)، آقای اکبر احمدزادی (مسئول اموراداری و مالی پروژه) و خانم ها زهره افتخار، منیژه طهماسبی و فائزه نجیمی (مسئولین امورترسیمی ، تحریر و ویرایش گزارشها).

دفتر تحقیقات و معیارهای فنی سازمان برنامه و بودجه وظیفه خود می داند از مساعدت ها و تلاش های صمیمانه و بیدریغ تمامی سازمانها ، نهادها، دستگاههای اجرایی ، دانشگاهها و کارشناسان و افرادی که در مراحل تهیه و هدایت پروژه همکاری داشته اند تشکر و قدردانی نموده توفیق روز افزون آنان را از درگاه ایزد متعال مسئلت نماید.

دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

بهار ۱۳۷۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	- مقدمه
۱	۱- مطالعات منطقه‌ای
۱	۱-۱ : ویژگیهای اقلیمی
۱	۱-۱-۱ : مناطق اقلیمی
۱	۱-۱-۲ : اقلیم و ورزش
۷	۱-۱-۳ : اقلیم و ساختمانهای ورزشی
۱۱	۱-۲ : ویژگیهای اقتصادی موثر در بخش ورزش
۱۱	۱-۲-۱ : بررسی وضعیت موجود و توان اقتصادی
۱۳	۱-۲-۲ : بار مالی و اعتبارات تربیت بدنی
۱۸	۱-۲-۳ : نتیجه گیری
۱۹	۱-۳ : ویژگیهای اجتماعی موثر در بخش ورزش
۲۰	۱-۳-۱ : تراکم جمعیت
۲۱	۱-۳-۲ : اقتصاد
۲۲	۱-۳-۳ : فرهنگ
۲۲	۱-۴ : پیشینه تربیت بدنی در ایران
۲۶	۲- مطالعه وضع موجود سازمانها و ارگانهای ورزشی کشور
۲۶	۲-۱ : شناسایی سازمانهای ذیربط و سهم هر یک در توسعه بخش ورزش کشور
۲۷	۲-۱-۱ : سازمان تربیت بدنی
۳۳	۲-۱-۲ : کمیته ملی المپیک ایران
۳۷	۲-۱-۳ : تربیت بدنی دانشگاهها و مدارس عالی کشور

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴۱	۲-۱-۴ : تربیت بدنی آموزش و پرورش
۴۴	۲-۱-۵ : تربیت بدنی سازمانهای دولتی و غیردولتی
۴۵	۲-۱-۶ : بخش خصوصی
۴۶	۳- مطالعه وضع موجود موازین و مقررات فنی
۴۶	۳-۱ : موازین و مقررات شهری
۴۸	۳-۲ : مقررات طراحی و ساخت
۴۸	۳-۳ : مقررات و مشخصات فنی انواع ورزش ها
۵۰	۴- سیاستهای اجرایی توسعه بخش ورزش در ایران
۵۰	۴-۱ : تحلیل وضع موجود بخش ورزش
۵۰	۴-۱-۱ : تحلیل وضع موجود سازمانها و ارگانهای ورزشی کشور
۵۲	۴-۱-۲ : تحلیل وضع موجود تاسیسات ورزشی
۵۴	۴-۱-۳ : تحلیل وضع موجود موازین و مقررات فنی
۵۵	۴-۱-۴ : تحلیل منطقه‌ای از دیدگاه ورزش
۵۹	۴-۲ : مطالعه و بررسی رهنمودهای برنامه اول جمهوری اسلامی ایران
۵۹	۴-۲-۱ : اهداف و استراتژیها
۶۰	۴-۲-۲ : سیاستهای کلی
۶۲	۴-۲-۳ : برنامه‌های اجرایی
۶۵	۴-۲-۴ : منابع مالی و اعتبارات
۶۸	۴-۳ : نیازهای روبه گسترش جامعه به خدمات ورزشی
۷۰	۴-۳-۱ : ابعاد و نیازها

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷۳	۴-۳-۲ : تامین زمین برای فعالیتهای ورزشی
۷۸	۴-۳-۳ : بحران تامین زمین در آینده
۷۹	۴-۳-۴ : چگونگی تخصیص زمینهای ورزشی در شهرها
۸۱	۴-۳-۵ : ویژگیهای جمعیتی و تاثیر آن بر برنامه ریزی برای ورزش
۵- مطالعه وضع موجود تاسیسات ورزشی	
۸۲	۵-۱ : شهرهای مورد مطالعه
۸۶	۵-۲ : شرایط عمومی ورزشگاهها
۸۶	۵-۲-۱ : اراضی تحت اشغال و زیربناهای موجود
۸۶	۵-۲-۲ : نوع و سهم هریک از فعالیت های ورزشی
۱۲۱	۵-۲-۳ : تاسیسات جنبی ورزشگاهها
۱۲۱	۵-۲-۴ : ورزشکاران و تماشاچیان ورزشی
۱۳۲	۵-۳ : شرایط کیفی ورزشگاهها
۱۳۲	۵-۳-۱ : مدیریت و خدمات رفاهی
۱۳۲	۵-۳-۲ : سالن ها و تاسیسات مکانیکی و برق
۱۳۸	۵-۳-۳ : جمع بندی و نتیجه گیری
۱۳۹	۵-۴ : امکانات ورزشی براساس شهرها
۱۸۲	۵-۵ : امکانات ورزشی براساس شهرستانها
۱۹۴	۵-۶ : ارزیابی و نتیجه گیری
۶- مطالعه موردی مراکز ورزشی نمونه	
۱۹۵	۶-۱ : مشخصات عمومی مراکز ورزشی نمونه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۱۴	۶-۲ : ارزیابی و نتیجه گیری
۲۱۶	۷- فهرست ورزش های متداول در جهان و ایران
۲۲۷	۸- تعاریف و مشخصات مکانهای ورزشی
۲۳۱	کتابنامه
۲۵۳	منابع
۲۵۷	نقشه نامه

فهرست جداول

شماره جدول	عنوان	صفحه
۱-۱	مناطق اقلیمی و مشخّمات مربوط به هر يك	۲
۱-۲	شهرهای مناطق گرم ایران	۳
۱-۳	شهرهای مناطق معتدل ایران	۴
۱-۴	شهرهای مناطق سرد ایران	۵
۱-۵	امكان فعاليت های ورزشی درهواي آزاد برحسب شرایط اقلیمی	۶
۱-۶	میزان سازگاری فعاليت های ورزشی برحسب اقليم	۸
۱-۷	مناطق اقلیمی از دیدگاه ساختمان	۹
۱-۸	مناطق اقلیمی و خصوصیات کالبدی	۱۰
۱-۹	وضعیت اعتبارات بخش تربیت بدنی از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۹	۱۴
۱-۱۰	شاخص اعتبارات بخش تربیت بدنی و ورزش در سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۹	۱۵
۱-۱۱	مقایسه توزیع اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی برحسب برنامه درسالهای ۶۷، ۶۸، ۶۹	۱۶
۱-۱۲	مقایسه توزیع اعتبارات جاری بخش تربیت بدنی و ورزش، برحسب برنامه درسالهای ۶۷، ۶۸، ۶۹	۱۷
۲-۱	توزیع اماکن و تاسیسات ورزشی سرپوشیده سازمان تربیت بدنی، سال ۱۳۶۶	۲۹
۲-۲	توزیع اماکن و تاسیسات ورزشی روباز سازمان تربیت بدنی، سال ۱۳۶۶	۲۹

فهرست جداول

شماره جدول	عنوان	صفحه
۲-۳	تعداد کارکنان موجود برحسب تخصص (۱۳۷۰)	۲۲
۲-۴	متخصصین موجود رشته‌های ورزشی متداول در ایران ، شاغل در سازمان تربیت بدنی (۱۳۷۰)	۲۴
۲-۵	کارکنان متخصص در کمیته ملی المپیک (۱۳۷۰)	۲۶
۲-۶	تعداد کانونهای ورزشی مدارس و دانش‌آموزان عضو در مقاطع سالهای ۱۳۶۲ و ۱۳۶۷ و ۱۳۶۸	۴۳
۴-۱	توزیع اعتبارات جاری بخش تربیت بدنی و ورزش ۱۳۶۸ - ۱۳۷۲	۶۵
۴-۲	توزیع اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی و ورزش ۱۳۶۸ - ۱۳۷۲	۶۶
۴-۳	سرمایه‌گذاری بخش تربیت بدنی و ورزش ۱۳۶۸ - ۱۳۷۲	۶۷
۴-۴	فضاهای روباز ورزشی وابسته به سازمان تربیت بدنی به‌ازاء جمعیت براساس سرشماری ۱۳۶۵	۶۸
۴-۵	فضاهای سرپوشیده ورزشی وابسته به سازمان تربیت بدنی به‌ازاء جمعیت براساس سرشماری ۱۳۶۵	۶۹
۴-۶	تاسیسات ورزشی وابسته به سازمان تربیت بدنی به‌ازاء جمعیت براساس سرشماری ۱۳۶۵	۷۰
۴-۷	میزان رشد خدمات ورزشی در مناطق شهری	۷۱
۴-۸	میزان رشد خدمات ورزشی در مناطق روستایی	۷۲

فهرست جداول

شماره جدول	عنوان	صفحه
۴-۹	مقاطع برنامه ریزی در شهر اراک	۷۴
۴-۱۰	کاربری زمین در بوشهر (۱۳۶۲)	۷۴
۴-۱۱	کاربری زمین در شهر کرمان	۷۵
۴-۱۲	کاربری زمین در شهر زنجان	۷۶
۴-۱۳	اراضی سبز و ورزشی در سایر کشورها	۷۶
۴-۱۴	اراضی سبز و ورزشی در شهرهای ایران	۷۷
۵-۱	موقعیت و جمعیت شهرهای مورد مطالعه	۸۲
۵-۲	مساحت و سرانه زمین‌های ورزشی در شهرهای مورد مطالعه	۸۷
۵-۳	گروه بندی ورزشها	۸۹
۵-۴	ورزش های دسته جمعی توپی	۹۱
۵-۵	ورزش های راکتی	۹۴
۵-۶	ورزش های ززمی	۹۷
۵-۷	ورزش های انفرادی قدرتی	۱۰۰
۵-۸	ورزش های سواری	۱۰۳
۵-۹	ورزش های آبی	۱۰۶
۵-۱۰	ورزش فوتبال	۱۰۹
۵-۱۱	ورزش تیراندازی	۱۱۲
۵-۱۲	ورزش های دو و میدانی	۱۱۵
۵-۱۳	گروههای ورزشی برحسب اولویت	۱۱۸
۵-۱۴	تاسیسات بهداشتی ورزشگاهها به نسبت مساحت	۱۲۲

فهرست جداول

شماره جدول	عنوان	صفحه
۵-۱۵	تاسیسات بهداشتی ورزشگاه‌ها به نسبت تعداد ورزشکار	۱۲۵
۵-۱۶	ورزشکاران و تماشاچیان ورزشی	۱۲۹
۵-۱۷	مدیریت ورزشگاهها	۱۳۳
۵-۱۸	تاسیسات مکانیکی و برق ورزشگاهها	۱۳۶
۵-۱۹	مشخصات ورزشگاههای شهرها	۱۴۰
۵-۲۰	شهر اراك	۱۴۵
۵-۲۱	شهر اردبیل	۱۴۶
۵-۲۲	شهر ارومیه	۱۴۷
۵-۲۳	شهر اصفهان	۱۴۸
۵-۲۴	شهر اهواز	۱۴۹
۵-۲۵	شهر ایلام	۱۵۰
۵-۲۶	شهر باختران	۱۵۱
۵-۲۷	شهر بندرعباس	۱۵۲
۵-۲۸	شهر بوشهر	۱۵۳
۵-۲۹	شهر تبریز	۱۵۴
۵-۳۰	شهر تهران	۱۵۵
۵-۳۱	شهر خرم آباد	۱۵۶
۵-۳۲	شهر خوی	۱۵۷
۵-۳۳	شهر دزفول	۱۵۸
۵-۳۴	شهر رشت	۱۵۹
۵-۳۵	شهر زاهدان	۱۶۰

فهرست جداول

شماره جدول	عنوان	صفحه
۵-۳۶	شهر زنجان	۱۶۱
۵-۳۷	شهر ساری	۱۶۲
۵-۳۸	شهر ساوه	۱۶۳
۵-۳۹	شهر سبزوار	۱۶۴
۵-۴۰	شهر سمنان	۱۶۵
۵-۴۱	شهر سنندج	۱۶۶
۵-۴۲	شهر شیراز	۱۶۷
۵-۴۳	شهر شهرکرد	۱۶۸
۵-۴۴	شهر قزوین	۱۶۹
۵-۴۵	شهر قم	۱۷۰
۵-۴۶	شهر کاشان	۱۷۱
۵-۴۷	شهر کرج	۱۷۲
۵-۴۸	شهر کرمان	۱۷۳
۵-۴۹	شهر گرگان	۱۷۴
۵-۵۰	شهر ماکو	۱۷۵
۵-۵۱	شهر مشهد	۱۷۶
۵-۵۲	شهر ملایر	۱۷۷
۵-۵۳	شهر نجف آباد	۱۷۸
۵-۵۴	شهر همدان	۱۷۹
۵-۵۵	شهر یاسوج	۱۸۰
۵-۵۶	شهر یزد	۱۸۱
۵-۵۷	تعداد ورزشکاران و مربیان به جمعیت ورزشکار و جمعیت شهرستان	۱۸۲

فهرست جداول

شماره جدول	عنوان	صفحه
۵-۵۸	تاسیسات ورزشی شهرستانها	۱۸۷
۵-۵۹	مربیان و داوران ورزشی	۱۸۹
۵-۶۰	رشته‌های ورزشی و تعداد ورزشکاران شهرستانها	۱۹۲
۵-۶۱	میانگین توزیع سرانه زمین ورزشی	۱۹۴
۷-۱	فهرست ورزشهای متداول در جهان و ایران	۲۲۰

مقدمه

زنیرو بود مرد را راستی زسستی کزی زاید و کاستی

اعتدال جسم تعادل روحی انسان را بدنبال دارد، زیرا به تمرکز نیروهای جسمانی کمک می کند. تعادلی که ازورای پرورش جسم بوجودمی آید، انسان را به کشف ناشناخته های طبیعت رهنمون می شود. واین امر به وی امکان می دهد تا محیط خود را بهترشناسایی کند وکاشف عوامل بیرونی پیرامونش باشد تا نهایتاً محیطی مطلوب فراهم آورد که درآن آرام باشد.

نیاز مبرم به توسعه بیش از پیش فعالیت های ورزشی در سطح کشور ، بویژه اهمیتی که درپیشبرد وتداوم سالم سازی فکر و روان انسانهاوجود دارد ، این دفتر را برآن داشت تا زمینه های پژوهشی موضوع یاد شده را در ابعاد گوناگون مورد بررسی و مطالعه قرار دهد. تلاش این پژوهش تهیه وتنظیم معیارها وموازینی است برای دستیابی به بهبود عملکرد

فضاهای ورزشی و ضوابط طراحی فضاهای جدید که نتیجه آن ایجاد فضاهای مطلوب با عملکرد صحیح است، تا بر این اساس نیازهای واقعی جامعه در کنار مقدرات اقتصادی راه حل های مناسبی را برای ایجاد محیطی سالم بدست دهد. مجموعه ضوابط حاضر راهنمائیست برای دست اندرکاران، مهندسان مشاور و طراحان فضاهای ورزشی. این مجموعه در چهار جلد بشرح زیر تهیه و تنظیم شده است.

- جلد اول: " مطالعات وضع موجود مراکز ورزشی "

در این مجلد، مطالعات منطقه ای، وضع موجود تاسیسات ورزشی، سازمانها و نهادهای ورزشی کشور، سیاست های اجرایی توسعه بخش ورزش در برنامه اول توسعه و مطالعات موردی مراکز ورزشی نمونه در کشورهای مختلف، ارائه شده است. هدف مطالعه در این مجلد، دستیابی به وضع موجود و خط مشی های کلی برنامه عمرانی و روند توسعه این بخش است به ترتیبی که بتوان زمینه مناسبی برای مطالعات جلد دوم، مقررات و معیارهای طراحی مراکز ورزشی، فراهم آورد.

- جلد دوم: " مقررات و معیارهای طراحی مراکز ورزشی "

در این مجلد مقررات و معیارهای طراحی سالن های ورزشی میدانی و آبی، سیستم های طراحی سازه ای و تاسیسات برقی و مکانیکی مد نظر بوده که با ملاحظات ویژه ای در زمینه آکوستیک، مقررات ایمنی در برابر حریق و طراحی برای معلولین تدوین شده است. در بخش آخر این جلد معیارهای جمعیتی و پیش بینی جمعیت ورزشکار در اقالیم مختلف همراه با ترکیب فضایی و ویژگیهای مراکز ورزشی مورد توجه قرار گرفته است. هدف مطالعه در این جلد دست یافتن به مقررات و معیارهای طراحی مراکز ورزشی است که با مجموعه مطالب ارائه شده می تواند به نحو موثری مورد استفاده مهندسان مشاور، طراحان و مجریان قرار گیرد.

- جلد سوم: " مشخصات کالبدی و مقررات رشته های ورزشی متداول در کشور "

در این مجلد مشخصات و مقررات ۲۶ رشته ورزشی متداول در کشور مورد نظر بوده که برای هر یک تاریخچه مختصری از پیدایش و تکامل بازی، مشخصات ورزش و مشخصات کالبدی و محیطی بازیر فصل های، ابعاد و اندازه، ملاحظات فنی و جزئیات ساختمانی،

تجهیزات و امکانات و بالاخره ملاحظات محیطی شامل مباحث روشنایی ، دما ، رطوبت و آگوستیک ارائه شده است.

- جلد چهارم : اقلیم و ورزش

این مجلد تحقیق نوینی است در زمینه اقلیم و ورزش که به منظور دستیابی به میزان کمی فعالیت های ورزشی در هوای آزاد برحسب شرایط اقلیمی انجام شده است. هدف این بخش یافتن نسبت توزیع زمین های روباز به سرپوشیده در مراکز ورزشی است، این کار بصورت علمی و نظری انجام شده که امید است با اجرای نمونه هایی در اقلیم های گوناگون قطعیت لازم را برای توصیه پیدا کند.

دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

بهار ۱۳۷۴

۱- مطالعات منطقه‌ای

۱-۱ : ویژگی‌های اقلیمی

۱-۱-۱ : مناطق اقلیمی

مناطق اقلیمی ایران با توجه به عوامل تعیین کننده اقلیمی و وضعیت آب و هوایی شهرهای ایران براساس اطلاعات به دست آمده از ایستگاههای هواشناسی مطابق جدول شماره ۱-۱ به ۹ منطقه اقلیمی تقسیم می شود .

شهرهای مورد نظر پروژه بر مبنای مناطق اقلیمی فوق در جدولهای تفصیلی و نقشه‌ها، به شرح زیر گروه بندی شده‌اند :

- جدول ۱-۲ و نقشه ۱-۱ شهرهای مناطق اقلیمی گرم

- جدول ۱-۳ و نقشه ۱-۲ شهرهای مناطق اقلیمی معتدل

- جدول ۱-۴ و نقشه ۱-۳ شهرهای مناطق اقلیمی سرد

جداول و نقشه‌های فوق علاوه بر اطلاعات کلی ، حاوی اطلاعات اختصاصی از شرایط اقلیمی محل می باشد . در این جداول همچنین تعداد روزهای مناسب برای فعالیت‌های ورزشی در هوای آزاد نیز محاسبه و ارائه شده است .

۱-۱-۲ : اقلیم و ورزش

فعالیت های ورزشی در هوای آزاد ارتباط مستقیم با شرایط آب و هوای منطقه دارد . عوامل اقلیمی تعیین کننده ، بجز باد و بارندگی که اساساً " جزو عوامل نامساعد اقلیمی برای فعالیت های ورزشی به شمار می آید " دما " و " رطوبت نسبی هوا " می باشد . شدت دما ، میزان رطوبت هوا و چگونگی ترکیب آن دو امکان فعالیت های ورزشی را تسهیل

مناطق اقلیمی و مشخصات اقلیمی و اقلیمی

جدول ۱-۱

ردیف	مناطق اقلیمی	میانگین دمای سالانه (سانتیگراد)	میانگین رطوبت نسبی سالانه (درصد)	روزهای یخبندان (روز)	میزان بارندگی (میلیمتر در سال)	میانگین دما در شب و روز (۱۱) و (سانتیگراد)	ردیف
۱	گرم خشک	بیشتر از ۲۰	کمتر از ۴۰	کمتر از ۵۰	کمتر از ۵۰	۲۰ تا	۱
۲	گرم مرطوب	بیشتر از ۲۰	بیشتر از ۶۰	نهارد	بیشتر از ۱۰۰	۵ تا	۲
۳	گرم معتدل	بیشتر از ۲۰	۴۰ تا ۶۰	کمتر از ۵۰	بیشتر از ۱۰۰	۱۰ تا	۳
۴	معتدل خشک	۲۰ تا ۱۵	کمتر از ۴۰	بیشتر از ۱۰۰	۵۰ بیشتر	۱۵ تا	۴
۵	معتدل مرطوب	۲۰ تا ۱۵	بیشتر از ۶۰	کمتر از ۵۰	بیشتر از ۱۰۰	۱۰ تا	۵
۶	معتدل	۲۰ تا ۱۵	۴۰ تا ۶۰	کمتر از ۱۰۰	بیشتر از ۱۰۰	۱۵ تا	۶
۷	سرد خشک	کمتر از ۱۵	کمتر از ۴۰	بیشتر از ۱۰۰	بیشتر از ۱۰۰	۲۰ تا	۷
۸	سرد مرطوب	کمتر از ۱۵	بیشتر از ۶۰	بیشتر از ۱۰۰	بیشتر از ۱۰۰	۲۰ تا	۸
۹	سرد معتدل	کمتر از ۱۵	۴۰ تا ۶۰	بیشتر از ۱۰۰	بیشتر از ۱۰۰	۲۰ تا	۹

(۱) - میانگین تغییرات دما تا ۲۰ درجه (زیاد)، تا ۱۵ درجه (متوسط) تا ۱۰ درجه (کم) تا ۵ درجه ناچیز می باشد.

شهرهای مسائلی که در آن گرم است

جدول ۱-۳

شماره شهر	میانگین دمای سالانه (سانتیگراد)	میانگین رطوبت روزهای پهنان (درصد)	میزان بارندگی (میلیمتر برسال)	(۱۱) تغییرات دما در شب و روز		نسبت اقلیم	ارتفاع از سطح دریا (متر)	عرض جغرافیایی (درجه - دقیقه)	میانگین ساعات آفتابی در سال (مجموعه)	میانگین بادهای سرد (سانتیگراد)	جهت و دفع باد غالب	میانگین دمای هوا در طول روز (مجموعه)
				در شب	در روز							
۵۰	۲۵/۲	۶۷	۱۲۶	باجسر	گرم	مرطوب	۱۰	۲۷-۱۳	۷۳	۲۵/۸	جنوب	۲۵/۸
۶۶	۲۳/۵	۶۵	۲۱۸	باجسر	گرم	مرطوب	۲	۲۸-۵۹	۷۵	۲۶/۷	شمال غربی - غرب	۲۶/۷
۶۶	۲۴/۷	۵۰	۱۷۶	متوسط	گرم	معتدل	۱۸	۲۱-۲۰	—	۳۹/۶	شمال غربی - غرب	۳۹/۶
۵۸	۲۵/۱	۴۳	۳۸۰	متوسط	گرم	معتدل	۱۴۳	۳۳-۲۴	۶۱	۳۸/۵	جنوب غربی - جنوب	۳۸/۵
۵۰	۲۰/۲	۴۱	—	متوسط	گرم	معتدل	۱۲۸	۳۴-۳۸	—	۳۹/۳	—	۳۹/۳
۵۰	۲۰/۲	۴۵	۱۲۲	متوسط	گرم	معتدل	۱۵۵	۳۳-۵۹	۵۸	۲۱/۹	جنوب - شمال شرقی	۲۱/۹

(۱۱) - میانگین تغییرات دما : تا ۳۰ درجه (زیاد) تا ۱۵ درجه (متوسط) تا ۱۰ درجه (کم) و تا ۵ درجه (باجسر)

شماره‌های مناسبات معین استان تهران

جدول ۱-۳

شماره مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت	ارتفاع از سطح زمین (متر)	مکان مناسبت	سوی الپ		تعداد مناسبت	تعداد مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت	مکان مناسبت
							شرق	غرب								
۷۵	غرب - جنوب غربی	۲۹/۳	۷۲	۳۲ - ۳۷	۱۵۹۰	منتهی	منتهی	منتهی	متوسط	۱۱۹/۵	۸۰	۳۸	۱۶/۷	ایطیان		
۷۵	غرب	۲۸/۵	۷۰	۲۵ - ۲۹	۱۱۹۱	منتهی	منتهی	متوسط	متوسط	۱۱۸	۶۱	۳۹	۱۷/۳	تهران		
۷۵	شمال - شمال غربی	۳۷/۳	۷۲	۲۹ - ۳۸	۱۳۷۰	منتهی	منتهی	زیساده	زیساده	۱۰۹/۵	۵۸	۳۹	۱۷/۹	زاهدان		
۷۵	شمال غربی - غرب	۴۰/۵	۷۰	۳۰ - ۳۵	۱۷۲۹	منتهی	منتهی	زیساده	زیساده	۱۶۶	۹۱	۳۳	۱۵/۳	کرمان		
۶۶	شمال غربی - غرب	۴۰/۳	۷۰	۳۱ - ۵۳	۱۳۳۰	منتهی	منتهی	زیساده	زیساده	۵۶	۵۸	۳۱	۱۸/۸	پرد		
۶۶	شمال غربی - غرب	۲۹/۶	۳۷	۳۷ - ۱۹	۳	منتهی	منتهی	کس	کس	۱۳۳۸	۳۶	۸۲	۱۵/۶	رشت		
۷۵	غرب - جنوب غربی	۳۰/۱	—	۳۶ - ۳۹	۱۵۵	منتهی	منتهی	کس	کس	۶۲۲	۱۳	۶۶	۱۷/۵	کرگان		
۷۵	شرق - شمال شرقی	۴۰/۶	۶۸	۳۶ - ۱۳	۹۲۱	منتهی	منتهی	کس	کس	۱۶۵	۸۰	۳۳	۱۶/۶	سبزوار		
۶۶	شمال غربی - جنوب غربی	۳۹	—	۳۵ - ۳۳	۱۱۳۸	منتهی	منتهی	متوسط	متوسط	۱۳۸	۵۵	۳۲	۱۷/۷	سمنان		
۷۵	شمال غربی - غرب	۲۸/۳	۷۵	۲۹ - ۳۲	۱۳۹۱	منتهی	منتهی	متوسط	متوسط	۳۳۳	۵۶/۵	۲۱	۱۸/۱	شیراز		
۶۶	جنوب شرقی	۳۹/۵	—	۳۶ - ۱۵	۱۳۷۷	منتهی	منتهی	متوسط	متوسط	۲۹۲	۸۹	۵۱	۱۲/۵	قزوین		
۶۶	جنوب غربی - غرب	۳۸/۵	۶۷	۳۳ - ۳۰	۱۱۳۳	منتهی	منتهی	متوسط	متوسط	۵۱۹	۷۱	۳۳/۵	۲۰/۳	خرم‌آباد		

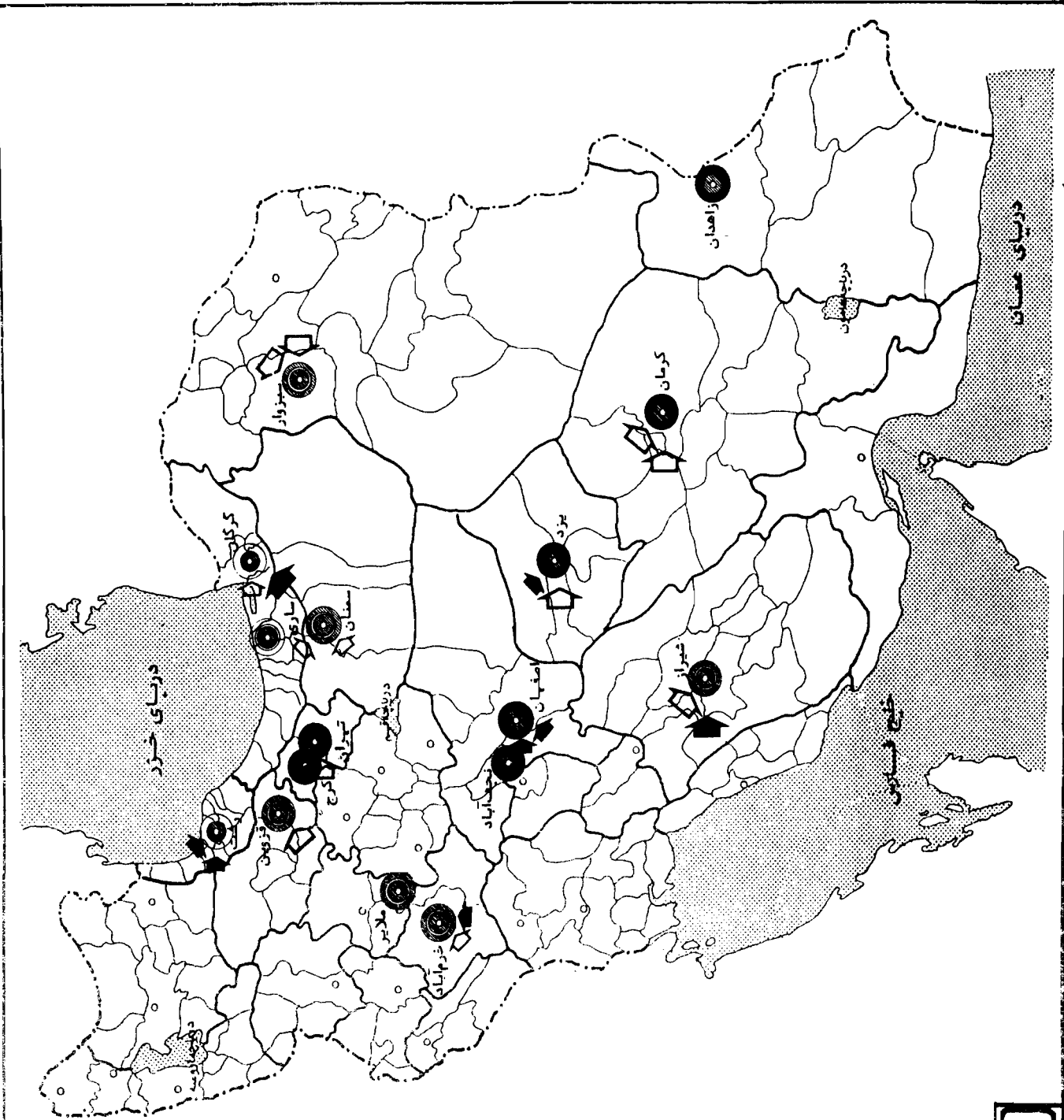
(۱) - مناسبت مناسبت روزانه : تا ۳۰ درصد (زیاده) تا ۱۵ درصد (متوسط) تا ۱۰ درصد (کم) تا ۵ درصد (بسیار کم)

امکان فعالیت های ورزشی در هوای آزاد برحسب شرایط اقلیمی

جدول ۵- ۱

گروه های ورزشی	گرم خشک	گرم مرطوب	گرم معتدل	معتدل خشک	معتدل مرطوب	معتدل	سرد و خنک	سرد مرطوب	سرد معتدل
ورزش های تفریحی	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر	خوب	امکان پذیر	خیلی خوب	امکان پذیر	امکان پذیر	خوب
سوارگساری و ورزش های وابسته	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر	خوب	خوب	خیلی خوب	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر
ورزش های آبی	خیلی خوب	خوب	خیلی خوب	خوب	خوب	خوب	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر
قایق رانی	خیلی خوب	امکان پذیر	خیلی خوب	خیلی خوب	خوب	خیلی خوب	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر
تیر اندازی	خوب	امکان پذیر	خوب	خیلی خوب	خیلی خوب	خیلی خوب	خوب	خوب	خوب
تنیس	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر	خیلی خوب	امکان پذیر	خیلی خوب	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر
دوچرخه سواری	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر	خیلی خوب	خوب	خیلی خوب	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر
دو و میدانی	امکان پذیر	امکان پذیر	امکان پذیر	خوب	امکان پذیر	خیلی خوب	امکان پذیر	امکان پذیر	خوب

۱) امکان فعالیت ورزشی در هوای آزاد به سه صورت خیلی خوب ، خوب و امکان پذیر در نظر گرفته شده است .

راهنما

- درصد تعداد دفاتر و جهت وزش باد
- 710
 - 715 تا 10
 - 720 تا 15
 - 725 تا 20
 - 730 تا 30
- دما - دوطرف
- معتدل - برعکس
- معتدل - خشک
- معتدل

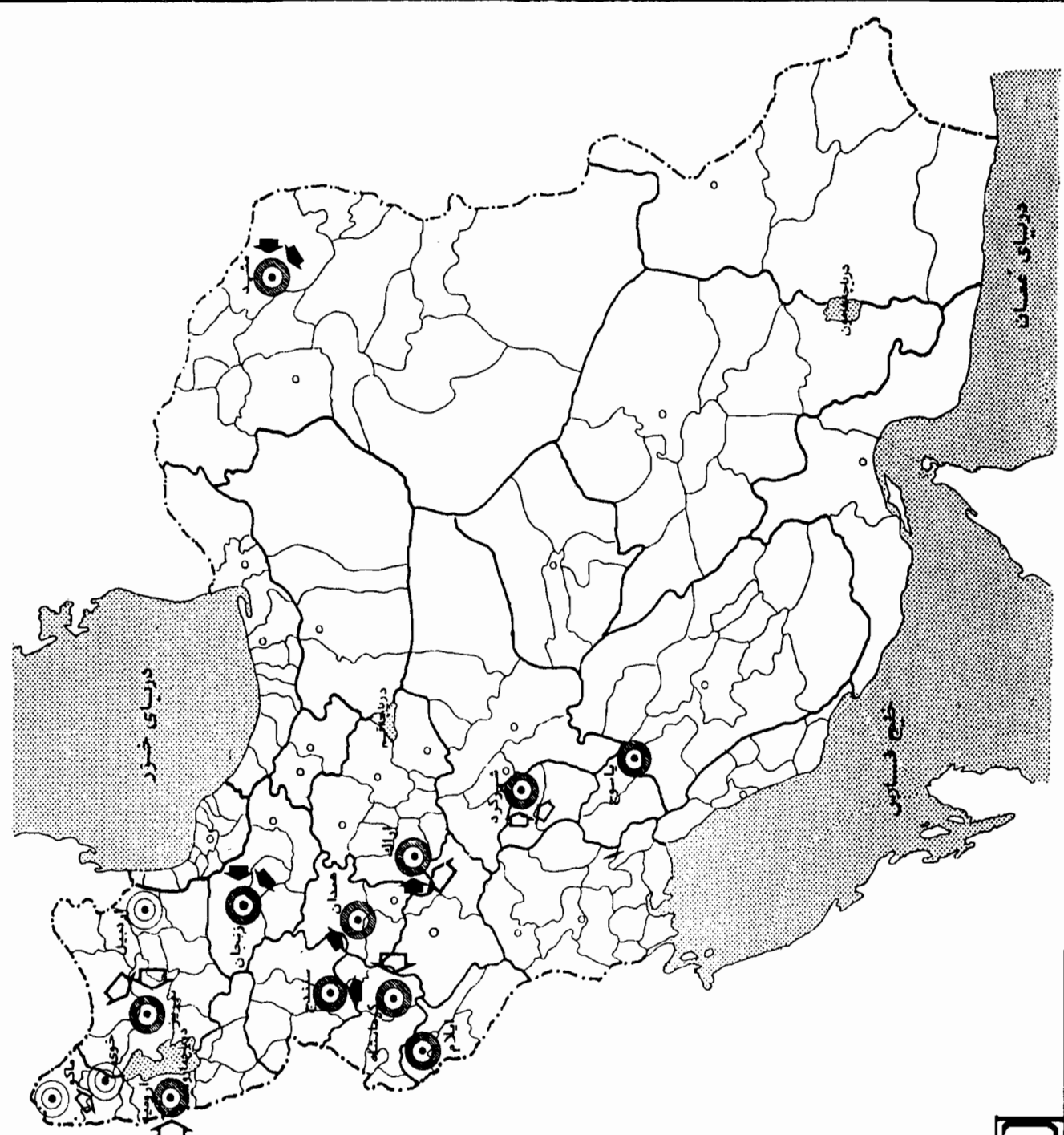
تدوین موازین فنی و رز نشکای همای کشور

اقلیم : معتدل

SHABAK (NETWORK)
CONSULTING ARCHITECTS, ENGINEERS & PLANNERS

شبابک
مهندسان مشاور مهندسی و معماری

(راهنما)

- درصد تعداد دفعات وزش باد
- زیر ۱۰
- ۱۵ تا ۱۰
- ۱۵ تا ۲۰
- ۲۰ تا ۳۰
- بالای ۳۰
- دما - رطوبت
- سرد - مرطوب
- سرد - خشک
- سرد - معتدل

تدوین سوازمین فنی ورزشگاههای کشوری

اقلیم : سرد

شبابک
 مهندسان مشاور مهندسی و نقشه‌کشی
SHABAK (NETWORK)
 CONSULTING ARCHITECTS, ENGINEERS & PLANNERS

و یا بالعکس سخت می سازد .

جدول شماره ۱-۵ میزان تاثیر گذاری عوامل تعیین کننده اقلیمی را بر روی

فعالیت های ورزشی در هوای آزاد در سه صورت :

خیلی خوب ، خوب ، امکان پذیر نشان می دهد .

اولویت فعالیتهای ورزشی در اقلیم نه‌کانه در جدول ۱-۶ ارائه شده است . این جدول

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول ۱-۵ بکه سازگاری انواع فعالیتهای ورزشی را با شرایط

اقلیمی مختلف نشان می دهد ، تنظیم شده است .

با در نظر گرفتن جدول شماره ۱-۶ و جداول شماره ۱-۲ تا ۱-۴ می توان سازگاری

فعالیت ورزشی را بر حسب هریک از شهرهای مورد مطالعه از نظر اقلیم با تعیین اولویت

هریک از گروه های ورزشی انتخاب و توصیه نمود .

۳-۱-۱ : اقلیم و ساختمانهای ورزشی

مناطق اقلیمی از دیدگاه ساختمان و مجموعه سازی به چهار نوع مشخص و بارز و یک

نوع اقلیم معتدل تقسیم می شود ، که به شرح جدول شماره ۱-۷ می باشد .

مناطق اقلیمی چهارگانه فوق مشخما " نیازمند خصوصیات کالبدی متناسب با

شرایط آب و هوایی هر اقلیم می باشد ، که اصول کلی آن به شرح جدول شماره ۱-۸ خلاصه

می شود .

در انتخاب زمین و طراحی مجموعه های ورزشی علاوه بر رعایت مقررات اقلیمی مندرج

در جدول شماره ۱-۸ باید سایر عوامل محیطی مانند توپوگرافی ، چگونگی منابع آب ، خاک

و پوشش گیاهی و ساختمان زمین را در هر مورد در نظر گرفت و با مطالعه دقیق و جمع آوری

اطلاعات و با ارزیابی فنی و اقتصادی و مطالعات محیط زیست تصمیم گیری نمود .

(۱۱) میزان سازگاری فعالیت‌های ورزشی بر حسب بافت‌ها

جدول ۶-۱

امکان پذیر	خوب	خیلی خوب	
تنیس - دوچرخه‌سواری - سوارکاری - دو و میدانی	تیراندازی	ورزشهای آبی - قایقرانی	گرم و خشک
سوارکاری - تیراندازی - دو و میدانی	ورزشهای آبی	_____	گرم مرطوب
ورزشهای تومی - سوارکاری و ورزشهای وابسته - دوچرخه‌سواری - دو و میدانی فوتبال	تیراندازی	ورزشهای آبی - قایقرانی	گرم معتدل
_____	ورزشهای تومی - سوارکاری و ورزشهای وابسته - دو و میدانی فوتبال	قایقرانی - تیراندازی - تنیس و دوچرخه‌سواری	معتدل خشک
ورزشهای تومی - تنیس - دو و میدانی فوتبال	سوارکاری و ورزشهای وابسته - ورزشهای آبی - قایقرانی - دوچرخه‌سواری	تیراندازی	معتدل مرطوب
_____	ورزشهای آبی	ورزشهای تومی - سوارکاری و ورزشهای وابسته - قایقرانی - تیراندازی - تنیس - دوچرخه‌سواری - دو و میدانی فوتبال	معتدل
قایقرانی - سوارکاری - دوچرخه‌سواری - تنیس	تیراندازی	_____	سرد و خشک
سوارکاری - تنیس - دوچرخه‌سواری	تیراندازی	_____	سرد و مرطوب
سوارکاری و ورزشهای وابسته - دوچرخه‌سواری - دو و میدانی	ورزشهای تومی - تیراندازی - دو و میدانی فوتبال	_____	سرد و معتدل

۱) میزان سازگاری به سه صورت خیلی خوب ، خوب و امکان پذیر نشان داده شده است .

منطقه اقلیمی سی از دیرسدک ساه ساختمان

جدول ۲-۱

تغییرات دما در شب و روز (سانتیگراد)	میزان بارندگی در سال (میلیمتر)	روزهای یخبندان (روز)	میانگین رطوبت نسبی سالانه (درصد)	میانگین دمای سالانه (سانتیگراد)	مناطق اقلیمی
۲۰ تا	کمتر از ۵۰	کمتر از ۵۰	کمتر از ۴۰	بیشتر از ۲۰	گرم خشک
۵ تا	بیشتر از ۱۰۰	ندارد	بیشتر از ۶۰	بیشتر از ۲۰	گرم مرطوب
۱۰ تا	بیشتر از ۱۰۰۰	کمتر از ۵۰	بیشتر از ۶۰	۲۰ تا ۱۵	معتدل مرطوب
۲۰ تا	بیشتر از ۱۰۰	بیشتر از ۱۰۰	متغیر	کمتر از ۱۵	سرد
۱۵ تا	بیشتر از ۱۰۰	کمتر از ۱۰۰	۴۰ تا ۶۰	۲۰ تا ۱۵	معتدل

شکل بام	محو سازی ، فکای مسیور واب نمسا	نوع مصالح ساخته	اتصال کف به زمین طبیعی	رنگ پوشش های خارجی بنا	پیش آمدگی و ایجاد سایه	ارتفاع فضاهای داخلی	میزان تراکم بنا و تراکم فضایی مجموعه	جهت گیری بنا	مساحت بازتوسعا در نمسا	منطق اقلیمی
بامهای مسطح با جدائل مسطح آفتاب گیر	فروزی (برای تنظیم جریان هوا)	ظرفیت حرارتی زیاد ظرفیت رطوبتی زیاد	ساده	روشن	مناسب	زیساد	پرتراکم با حداقل مسطح خارجی	پراهمیت با تمییز زاویه تابش خورشید و سادهای پراهم	کم برای تامین نسوز	گرم خنک
بامهای مسطح با جدائل مسطح آفتاب گیر	فروزی (برای تنظیم جریان هوا)	مقاوم حرارت مقاوم رطوبت	با در نظر گرفتن فضای تهویه	روشن	سوار فروزی	زیساد	کم تراکم	پراهمیت با تمییز زاویه تابش خورشید و سادهای پراهم و سادهای مساعد	خنکی زیاد برای ایجاد جریان	گرم مطوب
بامهای شیب دار	مناسب	مقاوم حرارت مقاوم رطوبت	با در نظر گرفتن فضای تهویه	سیم روشن	فروزی	متوسط	کم تراکم	لام با تمییز زاویه تابش خورشید و سادهای مساعد	زیساد برای تهویه	معتدل مرطوب
بامهای مسطح یا شیب دار	مناسب	ظرفیت حرارتی زیاد مقاوم رطوبت	با در نظر گرفتن عایق های رطوبتی	تیره	شیر فروزی	کم	پرتراکم با حداقل مسطح خارجی	پراهمیت با تمییز زاویه تابش خورشید و سادهای پراهم	کم برای تامین نسوز	سرد

۲- ۱: ویژگیهای اقتصادی موثر در بخش ورزش

۱- ۲- ۱: بررسی وضعیت موجود و توان اقتصادی

در گذشته‌ای نه چندان دور - یعنی تا حدود چهل تا پنجاه سال پیش از این - دولت نه تنها نقش قابل ملاحظه‌ای در ورزش و تربیت بدنی کشور نداشت بلکه به ورزش کارکنان خود که شمارشان اندک بود نیز توجهی نداشت. ورزش و تربیت بدنی در حیطه فعالیت بخش خصوصی بود. در محلات شهرها و روستاها بود که زورخانه‌ها با سرمایه گذاری مردم به وجود می آمدند و تربیت بدنی و اخلاقی جوانان جامعه را زیر نظر داشتند. بنابراین در هر مرحله به فراخور حال خویش، مردم امکانات ورزشی به وجود می آوردند و به آن بعنوان يك کار عام المنفعه مانند ساختن مدرسه و مسجد و آب انبار می نگریستند. از این رو بهره‌مندی از امکانات ورزشی زورخانه‌ها بیشتر به استعداد بستگی داشت تا تمکن مالی - و با وجودی که نمی توان تفاوت های طبقاتی مردم را از نظر دور داشت تا آنجا که پیش کسوتان و قدیمی ها بخاطر دارند آن که استعداد ورزش داشت از امکانات ورزشی برخوردار بود و مورد تشویق و پشتیبانی قرار می گرفت. در واقع چون زورخانه‌ها سابقه طولانی از نظر تاریخی در تربیت جوانان جامعه داشته‌اند همیشه به آنها به عنوان مرکز تربیت ذخیره نیروی مقاومت کشور در برابر تجاوز بیگانگان نگاه می شده است. بنابراین از دیدگاه مصالح اجتماعی نیز ایجاب می کرده است که در تربیت فرزندان جامعه چه از نظر اخلاقی و چه از نظر تربیت بدنی کوتاهی نشود.

گسترش دامنه اقتدار دولت در نیم قرن گذشته و فزونی سهم درآمد نفت در درآمد ملی سهم دولت را در همه زمینه‌ها از جمله تربیت بدنی مضاعف ساخته است. چنانچه دیدیم دولت با بر عهده گرفتن کار مهم آموزش و پرورش در سطح دبستان، دبیرستان و دانشگاه خواه ناخواه مسئولیت تربیت بدنی فرزندان کشور را نیز پذیرفته است. افزون بر این با افزایش شمار حقوق بگیران دولت در سازمانهای دولتی و نهادها و تاسیسات وابسته به دولت که اکنون با خانواده‌هایشان بخش عظیمی از جمعیت کشور را در

برمی‌گیرند مسئولیت رفاه ، بهداشت و سلامت آنان را نیز بر دوش خویش می‌کشند .
بنابراین این وظیفه دولت است که به هم‌این افراد خدمات تربیت بدنی ارائه کند .
افزون براین ها در شهرها و استانهای کشور نیاز به اعتبارات عمرانی و جاری تربیت بدنی وجود دارد و تربیت بدنی وظیفه مهم دادن خدمات به سایر شهروندان رانیز قبول کرده است .
بنابراین از پنجاه سال پیش تاکنون از يك جامعه‌ای که مردم همه‌کارهای تربیت بدنی فرزندان خود را برعهده داشته‌اند به جامعه‌ای رسیده‌ایم که دولت همه مسئولیت ها را قبول کرده است .

البته‌نبایداز نظر دورداشت که افزون بر گسترش دامنه اقتدار دولت در تربیت بدنی و پذیرفتن مسئولیت ها عوامل دیگری نیز سیمای تربیت بدنی در کشور را در نیم قرن گذشته‌تغییر داده‌است . یکی آن‌که قبل از پنجاه‌سال‌پیش شمارانواع ورزشها در بیشتر شهرهای کشور بیشتر در محدوده ورزشهای سنتی و زورخانه‌ای دور می‌زده و از آن زمان تاکنون تنوع زیادی در شمار ورزشهای رایج در کشور بوجود آمده‌است که همه آنها نیاز به فضاها و خدمات ویژه دارند . دیگر آن که در جامعه سنتی ما قشرهای خاصی از جامعه به ورزش رومی آورند و بنابراین شمار متقاضیان محدودتر بود . سوم این که از نظر سنی هم گواينکه در جامعه ورزشکاران سالمند بسیاری وجود داشتند ، این بیشتر جوانان بودند که به ورزش روی می‌آوردند . درحالی که امروز دیگر سن خاصی برای ورزش وجود ندارد و همه گروههای سنی مردم خود رانیازمند به ورزش و استفاده از امکانات ورزشی می‌دانند . چهارم این که در طول پنجاه سال گذشته جمعیت کشور در حدود چهار برابر شده‌است که بطور طبیعی نیاز به امکانات و خدمات ورزشی را افزایش می‌دهد . بنابراین اگر عوامل گوناگون فزونی تنوع در ورزشها ، گسترش نیاز به ورزش در گروههای اجتماعی و سنی مختلف و چهاربرابر شدن جمعیت را درنظر داشته باشیم ، رشد هندسی بزرگ تقاضا برای دست یابی به امکانات و خدمات ورزشی به روشنی دیده می‌شود . مسئولیت دولت نه تنها بار عظیم مالی است بلکه مسئولیت مدیریت و راهبری این برنامه‌ها نیز می‌باشد .

۲-۲-۱: بار مالی و اعتبارات تربیت بدنی

کل اعتبارات بخش تربیت بدنی با رشد متوسطی معادل ۴/۶ درصد از ۱۱/۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۸ به ۱۷/۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۸ افزایش داشته است (جدول شماره ۹-۱). متوسط میزان افزایش اعتبارات جاری در این سالهای ۸/۷ درصد و اعتبارات عمرانی ۱/۴ درصد بوده است.

در سال ۱۳۵۸ نسبت هزینه‌های تربیت بدنی به بودجه عمومی دولت ۰/۴۵ درصد است. در سالهای ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸ این نسبت به ترتیب به ۰/۲۹، ۰/۴۰ و ۰/۳۷ و در سال ۱۳۶۹ به ۰/۴۴ درصد می‌رسد که نشانگر این واقعیت است که سهم نسبی تربیت بدنی در این سالها نه تنها فزونی نیافته بلکه با کاهش هم روبرو بوده است. نسبت هزینه‌های تربیت بدنی به هزینه‌های جاری کل کشور در سالهای ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ به ترتیب ۰/۲۶، ۰/۲۷، ۰/۲۷ و ۰/۳۰ درصد است (جدول شماره ۱۰-۱).

شاخص نسبت هزینه‌های تربیت بدنی به بخشهای اجتماعی نیز در طول سالهای ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۸ در وضعیت بهتری نیست. در طول این سالها هزینه بخشهای اجتماعی سالانه ۱۱/۷ درصد رشد داشته است در حالی که رشد هزینه‌های تربیت بدنی در این سالها تنها ۴/۶ درصد بوده است. نسبت هزینه‌های تربیت بدنی به هزینه‌های بخشهای بهداشت و درمان و آموزش عالی و سایر بخشهای اجتماعی در سال ۱۳۵۸ دو درصد بود که در سالهای ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸ و ۱۳۶۹ به ترتیب به ۰/۹، ۱/۱۳، ۱/۰۳ و ۱/۱۷ درصد رسید که کاهش آنها در همه این سالها قابل توجه است.

در زمینه هزینه‌های عمرانی و مقایسه آن با هزینه‌های کنی تربیت بدنی نیز در سال ۱۳۵۸ این شاخص ۶۴/۲ درصد بوده است که در سال ۱۳۶۸ به ۴۷/۳ درصد رسیده است. طی سالهای ۱۳۵۸ - ۱۳۶۸، در سال ۱۳۶۵ این شاخص به حداقل خود یعنی ۲۲/۷ درصد رسید. متوسط هزینه سرانه جاری ورزشی در سال ۱۳۵۸، ۱۰۶ ریال بود که با رشد متوسط سالانه‌ای معادل ۴/۹ درصد در سال ۱۳۶۸ به ۱۷۱ ریال رسیده است. در سال ۱۳۶۹ این رقم به حدود ۲۵۶ ریال رسید که نسبت به سال ۱۳۶۸، ۴۹/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد. البته در مقایسه با قیمت‌های ثابت در حقیقت در اعتبارات سرانه ورزشی نسبت به کل جمعیت

وضعیت اعتبارات بخش تربیت بدنی از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۹

مبالغ به هزار ریال													سال اعتبارات
عملکرد سال ۱۳۶۹	عملکرد سال ۱۳۶۸	عملکرد سال ۱۳۶۷	عملکرد سال ۱۳۶۶	عملکرد سال ۱۳۶۵	عملکرد سال ۱۳۶۴	عملکرد سال ۱۳۶۳	عملکرد سال ۱۳۶۲	عملکرد سال ۱۳۶۱	عملکرد سال ۱۳۶۰	عملکرد سال ۱۳۵۹	عملکرد سال ۱۳۵۸	جمع	
۱۴۵۵۰۰۰۰	۹۳۲۶۸۵۰	۸۹۶۳۳۸۵	۷۶۹۳۶۰۴	۷۱۳۸۵۱۰	۷۰۴۹۵۹۸	۶۷۴۰۱۳۱	۶۵۶۳۳۵۶	۶۲۱۳۳۳۳	۵۰۱۷۵۶۲	۶۶۳۳۶۴۱	۴۰۳۸۹۵۲	جاری	
۱۲۷۱۰۰۰۰	۸۳۸۹۶۴۲	۸۶۳۹۹۳۴	۴۱۶۸۵۵۸	۲۱۰۳۳۲۷	۲۵۵۹۳۸۹	۴۰۱۵۴۳۳	۲۵۱۱۵۷۱	۲۸۴۸۱۱۰	۳۸۳۸۵۱۶	۴۵۱۹۸۲۰	۷۲۴۹۰۸۸	عمرانی	
۲۷۲۶۰۰۰۰	۱۷۷۱۶۴۹۲	۱۷۶۰۴۳۱۹	۱۱۸۶۲۱۶۲	۹۲۴۰۷۵۷	۹۶۰۸۹۸۷	۱۰۷۵۵۵۶۴	۱۰۰۷۴۸۱۷	۹۰۶۰۴۴۳	۹۸۵۶۰۷۹	۱۱۱۵۳۳۶۱	۱۱۲۷۸۰۳۰	جمع	

ماخذ : شاخصهای تربیت بدنی ، مدیریت فرهنگ و تربیت بدنی ، سازمان برنامه و بودجه ۱۳۷۰

شاخص اعتبارات بخش تربیت بدنی و ورزش در سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۹

جدول ۱۰- ۱ ارقام بمیلیون ریال

شماره	عملکرد ۱۳۶۶	پرداختی ۱۳۶۷	مصوب ۱۳۶۸	مصوب ۱۳۶۹
<u>اعتبارات</u>				
	۳۹۷۰۷۹۳	۴۳۹۴۸۲۵	۴۷۳۴۷۹۰	۶۱۹۱۹۶۹
بودجه عمومی دولت	۱۲۹۸۹۲۹	۱۵۵۴۲۹۵	۲۲۱۲۶۴۱	۲۳۲۳۰۵۶
هزینه‌های بخشهای اجتماعی	۱۱۸۶۲	۱۷۶۰۴	۱۷۷۱۷	۲۷۲۶۰
هزینه‌های تربیت بدنی	۴۱۶۸	۸۶۴۰	۸۳۹۰	۱۲۷۱۰
هزینه‌های عمرانی تربیت بدنی	۷۶۹۴	۸۹۶۴	۹۳۲۷	۱۴۵۵۰
هزینه‌های جاری تربیت بدنی				
<u>شاخص اعتباری</u>				
نسبت هزینه‌های تربیت بدنی به بودجه عمومی دولت (درصد)	۰/۲۹	۰/۴۰	۰/۳۷	۰/۴۴
نسبت هزینه‌های تربیت بدنی به بخشهای اجتماعی (درصد)	۰/۹۰	۱/۱۳	۱/۰۳	۱/۱۷
نسبت هزینه‌های عمرانی به هزینه‌های تربیت بدنی (درصد)	۲۳/-	۴۴/-	۴۷/۳۰	۴۶/۶۰
متوسط هزینه سرانه ورزشی (نسبت به کل جمعیت کشور) (ریال)	۱۵۰	۱۶۹	۱۷۱	۲۵۶
نسبت اعتبارات جاری بخش به اعتبارات کل کشور (درصد)	۰/۲۶	۰/۲۷	۰/۲۷	۰/۳۰

ماخذ: شاخصهای تربیت بدنی، مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی، سازمان برنامه و بودجه ۱۳۷۰

کشور افزایشی وجود نداشته است که این مسئله نمایانگر کمبود مالی بخش در مقایسه با نیازهای آن است .

اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی میان اعتبارات سازمان تربیت بدنی ، ورزش و در مواردی امور جوانان تقسیم می شود . این اعتبارات بطور کلی از سال ۱۳۶۷ که در حدود ۸/۶ میلیارد ریال بود در سال ۱۳۶۸ به حدود ۸/۴ میلیارد ریال و در سال ۱۳۶۹ به ۱۲/۷ میلیارد ریال رسید که بطور کلی از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۶۹ رشدی معادل ۴۸ درصد را نشان می دهد (جدول شماره ۱۱-۱)

مقایسه توزیع اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی بر حسب برنامه

در سالهای ۶۷ ، ۶۸ و ۶۹

جدول ۱۱-۱
ارقام به هزار ریال

سال عنوان برنامه	عملکرد ۱۳۶۷	درصد	مصوب ۱۳۶۸	درصد	مصوب ۱۳۶۹	درصد
تربیت بدنی	۷۷۰۰۹۳۹	۸۹/۱	۷۴۳۶۱۹۲	۸۸/۶	۱۰۷۱۰۰۰۰	۸۴/۳
ورزش در مدارس	۷۹۷۹۳۲	۹/۳	۹۴۱۸۸۹	۱۱/۲	۲۰۰۰۰۰۰	۱۵/۷
امور جوانان	۱۳۰۰۵۸	۱/۵	۱۱۵۶۱	۰/۲	-	-
پیشاهنگی	۱۱۰۰۵	۰/۱	-	-	-	-
جمع	۸۶۳۹۹۳۴	۱۰۰	۸۳۸۹۶۴۲	۱۰۰	۱۲۷۱۰۰۰۰	۱۰۰

ماخذ : شاخصهای تربیت بدنی ، مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی ، سازمان برنامه و بودجه ۱۳۷۰

سهم نسبی سازمان تربیت بدنی در این میان از ۸۹/۱ درصد در سال ۱۳۶۷ به ۸۴/۳ درصد در سال ۱۳۶۹ افزایش یافته است و در عوض سهم ورزش در مدارس از ۹/۳ درصد در سال ۱۳۶۷ به ۱۵/۷ درصد در سال ۱۳۶۹ افزایش نشان می دهد . گواهی که بودجه

سازمان تربیت بدنی در این سه سال بطور مطلق افزایش نشان می دهد . چنانکه در جدول دیده می شود امور جوانان و پیشاهنگی سهم مهمی را از اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی بخود اختصاص نداده اند .

در زمینه اعتبارات جاری نیز در سالهای مورد نظر سهم عمده با سازمان تربیت بدنی است که در این سالها تقریباً " سه چهارم یا حدود ۷۵ درصد از بودجه را بخود اختصاص داده است (جدول شماره ۱۲-۱)

مقایسه توزیع اعتبارات جاری بخش تربیت بدنی و ورزش ، برحسب برنامه

در سالهای ۶۷، ۶۸، ۶۹

جدول ۱۲ - ۱

ارقام به هزار ریال

سال عنوان برنامه	عملکرد ۱۳۶۷	درصد	مصوب ۱۳۶۸	درصد	مصوب ۱۳۶۹	درصد
تربیت بدنی	۶۷۵۸۴۳۴	۷۵/۴	۶۸۶۵۰۲۰	۷۳/۶	۱۱۲۵۰۰۰۰	۷۷/۳
ورزش در مدارس	۲۲۰۵۹۵۱	۲۴/۶	۲۴۶۱۸۳۰	۲۶/۴	۳۳۰۰۰۰۰	۲۲/۷
امور جوانان	-	-	-	-	-	-
جمع	۸۹۶۴۳۸۵	۱۰۰	۹۳۲۶۸۵۰	۱۰۰	۱۴۵۵۰۰۰۰	۱۰۰

ماخذ : شاخصهای تربیت بدنی ، مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی ، سازمان برنامه و بودجه ۱۳۷۰

سهم ورزش در مدارس هم چنانکه مشاهده می شود در حدود يك چهارم بقیه است .

۳-۲-۱: نتیجه گیری

از نظر اقتصادی ورزش و تربیت بدنی نقش مهمی در سالم سازی تن و روان افراد جامعه و در نتیجه باروری و بالندگی آن دارند. اما در عین حال با توجه به این که خدمات تربیت بدنی، از نظر خواستاران دسترسی به امکانات در دهه های اخیر گسترش زیادی یافته است چنان بنظر می رسد که تقاضاها باید در ارتباط مستقیم تری با خدمات ارائه شده قرار گیرد و در این روند دولت که نمی تواند در هیچ جامعه ای ارائه کننده همه خدمات باشد در ورزش نیز تا آنجا که می تواند خدمات ورزش را به بخش خصوصی که از قدیم این مهم را بر عهده داشته است واگذار کند، که حرکات عمده ای در این زمینه با تصویب قوانین مربوطه و آئین نامه ها صورت گرفته است. از سوی دیگر ورزش آنقدر اهمیت دارد که دولت همیشه باید نقش اساسی خود را در زمینه سرمایه گذاری در تربیت نیروی انسانی متخصص و بوجود آوردن تاسیسات و بناهای ورزشی عمده در سطح کشور ادامه دهد و با بوجود آوردن معیارها و استانداردهای لازم فعالیت های ورزشی را در سطح عالی منطبق با نیازهای جامعه سوق دهد.

۳- ۱: ویژگی‌های اجتماعی موثر در بخش ورزش

چنانکه دیده شد شهرهای مورد نظر پروژه از يك دیدگاه کلی به سه منطقه یا اقلیم تقسیم شده است: مناطق اقلیمی گرم، مناطق اقلیمی معتدل و مناطق اقلیمی سرد.

دارنکه در منطقه گرم شهرهای اهواز، بندر بوشهر، بندرعباس، دزفول، قم و کاشان قرار دارد که شهرهای قم و کاشان با توجه به ارتفاع زیادی که از سطح دریا دارد (به ترتیب ۹۲۸ و ۹۵۵ متر) می‌تواند در طبقه بندی خاص مناطق کویری مرتفع قرار گیرد. در حالی که شهرهایی مانند بندرعباس و بندر بوشهر تقریباً "در سطح دریا قرار دارد". میزان بارندگی در این شهرها تقریباً "ناچیز است و میان ۱۴۲ میلی‌متر برای کاشان تا ۳۸۰ میلی‌متر برای دزفول در نوسان می‌باشد. این شهرها تقریباً "نوسانات درجه حرارت مشابهی در طول سال دارد (جدول شماره ۱-۲)

در منطقه اقلیمی معتدل شهرهای اصفهان، تهران، زاهدان، کرمان، یزد، دشت گرگان، سبزوار، سمنان، شیراز، قزوین و خرم‌آباد قرار دارد. این شهرها نیز طیف وسیعی را از لحاظ ارتفاع از سطح دریا می‌پوشاند (از رشت با ۷- متر ارتفاع تا کرمان با ۱۷۴۹ متر). میزان بارندگی سالانه نیز در میان این شهرها بسیار متفاوت است (از یزد با ۵۶ میلی‌متر بارندگی در سال تا رشت با ۱۳۴۸ میلی‌متر بارندگی سالانه). میانگین نوسانات دمای سالانه نیز از ۲۰/۱ درجه برای گرگان تا ۴۰/۵ درجه سانتیگراد برای کرمان (یعنی تقریباً "دو برابر") متغیر است. بنابراین در منطقه معتدل نیز، با شهرهای همکنی از لحاظ آب و هوایی روبرو نیستیم (جدول شماره ۱-۳).

در منطقه اقلیمی سرد کشور شهرهای خوی، اراک، ارومیه، تبریز، زنجان، سنندج، شهرکرد، باختران، مشهد و همدان قرار دارد. این شهرها همگی ارتفاع زیادی از سطح دریا دارند به طوری که متوسط ارتفاع آن ۱۴۶۲۹ متر از سطح دریاست. همچنین میانگین نوسانات دمای سالانه همگی بالاست و میان ۲۷/۶ درجه سانتیگراد برای خوی تا ۴۵ درجه برای همدان قرار دارد. از لحاظ میزان بارندگی نیز تفاوت بسیار زیادی میان آن نیست و می‌توان گفت از لحاظ اقلیمی شهرهای سرد ایران که در اینجا به آن پرداخته شده است

يك گروه همگن از نظر اقلیمی را تشكيل می‌دهد (جدول شماره ۴-۱) .

با توجه به خلاصه و تصویری که از مناطق اقلیمی کشور ارائه شد ، دیده می‌شود که با وجود تقسیم بندی های بعمل آمده طیف وسیعی از اقلیم ها وجود دارد که هر يك حکم خاصی را دارد . در واقع اگر چه نمی توان از اقلیم و آب و هوای كاملا " همگن در ایـران صحبت کرد ولی می‌توان در توسعه کالبدی شهرها تا حدود زیادی عمران موثر و پایداری رادر شكل گیری فضاها از پیش تعیین و در طرح ها به‌کار گرفت .

از نظر ویژگیهای اجتماعی موثر در بخش ورزش در مناطق اقلیمی چند نکته شایان توجه است که در این جا به اختصار به آن اشاره می‌شود .

۱-۲-۱ : تراکم جمعیت

برنامه ریزی و ایجاد تاسیسات ، تجهیزات و نهادهای ورزشی نیازمند درجه خاصی از تراکم جمعیت است . حتی اگر در برنامه‌ریزی و تدوین معیارها و استانداردهای ورزشی پروتوتیپ‌های گوناگونی برای تراکم های گوناگون جمعیت در نظر بگیریم باز کوچکترین این پروتوتیپ‌ها نیازمند سرمایه‌گذاری برای بوجود آوردن بناها و تجهیزات ، داشتن مدیریت و کادر آموزشی و تربیتی کارآمد است و هنگامی قابل توجه است که بتواند به يك جمعیت حداقلی خدمات ارائه کنند و این جمعیت بتوانند آن قدر نزدیک به این مرکز خدمات ورزشی باشند که بتوانند از امکانات آن استفاده کنند . بنابراین از نظر دسترسی در مکانهایی که تراکم جمعیت بیشتر است ارائه خدمات و استفاده از آنها آسان تر است . اگر جمعیت کشور به‌طوریکه‌نواخت در سطح کشور پراکنده بود و فرض کنیم که جمعیت کشور ۶۰ میلیون نفر باشد و ما تنها يك پروتوتیپ مجتمع ورزشی برای ارائه خدمات به یکصد هزار نفر داشته باشیم در سطح کشور به ۶۰۰ مجتمع ورزشی نیاز می‌بود . اما جمعیت در کشور ، یکسان پراکنده نیست . در برخی از شهرهای کشور مانند تهران ، مشهد ، اصفهان ، تبریز تراکم جمعیتی نسبتاً " زیادی داریم در حالی که شمار زیادی از جمعیت کشور در شهرهای متوسط ، کوچک و روستاهای پراکنده زندگی می‌کنند . بنابراین برای این که دسترسی همگان به

تاسیسات ورزشی امکان پذیر باشد باید پروتوتیپ هایی در اندازه های مختلف اقلیم های گوناگون ساخت به طوری که بتواند جوابگوی مناطق اقلیمی مختلف و تراکم های جمعیتی متفاوت منطقه باشد تا از بوجود آمدن ظرفیت های استفاده نشده خودداری شود . در عین حال باید بخاطر داشت که باتوجه به ویژگی پراکندگی جمعیت در روستاهای کشور بسیاری از افراد این روستاها ممکن است هیچگاه نتوانند از خدمات این مجتمع های ورزشی استفاده کنند چون ارائه خدمات به آنها از نظر اقتصادی امکان پذیر نیست . شاید کمبود ارائه خدمات به این روستاها را بتوان در چارچوب برنامه ورزش مدارس جبران کرد .

۲-۲-۱ : اقتصاد

همانگونه که گذشت از نظر تاریخی ورزش و تربیت بدنی در گذشته نه چندان دور در حیطه عمل بخش خصوصی بود که نهادها و تاسیسات ورزشی را می ساخت و آن را اداره می کرد . اکنون نیز علیرغم نقش نسبتاً " انحصاری که دولت در چند دهه گذشته در زمینه ورزش داشته است چنین بنظر می رسد که با اهمیت روز افزونی که ورزش در بهداشت و گذران زمان فراغت افراد جامعه پیدا کرده و خواهد کرد تقاضا برای خدمات ورزشی آن چنان فزونی یابد که انجام این مهم از عهده دولت ساخته نباشد و بیش از پیش ورزش به بخش خصوصی و نهادهای محلی مردمی سپرده شود تا آنان در این کار سرمایه گذاری کنند .

بنابراین توجه به اقتصاد ورزش بیش از پیش اهمیت پیدا می کند . یعنی به طور خلاصه ورزش باید خرج و دخل کند و تکلیف و نقش هرکس در این میان روشن باشد . دولت چه نقشی باید داشته باشد ، چه خدماتی را ارائه کند ، در چه زمینه هایی سرمایه گذاری کند و بخش خصوصی به سرمایه گذاری در چه زمینه هایی بپردازد . مسلماً " از بخش خصوصی نمی توان انتظار داشت که در زمینه تربیت نیروی متخصص در ورزش و تربیت بدنی و ساختن استادیوم های بزرگ برای ارائه خدمات منطقه ای ، سرمایه گذاری کند . در سایر کشورها نیز این کارها به وسیله دولت انجام می شود . اما ساختن ورزشگاهها و تاسیسات ورزشی ، بوجود آوردن باشگاهها و تیم های ورزشی ، برپا کردن انجمن ها و کلاسهای ورزش در سطح

محلات و مناطق ، برگزار کردن مسابقات ورزشی میان باشگاهی و غیره که می‌تواند جنبه انتفاعی داشته باشد از آن ساخته است . البته این کار نیاز به نظامات اداری و استانداردهایی دارد که بازمی‌تواند از طریق دولت تدوین و اجرای آن با نظارت اتحادیه‌های باشگاهها تضمین شود .

اما بخش خصوصی در زمینه ورزش تنها می‌تواند تا حدودی فعالیت کند که توانایی و تمکن ساکنان منطقه بتواند سوددهی فعالیت را تضمین کند . مسلماً " بوجود آوردن تاسیسات ورزشی گران قیمت توسط بخش خصوصی در همه مناطق نمی‌تواند به صرفه باشد . برخی نقاط محروم کشور نیز هستند که میزان درآمد ساکنان آن به قدری ناچیز است که هیچگونه پرداختی توسط آنان برای استفاده از امکانات ورزشی متصور نیست . در این مناطق البته دولت باید فراهم آورنده امکانات ورزشی باشد و تا زمانی که وسع آنها اجازه ندهد کار را به بخش خصوصی واگذار نکند .

۲-۳-۱ : فرهنگ

فعالیت های ورزشی تا حدودی نیز به فرهنگ ، سنن و آداب منطقه بستگی دارند . در برخی از مناطق مانند خراسان و مازندران ورزش کشتی به طور سنتی رایج بوده است و اکنون نیز بیشتر کشتی گیران خوب کشور از این مناطق برمی‌خیزند . اسب دوانی در مناطق ایلیاتی کشور بیشتر زمینه دارد ، در حالی که ورزشهای نوین مانند والیبال ، بسکتبال ، فوتبال ، هندبال ، واترپلو و غیره بیشتر در شهرهای کشور رواج دارد . در عین حال در نیم قرن گذشته تماشای مسابقات ورزشی به عنوان گذران اوقات فراغت جا افتاده است و فرهنگ خود را پیدا کرده و شمار زیادی از مردم به تماشای مسابقات فوتبال آورده‌اند تماشاچیان ورزشهایی مانند بسکتبال ، والیبال و غیره نیز افزایش یافته‌اند . با توسعه امکانات شنا در کشور ، ورزش شنا که در پنجاه سال پیش محدود به نقاط خاصی از کشور بود اکنون جنبه ملی و همگانی پیدا کرده و فرهنگ شنا و ورزشهای آبی مانند واترپلو و قایقرانی و دیگر ، اشاعه یافته‌اند .

۴ - ۱: پیشینه تربیت بدنی در ایران

در ایران کهن به تربیت بدنی اهمیت ویژه‌ای داده می‌شد. ایرانیان باستان در هنگام برگزاری جشن‌های مذهبی به نمایش ورزشهای قهرمانی و قدرت جسمانی می‌پرداختند. در دوران مهر پرستی در ایران به‌هنگام جشن مهرگان انواع ورزشها را نیز به مسابقه می‌گذاشتند و از همه ایران زمین و سرزمین‌های همسایه برای شرکت در این مسابقات بزرگ گردمی‌آمدند. بعدها یونانیان این بازیها را اقتباس نموده و بنام جشن المپیاد برای بزرگداشت ژوپیترا که خدای شجاعت بود برگزار می‌کردند. این بازیها بعدها در تاریخ معاصر مبدائی برای بازیهای جهانی المپیک شد.

تاسیس زورخانه و تمرین با ابزارهای جنگی از زمان قدیم در ایران رواج داشته و جوانان برای ورزیدگی خود و بکار بردن گرز و کمان و سپر به ورزش بامیل و کباده و سنگ می‌پرداختند. برای پیروزی بر حریف خویش در جنگ تن به تن به کشتی و برای پیشگیری از سرگیجه در جنگهای تن به تن با چرخ خوردن به دور خود، خویشتن را ورزیده و آماده می‌کردند. ایرانیان از قدیم قبل از زورآزمایی و قدرت نمایی به زمین سجده می‌کردند که نشانه‌ای از فروتنی آنان بود و اهمیت این فروتنی به اندازه‌ای بود که در ورودی زورخانه‌ها را کوتاه می‌ساختند تا ورزشکاران درآمد و رفتشان وادار به خم کردن سر باشند. زمین بوسی قبل از زورآزمایی هنوز هم در زورخانه‌های ایران معمول است.

اهمیت و حاصل این گونه تعلیم و تربیت ایرانیان هنگامی بخوبی آشکار گردید که جوانان ایران زمین در اثر این گونه آموزش و پرورش به صفات نیک انسانی مانند دارا بودن حس محبت، روح گذشت، راستگویی، انصاف، مردانگی و نیرومندی تن آراسته شدند و در نتیجه توانستند در میان همه ملل هم عصر خود شهرت بسزا یافته و با دارا بودن این ویژگیها در جهان آن روز مقامی بس ارجمند و درخشان پیداکنند. بنابراین در ایران ورزش و اخلاق همیشه لازم و ملزوم یکدیگر بوده‌اند.

ورزشهایی که بیش از همه در ایران قدیم اهمیت داشت و هم اکنون هم میان مردم ایران و روستائیان به یادگار باقی مانده عبارت بودند از کشتی، چوگان، اسب سواری، تیراندازی

و شکار حیوانات وحشی و رقصهای گوناگون که در ایام عید و روزهای عروسی هنوز هم مردم از پیر و جوان و زن و مرد خود را با آنها مشغول ساخته و شجاعت و قدرت جوانان را آزمایش می‌نمایند .

بازی چوگان که بنیان گذار آن ایرانیان بودند بعدها از ایران به هندوستان و انگلستان رفته است و گروهی بر این باورند که بازی های کریکت و گلف که در انگلستان و اسکاتلند پیدا شده ریشه در بازی چوگان دارد .

بانوان نیز در بیشتر ورزشها شرکت می‌کردند و آنان که دارای استعداد کافی بودند به هنگام آزمایش در کشتی ، سواری و تیراندازی در مقابل مردان لیاقت کامل از خود نشان داده‌اند . ایرانیان باستان معتقد بودند که ورزش برای زن و مرد لازم است .

دین مبین اسلام نیز ورزشهای شنا ، تیراندازی و سواری را برای مسلمانان نه تنها لازم بلکه واجب دانسته و برای تشویق مردم به ورزش شرط بندی را که در دین اسلام مجاز نیست در تیراندازی و اسب سواری اجازه داده است .

شواهد بسیاری از نوشتارهای مورخین در دست است که نخستین گروه سواره نظام در جهان در ایران بوجود آمده و بعدها سایر ملل آن را به پیروی از روش ایرانیان در کشور خود تشکیل دادند . مسابقه‌های ارابه سواری نیز که یونانیان اقتباس کردند مسابقه‌ای بود که ایرانیان قدیم ضمن برنامه جشن ها اجرا می‌کردند . رومی ها نیز پس از پیروزی بر یونان مسابقه‌های سواری را از یونان تقلید کردند . پلوتارك عقیده دارد که پس از تسلط رومی ها بر انگلستان این مسابقات و رسوم در آن جا نیز رواج یافت و مسابقات اسب دوانی که مورد پذیرش و استقبال ملت انگلیس قرار گرفته ، رسمی است که از ایران زمین به آنجا رفته است .

پس از فروپاشی دولت ساسانی و اقوام گوناگونی که بر سرزمین ایران حکومت کردند نهضت هایی که به دست ایرانیان در پایداری و مقاومت در برابر بیگانگان بوجود آمدند فراوان است و يك پایگاه اصلی این نهضت ها همین زورخانه بود . با حمله مغول به ایران تشکیلات مخصوصی از طرف ایرانیان در تمام نقاط کشور بوجود آمد . این تشکیلات بسیار

دقیق و منظم بوده و در هر مرحله شخص معینی پنهانی راهنمایی و تربیت جوانان را برعهده می‌گرفت. این زورخانه‌ها که در بسیاری از نقاط در محلات دورافتاده شهر و در زیرزمین (گود) ساخته می‌شد، از چشم بیگانگان پنهان بود. هزینه این زورخانه‌ها را خود ساکنان محل می‌پرداختند. در ایران نوین هنوز هم آداب و سنن زورخانه با اندکی تغییر حفظ گردیده است.

برخی از وسایل کار زورخانه عبارت است از میل - گپرگه - سنگ - تخته شنا که اغلب منشاء آن وسایل و ابزار جنگی بود. لباس ورزشکاران یک شلوار بلند چرمی است تا در کشتی و ورزش موجب ناراحتی و خراش بدنی آنها نگردد. جوانانی که به زورخانه و مکانهای ورزشی می‌رفتند باید همچنان که به مسجد یا به محل مقدس دیگری می‌روند پاک باشند. در پایان برنامه‌های ورزشی برای پایداری و سعادت ملت، استقلال کشور، سلامت پیشوایان قوم، مرشدین و علمای دین، اقوام، بستگان، آموزگاران و بیماران دعا نموده و آموزش رزمندگان وطن را آرزو می‌کردند. در آغاز و پایان ورزش، ورزشکاران وسایل ورزشی را می‌بوسیدند. زمین زورخانه را نیز محل مقدسی می‌دانستند و آنرا بهیچ وجه آلوده نمی‌کردند.

۲ - مطالعه وضع موجود سازمانها و ارگانهای ورزشی کشور

هدف از بررسی در این فصل برآورد توانها و ظرفیت های ورزش کشور در ارتباط با برنامه های اجرایی بخش ورزش در برنامه های عمرانی جمهوری اسلامی ایران است . این شناخت از اهمیت ویژه برخوردار است چون تدوین استانداردها ، توسعه امکانات و تجدید نظر در پیوندهای ارگانهای مختلف ورزشی در سطح کشور نیاز به آشنایی با وضع موجود دارد .

۱ - ۲ : شناسایی سازمانهای زیربسط و سهم هر يك در توسعه بخش ورزش کشور

در این بررسی نهادها و سازمانهای دست اندرکار ورزش کشور در شش بخش مورد بررسی و توجه قرار گرفت . بررسی هر يك از این بخشها و ارتباط آن با دیگر بخشها می تواند بیانگر و روشنگر نقاط قدرت و یاکاستی های ورزش کشور باشد . این بخشها عبارتند از :

- سازمان تربیت بدنی

- کمیته ملی المپیک ایران

- تربیت بدنی آموزش و پرورش

- تربیت بدنی دانشگاهها و مدارس عالی کشور

- تربیت بدنی سازمانهای دولتی و غیردولتی

- بخش خصوصی

اما مشکلاتی که در عمل در بازیافت اطلاعات و داده ها در برخی از این بخشها وجود داشت ، دریافت پاسخ رسمی و جامع در همه زمینه ها با موفقیت انجام نشد ، که خود نشانگر این واقعیت است که هنوز در این نهادها مانند برخی از نهادهای دیگر اهمیت لازم به آمارگیری ، تنظیم و تحلیل آمار و کاربرد آن برای برنامه ریزی و مدیریت داده نمی شود . بسیاری از آمارهای دریافت شده نیز قابل استفاده به صورت تطبیقی نمی باشد . بهر حال در این جا به اختصار شرح کلی فعالیتهای بخش های یاد شده ارائه می شود .

۱-۱-۲: سازمان تربیت بدنی

این سازمان که مسئولیت اصلی ورزش در سطح کشور را بر عهده دارد زیرنظر سرپرست سازمان که معاون رئیس جمهور است اداره می شود. هدف سازمان تربیت بدنی پرورش نیروی جسمانی و تقویت روحیه سالم در افراد و توسعه و تعمیم ورزش و هماهنگی ساختن فعالیتهای تربیت بدنی و تفریحات سالم و همچنین ایجاد و اداره امور مراکز ورزشی به منظور تحقق اهداف جمهوری اسلامی ایران است.

وظایف کلی سازمان تربیت بدنی عبارتند از:

- توسعه و تعمیم ورزش و پرورش نیروی بدنی و تقویت روحیه سالم در افراد کشور

- تعلیم و تربیت مربی و معلم ورزش در سراسر کشور

- تاسیس و تجهیز و اداره ورزشگاهها (استادیومها) و اردوگاهها، ویلاها و میدانها و مراکز اسکی و سایر مراکز ورزشی تابع سازمان تربیت بدنی و کمک به توسعه آن

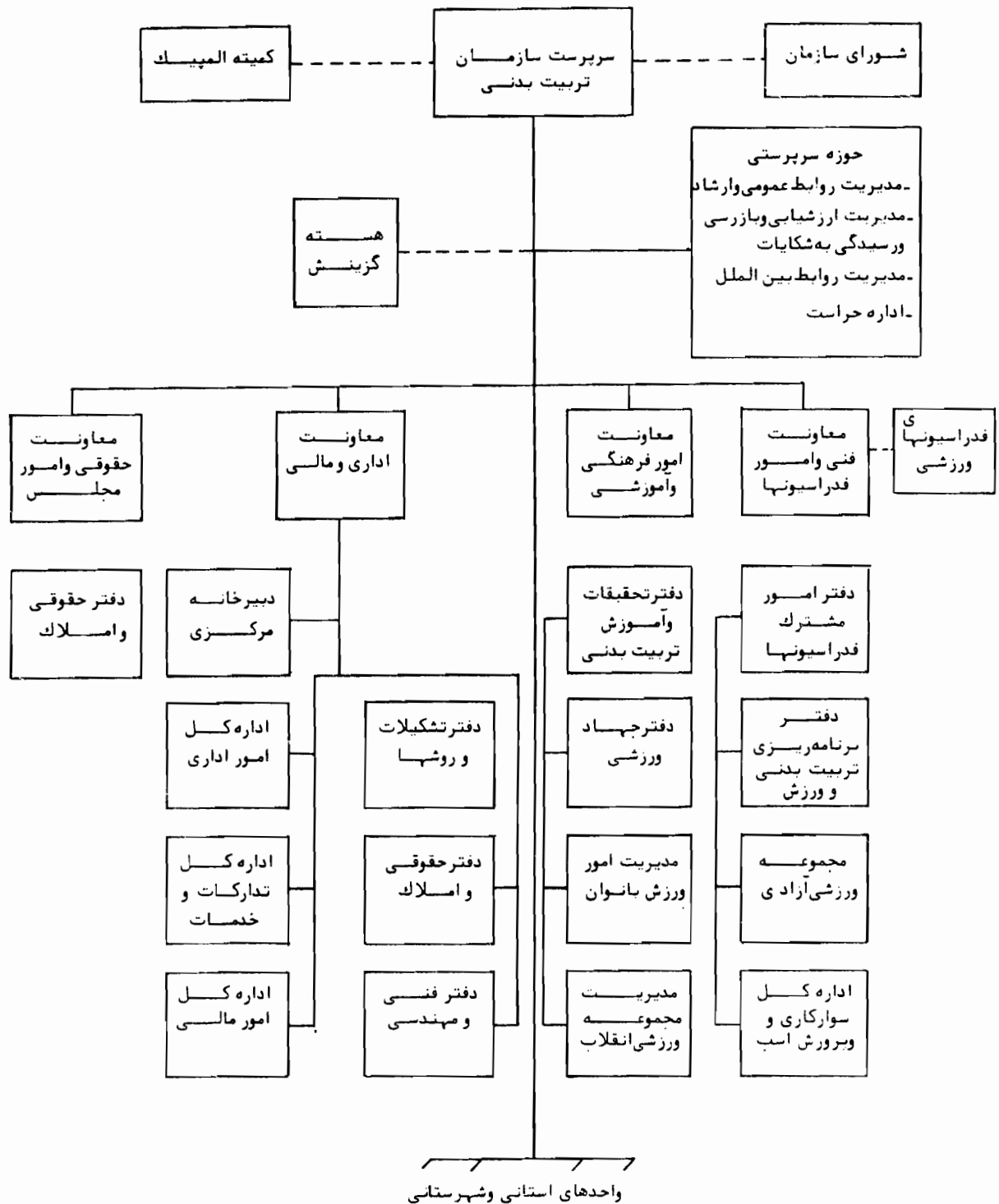
- صدور و لغو پروانه باشگاهها و تعیین صلاحیت اخلاقی مدیران مراکز ورزشی و تفریحات سالم کشور و نظارت بر فعالیت آن طبق آئین نامه مصوب فوق الذکر.

- همکاری و راهنمایی فدراسیونها و هیئت های ورزشی از نظر حسن اجرای وظایف اداری و مالی و برنامه های ورزشی.

- ایجاد و اداره مؤسسات لازم برای تربیت معلم ورزشی طبق مقررات قانونی.

- بازرسی و نظارت در امور فنی مربوط به ورزش و تربیت بدنی در مدارس و دانشگاهها و آموزشگاههای عالی و سایر سازمانهای دولتی و نهادهای انقلابی.

سرپرست سازمان تربیت بدنی در پیوند با شورای سازمان تربیت بدنی و کمیته ملی المپیک ایران است که در هماهنگی با آنان وظایف خود را ایفا می نماید. تشکیلات سازمانی تربیت بدنی در نمودار شماره ۱-۲ نشان داده شده است.

نمودار ۱-۲ : تشکیلات سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران

(۱۳۷۰)

فعالیت‌های اصلی ورزشی سازمان تربیت بدنی در چهارچوب فدراسیون‌ها و مجموعه‌های ورزشی تهران و شهرستانها صورت می‌گیرد. تشکیلات سازمانی معاونت فنی و امور فدراسیون‌های سازمان تربیت بدنی در نمودار ۲-۲ نشان داده شده است.

بر اساس آمار سازمان برنامه و بودجه در سال ۱۳۶۶ سازمان تربیت بدنی جمعاً^۱ ۱۵۷۹ مکان ورزشی سرپوشیده و ۳۱۶۳ مکان ورزشی روباز را زیر پوشش خود داشته است.

توزیع این مکانها در جدول ۲-۱ و ۲-۲ ارائه گردیده است.

توزیع اماکن و تاسیسات ورزشی سرپوشیده سازمان تربیت بدنی، سال ۱۳۶۶

جدول ۲-۱

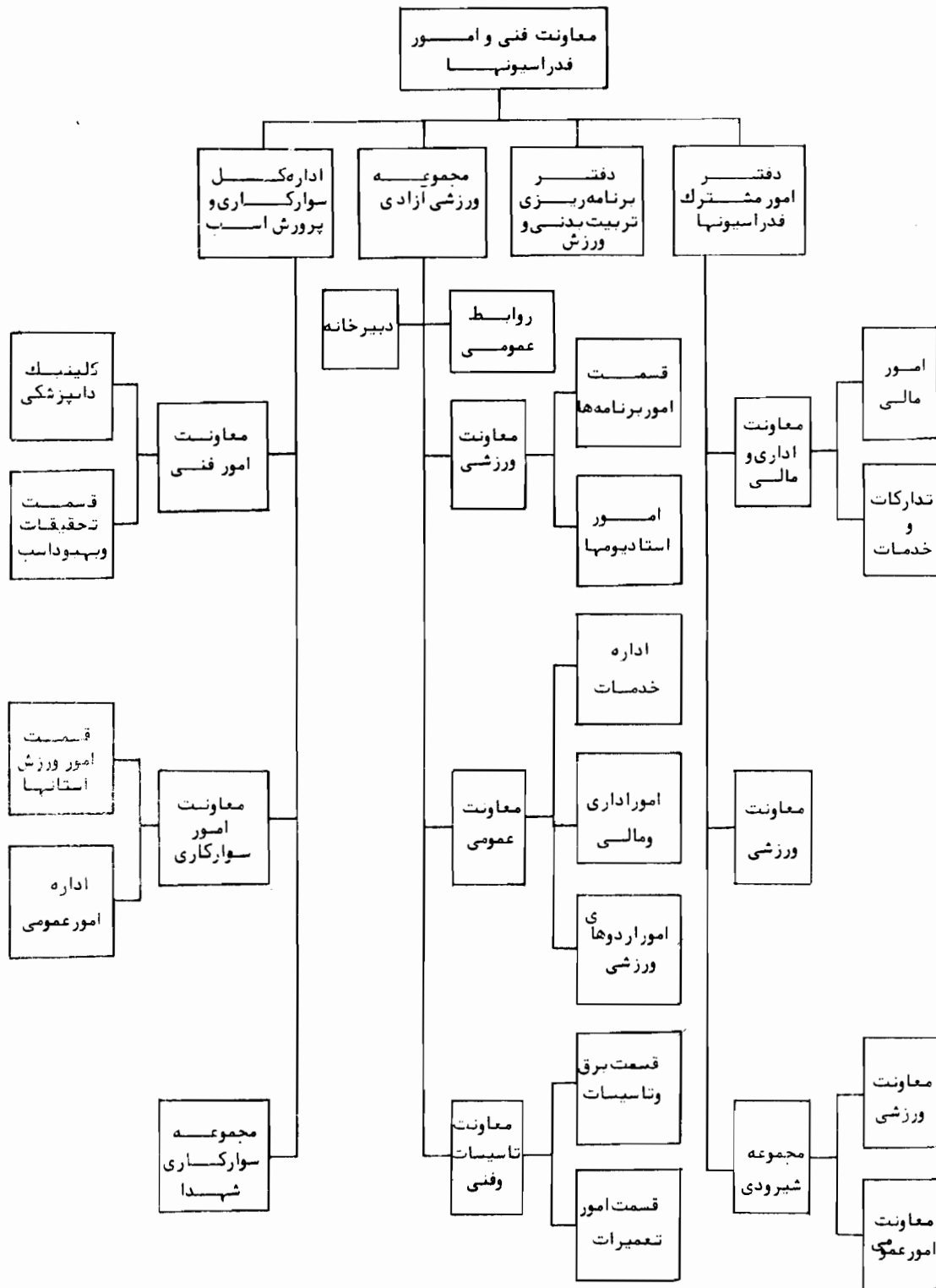
جمع	زورخانه	سالنهای ورزشی			استخرشنا	نوع شرح
		سایر	والیبال بسکتبال	والیبال		
۱۵۷۹	۱۸۰	۸۴۳	۴۲۱	۱۱۳	۲۲	تعداد
۱۰۰	۱۱/۴	۵۳/۳۸	۲۶/۶۶	۷/۱۶	۱/۴	درصد

توزیع اماکن و تاسیسات ورزشی روباز سازمان تربیت بدنی، سال ۱۳۶۶

جدول ۲-۲

جمع	سایر	زمین هنرمال	زمین تنیس	زمینهای ورزشی		زمین فوتبال		پیست‌های اسکی	استخر شنا	نوع شرح
				بسکتبال	والیبال	خاکی	چمن			
۳۱۶۳	۵۶	۱۰۶	۱۲۰	۵۶۸	۶۰۳	۱۲۳۸	۲۲۰	۱۳۸	۱۱۴	تعداد
۱۰۰	۱/۷۷	۳/۳۵	۳/۷۹	۱۷/۹۶	۱۹/۰۷	۳۹/۱۴	۶/۹۶	۴/۳۶	۳/۶	درصد

۱- برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۶۸-۱۳۷۲) بخش تربیت بدنی

ایجاد تأسیسات ورزشی جدید معمولاً " از طریق پیشنهاد مدیرکل تربیت بدنی هر استان در هماهنگی با سازمان برنامه و بودجه استان است . این پیشنهاد ابتدا در جلسه مربوطه در استانداری مطرح و پس از تصویب و موافقت سازمان برنامه و بودجه در چهارچوب بودجه استان تأمین اعتبار شده و برای اجرا ابلاغ می‌گردد . در عین حال تأسیسات ورزشی نیز می‌تواند در چهارچوب کلی بودجه سازمان تربیت بدنی تأمین اعتبار شود که در این صورت طرح‌های ملی خوانده می‌شود . بررسی مسائل فنی این گونه پروژه‌ها معمولاً " توسط دفتر فنی و مهندسی سازمان تربیت بدنی و واحد فنی استانها صورت می‌پذیرد . مدیریت پروژه‌های ایجاد تأسیسات ورزشی معمولاً " بر عهده اداره کل تربیت بدنی استان است . نظارت بر اجرای این پروژه‌ها نیز توسط دفتر فنی اداره کل تربیت بدنی و در برخی اوقات توسط واحدهای فنی دیگر وزارتخانه‌ها از جمله اداره کل مسکن و شهرسازی انجام می‌شود .

باتوجه به تمرکز ورزشگاهها و امکانات ورزشی در تهران یک سوم اعتبارات مربوط به تأسیسات ورزشی به تهران اختصاص می‌یابد . تخصیص بقیه ، بودجه نیز براساس امکانات ورزشی پراکنده در کشور و برآورد استعدادها میان سایر نقاط کشور توزیع می‌گردد .

نگهداری تأسیسات ورزشی بر عهده سازمان تربیت بدنی و واحدهای تابعه آن می‌باشد ارزیابی میزان هزینه مورد نیاز و نظارت بر نگهداری نیز توسط اداره فنی و مهندسی سازمان تربیت بدنی در استانها انجام می‌شود . در گذشته نگهداری تأسیسات ورزشی بیشتر توسط پیمانکاران و یا شرکتهای نگهدارنده طرف قرارداد سازمان تربیت بدنی انجام می‌شد . اما پس از پیروزی انقلاب نگهداری اماکن و تأسیسات ورزشی کلاً " بر عهده سازمانها و واحدهای مربوطه قرار گرفت . بجز در بعضی موارد مانند اداره اردوها و بعضی خدمات مانند سرویس غذاخوری ورزشکاران مجموعه آزادی که بر عهده پیمانکار است .

بدنه پرسنل تخصصی سازمان تربیت بدنی در سطح لیسانس و در رشته تربیت بدنی است . یعنی از یکصد و چهار نفر کارکنان متخصص سازمان ۹۳ نفر یا ۸۹ درصد در سطح لیسانس است . در عین حال از تعداد کل کارکنان ۷۸ نفر یا ۷۵ درصد در رشته تربیت بدنی و علوم ورزش است که از این تعداد ۷۴ نفر لیسانسیه ، ۳ نفر فوق لیسانس و یک نفر دارای

درجه دکترا در تربیت بدنی است . (جدول شماره ۳-۲) .

تعداد کارکنان موجود بر حسب تخصص (۱۳۲۰)

جدول ۲-۳

درصد	جمع	دکترا	فوق لیسانس	لیسانس	فوق دیپلم	میزان تحصیلات رشته تحصیلی
۷۵	۷۸	۱	۳	۷۴	-	تربیت بدنی و علوم ورزشی
۴/۸	۵	-	۱	۴	-	مدیریت
۳/۸۵	۴	-	-	۴	-	امور مالی و حسابداری
۱/۹	۲	۲	-	-	-	پزشکی
۳/۸۵	۴	-	۳	۱	-	معماری
۹/۶	۱۰	-	۱	۹	-	راه و ساختمان
-	-	-	-	-	-	مکانیک خاک
۱/۰	۱	-	-	۱	-	برق
-	-	-	-	-	-	خدمات
۱۰۰	۱۰۴	۳	۸	۹۳	-	جمع
۱۰۰	۱۰۰	۲/۹	۷/۷	۸۹	-	درصد

مأخذ : اداره تشکیلات و بودجه سازمان تربیت بدنی

در سطح کشور نیز سازمان تربیت بدنی دارای متخصصان گوناگونی است که در رشته‌های مختلف ورزشی در سطوح گوناگون مربی درجه ۱، مربی درجه ۲، مربی درجه ۳، داور درجه ۱، داور درجه ۲، داور درجه ۳ و داور بین المللی پراکنده‌اند. شمار مربیان درجه ۳ از دیگر مربیان بیشتر است و بیش از ۴۰ درصد کل متخصصان را شامل می‌شوند. مربیان درجه ۲ و یک رویهمرفته اندکی بیش از ۱۰ درصد را در برمی‌گیرند. (شماره ۴-۲).

بخش بزرگی از داوران نیز داوران درجه ۳ هستند که تقریباً ۲۵ درصد از پرسنل تخصصی را در برمی‌گیرند. داوران درجه یک ۳/۶۷ درصد و داوران درجه ۲، ۸/۶۴ درصد از کل پرسنل تخصصی را در برمی‌گیرند. داوران بین المللی هم شمارشان ناچیز است و نه تنها هیچ داور ممتاز بین المللی شاغل در سازمان نیست بلکه تنها ۱/۶۸ درصد پرسنل تخصصی در سطح داور بین المللی هستند. بنابراین پرسنل تخصصی سازمان هنوز ویژگی لازم هرمی را از لحاظ درجات تخصصی احراز نکرده‌اند. در رشته‌های فوتبال، هندبال، واترپلو، باستانی، قایقرانی، کشتی، تکواندو، تنیس، دو و میدانی، اسب سواری و کوهنوردی هم پرسنل تخصصی گزارش نشده‌اند.

۲-۱-۲: کمیته ملی المپیک ایران

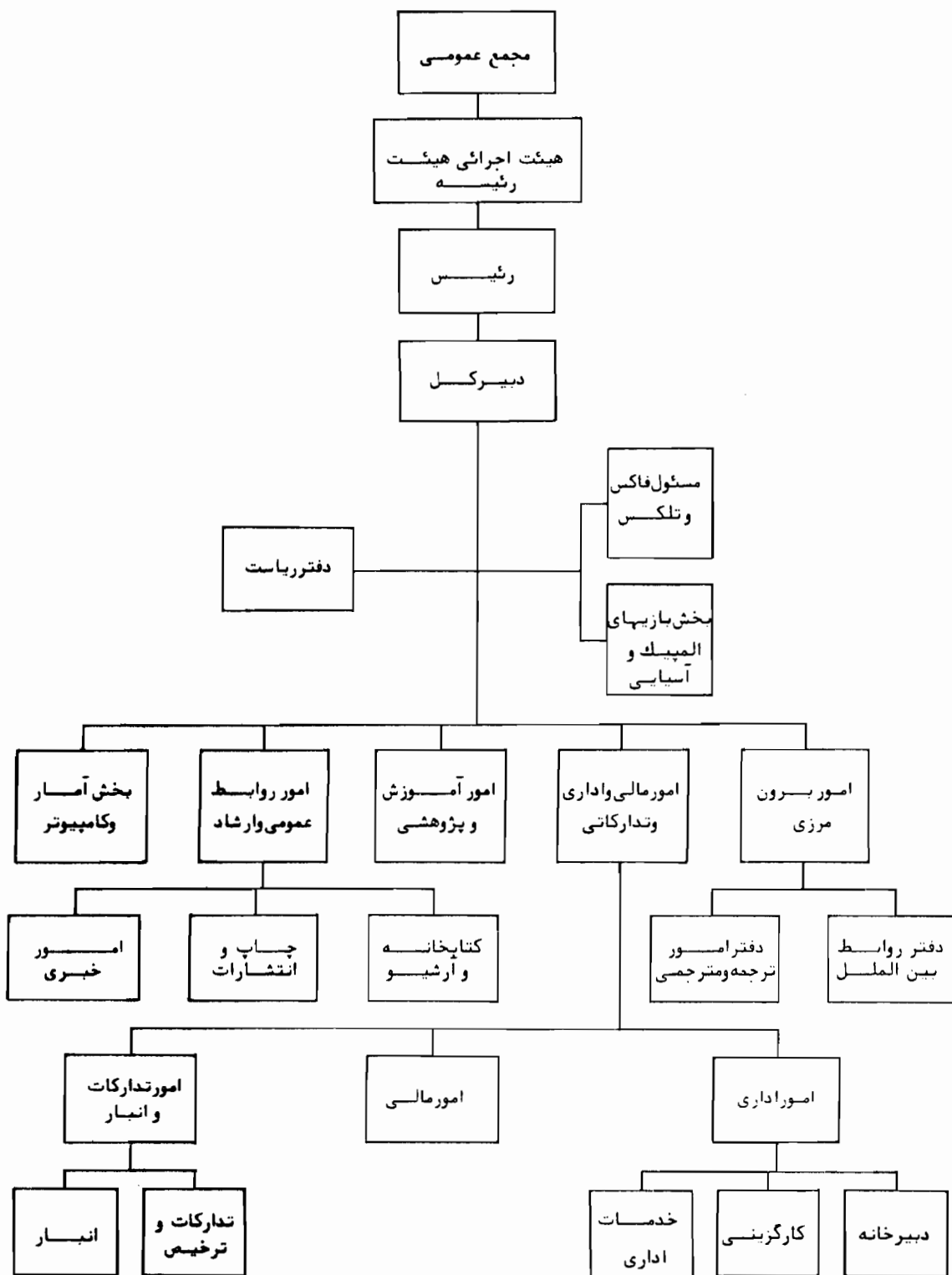
وظیفه کمیته ملی المپیک ایران براساس " منشور المپیک " اداره تشکیلات بین المللی ورزش و پیشبرد و اشاعه مکتب " المپسم " می‌باشد. برای مینا کمیته بین المللی المپیک تأسیسات ورزشی ندارد. کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی زیر نظر مجمع عمومی اداره می‌شود که به نوبت هیأت اجرایی، هیأت رئیسه و رئیس و دبیرکل را انتخاب می‌کند. تشکیلات سازمانی کمیته ملی المپیک ایران در نمودار شماره ۲-۳ نشان داده شده است.

تأسیسات ورزشی مربوط به بازبهای المپیک در تملک کمیته‌های تشکیلاتی بازبهاست و جزئیات فنی مربوط به این تأسیسات از سوی فدراسیونهای بین المللی ورزش تعیین وبه

مؤتمنین سوچودن رشته‌های ورزشی متداول بر ایران ، استقبال بر سازمان تربیت بدنی (۱۳۷۰)

ردیف	نام رشته ورزشی	تعداد	درصد	مجموع	درصد
۱	مربیگری	۱۰	۱۰۰٪	۱۰	۱۰۰٪
۲	مربیگری	۴۸	۱۰۰٪	۴۸	۱۰۰٪
۳	مربیگری	۴۱	۱۰۰٪	۴۱	۱۰۰٪
۴	مربیگری	۴۹	۱۰۰٪	۴۹	۱۰۰٪
۵	مربیگری	۴۳	۱۰۰٪	۴۳	۱۰۰٪
۶	مربیگری	۱۳۱	۱۰۰٪	۱۳۱	۱۰۰٪
۷	مربیگری	۷	۱۰۰٪	۷	۱۰۰٪
۸	مربیگری	۳۸۲	۱۰۰٪	۳۸۲	۱۰۰٪
۹	مربیگری	۲۸۲	۱۰۰٪	۲۸۲	۱۰۰٪
۱۰	مربیگری	۲۱۷	۱۰۰٪	۲۱۷	۱۰۰٪
۱۱	مربیگری	۱۷	۱۰۰٪	۱۷	۱۰۰٪
۱۲	مربیگری	۱۳۱۰	۱۰۰٪	۱۳۱۰	۱۰۰٪
۱۳	مربیگری	۱۷۰۹	۱۰۰٪	۱۷۰۹	۱۰۰٪
۱۴	مربیگری	۳۱۵۶	۱۰۰٪	۳۱۵۶	۱۰۰٪
۱۵	مربیگری	۱۶/۴۱	۱۰۰٪	۱۶/۴۱	۱۰۰٪
۱۶	مربیگری	۲۰/۲۹	۱۰۰٪	۲۰/۲۹	۱۰۰٪
۱۷	مربیگری	۲۳۳	۱۰۰٪	۲۳۳	۱۰۰٪
۱۸	مربیگری	۱۳/۵۸	۱۰۰٪	۱۳/۵۸	۱۰۰٪
۱۹	مربیگری	۵/۵۷	۱۰۰٪	۵/۵۷	۱۰۰٪
۲۰	مربیگری	۹/۲۲	۱۰۰٪	۹/۲۲	۱۰۰٪
۲۱	مربیگری	۵/۵۷	۱۰۰٪	۵/۵۷	۱۰۰٪
۲۲	مربیگری	۱۳/۵۸	۱۰۰٪	۱۳/۵۸	۱۰۰٪
۲۳	مربیگری	۴۵	۱۰۰٪	۴۵	۱۰۰٪
۲۴	مربیگری	۴/۷۸	۱۰۰٪	۴/۷۸	۱۰۰٪
۲۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۲۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۲۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۲۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۲۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۱	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۲	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۳	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۴	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۳۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۱	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۲	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۳	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۴	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۴۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۱	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۲	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۳	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۴	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۵۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۱	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۲	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۳	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۴	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۶۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۱	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۲	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۳	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۴	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۷۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۱	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۲	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۳	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۴	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۸۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۱	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۲	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۳	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۴	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۵	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۶	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۷	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۸	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۹۹	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪
۱۰۰	مربیگری	۲	۱۰۰٪	۲	۱۰۰٪

نمودار ۲-۳ : جارت سازمانی تشکیلات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران
(۱۳۷۰)

کمیته‌های مذکور ابلاغ می‌شود. به عبارت دیگر کلیه مسائل فنی مربوط به بازیها اعلام از تأسیسات ورزشی محل برگزاری مسابقات و استانداردهای مرتبط با رشته‌های ورزشی توسط فدراسیونهای بین المللی ذیربط که مراجع اصلی ورزشهای خود در سراسر جهان شناخته می‌شوند اعلام می‌گردد.

اما در اینجا باید به کمیسیون هماهنگی امور بازیهای المپیک اشاره شود که به صورت غیرمستقیم نظارت بر امور مربوط به تأسیسات ورزشی آماده شده برای بازیها را نیز برعهده دارد. این کمیسیون زیر پوشش کمیته بین المللی المپیک فعالیت می‌کند.

کارکنان: کارکنان تخصصی که با کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران همکاری می‌کنند عبارتند از ۱۲ نفر در سطح لیسانس، ۷ نفر در سطح فوق لیسانس و ۱۲ نفر در سطح دکترا که بخش عمده یعنی ۱۶ نفر از آنان در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، ۴ نفر در سطح مدیریت و امور مالی، ۶ نفر پزشکی و ۵ نفر به خدمات مترجمی اشتغال دارند.

(جدول شماره ۲-۵)

کارکنان متخصص در کمیته ملی المپیک (۱۳۷۰)

جدول ۲-۵

رشته تحصیلی	میزان تحصيلات	فوق ديپلم	ليسانس	فوق لیسانس	دکترا
تربیت بدنی و علوم ورزشی	-	-	۵	۶	۵
مدیریت	-	-	۱	۱	۱
امور مالی و حسابداری	-	-	۱	-	-
پزشکی	-	-	-	-	۶
مترجمی	-	-	۵	-	-
فنی	-	-	-	-	-

شایان توضیح است که با توجه به موقعیت مکانی و زمانی و طبیعت بازیها از شماری از افراد متخصص نیز در سطوح لیسانس، فوق لیسانس و دکترا در تربیت بدنی و بهداشت و دکترای پزشکی و آزمایشگاهی به صورت پاره وقت و قراردادی استفاده می شود. معمولاً این نیروهای تخصصی از سازمانها و یا ارگانهای ورزشی به صورت مامور یا قراردادی با این کمیته همکاری می نمایند.

بودجه - بودجه کمیته ملی المپیک

در سال ۱۳۶۰ چهل و پنج میلیون ریال

در سال ۱۳۶۵ پنجاه و نه میلیون پانصد هزار ریال

و در سال ۱۳۷۰ دویست و نود و نه میلیون و پانصد هزار ریال

بوده است. بدین ترتیب مشاهده می شود که در این دهساله از افزایش در حدود پانصد و شصت و پنج (۵۶۵٪) درصد برخوردار بوده است. البته اگر ارقام بالا نشانگر روند رشد این بودجه باشد در سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵ میزان افزایش بودجه کلاً " افزایشی در حدود ۳۲ درصد یا تنها افزایشی در حدود ۵ درصد در سال داشته است. در حالی که افزایش بودجه از سال ۱۳۶۵ تا سال ۱۳۷۰ کلاً " در حدود ۴۰۳ درصد یا بیش از ۶۷ درصد در سال می باشد. که این نشانگر توجه فزاینده به موقعیت کشور در ورزش جهانی است.

۲-۱-۲: تربیت بدنی دانشگاهها و مدارس عالی کشور

دانشگاهها و مدارس عالی کشور سهم مهمی در تربیت بدنی کشور دارد. از نظر سازمانی، هماهنگی و اداره امور تربیت بدنی و فعالیتهای فوق برنامه، در وزارت فرهنگ و آموزش عالی و در شاخه معاونت امور دانشجویی قرار دارد. اما در عمل دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی هر یک به فراخور امکانات، امور تربیت بدنی خویش را اداره می کنند. البته سازمانی برای تأسیس یک اداره کل امور تربیت بدنی و فعالیتهای فوق برنامه در وزارت فرهنگ و آموزش عالی پیشنهاد شده است که بیشتر انعکاسی از نیازهای

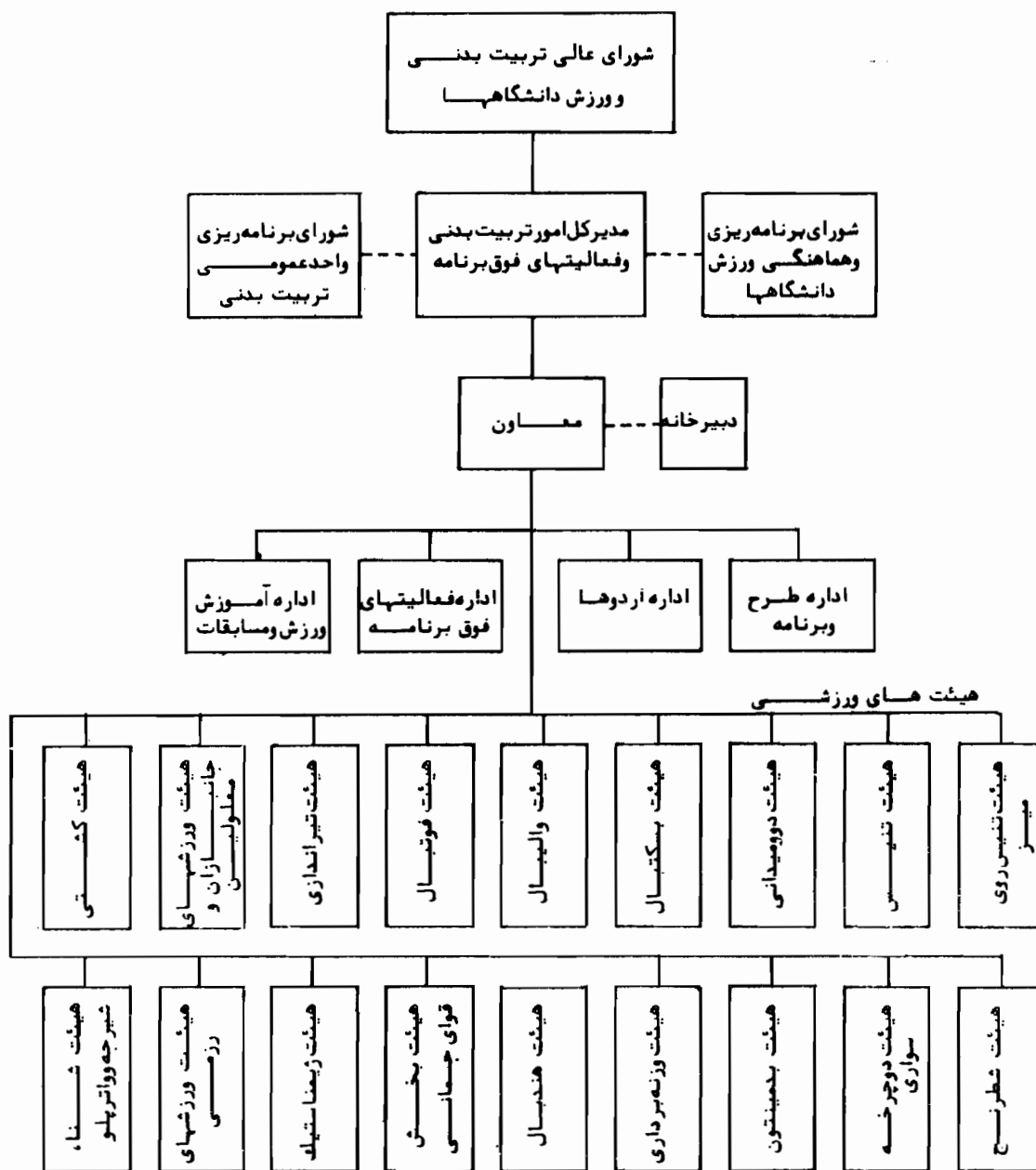
هماهنگی امور ورزش و برگزاری مسابقات میان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی است .
(نمودار ۲-۴)

اما در حال حاضر تأسیسات ویژه‌ای که مختص وزارت فرهنگ و آموزش عالی باشد وجود ندارد و این وزارت نقشی در حفاظت و نگهداری از تأسیسات ورزشی در سطح آموزش عالی نیز ایفا نمی‌کند . در سطح دانشگاهها نیز احداث مکانهای ورزشی و اجرای پروژه‌های تأسیساتی مربوط به عهده خود دانشگاههاست که توسط مهندسان مشاور طراحی شده و با نظارت بخش تربیت بدنی و دفاتر فنی دانشگاهها اجرا می‌شود .

در سطح کشور نیز تأسیسات ورزشی بر اساس ضوابط خاصی و یا نیازهای پیش بینی شده توزیع نشده‌اند . بنابراین برخی از مؤسسات آموزش عالی نسبت به دیگران از امکانات بیشتری برخوردار می‌باشند . مؤسسات آموزش عالی وابسته به سازمانهای دولتی و وزارتخانه‌ها در زمره این مؤسسات می‌باشند که با وجود کمی شمار دانشجویان امکانات بهتر و بیشتری برخوردار هستند . در مقام مقایسه مکانهای ورزشی موجود در تهران نیز با توجه به شمار زیاد دانشجوی بسیار محدود و ناچیز است و در این زمینه شهرستانها از وضعیت نسبتاً " بهتری برخوردارند .

مکانهای موجود در پایتخت - دانشگاههای تهران و علم صنعت هرکدام دارای یک مجموعه ورزشی و زمین چمن فوتبال می‌باشند . تعداد زمینهای فوتبال ویژه دانشگاههای تهران جمعا " شش زمین چمن و چهار زمین خاکی را در برمی‌گیرند . ده سالن سرپوشیده ورزشی توسط دانشگاههای تهران مورد استفاده قرار می‌گیرند . برای ورزش شنا نیز دو استخر سرپوشیده و سه استخر روباز نیز وجود دارد . البته تعدادی زمین ورزشی روباز برای ورزش نیز وجود دارد که شمار آنها در آمار روشن نشده است .

مکانهای ورزشی دانشگاهها در شهرستانها - در شهرستانها نیز امکانات قابل توجهی در دانشگاههای کشور پراکنده است که برخی از آن تکمیل شده و مورد استفاده قرار گرفته

نمودار ۲-۴ : تشکیلات پیشنهادی اداره کل تربیت بدنی و فعالیتهای فوق برنامه

(۱۳۷۰)

است و برخی دیگر نیز با وجود داشتن امکانات قبلی مجموعه‌های ورزشی در دست احداث می‌باشد که در آینده مورد بهره‌برداری قرار خواهد گرفت . این مجموعه‌ها عبارتند از :

- مجموعه ورزشی دانشگاه تبریز - در حال احداث
- مجموعه ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد - در حال احداث
- مجموعه ورزشی دانشگاه اصفهان
- مجموعه ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز
- مجموعه ورزشی دانشگاه شهید باهنر کرمان - در حال احداث
- مجموعه ورزشی دانشگاه گیلان
- مجموعه ورزشی دانشگاه مازندران
- مجموعه ورزشی دانشگاه شیراز
- مجموعه ورزشی دانشگاه صنعتی اصفهان

چگونگی طراحی تأسیسات ورزشی در دانشگاهها بیشتر بستگی به سلیقه مسئولین دانشگاه و میزان علاقه و آگاهی آنان نسبت به تربیت بدنی و علوم ورزش و مهندسان مشاور طراح پروژه‌های تأسیسات ورزشی دارد - که البته در این میان میزان اعتباری که در اختیار دانشگاه وجود دارد نیز بی تأثیر نمی باشد .

نیروی متخصص - شمار نیروهای متخصص در رشته‌های تربیت بدنی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی جمعا " ۱۷۶ نفر گزارش شده است که در رشته‌های گوناگون ورزشی پراکنده اند . بیشترین تراکم متخصصان در والیبال با ۱۸/۱۸ درصد ، سپس بسکتبال با ۱۵/۴۴ درصد و در مرتبه بعدی فوتبال با ۱۴/۶۴ درصد و بالاخره شنا با ۱۱/۹۳ درصد قرار دارند . شمار متخصصان در سایر رشته‌های ورزشی کمتر از ۱۰ درصد می باشد . در ورزشهایی که شمار متخصصان میان ۵ تا ۱۰ درصد کل قرار دارد به ترتیب دو و میدانی (۷/۹۵ درصد) و کشتی و آمادگی جسمی هر یک با ۵/۶۸ درصد قرار دارند .

اهمیت بررسی نیروی متخصص تنها در درصد نسبی آنها نیست بلکه شمار عددی آنها نیز از اهمیت خاص برخوردار است و در بعضی ورزشها نشانگر کمبود محسوس در شمار متخصصان است. مثلاً " در رشته مهم ژیمناستیک تنها ۵ متخصص گزارش شده است که گویای این واقعیت است که غالب دانشگاهها و موسسات آموزش عالی از خدمات متخصص در این رشته بی بهره اند، یا در رشته کشتی که در کشور ما اهمیت سنتی ویژه دارد تنها ۱۰ متخصص مشغول بکارند. در رشته های دو و میدانی نیز که در تربیت بدنی اهمیت استراتژیک دارند فقط ۱۴ متخصص بکار اشتغال دارند.

از لحاظ نوع و سطح تخصص نیرو در دو بخش قابل بررسی است. یکی در سطح مربی و دیگری در سطح داوری است. در سطح مربی بخش عمده نیروی انسانی، یعنی ۴۴/۳۲ درصد در حد مربی درجه ۳ قرار دارند. مربی درجه ۲ و درجه یک نیز به ترتیب ۱۳/۶۴ درصد و ۶/۸۲ درصد از متخصصان را در برمی گیرند. در سطح داوران نیز تمرکز عمده نیروی انسانی متخصص در سطح داوری درجه ۳ است که ۲۷/۸۴ درصد از نیروی انسانی متخصص یا بیسش از ۸۰ درصد از داوران را شامل می شوند. داوران درجه ۲ و بین المللی نیز به ترتیب ۲/۸۴ درصد و ۳/۴۱ درصد از کل نیروهای متخصص را در برمی گیرند. از لحاظ سطح متخصصان نیز با توجه به شمار اندک متخصصان ممتاز چنان که شمار عددی آنها نشان می دهد بسیاری از دانشگاهها و موسسات آموزش عالی نمی تواند از خدمات آنان بهره مند باشد.

۴-۱-۲: تربیت بدنی آموزش و پرورش

آموزش و پرورش کشور با داشتن در حدود ۱۶ میلیون دانش آموز بزرگترین پتانسیل را از لحاظ ارائه خدمات تربیت بدنی به افراد کشور در مستعد ترین سن پذیرش داراست. اما متأسفانه اطلاعات دقیقی در مورد امکانات آموزش و پرورش چه از لحاظ نیروی انسانی متخصص، چه از نظر امکانات ورزشی موجود در مدارس کشور و چه از لحاظ کارآیی واقعی آن به دست نیامد و با توجه به اهمیت فوق العاده ای که این مسئله از لحاظ سلامت تن روان فرزندان کشور دارد، شایان مطالعه تفصیلی جداگانه و وسیعی است.

اطلاعات به دست آمده از اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش مربوط به سالهای ۱۳۶۲، ۱۳۶۷ و ۱۳۶۸ در برگیرنده برخی داده‌ها در باره شمار کانونهای ورزشی مدارس و دانش‌آموزان عضو این کانونها در استانهای کشور است. شمار این کانونها که در سال ۱۳۶۲ بشمار ۱۶۶۲ گزارش شده است در سال ۱۳۶۷ به ۳۸۳۳ و در سال ۱۳۶۸ به ۴۸۲۸ در کشور رسیده است. یعنی میان سال ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۷ کلاً " در حدود ۱۳۰ درصد افزایش نشان می‌دهد - یعنی به طور متوسط ۲۶ درصد در سال. از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۶۸ رشد شمار کانونها نیز تقریباً " به همین میزان بوده است. اما از نظر شمار دانش‌آموزان عضو در این کانونها چنان که در جدول (۲-۶) مشاهده می‌شود از ۵۶۹۸۶ نفر در سال ۱۳۶۲ به ۱۰۹۹۹۹ نفر در سال ۱۳۶۷ و ۱۶۳۸۳۳ نفر در سال ۱۳۶۹ رسیده است. یعنی میان سال ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۷ کلاً " در حدود ۹۶ درصد افزایش نشان می‌دهد - یعنی در حدود ۱۹ درصد در سال. از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۶۸ میزان رشد دانش‌آموزان عضو در حدود ۴۹ درصد گزارش شده است که افزایش قابل ملاحظه‌ای است.

یک بررسی اجمالی از تعداد متوسط دانش‌آموزان عضو در کانونهای ورزشی مدارس در سطح کشور در سالهای یاد شده نشان می‌دهد که در سال ۱۳۶۲ هر کانون به طور متوسط ۳۴ عضو، در سال ۱۳۶۷ هر کانون به طور متوسط ۲۹ عضو و در سال ۱۳۶۸ هر کانون به طور متوسط ۳۴ عضو داشته است. اگر تعداد متوسط دانش‌آموزان مدارس کشور را ۲۵۰ نفر در نظر بگیریم که با توجه به چند شیفتی بودن مدارس در بسیاری از نقاط رقم بالایی نیست در سالهای ۱۳۶۲ و ۱۳۶۸ به طور متوسط ۱۳/۶ درصد از دانش‌آموزان و در سال ۱۳۶۷ به طور متوسط ۱۱/۶ درصد از دانش‌آموزان در این کانونها عضویت داشته‌اند. در نتیجه، این کانونها هم از لحاظ کمیت و هم از نظر تجهیزات، کیفیت، برنامه‌های آموزشی و جاذبه برای دانش‌آموزان باید توسعه یابد تا جوابگوی نیازهای فزاینده نوجوانان کشور باشد. سلامت تن و روان و آینده کشور به سلامت تن و روان جوانان و نوجوانانش بستگی دارد. این سنین است که افراد جامعه توانایی لازم را برای ساختن فردائی بهتر پیدا می‌کنند. در عرصه ورزش جهانی نیز بیشتر جوانان ۱۶ تا ۲۲ ساله که آمادگی جسمی و آموزش از دوران

تعداد کانونهای ورزشی مدارس و دانش آموزان عضو در مقاطع سالهای ۱۳۶۲، ۱۳۶۷ و ۱۳۶۸

جدول ۶ - ۲ :

سال ۱۳۶۸		سال ۱۳۶۷		سال ۱۳۶۲		نام استان
تعداد دانش آموزان	تعداد کانون ورزشی	تعداد دانش آموزان	تعداد کانون ورزشی	تعداد دانش آموزان	تعداد کانون ورزشی	
۷۴۰۵	۳۵۴	۲۲۶۷	۶۹	۴۹۴۳	۱۱۶	مرکزی
۵۹۲۰	۱۳۸	۲۵۳۴	۹۱	۷۲۲۸	۱۷۵	گیلان
۱۳۸۴۲	۲۱	۹۳۱۳	۱۸۴	۴۲۰۷	۱۶۶	مازندران
۵۰۷۰	۱۴	۶۸۳۱	۲۰۸	-	-	آذربایجان شرقی
۵۷۷۲	۱۱۸	۸۳۸	۳۴	-	-	آذربایجان غربی
۳۰۲۵	۱۷۲	۲۵۲۵	۹۴	۲۲۷۸	۶۲	کرمانشاه (باختران)
۳۰۰۲	۵۵	۵۵۶۸	۹۱	۲۴۳۱	۶۲	خوزستان
۱۰۴۹۴	۱۸	۲۷۳۰	۴۶	۵۷۰	۵۸	فارس
۲۶۲۰۰	۵۲۵	۳۴۴۲	۹۲	-	۲۴	کرمان
۱۱۳۸۵	۶۸۲	۹۷۹۷	۳۲۴	۲۰۰۰	-	خراسان
۷۴۲۶	۳۲	۶۰۷۱	۱۹۰	۲۱۰۳	۵۲	اصفهان
۷۶۰	۹	۷۳۸	۳۲	۲۳۱۱	۷۶	هرمزگان
۲۷۰۰	۱۲	۲۶۱۶	۸۵	۳۱۷۹	۷۹	سیستان و بلوچستان
۵۱۰۴	۱۶	۱۲۴۹	۳۴	۳۷۹۶	۵۹	کردستان
۶۶۸۰	۱۲۸	۳۵۲۱	۱۰۰	۴۳۹۶	۱۱۸	همدان
۳۰۸۶	۱۱	۸۳۶۹	۶۵	۹۴۸	۹۴	لرستان
۴۰۲۴	۶۰	۱۲۰۱	۲۸	۳۰۰۳	۱۴	ایلام
۱۱۴۸۵	۱۶۳	۱۴۷۵۰	۱۱۳	-	۹۷	زنجان
۱۱۲۵	۷۲	۱۲۰	۳	۴۴۸	-	چهارمحال و بختیاری
۲۸۴۹	۹۲	۲۳۵۵	۳۰	۱۹۰۲	۱۷	کهگیلویه و بویراحمد
۲۸۳۰	۰	۱۵۰۲	۵۶	۱۹۰۳	۸۲	سمنان
۲۸۴۹	۸۴	۸۱۰	۱۸	۲۱۰۳	۳۰	یزد
۳۰۰	۷	۲۰۵۲	۵۱	۲۰۳۰	۷۱	بوشهر
۲۰۵۰۰	۱۹۶۵	۱۸۸۰۰	۱۷۹۵	۵۹۷۹	۲۱۰	تهران
۱۶۳۸۳۳	۴۸۲۸	۱۰۹۹۹۹	۳۸۳۳	۵۶۹۸۶	۱۶۶۲	جمع

ماخذ : اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش ، شاخصهای تربیت بدنی ، انتشارات سازمان برنامه و بودجه (۱۳۷۰)

دبستان و دبیرستان یافته‌اند میداندار مسابقات المپیک هستند .

۵- ۱- ۲ : تربیت بدنی سازمانهای دولتی و غیر دولتی

این بخش تأسیسات و نهاد ورزشی را در برمی‌گیرد که از سوی سازمانهای دولتی و غیردولتی بوجود آمده است . در واقع کارکنان دولت ، شرکت های دولتی ، نیروهای انتظامی ، ارتش و سپاه افرادی هستند که می‌توانند بالقوه از این تأسیسات و امکانات استفاده کنند . اگر نهادها و بنیادها و واحدهای تولیدی و خدماتی زیر پوشش دولت و هیأت های امناء ، ویژه و کارخانجات را هم به این شمار بیافزاییم شمار استفاده کنندگان از این تأسیسات به حدود پنج میلیون نفر می‌رسد . در عین حال در صورتی که هر یک از این افراد را به طور متوسط دارای خانواده‌های پنج تا شش نفره بدانیم و خانواده‌ها هم به طور مستقیم و غیرمستقیم بهره‌ای از این تأسیسات داشته باشند (بصورت باشگاه و غیره) این تأسیسات می‌تواند به طور بالقوه به حدود نیمی از جمعیت کشور خدمات ورزشی ارائه کند . بنابراین توجه به بهبود کیفیت این تأسیسات ، تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز و حداکثر بهره‌وری از امکانات در ساعات شبانه روز از اهمیت ویژه برخوردار بوده و می‌تواند نقش مهمی در اعتلای ورزش و تربیت بدنی افراد کشور داشته باشد . در حال حاضر اطلاعات دقیقی در باره گستره امکانات و خدمات ارائه شده در این بخش در دست نیست . با توجه به گوناگونی مراجعی که باید اطلاعات را تهیه کرده و در دسترس بگذارند و ندادن اهمیت لازم به تهیه آمار در این مرحله نمی‌توان قضاوت دقیقی در باره وسعت امکانات ، تأسیسات و نهادها و خدمات ارائه شده کرد . اما بدون تردید هر یک از این سازمانها و نهادها می‌توانند از موازین فنی تهیه شده در این طرح بستگی به منطقه جغرافیایی و نیازهای خویش بهره‌مند گردند .

۶-۱-۲: بخش خصوصی

ویژگی قابل توجه بخش خصوصی در ورزش و تربیت بدنی رابطه منطقی میان عرضه و تقاضاست. در سازمانهای دولتی و وابسته به دولت، آموزش و پرورش و دانشگاهها و مدارس عالی تأسیسات و نهادهای ورزشی بوجود می آید به این امید که کارکنان و دانش آموزان و دانشجویان از آن بهره جویند. اما تربیت بدنی در بخش خصوصی بستگی مستقیم به وجود تقاضا دارد. اگر تقاضایی نباشد مردم در این بخش سرمایه گذاری نمی کنند. در عین حال چون در بخش خصوصی رقابت حاکم است در ارائه خدمات و تأسیسات ورزشی بهبود کیفیت امکانات و خدمات ارائه شده بیشتر مورد نظر است چون مردم آماده اند در برابر خدماتی که به آنان ارائه می شود پول بپردازند.

خوشبختانه در دهه گذشته در جامعه توجه بیشتری میان افراد در سنین مختلف به ورزش به عنوان وسیله ای برای سلامت تن و روان به وجود آمده است و این توجه آنان را نیازمند امکانات ورزشی بیشتر و بهتر کرده است. دولت نیز تأمین ورزشگاهها و باشگاههای خصوصی ورزشی را بر اساس قانون مجاز دانسته و تسهیلاتی برای آن قائل شده است. بنابراین امید می رود که در آینده شاهد شکوفایی بیشتر ورزش در بخش خصوصی باشیم.

اما در عین حال دولت باید در اعتلای کیفیت ورزش بخش خصوصی را یاری دهد. این یاری بخشی در دو مورد نیاز است. نخست با تأکید بر آموزش تربیت بدنی در سطح عالی و تربیت مربی که بتواند اطلاعات، آگاهی ها و فنون ورزشی را در اختیار بخش خصوصی قرار دهد. دیگر این که با تدوین استانداردها، ضوابط و معیارهای ساختمانهای و تأسیساتی کمک کند تا بخش خصوصی که مایل به سرمایه گذاری در تربیت بدنی است نهادها و ساختمانهای ورزشی ارزشمندی با معیارهای جهانی بوجود آورد که هم اتلاف سرمایه نباشد و هم افراد کشور بتوانند از آن در بهترین سطح بهره مند گردند. در این زمینه است که بخش خصوصی نیز می تواند با توجه به منطقه اقلیمی و جغرافیایی که قرار دارد از توصیه های این طرح بهره مند گردد.

۳- مطالعه وضع موجود موازین و مقررات فنی

هدف از مطالعه این بخش ، آگاهی از کم و کیف ضوابط و معیارهای فنی و رسمی کشور می باشد ، که در طراحی و ساخت ورزشگاهها به کار گرفته می شود . موازین و مقررات فنی در سه زمینه اصلی به شرح زیر قابل تفکیک می باشد :

- موازین و مقررات شهری

- موازین و مقررات مربوط به طراحی و ساخت

- مقررات و مشخصات فنی انواع ورزش ها

۱- ۳ : موازین و مقررات شهری

ضوابط شهری اماکن ورزشی در دو بخش اصلی خلاصه می شود : اول مقررات مربوط به کالبد اماکن ورزشی ، دوم مقررات اجتماعی و مدیریت اماکن .
مقررات کالبدی شامل ضوابط مربوط به تخصیص اراضی و چگونگی استقرار و سرانه های نیاز به زمین و فضا می شود ، که متناسبه تاکنون در این زمینه ها هیچگونه سند مشخصی تدوین نشده است .

مساحت سرانه تاسیسات ورزشی در کشورهای مختلف از بلوک شرق تا کشورهای اروپایی و آمریکایی متفاوت می باشد . کشور فرانسه مساحتی معادل ۳۵ مترمربع را به ازاء هر واحد مسکونی و انگلستان ۱۰ مترمربع به ازاء هر نفر و امریکا ۱۵ مترمربع به ازاء هر نفر را پیشنهاد می کنند . به طور میانگین عرف بین المللی حدود ۲۵ مترمربع فضای سبز و ورزشی به ازاء هر نفر می باشد ، که از این رقم حدود ۱۸ مترمربع اختصاص به فضای سبز و مابقی به فضاهای ورزشی تعلق دارد .

همانطور که اشاره شد در ایران تاکنون ضابطه مشخصی که مورد استناد باشد، تدوین نشده است و آنچه عمل می‌گردد به صورت موردی و متکی به منابع خارجی می‌باشد. به طور مثال، در طرح جامع اصفهان ۱۰ درصد از مساحت شهر به فضاهای ورزشی اختصاص داده شد که رقم قابل توجه و در حد معیارهای غربی می‌باشد.

نحوه تخصیص اراضی و چگونگی استقرار اماکن ورزشی نیز تا بحال مشمول مقررات خاصی نشده است. مشاوران طرح های جامع و تفصیلی با مطالعه وضع موجود شهرها و معیارهای بین المللی ارقامی را پیشنهاد می نمایند، که هیچ يك از این موارد نمی‌تواند به صورت فراگیر مورد استناد قرار گیرد.

بخش دوم موازین و مقررات شهری، مقررات اجتماعی و مدیریت امکان ورزشی است، که منظور از آن معیارهای جمعیتی و ظرفیتی و همچنین نظام مدیریت مجموعه‌های ورزشی است. معیارهای فوق با توجه به شاخص های جمعیت ورزشکار، مربیان، داوران، کارکنان و جمعیت تحت پوشش تعیین می‌گردد.

در سال ۱۳۶۸ کل جمعیت ورزشکار کشور ۱۹۱۰۰۰۰ نفر برآورد شده است، که نسبت به جمعیت کشور در همان سال حدود ۳/۵ درصد می‌شود. تعداد مربیان ۱۹۸۰۷ نفر در سال ۱۳۶۸ بوده که به ازاء هر مربی ۹۶/۵ ورزشکار وجود داشته که در مقایسه با نسبت مطلوب و عرف بین المللی که يك مربی برای ۶۰ نفر است فاصله زیادی را نشان می‌دهد.

در طول سال ۱۳۶۸ در داخل کشور ۱۶۷۴ مسابقه برگزار شده است که حدود ۴ میلیون نفر تماشاگر به همراه داشته است، به عبارتی به ازاء هر ورزشکار ۴/۸ نفر تماشاگر و هر مسابقه به طور میانگین ۲۳۹۰ نفر تماشاگر را جذب کرده است. از جمعیت کشور ۲/۵ درصد تماشاگر مسابقات ورزشی می‌باشند که با توجه به امکانات و شرایط نامساعد و پراکندگی جمعیت رقم نسبتاً خوبی است.

۱- آمار و ارقام این بخش، از گزارش مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی سازمان برنامه و بودجه، تحت عنوان " شاخصهای تربیت بدنی " در سال ۱۳۷۰، استخراج شده است.

در بخش مدیریت و نگهداری اماکن ورزشی تاکنون دستور العمل و سندی به طور عام تدوین نشده است . جدول شماره ۱۷-۱ با عنوان مدیریت ورزشگاهها شاخص جمعیتی این بخش را برای ۳۷ شهر مطالعه شده نشان می دهد ، که در مجموع وضع مطلوبی را نشان نمی دهد .

۲-۲ : مقررات طراحی و ساخت

طراحی و اجرای اغلب ورزشگاههای کشور به عهده دفتر فنی سازمان تربیت بدنی و ادارات کل استانها می باشد ، به طوری که این نهادها برحسب مورد و براساس شرایط خصوصی محل ، طرح را به طور مستقل تهیه و به اجراء در می آورد . در صورتی که این بخش به سبب عملیات مشابه و مکرر و همچنین شعاع عمل گسترده در سطح کشور نیاز به ضوابط و مقررات تیپ در سطوح مختلف طراحی دارد . با توجه به میزان اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی و ورزش و همچنین سرمایه گذاری در این بخش که رقمی معادل ۳۵/۳ میلیارد ریال برای سالهای ۱۳۷۱-۷۲ می باشد ، تدوین مقررات و ضوابط و همچنین تهیه نرم های فضایی به منظور حداکثر بهره برداری از امکانات و منابع مالی محدود را ضروری می کند .

نظام ساخت و اجرای پروژه های این بخش نیز به طریق اولی فارغ از دستورالعملها و آئین نامه های مربوط می باشد ، به طوری که شرایط ساخت مجموعه ها در حال حاضر با امکانات روز و توان مالی هر پروژه تغییر پیدا می کند .

۲-۳ : مقررات و مشخصات فنی انواع ورزش ها

دفتر فنی سازمان تربیت بدنی برای طراحی زمین های ورزشی آخرین اطلاعات و تغییرات انجام شده در مقررات ورزشی را برحسب مورد از فدراسیونهای مربوط استعلام

می نماید و با توجه به تجربه و منابع استاندارد خارجی طرح مورد نظر را تهیه و اجرا، می کند . از این رو مشاهده می شود که تهیه سندی معتبر و تأیید شده از مقررات و مشخصات فنی ورزش ها علاوه بر تسهیل امر طراحی ، کیفیت بهتر را با هزینه کمتر نیز امکان پذیر خواهد کرد .

در طرح حاضر تعداد ۲۶ رشته ورزشی متداول در ایران انتخاب و با شرح مختصری از تاریخچه و مقررات بازی ، ضوابط و معیارهای مورد نیاز هر يك به طور مستقل تهیه و تدوین شده است .

۴ - سیاست‌های اجرایی توسعه بخش ورزش در ایران

۴-۱ : تحلیل وضع موجود بخش ورزش

۴-۱-۱ : تحلیل وضع موجود سازمانها و ارگانهای ورزشی کشور

همان گونه که در بالا اشاره شد فعالیت‌های ورزشی در ایران به طور کلی در شش

بخش یا سازمان قرار می‌گیرد . این بخش ها عبارتند از :

- سازمان تربیت بدنی

- کمیته ملی المپیک ایران

- تربیت بدنی آموزش و پرورش

- تربیت بدنی دانشگاهها و مدارس عالی کشور

- تربیت بدنی سازمانهای دولتی و غیردولتی

- بخش خصوصی

هریک از این بخش ها دارای ویژگی متفاوتی است ، هر چند برخی ممکن است به

موازات برخی دیگر فعالیت کند ولی از نظر وظایف بیشتر مکمل یکدیگرند .

برای مثال درحالی که سازمان تربیت بدنی مسئولیت اصلی ورزش دولتی را در سطح کشور

برعهده دارد و وظیفه اش ایجاد و اداره امور مراکز ورزشی و توسعه و تعمیم ورزش می باشد

کمیته ملی المپیک ایران هیچ گونه تاسیسات ورزشی ندارد و از تاسیسات ورزشی مربوط به

کمیته های تشکیلاتی بازی ها استفاده می کند و وظیفه آن براساس " منشور المپیک " اداره

تشکیلات بین المللی ورزش و پیشبرد و اشاعه مکتب " المپیسیم " می باشد .

تربیت بدنی دانشگاهها و مدارس عالی کشور ، از نظر سازمانی زیر نظر وزارت

فرهنگ و آموزش عالی و در شاخه معاونت دانشجویی قرار دارد اما در عمل هریک از دانشگاهها

و موسسات آموزش عالی کشور با توجه به امکاناتی که در اختیار دارد ، و در چهارچوب بودجه

خویش ، تاسیسات ورزشی بوجود می‌آورد و آن را اداره می‌کند . افزایش سالانه شمار دانشجویان کشور اهمیت ورزش دانشگاهی را مورد تاکید قرار می‌دهد . اما هنوز شمار دانشجویانی که به ورزش می‌پردازند اندک است و تا آنجا که می‌دانیم برنامه انسجام یافته‌ای برای اشاعه ورزش و بوجود آوردن عادات ورزشی در میان دانشجویان وجود ندارد .

آموزش و پرورش کشور هم با داشتن بیش از ۱۶ میلیون دانش‌آموز دارای توان بالقوه وسیعی برای ارائه خدمات تربیت بدنی به نوجوانان جامعه است . اهمیت ایجاد و گسترش این خدمات به ویژه به لحاظ آنست که در این سن بیشترین امکان برای پرورش جسم و پذیرفتن عادات صحیح ورزشی وجود دارد . اما متأسفانه اطلاعات دقیقی درباره امکانات آموزش و پرورش چه از لحاظ پرسنل متخصص و چه از نظر تاسیسات ورزشی و عملکرد آن در دسترس نیست . در مصاحبه‌هایی که با دانش‌آموزان بعمل آمد و تعداد آن اندک بود ، نشانه‌ای مبنی بر وجود یک برنامه مشخص و سنجیده آموزش تربیت بدنی به دست نیامد و بیشتر کلاسهای ورزش بعنوان کلاس بازی و یا با اجرای حرکات ساده و ابتدایی برگزار می‌شود و برای امتحان هم معمولاً " مسابقه دو یا پرش یا حرکاتی نظیر آن است . در حالی که ورزش یک مسئله فردی است و افراد هم با استعدادهای گوناگون به دنیا آمده‌اند بنابراین آنچه باید ملاک سنجش دانش‌آموزان در ورزش باشد میزان بوجود آوردن عادات صحیح ورزش و پرورش استعدادهاست و نه خود استعدادهای آنها .

اطلاعات به دست داده شده توسط اداره کل تربیت بدنی آموزش و پرورش در باره ، آموزش تربیت بدنی در مدارس بیشتر درباره ، شمار کانونهای ورزشی مدارس و دانش‌آموزان عضو این کانونها در استانهای کشور است . شمار این کانونها در آخرین سالی که آمار آن منتشر شده یعنی سال ۱۳۶۸ در سطح کشور ۴۸۲۸ و شمار دانش‌آموزان عضو این کانونها ۱۶۳۸۳۳ نفر می‌باشد که اگر شمار دانش‌آموزان کشور را در این سال ۱۶ میلیون نفر در نظر بگیریم تقریباً " از هر صد نفر دانش‌آموز یک نفر عضویکی از این کانونها بوده است ، این آمار خود نشان می‌دهد که این کانونها اگر فعال هم باشد پوشش لازم را به دانش‌آموزان کشور نمی‌دهد .

سازمانهای دولتی و غیردولتی یعنی کارکنان دولت ، شرکتهای دولتی ، نیروهای انتظامی ، ارتش و سپاه و نهادها و بنیادها و واحدهای تولیدی و خدماتی زیرپوشش دولت و واحدهای تولیدی و خدماتی خصوصی دراین تقسیم بندی جداگانه قرارگرفته‌اند که برآورد می‌شود در حدود ۶ میلیون نفر از افراد شاغل کشور را در برگیرند که با خانواده‌هایشان بخش مهمی از جمعیت کشور را شامل می‌شوند . دراین زمینه نیز مناسفانه اطلاعات دقیقی در باره میزان و انواع خدمات ارائه شده در دسترس نیست . اما گمان می‌رود با توجه به وسعت جمعیتی که زیر پوشش این تقسیم بندی قرار دارند ، علاقهای که طبقات میان آنها برای استفاده از امکانات ورزشی وجود دارد و این که امکان اقدام دسته جمعی دراین نهادها و سازمانها چه به صورت سرمایه‌گذاری سازمانی و چه به صورت اقدام تعاونی وجود دارد این سازمانها بدون تردید بتوانند از موازین فنی تهیه شده دراین طرح استفاده کنند .

بدون تردید از میان همه بخش‌هایی که به کار ورزش می‌پردازند در آینده، در صورت وجود حمایت دولت و ثبات اقتصادی برای سرمایه‌گذاری ، بخش خصوصی از پویایی بیشتری برخوردار باشد . چون بخش خصوصی از مشکلات موجود در بوروکراسی های دولتی — دور است و برنامه، کار خود را بر عرضه و تقاضای خدمات ورزش می‌گذارد ، طبعاً " تلاش خواهد کرد خدمات ورزشی متنوعی را در سطح قابل قبول به مردم ارائه کند . اگر زمینهای — سی از سوی دولت و یا در چهارچوب طرح های هادی و جامع در نقاط مختلف شهرها به فعالیتهای ورزشی بخش خصوصی تخصیص یابد و فعالیت دراز مدت این مراکز توسط دولت تضمین شود سرمایه‌گذاری مورد نیاز توسط بخش خصوصی چه به صورت انفرادی ، چه به صورت موقوفه و چه به صورت شرکتهای سهامی عام یا خاص امکان پذیر خواهد بود . هم اکنون باشگاهها و ورزشگاههای بزرگد و شایان توجهی در اروپا و آمریکا بر همین اساس توسط بخش خصوصی به وجود آمده و به فعالیت مشغولند .

۲-۱-۴ : تحلیل وضع موجود تاسیسات ورزشی

به طوری که آخرین اطلاعات موجود (سال ۱۳۶۶) در زمینه امکانات فیزیکی مربوط به فعالیتهای توسعه و تعمیم تربیت بدنی نشان می‌دهد ظرفیت اماکن ورزشی شامل مراکز سرپوشیده و روباز ، قابلیت ارائه خدمات ورزشی به جمعیتی در حدود ۴۷۴۲۴۰ نفر در روز را داراست که این رقم در حدود ۰/۹ درصد کل جمعیت کشور است . یعنی در این زمان تنها ۰/۹ درصد از جمعیت کل کشور می‌توانسته‌اند از امکانات و تاسیسات ورزشی در روز استفاده کنند . با توجه به این که توزیع این مراکز و امکانات ورزشی به طور یکسان در سطح کشور پراکنده نیست در بسیاری از نقاط کشور امکان دسترسی از این هم کمتر خواهد بود . امکانات و تاسیسات تربیت بدنی آموزش و پرورش هم بیشتر در حد استفاده از صحن حیاط غالباً " کوچک مدارس است که در واقع نمی‌توان به آن امکانات ورزشی نام نهاد .

به طوری که در بخش گذشته مشاهده شد فعالیت های ورزشی در سازمانها و ارگانهای ورزشی کشور نیز بطور یکسان پراکنده نیست و برخی ارگانها مانند سازمان تربیت بدنی دارای امکانات نسبتاً " گسترده‌ای در سطح کشور می‌باشند . در حالی که برخی دیگر مانند کمیته ملی المپیک ایران خود دارای امکانات ورزشی نمی‌باشند . برخی از دانشگاهها و مدارس عالی کشور دارای امکانات ورزشی محدود می‌باشند در حالی که بعضی دیگر اصلاً " هیچگونه امکانات ورزشی در اختیار ندارند . امکانات و تاسیسات تربیت بدنی آموزش و پرورش بیشتر در حد برنامه‌های ورزشی و صحن حیاط مدارس است که از آن استفاده چند منظوره می‌شود و در واقع شاید با اطمینان بتوان گفت که سرمایه گذاری قابل ذکری در گذشته در این بخش صورت نگرفته است . بخش خصوصی که در سالهای گذشته مورد بی مهری بوده اینک امیدوار است در آینده بتواند نقشی در ایجاد تاسیسات ورزشی و اداره آنها ایفا کند . اما آنچه با اطمینان و یقین در باره وضع موجود تاسیسات ورزشی در کشور می‌توان گفت آنست که هیچگونه بررسی جامع و آمارگیری پایه‌ای در این زمینه صورت نگرفته است .

۲- ۱- ۴ : تحلیل وضع موجود موازین و مقررات فنی

در این گزارش ضوابط و معیارهای فنی و رسمی کشور که در طراحی و ساخت ورزشگاهها بکار می آیند در سه زمینه اصلی موازین و مقررات شهری ، موازین و مقررات مربوط به طراحی و ساخت و مقررات و مشخصات فنی انواع ورزشها مورد بررسی قرار گرفتند .

موازین و مقررات شهری مکانهای ورزشی دو بخش را در برمی گیرد . یکی مقررات مربوط به کالبد فیزیکی مکانهای ورزشی است و دوم مقررات اجتماعی و مدیریت سازمانها و مکانهای ورزشی می باشد . در مورد مقررات کالبدی مکانهای ورزشی که ضوابط مربوط به تخصیص اراضی و چند چون استقرار و سرانه نیاز به زمین و فضاست متاسفانه تاکنون مقررات و سندی در کشور تنظیم نشده است و اگر هم در طرحهای جامع شهرها ، برای کاربرد اراضی عدد و رقمی توسط مشاوران ارائه می گردد ، در حد آشنایی مقدماتی با معیارهای کشور خاصی است و یا تعدیل وضع موجود براساس روند گذشته می باشد .

در زمینه مقررات اجتماعی و مدیریت مکانهای ورزشی نیز ضوابط و دستورالعملها و موازین رسمی وجود ندارد . این بخش معیارهای جمیعتی و ظرفیتی و نظام مدیریتی مجموعه های ورزشی را در برمی گیرد و با توجه به شاخص های جمیعت ورزشکار ، مربیان ، داوران ، کارکنان و جمیعت زیرپوشش تهیه می گردد .

تدوین موازین و مقررات فنی که می باید هم در طرحهای جامع و هم در احداث مراکز ورزشی و ورزشگاهها بعنوان راهنما مورد استفاده قرارگیرند و در واقع استانداردهای لازم برای ورزش کشور باشند می تواند کمک موثری به گسترش ورزش و بالمآل توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور باشد .

۴-۱-۴ : تحلیل منطقه‌ای از دیدگاه ورزش

-تاثیر اقلیم و منطقه

شرایط اقلیمی و چگونگی آب و هوا همانگونه که در جلد اول به تفصیل ارائه گردید، بر نوع فعالیت های ورزشی و چگونگی ساختمان مکانهای ورزشی تاثیر بسزایی دارد. امکان فعالیت های ورزشی در هوای آزاد و میزان سازگاری فعالیت های ورزشی با اقلیم در جداول شماره ۱-۵ و ۱-۶ ارائه شده است. با توجه به جداول فوق و جداول شماره ۱-۲ و ۱-۳ و ۱-۴ که مشخصات اقلیم های شهرهای گرم و معتدل و سرد را ارائه می دهند، می توان گفت که تقریباً " در کلیه شهرهای یاد شده بخصوص شهرهای اقلیم معتدل و خشک که حداقل ۵۸ درصد از سال برای ورزش در هوای آزاد مساعد تشخیص داده می شود، امکان استفاده از میدانهای روباز وجود دارد. در مناطق گرمسیری می توان از استخرهای روباز در بیشتر ایام سال و در بقیه مناطق حداقل در فصل تابستان به راحتی استفاده کرد. ورزشهای دسته جمعی توپی و حتی رزمی را در حد تمرین و آماده سازی ورزشکاران و جذب جوانان در اغلب مناطق بدون نیاز به سالن سرپوشیده می توان برگزار کرد. از این رو در بسیاری از مناطق محروم کشور می توان با تخصیص زمین مناسب با حداقل امکانات و با برنامه ریزی و مدیریت اصولی بیشتر ورزش ها را رواج داد و از این طریق امکانات لازم برای ورزش نوجوانان و جوانان را فراهم آورد.

در مناطق شمالی و غرب کشور که معتدل مرطوب و سردسیر هستند، در چندین ماه از سال انجام ورزشهای میدانی دشوار است و از این رو نیاز به ساختن سالن های ورزشی و استخرهای سرپوشیده وجود دارد. به همین جهت در این نقاط رواج ورزشهای گوناگون و فراهم آوردن امکانات آنها پرخرج تر و پرهزمت تر است، که خوشبختانه این مناطق به سبب توان اقتصادی بالقوه از عهده سرمایه گذاری در این بخش برخوردارند.

در مناطق گرمسیری جنوب و ساحلی بعلت گرما و رطوبت زیاد علی رغم شرایط مساعدی که برای ورزشهای آبی وجود دارد، سایر ورزشها نیازمند سالن های نسبتاً " مجهز

می باشد که باید در جوار میدانهای روباز برای ورزشکاران در نظر گرفته شود .
به طور خلاصه پیشنهاد می شود که در کشور ما که امکانات ورزش در مقایسه با استانداردهای جهانی در حداقل قرار دارد ، در مرحله نخست بیشترین کوشش برای فراهم آوردن امکانات ارزان ورزش و تهیه زمینهای بازی قابل دسترسی و استفاده برای عموم در سطح کشور به عمل آید و آنگاه به منظور برنامه ریزیهای آتی به ذخیره سازی زمین پرداخته شود تا بتدریج در سالهای آینده به احداث بناهای مورد نیاز به اقتضای اقلیمهای گوناگون کشور اقدام گردد .

- فرهنگ و پیشینه ورزش در ایران

همان طور که اشاره شد ، در کشور پهناور ایران که دارای تنوع آب و هوایی و اقلیمی فراوانی است و اختلاف درجه حرارت در میان نقاط مختلف آن گاه به ۵۰ درجه سانتیگراد و اختلاف ارتفاع به چند هزار متر می رسد ، طبعاً " شرایط گوناگونی را برای ورزش بوجود آورده است ، که از نظر تاریخی زمینه ساز تنوع موجود در ورزشهای بومی و محلی بوده است . ورزشها و بازیهای بومی و محلی ایران به سه گروه ورزشهای رزمی و ورزشهای انفرادی و قدرتی و بازیهای دسته جمعی تقسیم می شود ، که به طور خلاصه شرح زیر برای هر یک ارائه می شود :

- ورزشهای رزمی ، که مربوط است به آمادگی جسمانی و فراگیری فنون دفاع و مقاومت . این گروه ورزشها بسیار جدی و دارای قواعد و مقررات مشخص ، با داوری دقیق و خاصی برگزار می شود . سردمداران این گروه ورزشی از ارج و قرب خاصی برخوردار هستند که همین افراد پس از گذراندن دوران فعال ورزشی عهده دار داوری و هدایت این ورزشها می شوند .

- ورزشهای باستانی و انواع کشتیهای محلی از این گروه ورزشهای رزمی است که در کلیه مناطق ایران در شکل های مختلف و یا با جزئی تفاوتی برگزار می شود .

- چوب بازی یا ترکه بازی و بعضاً^۱ ترنه بازی^۱ نیز از گروه ورزش های رزمی است که به صورت دسته جمعی یا دونفره که بیشتر به همراه موزیک ریتمیک به اجراء درمی آید و به عنوان رقص در مراسم شادی و سرور نیز برگزار می گردد ، در اغلب مناطق کشور بخصوص استانهای مرکزی و غرب ایران مانند استان زنجان ، همدان ، اصفهان ، کهگیلویه و بویراحمد و یزد مرسوم می باشد .

- سواری با اسب یا شتر و تیراندازی ، نیز از گروه ورزشهای رزمی است ، که در استانهای آذربایجان شرقی ، سیستان و بلوچستان ، لرستان و مازندران به صورت انفرادی و یا دسته جمعی برگزار می گردد .

- دومین گروه از ورزشهای متداول در ایران ، ورزشهای انفرادی و قدرتی است که این نوع ورزش نیز به طور غیرمستقیم جنبه رزمی و مبارزه جویی دارد ، که به سبب خصوصیت مبارزه جویی آن ، این ورزش به صورت نمایشی عرضه می گردد . این گروه ورزش شامل انواع عملیات نمایشی قدرت بدنی و استقامت و مهمتر از همه تمرکز باطنی است ، مانند بلند کردن وزنه ، پا ره کردن زنجیر ، فنون مبارزه انفرادی (شمشیربازی و تیر و کمان اندازی) ، فنون مبارزه با حیوانات وحشی و شکار ، پرورش توانایی برای انجام کارهای طاقت فرسا ، بندبازی و عملیات مشابه . این گروه ورزشی بیشتر از استانهای شمالی ایران برخاسته و در سرتاسر کشور به نمایش درمی آید .

- سومین گروه بازیهای دسته جمعی است که برای گذران اوقات فراغت و سرگرمی برگزار می شود . این گروه بازیها را افراد عادی به اجراء درمی آورند و نیازی به مهارتهای خاص و تمرینات قبلی ندارد و برعکس شیرینی و گرمی این بازیها در اختلاف توانایی افراد بازیکن می باشد . این گروه بازیها که بیش از ۴۰۰ نوع می باشد در سرتاسر کشور گاه با تشابههایی و یا با اسامی مختلف باعث سرگرمی و تفریح افراد در هوای آزادی می شود .

۱- در این بازی به جای چوب از قطعه طناب کلفت استفاده می شود .

به طور کلی پیشنهاد می‌شود در مورد ورزشهای بومی و محلی در ایران تحقیقات وسیع و گسترده‌ای انجام گیرد، تا هم این ورزشها که موجب غنای فرهنگی کشور هستند در برابر دگرگندی روال زندگی حفظ شود و در واقع از میراث فرهنگی ایران پاسداری شود و هم شاید بتوان با مطالعه دقیق و علمی بر روی این ورزشها و بازیها و پرورش قوای آنها بازیهایی را بوجود آورد که بتواند جنبه ملی و اجتماعی پیدا کرده و توسط همگان مورد استفاده قرار گیرد. کما این که بسیاری از ورزش های رایج بین المللی نیز در اصل از همین بازیهای محلی و بومی مناطق دیگر جهان آغاز شده است.

۱- شایسته است در این جا از يك كار تحقيقي شايسته كه در اين زمينه انجام شده نسام برده شود : غلامحسين ملك محمدی، ورزشهای سنتی، بومی و محلی (تهران : کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۴)

۲ - ۴ : مطالعه و بررسی رهنمودهای برنامه اول جمهوری اسلامی ایران

۱ - ۲ - ۴ : اهداف و استراتژیها

اهداف و استراتژیهای تعیین شده در برنامه اول جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر

می باشند .

الف - اهداف

- حاکم ساختن ارزشهای اسلامی در فعالیتهای ورزشی
- شناساندن ورزش به عنوان نیاز اساسی درزندگی روزمره
- تامین سلامتی و نشاط جسمی و روحی مردم
- بارور کردن اوقات فراغت اقشار جامعه ، به ویژه جوانان و نوجوانان
- احیای ورزشهای سنتی و محلی
- ایجاد زمینههای مناسب برای پرورش و شکوفائی استعدادهای ممتاز ورزشی
- فراهم نمودن زمینههای تحقیقاتی ، علمی و آموزشی در امر تربیت بدنی و ورزش
- ارتقای مهارتهای فنی و تخصصی رشتههای مختلف ورزشی باتوجه به پیشرفتهای جهانی در این زمینه
- افزایش دانش فنی نیروی انسانی متخصص این بخش

ب - استراتژیها

- تمرکز در سیاست گذاری و عدم تمرکز در اجرا
- اولویت دادن به ورزشهای همگانی و فراگیر کردن تربیت بدنی و ورزش با پایبندی به اصول و فرهنگ اسلامی
- استفاده هرچه کاراتر از امکانات بالقوه در جهت افزایش میزان بهره وری
- سوق دادن امکانات بخش غیردولتی به سوی تربیت بدنی و ورزش
- افزایش هماهنگی های درون بخشی ، بخصوص در زمینه تربیت نیروی انسانی موردنیاز
- احداث و تولید مراکز و تاسیسات ورزشی درکشور

در اهداف و استراتژیهای برنامه اول چند نکته قابل توجه و تاکید است . یکی آن که به ورزش به عنوان يك نیاز انسانی برای شادابی و روح فردی و اجتماعی توجه شده است . دیگر آن که توجه داده شده است که این نیاز همگانی است و باید تدابیری اتخاذ کرد تا همه مردم از امکانات ورزشی برخوردار شوند . سوم آن که تربیت بدنی و ورزش به عنوان يك تخصص شناخته شده است . در زمینه استراتژیها این نکته مورد تاکید قرار دارد که ورزش تنها کار دولت نیست و باید بخش غیردولتی یعنی مردم به سوی احداث و اداره، مکانهای ورزشی تشویق شوند و دولت باید بیشتر به تهیه موازین و استانداردها و نظارت بر حسن اداره امور و رفع اشکالات و دشواریهای تربیت بدنی و ورزش بپردازد که مهمترین آنها تربیت نیروی متخصص موردنیاز و احداث و توسعه مراکز و تاسیسات ورزشی است .

۲-۲-۴: سیاستهای کلی

سیاستهای کلی آمده در برنامه اول جمهوری اسلامی ایران نکات زیر را در برمی گیرد:

- رعایت شئون و اخلاق اسلامی در محیطهای ورزشی
- تبلیغات و انتشارات هماهنگ و مفید در زمینه تربیت بدنی و ورزش
- تدوین و انتشار نشریات ویژه برای مقاطع مختلف تحصیلی، بخصوص برای مقطع ابتدائی
- گسترش برنامههای مناسب ورزشی در خانوادهها، کارگاهها و محیطهای کار
- توجه بیشتر به تربیت بدنی و ورزش در دانشگاهها و مدارس به ویژه در مقطع ابتدائی
- گسترش و توسعه ورزشهای صبحگاهی و ورزشهای پایه
- توسعه برنامه های ورزشی و تربیت بدنی جانبازان و معلولین
- توجه بیشتر به ورزش بانوان
- توسعه و گسترش فعالیت کانونهای ورزشی در مدارس و اردوگاهها
- در دسترس قرار دادن امکانات ورزشی مدارس بعد از ساعات درسی برای استفاده عموم
- افزایش تعداد مسابقات و جشنوارهها و اردوهای مختلف ورزشی

- شناسائی ، هدایت و پرورش استعداد های ورزشی در مدارس
- توسعه ارتباطات بین المللی در زمینه های فرهنگی و ورزشی به منظور کسب تجربه بیشتر
- تدوین مقررات ویژه برای تامین زندگی قهرمانان کشور
- احداث و توسعه مکان های مناسب و خاص ورزش های سنتی
- شناسائی و توجه به حفظ ورزش های بومی و محلی
- توسعه و گسترش آزمایشگاه های علمی - تحقیقاتی و پژوهشکده های مجهز ورزشی
- تشکیل و توسعه کلاس های آموزشی در رشته های ورزشی
- استفاده از امکانات و تجهیزات پیشرفته آموزشی و کمک آموزشی
- معرفی ورزشکاران برجسته و کارشناسان برای استفاده از بورس های تحصیلی و تخصصی
- تشکیل دوره های توجیهی و بازآموزی نیروی انسانی متخصص این بخش
- فراهم آوردن شرایط و تسهیلات لازم برای تامین و فعال شدن باشگاه ها و مراکز ورزشی
- حمایت ، تشویق و تضمین سرمایه گذارهای بخش غیردولتی
- ایجاد تسهیلات لازم برای صدور مجوزهای مورد نیاز بوسیله دستگاه های ذیربط
- ایجاد تسهیلات لازم فنی و اجرایی در زمینه احداث و توسعه مکان های ورزشی توسط بخش غیر دولتی

در زمینه سیاست های بخش تربیت بدنی و ورزش برنامه اول نکات شایان توجه یکی آنست که برنامه به تربیت بدنی نوجوانان توجه خاص دارد به طوری که چند اصل آن معطوف به این سیاست است . دیگر آن که با توجه به این که ورزش به عنوان یک تخصص شناخته شده است تربیت نیروی انسانی متخصص و احداث پژوهشگاه های مجهز ورزشی و عنایت به تکمیل تجهیزات مکان های ورزشی اهمیت خاص در سیاست های دولت دارد . سوم آن که مردم باید از طریق آگاهی یافتن و تشویق علاقمند به ورزش شوند و بالاخره همگام با هدفها و استراتژیها ، بخش غیردولتی یا در واقع بخش خصوصی و تعاونی باید تشویق به

سرمایه گذاری در احداث مکانهای ورزشی شوند و در این جهت سرمایه گذاریهای آنان باید تضمین شده و تحصیل مجوزهای لازم برای آنان تسهیل گردیده و امکانات لازم فنی و اجرایی در اختیار آنان قرار گیرد .

۳-۲-۴: برنامه‌های اجرایی

برنامه‌های اجرایی بخش ورزش و تربیت بدنی برنامه اول جمهوری اسلامی در دو برنامه تربیت بدنی و برنامه ورزش در مدارس خلاصه می‌شود .

برنامه تربیت بدنی

اهداف کمی این برنامه طی دوره ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲ عبارتند از :

-فدراسیونهای ورزشی : طی دوره برنامه اول ، فعالیتهای تربیت بدنی و ورزش از طریق فدراسیونهای ورزشی گسترش می یابد و در سال پایانی برنامه تعداد ورزشکاران زیر پوشش این فعالیت به ۸۸۰ هزار نفر و سهم آن از کل پوشش برنامه تربیت بدنی به ۳۴/۵ درصد خواهد رسید .

-ورزش بانوان :این فعالیت با رشد متوسط سالانه‌ای معادل ۱۱/۳ درصد حدود ۴۰۴ هزار نفر را در سال پایانی زیر پوشش قرار خواهد داد . افزایش کمی فوق سبب می شود تا سهم ورزش بانوان از کل پوشش برنامه تربیت بدنی در سال ۱۳۷۲ به ۱۵/۷ درصد برسد .

-ورزشهای همگانی :این فعالیت به مجموعه‌ای از فعالیتهای جسمانی اطلاق می‌شود که با صرف کمترین هزینه و امکانات قابل انجام بوده و به سهولت در دسترس عموم قرار می‌گیرد . ورزشهایی مانند ورزشهای صبحگاهی که شامل نرمشهای عمومی پیاده روی و دو می باشد و کوه پیمائی ، دوچرخه سواری ، راه پیمائی دسته جمعی جزو این فعالیتهای محسوب می شود .

هدف کمی این فعالیت زیرپوشش قراردادن جمعیتی حدود یک میلیون نفر در سال

پایانی برنامه‌است . این افزایش سبب می شود تا در سال پایانی برنامه ، حدود ۴۰ درصد از کل فعالیتهای برنامه تربیت بدنی به این فعالیت اختصاص یابد . در راستای اهداف کمی یاد شده ، تعداد شوراهای اجرائی از ۱۳۸ واحد در سال ۱۳۶۸ ، به ۲۸۲ واحد در سال ۱۳۷۲ خواهد رسید . همزمان با این افزایش ، تعداد ایستگاههای موجود ورزش صبگاهی از ۵۹۵ واحد در سال پایه برنامه به ۹۳۵ واحد و تعداد مربیان نیز از ۶۶۳ نفر به ۱۶۴۳ نفر در سال پایانی برنامه افزایش خواهد داشت .

- فعالیت بخش غیردولتی : با اتخاذ سیاستهای مناطق طی برنامه اول ، ابـرـاز امیدواری می شود که مشارکت بخش غیردولتی در امر فعالیتهای ورزشی به تدریج افزایش یابد . گسترش فعالیتهای بخش غیر دولتی به گونه‌ای خواهد بود که در سال پایانی برنامه در حدود ۱۰ درصد از کل فعالیتهای برنامه تربیت بدنی (به لحاظ پوشش جمعیتی حدود ۲۵۵ هزار نفر) به بخش غیر دولتی اختصاص خواهد داشت .

برنامه ورزش در مدارس

اهداف کمی این برنامه عبارتست از زیر پوشش قراردادن دانش آموزان مقاطع ابتدائی ، راهنمائی و متوسطه از طریق توسعه و گسترش کانونهای ورزشی طی دوره برنامه رشد کانونهای ورزشی طی سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۲ به گونه‌ای خواهد بود که تعداد اعضای این کانونها از حدود ۱۰۹ هزار نفر در سال شروع برنامه تا حدود ۵۲۴ هزار نفر در سال پایانی برنامه افزایش یابد . رشد تعداد اعضای کانونهای ورزشی که همراه با افزایش تعداد کانونها در این برنامه است سبب می شود تناسبت اماکن ورزشی به جمعیت دانش آموزان با بهبود نسبی از ۶۰ درصد در سال ۱۳۶۷ به ۶۵ درصد در سال ۱۳۷۲ افزایش یابد .

همان گونه که در برنامه‌ها دیده می‌شود هم برنامه بیشتر متوجه فعال تر کردن فدراسیونهای ورزشی و برنامه ورزشی مدارس که در واقع سازمانهای دولتی می‌باشد از یک سو و کشاندن هرچه بیشتر بخش خصوصی به ورزش برای هرچه بیشتر غیردولتی کردن و همگانی کردن ورزش می‌باشد. هدف اصلی آنست که با استفاده از امکانات موجود شمار هرچه بیشتری از مردم را به استفاده از این امکانات تشویق کرد و در این جهت امکانات فدراسیونهای تربیت بدنی، دانشگاهها و مدارس ابتدائی و متوسطه رانیز در ساعاتی که استفاده نمی‌شود مورد استفاده قرارداد. از سوی دیگر مردم را تشویق به ورزشهایی که با کمترین امکانات و هزینه قابل انجام است مانند کوه پیمائی، دوچرخه سواری و نرمشهای عمومی نمود. در این جهت توسعه امکانات ورزشهای کم هزینه، زود بازده و همگانی و تاسیس مکانهای ورزشی در پارکها، منظور نمودن تاسیسات ورزشی در نقشه شهرکها و طرحهای جامع شهری، توسعه امکانات تربیت مربی ورزش در قالب دبیرستانهای ورزشی و آموزشکدههای تربیت بدنی، توسعه امکانات ورزشی در مناطق محروم، استفاده بیشتر از ساعات فراغت نیروی انسانی متخصص در ورزش و تشویق نهادها و سازمانهای دولتی به ایجاد تاسیسات ساده ورزشی برای کارکنان جزو سیاستهای اجرائی برنامه قرار دارد.

طی دوره برنامه اول از کل پروژههای ورزشی سرپوشیده نیمه تمام و در دست اجرا ۴۱ سالن والیبال و بسکتبال، ۵۱ سالن تمرین، ۲۳ زورخانه و ۳۳ پروژه سرپوشیده مختلف دیگر قرار است به مرحله بهره برداری برسد. همچنین پیش بینی شده است که در سالهای برنامه اول از کل پروژههای ورزشی نیمه تمام روباز تعداد ۲۰۰ پروژه به مرحله بهره برداری برسد.

۴-۲-۴ : منابع مالی و اعتبارات

اعتبارات تخصیص یافته به بخش تربیت بدنی در برنامه اول جمهوری اسلامی ایران مبلغ یکصد و بیست (۱۲۰) میلیارد ریال است . افزون بر این مبلغ ۵/۲ میلیارد ریال نیز بابت سرمایه‌گذاری سهم بخش غیردولتی با استفاده از تسهیلات بانکی طی برنامه پیش بینی شده است . از مجموع ۱۲۰ میلیارد ریال ۵۸ درصد سهم اعتبارات جاری و مانده یعنی حدود ۴۲ درصد سهم اعتبارات عمرانی است . هزینه‌های ارزی بخش که زمینه‌های جاری و عمرانی را در برمی‌گیرد مجموعاً " معادل ۵۷ میلیون دلار پیش بینی شده است که در حدود ۳/۳ درصد از کل اعتبارات جاری و عمرانی بخش را تشکیل می‌دهد .

اعتبارات جاری بخش تربیت بدنی میان برنامه تربیت بدنی و برنامه ورزش در مدارس تقسیم شده است به طوری که در طول برنامه سهم برنامه تربیت بدنی تقریباً " سه برابر سهم برنامه ورزش در مدارس است . (جدول شماره ۱-۴)

توزیع اعتبارات جاری بخش تربیت بدنی و ورزش ۱۳۶۸ - ۱۳۷۲

جدول ۱-۴						(میلیارد ریال)
سال برنامه	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع
برنامه تربیت بدنی	۷/۴	۱۰/۵	۱۰/۹	۱۱/۳	۱۱/۷	۵۱/۸
برنامه ورزش در مدارس	۲/۶	۳/۳	۳/۷	۴/۱	۴/۵	۱۸/۲
جمع		۱۳/۸	۱۴/۶	۱۵/۴	۱۶/۲	۷۰/۰

ماخذ : برنامه اول توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۶۸-۱۳۷۲)
بخش تربیت بدنی .

اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی نه تنها به برنامه تربیت بدنی و برنامه ورزش

در مدارس اختصاص یافته است بلکه سهمی از آن به برنامه امور جوانان نیز داده شده است. گوا این که برنامه امور جوانان سهم ناچیزی از کل اعتبارات را داراست. اما به طور کلی عمده اعتبارات یعنی بیش از ۸۰ درصد به برنامه تربیت بدنی اختصاص یافته است و مانده سهم برنامه ورزشی در مدارس شده است. (جدول شماره ۲ - ۴)

توزیع اعتبارات عمرانی بخش تربیت بدنی ورزش ۱۳۶۸ - ۱۳۷۲

جدول ۲-۴ (میلیارد ریال)

سال برنامه	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع
برنامه تربیت بدنی	۷/۴۵	۱۰	۱۰	۶/۸	۵/۸	۴۰/۰۵
برنامه امور جوانان	۰/۰۱	-	-	-	-	۰/۰۱
برنامه ورزش در مدارس	۰/۹۴	۲	۲/۱	۲/۷	۲/۲	۹/۹۴
جمع	۸/۴۰	۱۲	۱۲/۱	۹/۵	۸/۰	۵۰/۰۰

ماخذ : برنامه اول توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۶۸-۱۳۷۲) بخش تربیت بدنی .

همان گونه که گذشت ، در برنامه اول این پیش بینی بعمل آمده است که بتدریج سهم سرمایه گذاری بخش غیردولتی در احداث امکانات تربیت بدنی افزایش یابد و بدین منظور چیزی کمتر از ده درصد سرمایه گذاری بر عهده بخش خصوصی گذاشته شده است . البته در آغاز برنامه یعنی سال ۱۳۶۸ گمان نمی رفت که این بخش سهم چندانی در سرمایه گذاری داشته باشد . با وجود آمدن ساز و کارهای قانونی برای تضمین سرمایه گذاریها از سال ۱۳۷۱ در دو سال پایانی برنامه به ترتیب ۱/۴ و ۳/۸ میلیارد ریال سرمایه گذاری بخش خصوصی پیش بینی شده است . (جدول شماره ۳ - ۴)

سرمایه گذاری بخش تربیت بدنی و ورزش ۱۳۶۸ - ۱۳۷۲

جدول ۳-۴ (میلیارد ریال)

سال برنامه	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع
دولتی	۸/۴	۱۲	۱۲/۱	۹/۵	۸/۰	۵۰/۰
غیردولتی	-	-	-	۱/۴	۳/۸	۵/۲
کل سرمایه گذاری	۸/۴	۱۲	۱۲/۱	۱۰/۹	۱۱/۸	۵۵/۲

ماخذ : برنامه اول توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
 (۱۳۶۸ - ۱۳۷۲) بخش تربیت بدنی .

۴-۳ : نیازهای روبه گسترش جامعه به خدمات ورزشی

رشد جامعه شهری در کشور ما بیشتر در پنجاه سال گذشته بوده است . در این مدت شمار شهرنشینان از کمتر از ده درصد به بیش از پنجاه درصد رسیده است و این روند هنوز هم ادامه دارد . از این رو جامعه شهری که با رشد روزافزون شمار خواستاران شغل ، مسکن ، آموزش ، بهداشت و انواع بحران ها روبرو بوده است کمتر فرصت یافته به آینده خود بیاندیشد و برنامه ریزی کند . شهرهای ما ، همانند دیگر شهرهای جهان سوم ، بیشتر ساخته دست مهاجران روستائی است که با گریز از فقر زندگی روستائی به شهرها در جستجوی کار و معاش رو آورده و هریک برای نیاز خود سرپناهی ساخته اند . در نتیجه به فضاهای عمومی ، باغهای ملی ، خیابانها و ورزشگاهها که نیازهای عمومی هستند کمتر توجه شده است و در این زمینه شهرهای ما دچار کمبود می باشد .

در زمینه ورزشی که در این جا مورد توجه می باشد نیز این کمبود شدیداً احساس می شود . به طوری که در ارتباط با سازمان تربیت بدنی کشور تنها ۱۰۹ استخر ، ۱۰۰ بانده دو و میدانی ، ۱۸۷ زمین فوتبال چمن ، ۱۲۳۱ زمین فوتبال خاکی ، ۶۳ زمین والیبالی ، ۳۶۰ زمین بسکتبال و ۸۰ زمین تنیس وجود دارد (جدول شماره ۴ - ۴)

فضاهای روباز ورزشی وابسته به سازمان تربیت بدنی به ازاء جمعیت

بر اساس سرشماری ۱۳۶۵

جدول ۴-۴

تنیس	بسکتبال	والیبالی	فوتبال در زمین خاکی	فوتبال در زمین چمن	دو و میدانی	استخر	
۸۰	۳۶۰	۶۰۳	۱۲۳۱	۱۸۷	۱۰۰	۱۰۹	تعداد واحدها در کشور
۳۳۵۵۷	۷۴۵۶۸	۴۴۵۱۸	۲۱۸۰۷	۱۴۳۵۵۹	۲۶۸۴۴۵	۲۴۶۲۸۰	جمعیت شهری به ازاء هر واحد
۶۱۸۰۶۳	۱۲۷۳۲۷	۸۱۹۹۸	۴۰۱۶۶	۲۶۴۴۱۲	۴۹۴۴۵۰	۴۵۳۶۲۴	جمعیت کل کشور به ازاء هر واحد

ماخذ : سالنامه آماری ۱۳۶۶ وزارت برنامه و بودجه - مرکز آمار ایران

فضاهای سرپوشیده ورزشی از این هم کمتر است ۰ در حالی که بسیاری از کشورهای جهان برای قابل استفاده بودن امکانات ورزشی در تمام فصول سال ورزشها را بیشتر به فضاهای سرپوشیده منتقل کرده اند به طوری که حتی فوتبال و بیس بال هم در درون استادیوم های سرپوشیده بازی می شود ، در کشور ، تعداد فضاهای سرپوشیده قابل بهره برداری عبارتند از ۱۵ استخر ، ۱۲۱ زمین والیبال ، ۱۰۲ زمین بسکتبال و ۱۱ زمین تنیس وابسته به سازمان تربیت بدنی (جدول شماره ۵-۴)

فضاهای سرپوشیده ورزشی وابسته به سازمان تربیت بدنی به ازاء جمعیت

براساس سرشماری ۱۳۶۵

جدول ۵-۴

تنیس	بسکتبال	والیبال	استخر قابل بهره برداری	
۱۱	۱۰۲	۱۲۱	۱۵	تعداد واحدها در کشور
۲۴۴۰۴۱۵	۲۶۳۱۸۲	۲۲۱۸۵۶	۱۷۸۹۶۳۷	جمعیت شهری به ازاء هر واحد
۴۴۹۵۰۰۰	۴۸۴۷۵۵	۴۰۸۶۳۶	۳۲۹۶۳۳۴	جمعیت کل کشور به ازاء هر واحد

ماخذ : سالنامه آماری ۱۳۶۶ وزارت برنامه و بودجه - مرکز آمار ایران

شمار ورزشگاهها و باشگاههای ورزشی قابل بهره برداری نیز به همین ترتیب کم است به طوری که در سرتاسر این کشور پهناور تنها ۳۴۴ مجموعه ورزشی ، ۳۲۶ باشگاه ورزشی ، ۹۵ زورخانه مستقل و ۳۵۴ سالن ورزشی با ارتفاع بیش از ۷ متر وجود دارد ۰ (جدول شماره ۶-۴)

تاسیسات ورزشی وابسته به سازمان تربیت بدنی به ازاء جمعیت

براساس سرشماری ۱۳۶۵

جدول ۶-۴

تعداد واحدها در کشور	مجموعه های ورزشی قابل بهره برداری	باشگاه ورزشی	زورخانه های ورزشی	سالن های با ارتفاع کمتر از ۷ متر	سالن های قابل بهره برداری با ارتفاع بیش از ۷ متر مستقل و غیر مستقل
۳۴۴	۳۲۶	۹۵	۲۸۲	۲۵۴	
۷۸۰۳۶	۸۲۳۴۵	۲۸۲۵۷۴	۷۰۴۵۸	۷۵۸۳۲	
۱۴۳۷۳۵	۱۵۱۶۷۱	۵۲۰۴۷۳	۱۲۹۰۹۹	۱۳۹۶۷۵	

مأخذ : سالنامه آماری ۱۳۶۶ وزارت برنامه و بودجه - مرکز آمار ایران

۱-۳-۴: ابعاد و نیازها

اگر نرخ رشد طبیعی جمعیت شهری را ۳ درصد در سال و نرخ مهاجرت از روستا به شهر را ۴ درصد در نظر بگیریم جمعیت شهری کشور در آینده قابل پیش بینی با آهنگ متوسط ۷ درصد در سال افزایش خواهد یافت . البته اگر برنامه های کنترل جمعیت موفقیت آمیز باشد و بتواند نرخ افزایش طبیعی جمعیت را يك درصد پائین آورده ، یا با ایجاد اشتغال و جاذبه های اقتصادی و اجتماعی و اشاعه خدمات به روستاها آهنگ مهاجرت کاهش یابد ، میزان رشد جمعیت شهری در سی سال آینده می تواند اندکی کمتر از سی سال گذشته باشد . اما در نبود چنین اطمینانی بناچار باید فرض را بر ادامه روند گذشته بگذاریم .

برای پیش بینی میزان افزایش نیاز به خدمات ورزشی در مناطق شهری بجز نرخ رشد جمعیت ، در جامعه ما که مردم به تازگی علاقمند به ورزش برای سلامت شخصی و به عنوان يك فعالیت اجتماعی شده اند ، در نظر گرفتن يك عامل دیگر ضروری است و آهنگ افزایش نیاز عمومی به خدمات ورزشی است . باید پذیرفت که با آگاهی که در میان قشرهای تحصیل

کرده مردم در سالهای اخیر نسبت به اهمیت ورزش در سلامت فردی بوجود آمده است و با علاقمندی که وسائط ارتباط جمعی در میان مردم بیشتر جوامع نسبت به ورزش بعنوان يك فعاليت اجتماعي بوجود آورده است ابعاد نیازهای مردم برای دسترسی به امکانات ورزشی بطور تصاعدي بالا رفته است .

در کشورهایی که به بهداشت و سلامت جامعه توجه بیشتر مبذول می‌گردد اقبال وسیعی از مردم در کارگاهها ، آموزشگاهها ، محلات ، ادارات و مکانهای مسکونی خود به ورزش می‌پردازند و این کار به ویژه در دو دهه گذشته که نقش ورزش در سلامت و پیشگیری آن از بیماریها برای جامعه تشریح شده است بیشتر مورد اقبال همگانی قرار گرفته است . در کشورهای غربی در دو دهه گذشته میزان علاقمندی و مشارکت عمومی در ورزش به صورت تصاعدي رشد کرده است و همگام با آن امکانات ورزشی توسط بخش خصوصی و شهرداریها توسعه پیدا کرده است .

در جامعه مانیز این افزایش علاقمندی در مشارکت عمومی در ورزشهای صیگاهسی ، مسابقات عمومی ، توسعه باشگاهها و یاکلویپهای ورزشی خصوصی در ده سال گذشته دیده می‌شود . بنابراین اگر افزایش علاقمندی در جامعه و در نتیجه نیاز به خدمات ورزشی را بعنوان يك عامل مهم در نظر بگیریم و فرض کنیم که هر سال دست کم ۵ درصد افراد بیشتری از جامعه احساس نیاز به خدمات ورزشی را خواهند کرد نرخ کلی افزایش نیاز به خدمات ورزشی در جامعه به ۱۲ درصد در سال خواهد رسید (جدول شماره ۲-۴) .

میزان رشد خدمات ورزشی در مناطق شهری

جدول ۲-۴

نرخ رشد طبیعی جمعیت	نرخ مهاجر از روستا به شهر	افزایش نیاز به خدمات ورزشی	نرخ کلی افزایش نیاز به خدمات ورزشی در مناطق شهری
۳٪	۴٪	۵٪	۱۲٪

بنابراین هر آنچه نیاز کنونی به امکانات ورزشی در مناطق شهری باشد می‌توان انتظار داشت دست کم در میان مدت (۳۰ - ۲۵ سال آینده) سالانه ۱۲ درصد به این نیاز افزوده شود و باید براین اساس برنامه ریزی کرد .

طبعاً " میزان افزایش علاقمندی به ورزش نمی‌تواند بطور نامحدود ادامه یابد . چون بالاخره منطقیاً باید به یک حداکثری برسد که مثلاً " در شرایطی ۷۰ یا ۷۵ درصد جامعه از خدمات ورزشی خصوصی یا عمومی استفاده می‌کنند و یا این که همان گونه که قبلاً " اشاره شد ، آهنگ رشد طبیعی جمعیت و یا مهاجرت از روستا به شهر ممکن است در نتیجه برنامه ریزی کندتر شود و به یک حداقلی برسد . اما برای یک برنامه ریزی برای دورانی در حدود ۲۵ تا ۳۰ سال برنامه‌ها باید با فرضیاتی درمورد رشد جمعیت و یا نیازها مبتنی باشد که تکیه بر تجربه‌های گذشته و انتظارات معقول از آینده داشته باشد .

البته میزان رشد نیاز به خدمات ورزشی در مناطق روستائی رانیز می‌توان بر همین روال پیش بینی کرد که اگر نرخ مهاجرت به شهر را عامل منفی و دیگر عوامل را در جهت افزایش تقاضا در نظر بگیریم نرخ سالانه رشد نیاز به خدمات ورزشی چیزی در حدود ۴ درصد خواهد بود (جدول شماره ۸-۴) .

میزان رشد خدمات ورزشی در مناطق روستائی

جدول ۸ - ۴

نرخ رشد طبیعی جمعیت	نرخ مهاجرت از روستا به شهر	افزایش نیاز به خدمات ورزشی	نرخ کلی افزایش نیاز به خدمات ورزشی در مناطق روستائی
۳٪	۴٪	۵٪	۴٪

بنابراین فرض ها نرخ کلی افزایش نیاز به خدمات ورزشی در مناطق شهری سالانه

می‌تواند تا حدود ۳ برابر مناطق روستائی باشد .

۲-۳-۴ : تا مین زمین برای فعالیت‌های ورزشی

در کشورهایی که از نظر ورزش و تربیت بدنی پیشرفت خوبی دارند ، امکانات ورزشی و ورزشگاهها نه تنها به شمار فراوان تامین می‌شود بلکه دسترسی به آنها نیز براساس الگوی مناسبی پیش بینی و در نظرگرفته می‌شود . به عبارت دیگر تامین فضای ورزشی علاوه بر این که از نظر سرانه هر شهروند مورد محاسبه قرار می‌گیرد ، شعاع عمل هر واحد ورزشگاه نیز با توجه به شبکه سراسری تعیین و محل آن مکان یابی می‌شود .

سطوح ورزشی مانند سایر کاربریهای شهری به دو صورت سرانه (جدول شماره ۱۱-۴) و یا به صورت درصدی از اراضی زیر پوشش شهر ارائه می‌شود . با توجه به امکانات جدید تکنولوژیک در افزایش ارتفاع ابنیه شهرها تخصیص اراضی براساس درصد ملاک قطعی نخواهد بود مگر با احتساب سرانه برای فضاهای ورزشی که شامل زمین و طبقات ساختمان آن باشد .

متاسفانه در داخل کشور اطلاعات مربوط به شهرها به سختی بین سازمانها جریان پیدا می‌کند و علاوه برآن اطلاعات موجود نیز به علت مقطعی بودن و عدم وجود نظمم و الگوی جامع ، قابلیت استنتاج و مقایسه کمتری دارد .

طرح جامع شهر اراک در سال ۱۳۴۵ و طرح تفصیلی آن در سال ۱۳۵۷ تهیه گردیده و در سال ۱۳۶۲ طرح توسعه عمران و حوزه نفوذ شهر اراک به همراه پیش بینی يك دوره ۱۰ ساله تهیه شده است . جدول شماره ۹-۴ مقایسه دو دوره برنامه ریزی را به همراه پیش بینی يك دوره ۱۰ ساله نشان می‌دهد .

اگر پیش بینی دوره ده ساله طرح توسعه برای اراضی که مورد استفاده فعالیت های ورزشی قرار می‌گیرد (سرانه ۱/۱۴ مترمربع) تحقق پیدا کند ، هنوز از استانداردهای بین المللی پائین تر می‌باشد .

مقاطع برنامه ریزی در شهر اراک

جدول ۹-۴

سال	جمعیت (نفر)	مساحت کل شهر (هکتار)	اراضی ورزشی (هکتار)	اراضی سبز (هکتار)	درصد اراضی ورزشی بمکل شهر	سرانه اراضی ورزشی (مترمربع)
۱۳۴۵	۷۲۰۰۰	۴۵۴	۴	۷/۹۴	۰/۸۸	۰/۵۵
۱۳۶۲ (۱)	۲۴۰۰۰۰	۲۱۰۹/۵۸	۱۶	۴/۲۰	۰/۷۵	۰/۶۰
۱۳۷۲	۴۵۰۰۰۰	۳۸۷۰/۸۱	۵۱	۲۸۵/۰۰	۱/۳۲	۱/۱۴

(۱) پیش بینی دوره ۱۰ ساله بعد از مطالعه طرح توسعه در سال ۱۳۶۲

در طرح جامع تفصیلی شهر بوشهر (مرحله اول) زمین تخصیص یافته به تفریحی و ورزشی ۲/۳۵ درصد یا سرانه ۲/۸ مترمربع، پارک و فضای سبز ۵/۳۳ درصد یا ۶/۳۵ مترمربع برای هر نفر در نظر گرفته شده است در حالی که وضع موجود تفریحی و ورزشی برای هر نفر ۱/۲۴ مترمربع و پارک و فضای سبز برای هر نفر ۰/۳۶ مترمربع می باشد (جدول شماره ۱۰-۴).

کاربری زمین در بوشهر (۱۳۶۲)

جدول ۱۰-۴

وضع موجود	جمعیت	تفریحی و ورزشی		پارک و فضای سبز	
		سرانه (مترمربع)	درصد از کل	سرانه (مترمربع)	درصد از کل
وضع موجود	۸۶۸۰۰	۱/۲۴	۰/۶۰	۰/۳۶	۰/۲۰
پیشنهادی	۱۴۱۳۸۰	۲/۸۰	۲/۳۵	۶/۳۵	۵/۳۳

ماخذ: طرح تفصیلی بوشهر مرحله اول

در يك بررسی که در مورد تغییرات سطوح ، سرانه و درصد عملکردهای شهرکرمان در ده سال میان ۱۳۶۲ تا ۱۳۷۲ بعمل آمده است ابراز امیدواری شده است که در این ده سال سرانه زمینهای ورزشی از ۰/۸۵ متر مربع به ۱/۰۵ مترمربع افزایش یابد . در عین حال پیش بینی می شود که سرانه فضاهای سبز عمومی از ۶/۳۷ مترمربع به ۵/۵ مترمربع کاهش یابد (جدول شماره ۱۱- ۴) .

کاربری زمین در شهر کرمان

جدول ۱۱- ۴

سال ۱۳۷۲		سال ۱۳۶۷		سال ۱۳۶۲		نوع کاربری
درصد	سرانه (مترمربع)	درصد	سرانه (مترمربع)	درصد	سرانه (مترمربع)	
۰/۸۰	۱/۰۵	۰/۶۳	۰/۹۵	۰/۴۷	۰/۸۵	ورزشی
۴/۱۸	۵/۵۰	۳/۸۵	۵/۸۳	۳/۷۱	۶/۳۷	جمع فضاهای سبز عمومی

ماخذ : طرح جامع شهر کرمان

در طرح توسعه و عمران شهر زنجان میزان کاربری اراضی ورزشی و میزان پیشنهادی آن ، در مقایسه با شهر بوشهر در جنوب کشور و کرمان جنوب غربی تقریبا " یکسان است ، این کمبود در سرتاسر کشور وجود دارد که با توجه به روند نسبتا " سریع شهرنشینی و فشارهای مهاجرت ، فزونی تقاضا برای امکانات ورزشی در ابعادی است که تلاش وسیع تری برای پاسخگویی به آنها و جبران عقب ماندگی های گذشته را ایجاب می نماید (جدول شماره

۱۲- ۴) .

کاربری زمین در شهر زنجان

جدول ۱۲ - ۴

سال	جمعیت	ورزشی		پارک و فضای سبز	
		سرانه (مترمربع)	درصدازکل	سرانه (مترمربع)	درصدازکل
۱۳۶۳	۲۱۲۵۸۹	۰/۳۲	۰/۶	۲	۳/۴
۱۳۷۳	۴۲۷۹۶۴	۲/۵۰	۲/۵	۱۰	۱۰/۰

ماخذ : طرح توسعه و عمران زنجان مهندسين مشاور شارمند

سرانه اراضی سبز و ورزشی، که برای شهرهای مختلف در طرح های جامع و توسعه پیشنهاد شده است به شرح جدول شماره ۱۴-۴ می باشد. این معیارها با توجه به محدودیات و الگوی رشد گذشته در نظر گرفته شده است، در صورتیکه با توجه به مطالب یاد شده و معیارهای بین المللی و با در نظر گرفتن روند توسعه این بخش پیشنهاد می شود اراضی سبز و ورزشی در کمترین امکان ۱۰ مترمربع و اراضی ورزشی بطور خالص ۲/۵ مترمربع در نظر گرفته شود و این معیار در شرایط مساعد تا دو برابر افزایش پیدا کند.

سرانه اراضی سبز و ورزش مطلوب شهری در سایر کشورها بطور نمونه در جدول شماره ۱۴-۴ ارائه شده است، که حاکی از اهمیت این بخش در میان سایر کاربریهای اراضی داخل شهری است.

اراضی سبز و ورزشی در سایر کشورها

جدول ۱۳ - ۴

نام کشور	انگلستان	هندوستان	فرانسه	امریکا
سرانه اراضی سبز و ورزشی به مترمربع	۱۴/۵	۱۷	۲۵	۴۰

اراضی سبزی و ورزشی در شهرهای ایران

جدول ۱۴ - ۴

نام شهر	سرانه اراضی سبزی و ورزشی (مترمربع)	سرانه اراضی ورزشی پیشنهادی (مترمربع)	سرانه اراضی ورزشی وضع موجود (مترمربع)
اراک	۷/۵۰	۱/۱۴	۰/۶۰
بوشهر	۹/۱۵	۲/۸۰	۱/۲۴
کرمان	۶/۵۵	۱/۰۵	۰/۶۳
زنجان	۱۲/۵۰	۲/۵۰	۰/۶۰
کاشان	۹/۰۰	۲/۲۵	-
مشهد	۹/۰۰	۲/۲۵	-
اهواز	۱۲/۸۰	۳/۲۰	-
همدان	۹/۰۰	۲/۲۵	-
قزوین	۱۰/۳۰	۲/۵۷	-
رشت	۱۲/۰۰	۳/۰۰	-
اصفهان	۱۲/۰۰	۳/۰۰	۰/۳۶

۳-۲-۴: بحران تامین زمین در آینده

چنین بنظر می رسد که در آینده نزدیک در این کشور باید ورزشگاههای بسیاری ساخته شود. با توجه به این که ورزش یکی از نیازهای واقعی جامعه است اعتبار مورد نیاز ساختن این ورزشگاهها بهر ترتیب توسط دولت و مردم تامین خواهد شد. اما مسئله درخور اعتنا و توجه آنست که یافتن زمین برای ساختن چنین ورزشگاههایی روز به روز دشوارتر خواهد شد. زمینها و باغهای داخل شهرها پاره پاره شده و برای ساختن خانههای مسکونی بکار گرفته می شود و از این رویافتن زمینهای بزرگ برای ورزشگاهها سخت تر خواهد شد. از سوی دیگر فزونی تقاضا برای زمین در درون شهرها بهای زمین را به اندازه ای بالا خواهد برد که نه بخش دولتی توان خرید آن را برای همه نقاط کشور خواهد داشت و نه خرید آن برای بخش خصوصی به عنوان یک فعالیت اقتصادی مقرون به صرفه خواهد بود. از این رو چنین بنظر می رسد که از هم اکنون برنامه ای برای ذخیره سازی زمین برای نیازهای ورزشی جامعه در زمان حال و آینده باید به اجرا درآید.

در این جهت در هر شهر، ناحیه، محله، واحد آموزشی، مسجد و یا واحد کاری باید زمینهایی برای نیازهای ورزشی باکار برد ورزشی در نظر گرفته شود و اندازه این زمینها نه تنها باید براساس و با توجه به نیازهای روز باشد بلکه نیازهای دست کم تا پنجاه سال آینده نیز باید ملحوظ شود. اگر فرض بگیریم که هر بیست و پنج سال جمعیت کشور دوبرابر شود پنجاه سال دیگر جمعیت چهار برابر جمعیت کنونی خواهد بود. بنابراین در سطح کشور باید چهار برابر نیازهای کنونی برای زمین فضا در نظر گرفته شود. البته میزان فزونی جمعیت در شهرها (با توجه به روند پنجاه سال گذشته) شاید چندین برابر این میزان باشد که باید همان گونه که قبلا" نیز اشاره شد در برآورد نیازها در نظر گرفته شود.

۴-۳-۴ : چگونگی تخصیص زمینهای ورزشی در شهرها

مردم جامعه معمولاً " در ارتباط با محل زندگی ، کار یا وابستگی شغلی و یا مذهبی که دارند ممکن است نیاز به امکانات ورزشی داشته باشند . در این جا به اختصاص به بررسی هریک از این پایگاهها در ارتباط با ورزش می پردازیم :

ورزش در محل کار : در سالهای اخیر توجه بیشتری در بوجود آوردن امکانات ورزشی برای کارگران و کارمندان شده است . باور بسیاری بر این است که حتی چند دقیقه ورزش در روز می تواند اثر مهمی در سلامت و بهداشت کارگران و کارمندان داشته باشد و در نتیجه کارآئی آنان را بالا برد . بسیاری از کارخانهها و ادارات هم تیمهای ورزشی دارند که در مسابقات شرکت می کنند و طبعاً " پیروزی آنها در این مسابقات برای سازمان شان اعتبار آورده و غرور آفرین است . اما آنان که در این تیمها و مسابقات شرکت می کنند معمولاً " شمار کمی از کارکنان را تشکیل می دهند و از میان با استعدادترین و احتمالاً " با سابقه ترین آنها انتخاب شده اند . اکثریت نزدیک به اتفاق کارگران و کارمندان در فعالیت های ورزشی مشارکتی ندارند . معمولاً " هم یک کارگریا کارمند فرصت آن را ندارد که وقت زیادی از زمان کاری خود را وقف ورزش کند . بعد از کار هم اشتغال کاری و ذهنی و خستگی در حدی است که کارگر و یا کارمند نمی تواند در محل کار باقی مانده و به ورزش بپردازد . بنابراین حداکثری که می توان از ورزش همگانی در محل کار انتظار داشت چند دقیقه ای نرمش است که آنها چون معمولاً " نیاز به لباس راحت ورزشی دارد عملی بنظر نمی رسد .

ورزش در مدرسه : در مدارس از ابتدائی تا دوره راهنمائی ، دبیرستان و دانشگاه ، فرصت بیشتری برای ورزش وجود دارد و چون پرورش جسمی باید مکان مهمی

در نظام آموزش و پرورش داشته باشد و سنین کودکی و نوجوانی سالهای مهمی از سازندگی جسمی است بایستی توجه ویژه‌ای به فراهم آوردن امکانات ورزشی در مدارس مبذول داشت • بوجود آوردن زمین ها و سالن های ورزشی و سایر امکانات باید از اهم هدفهای مدارس باشد • همان گونه که دیدیم بسیاری از مدارس ، از امکانات ناچیزی برای ورزش برخوردار هستند که مهمترین آنها زمین است • اگر مدارس زمین داشته باشند بسیاری از ورزشها مانند دوومیدانی ، فوتبال ، بسکتبال ، والیبال و غیره را می توان با اندک هزینه‌ای برگزار کرد •

نقش مسجد در ورزش : تاکنون تا آنجا که می دانیم مساجد ما بکار تربیت بدنی جوانان نپرداخته‌اند اما می توانند در این زمینه نقش مهمی را ایفا کنند • یکی در تشویق و ترغیب نوجوانان و جوانان به ورزش که خود می توانند از بسیاری از انحراف ها که در این سنین جوانان می توانند گرفتار آن شوند جلوگیری کند و دیگری از راه تشویق مردم به وقف زمینی و سرمایه‌گذاری در ساختمانهای ورزشی در محلات و مدارس • برخی از مساجد هم موقوفاتی در اختیار دارند که می توانند از آن برای گشایش در کار بوجود آوردن امکانات ورزشی استفاده کنند •

ورزش در محلات : مردم بیشترین وقت خود را درمحل زندگیشان می‌گذرانند و در ایمن حالتی که بیشترین زمان فراغت را دارند • بنابراین طبیعتاً " در محلات است که باید امکانات دسترسی به ورزش برای آنان فراهم آید • این امکانات ممکن است به وسیله یکی از منابع زیر تامین شود :

۱) امکاناتی که سازمان تربیت بدنی در هر محله‌ای که لازم بدانند بوجود می‌آورد •

۲) امکانات و باشگاههایی که توسط بخش خصوصی و بمنظور انتفاعی

• بوجود می آید

۳) امکانات و باشگاههایی که می‌تواند از طریق موقوفات و زیرنظر یک

هیات امناء بوجود آید •

۴) امکانات ورزشی ، دانشگاهها ، دبیرستانها و مدارس که می‌توانند

در ساعات غیر از آموزشی توسط ساکنان منطقه مورد استفاده قرار

گیرد •

بنابراین نه تنها امکانات آموزشی باید با تخصیص زمین و برنامه توسط دولت ،

بخش خصوصی و اوقاف بوجود آید بلکه باید مکانیسم های دسترسی به آنها نیز پیش بینی

شده باشد •

۵-۳-۴: ویژگیهای جمعیتی و تاثیر آن بر برنامه ریزی برای ورزش

در جوامعی که میزان باروری و رشد سالانه جمعیت کم است گروه قابل توجهی از

جمعیت را میانسالان و سالمندان تشکیل می‌دهند • بنابراین در برنامه ریزی برای ورزش

باید توجه بیشتری به نیازهای آنان مبذول گردد • در جامعه ما که نرخ رشد جمعیت بالاست

و نیمی از جمعیت را افراد زیر پانزده سال تشکیل می‌دهند برنامه ریزی برای ورزش باید

با توجه به نیازهای ورزشی این قشر بزرگ کودک ، نوجوان و جوان و در انطباق امکانات

موجود با احتیاجات آنان و با بوجود آوردن مقدرات جدید ویژه نیازهای آنان انجام شود •

میانسالان و بزرگسالان معمولا " به فعالیت های ورزشی کم تحرك تری كشش دارند

و معمولا " به فعالیت های مانند نرمش ، پیاده روی ، شنای ملایم و بازیهای کم حرکت

می‌پردازند • اما جوانان و نوجوانان به ورزشهای پر تحرك مانند دو ، فوتبال ، والیبال ،

تنیس ، بسکتبال تمایل دارند و افزون بر این ها به ویژه در سنین پائین تر نیاز به

مراقبت و سرپرستی بیشتری دارند تا فعالیت‌های ورزشی آنان هدایت شود و زیر نظر

قرارگیرد •

۵- مطالعه وضع موجود تاسیسات ورزشی

۵-۱ : شهرهای مورد مطالعه

شهرهای مورد بررسی و مطالعه در این تحقیق شامل کلیه مراکز استانها و شهرهای درجه دوم با جمعیت بیش از ۱۰۰ هزار^۱ نفر می باشد که جمعیت و موقعیت سیاسی هر یک در جدول شماره ۵-۱ نشان داده شده است .

موقعیت و جمعیت شهرهای مورد مطالعه^۲

جدول ۵-۱

نام استان	نام شهر	موقعیت سیاسی	جمعیت شهر
آذربایجان شرقی	تبریز	مرکز استان	۹۷۱۴۸۲
اردبیل	اردبیل	مرکز استان	۲۸۱۹۷۳
آذربایجان غربی	ارومیه	مرکز استان	۳۰۰۷۴۶
	خوی	مرکز شهرستان	۱۱۵۳۴۳
	ماکو	مرکز شهرستان	۲۴۹۸۵
اصفهان	اصفهان	مرکز استان	۹۸۶۷۵۳
	کاشان	مرکز شهرستان	۱۳۸۵۹۹
	نجف آباد	مرکز شهرستان	۱۲۹۰۵۸
ایلام	ایلام	مرکز استان	۸۹۰۳۵

ادامه جدول ۱ - ۵

نام استان	نام شهر	موقعیت سیاسی	جمعیت شهر
باختران	کرمانشاه	مرکز استان	۵۶۰۵۱۴
بوشهر	بوشهر	مرکز استان	۱۲۰۷۸۷
بویراحمد و کهگیلویه	یاسوج	مرکز استان	۲۹۶۸۰
تهران	تهران	مرکز استان	۶۰۴۲۵۸۴
	قم	مرکز شهرستان	۵۴۳۱۳۹
	کرج	مرکز شهرستان	۲۷۵۱۰۰
	قزوین	مرکز شهرستان	۲۴۸۵۹۱
چهارمحال و بختیاری	شهرکرد	مرکز استان	۷۵۰۸۰
خراسان	مشهد	مرکز استان	۱۴۶۳۵۰۸
	سبزوار	مرکز شهرستان	۱۲۹۱۰۳
خوزستان	اهواز	مرکز استان	۵۷۹۸۲۶
	دزفول	مرکز شهرستان	۱۵۱۴۲۰
زنجان	زنجان	مرکز استان	۲۱۵۲۶۱

ادامه جدول ۱ - ۵

نام استان	نام شهر	موقعیت سیاسی	جمعیت شهر
سمنان	سمنان	مرکز استان	۶۵۰۰۰
سیستان و بلوچستان	زاهدان	مرکز استان	۲۸۱۹۲۳
فارس	شیراز	مرکز استان	۸۴۸۲۸۹
کردستان	سنندج	مرکز استان	۲۰۴۵۳۷
کرمان	کرمان	مرکز استان	۲۵۷۲۸۴
گیلان	رشت	مرکز استان	۲۹۰۸۹۷
لرستان	خرم‌آباد	مرکز استان	۲۰۸۵۹۲
مازندران	ساری	مرکز استان	۱۴۱۰۲۰
	گرگان	مرکز شهرستان	۱۳۹۴۳۰
مرکزی	اراک	مرکز استان	۲۶۵۳۴۹
	ساوه	مرکز شهرستان	۶۴۰۸۱
هرمزگان	بندرعباس	مرکز استان	۲۰۱۶۴۲

ادامه جدول ۱ - ۵

نام استان	نام شهر	موقعیت سیاسی	جمعیت شهر
همدان	همدان	مرکز استان	۲۷۲۴۹۹
	ملایر	مرکز شهرستان	۱۰۳۶۴۰
یزد	یزد	مرکز استان	۲۳۰۴۸۳

۱ - به استثنای شهرهای ماکو در استان آذربایجان غربی و ساوه در استان مرکزی که به این مجموعه اضافه شده اند .
 ۲ - براساس سرشماری عمومی سال ۱۳۶۵ مرکز آمار ایران

براساس سرشماری عمومی سال ۱۳۶۵ مرکز آمار ایران ۴۱ شهر کشور دارای جمعیتی بیش از ۱۰۰ هزار نفر می‌باشد . با توجه به این که ۴۱ شهر یاد شده پوشش کاملی از سرزمین را ارائه نمی‌داد ، در ابتداء با انتخاب کلیه مراکز استانها و سپس شهرهای درجه دوم و پر اهمیت هر استان که دارای رشد جمعیت متعارف و تا حدودی متعادل در طی سالهای گذشته بوده است ، کلیه مناطق کشور مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت .

۵-۲ : شرایط عمومی ورزشگاهها

۱- ۲- ۵ : اراضی تحت اشغال و زیربناهای موجود

منظور از مطالعه این قسمت دسترسی به میزان اراضی تحت اشغال این کاربری ها و در پی آن برآورد سرانه و یانسبت مساحت این کاربری به سطح شهر و به تعداد ورزشکار می باشد . دستیابی به معیارهای فوق ضمن این که امکان ارزیابی و مقایسه باموارد مشابه را در سطوح مختلف فراهم می سازد ، امکان برآورد منابع و تجهیز امکانات را نیز برای رفع نیازها و کمبودها فراهم می سازد . نهایتاً " با دستیابی به معیارهای مطلوب براساس امکانات موجود ، جهت گیری اصولی و عقلایی در بهبود شرایط حاضر فراهم خواهد شد .

با توجه به اطلاعات دریافتی از ادارات کل سازمان تربیت بدنی و اطلاعاتی کسه مستقیماً براساس مدارك ضمیمه جمع آوری شده است وضعیت موجود ۳۷ شهر مطابق جدول شماره ۵-۲ به شرح زیر ارائه می گردد .

۲- ۲- ۵ : نوع و سهم هریک از فعالیت های ورزشی

نوع فعالیت های ورزشی مطابق جدول شماره ۵-۳ برحسب خصوصیات فیزیکی و تشابه حرکات به ۹ گروه مشخص و مستقل تقسیم شده است . در این گروه بندی ورزش فوتبال به سبب سهم غالب آن در اشغال اراضی و جذب تعداد زیاد ورزشکار و تماشاچی ، به صورت منفرد در نظر گرفته شده است .

مساحت و سرانه زمین‌های ورزشی در شهرهای مورد مطالعه^(۱)

جدول ۵-۲

نام شهر	مساحت زمینهای ورزشی سرباز (مترمربع)	مساحت زمینهای ورزشی سرپوشیده (مترمربع)	مساحت کسپل زمینهای ورزشی (۲) (مترمربع)	مساحت شهر (کیلومتر مربع)	سرانه کاربوری ورزشی (مترمربع)	نسبت مساحت کل زمینهای ورزشی به مساحت شهر %
۱ اصفهان	۴۹۳۰۴	۴۱۳۴۵	۹۰۶۴۹	۲۰۱/۹	۰/۰۹	۰/۰۴
۲ ارومیه	۵۲۵۲۵	۱۰۲۸۰	۶۴۸۰۵	۴۲/۷	۰/۲۴	۰/۱۵
۳ ایلام	۲۳۷۴۰	۳۲۴۵	۲۶۹۸۵	۹/۷	۰/۳۰	۰/۲۷
۴ اهواز	۱۸۹۹۶۵	۱۴۵۱۲	۲۰۴۴۷۷	۱۲۲/۱	۰/۳۵	۰/۱۷
۵ اراک	۶۲۰۰	۳۸۱۰	۱۰۰۱۰	۲۸/۳	۰/۰۴	۰/۰۴
۶ اردبیل	۷۷۰۰	۱۷۵۰	۹۴۰۵	۳۰/۰	۰/۰۷	۰/۰۳
۷ کرمانشاه (باخترا) ^ن	۸۱۰۰۰	۱۷۹۹۰	۹۸۹۹۰	۵۰/۷	۰/۱۸	۰/۲۰
۸ بندرعباس	۱۹۳۰۰	۴۶۹۰	۲۳۹۹۰	۴۴/۷	۰/۱۲	۰/۰۵
۹ بوشهر	۲۹۱۶۵	۳۷۰۶	۳۲۸۷۱	۳۰/۹	۰/۲۷	۰/۱۱
۱۰ تهران (۴)	۲۰۱۹۷۶	۱۳۹۴۱۱	۳۴۱۳۸۷	۵۶۷/۲	۰/۰۶	۰/۰۶
۱۱ تبریز	۱۶۸۲۸۱	۵۹۳۵	۱۷۴۲۱۶	۱۳۲/۴	۰/۱۸	۰/۱۳
۱۲ خوی	۱۶۴۰۰	۱۹۲۰	۱۸۳۲۰	۱۷/۷	۰/۱۶	۰/۱۰
۱۳ خرم‌آباد	۶۵۰۰۰	۵۵۰۶	۷۰۵۰۶	۱۷/۵	۰/۳۴	۰/۴۰
۱۴ دزفول	۱۱۳۸۰۰	۲۴۴۰	۱۱۶۳۴۰	۱۹/۶	۰/۷۶	۰/۵۹
۱۵ رشت	۱۸۲۰۰	۵۱۳۰	۲۳۳۳۰	۴۰/۸	۰/۰۸	۰/۰۶
۱۶ زنجان	۳۳۰۸۰	۱۰۳۶۰	۴۳۴۴۰	۲۲/۶	۰/۱۱	۰/۱۹
۱۷ زاهدان	۱۹۷۰	۱۱۳۰	۳۱۰۰	۴۲/۸	۰/۰۱	۰/۰۰۴
۱۸ ساری	۸۴۴۰۰	۱۰۵۱۴	۸۴۹۱۴	۲۵/۶	۰/۶۰	۰/۳۳
۱۹ سنندج	۶۷۰۰	۲۴۴۲	۹۱۴۲	۱۵/۹	۰/۰۴	۰/۰۶
۲۰ ساوه	۴۰۰۰۰	۲۰۰	۴۰۲۰۰	۲۷/۶	۰/۶۳	۰/۱۴
۲۱ سفیدان	۵۳۵۰۰	۴۷۴۰	۵۸۲۳۰	۳۱/۳	۰/۹۰	۰/۱۹
۲۲ سبزوار	۱۶۰۲۰	۲۲۱۰	۱۸۲۳۰	۱۶/۸	۰/۱۴	۰/۱۱

نسبت مساحت کل زمینهای ورزشی به مساحت شهر	سرانه کاربری ورزشی (مترمربع)	مساحت شهر (کیلومتر مربع) (۳)	مساحت کل زمینهای ورزشی (مترمربع) (۲)	مساحت زمینهای ورزشی سرپوشیده (مترمربع)	مساحت زمینهای ورزشی سرباز (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۵	۰/۰۷	۱۲۰/۰	۵۶۷۸۰	۹۷۳۰	۴۷۰۵۰	شیراز ۲۳
۰/۱۱	۰/۱۹	۱۲/۶	۱۴۱۳۴	۲۷۳۶	۱۱۴۹۸	شهرکرد ۲۴
۰/۰۶	۰/۱۴	۸۲/۱	۷۴۹۰۲	۵۷۹۲	۶۹۱۱۰	قم ۲۵
۰/۰۲	۰/۰۳	۳۷/۰	۶۹۹۰	۵۹۹۰	۱۰۰۰	قزوین ۲۶
۰/۰۸	۰/۲۶	۴۲/۸	۳۶۲۳۰	۲۴۷۰	۳۳۷۶۰	کاشان ۲۷
۰/۲۰	۰/۱۵	۲۰/۴	۴۰۲۹۰	۱۰۹۹۰	۲۹۳۰۰	کرج ۲۸
۰/۱۶	۰/۴۵	۷۴/۳	۱۱۶۵۵۰	۱۰۳۷۰	۱۰۶۱۸۰	کرمان ۲۹
۰/۰۸	۰/۱۷	۲۸/۶	۲۳۶۰۰	۶۰۰	۲۳۰۰۰	گرگان ۳۰
۰/۰۹	۰/۰۹	۱۵۵/۸	۱۳۸۳۱۶	۸۶۶۸	۱۳۰۶۴۸	مشهد ۳۱
۰/۴۲	۰/۳۳	۳/۸	۱۶۱۵۰	۲۰۵۰	۱۴۱۰۰	ماکو ۳۲
۰/۰۶	۰/۱۴	۲۰/۸	۱۴۴۰۰	۱۴۰۰	۱۳۰۰۰	ملایر ۳۳
۰/۰۲	۰/۰۷	۴۷/۵	۹۴۵۰	۱۲۰	۹۳۳۰	نجف آباد ۳۴
۰/۱۰	۰/۲۰	۵۳/۳	۵۵۹۵۹	۵۲۰۹	۵۰۷۵۰	همدان ۳۵
۰/۰۴	۰/۱۲	۷۵/۹	۲۸۳۹۰	۲۸۴۰	۲۵۵۵۰	یزد ۳۶
۰/۱۸	۰/۷۳	۱۲/۰	۲۱۶۵۰	۸۳۰۰	۱۳۳۵۰	یاسوج ۳۷

- (۱) - شامل زمینهای ورزشی دایر، تحت نظارت و در اختیار سازمان تربیت بدنی
 (۲) - "مساحت کل" منظور مساحت خالص زمین های ورزشی بدون در نظر گرفتن استفاده چند منظوره از زمین ورزشی است.
 (۳) - مساحت شهرها متعلق به سال ۱۳۶۳ می باشد (شناسنامه شهرهای استان ۱۳۶۳ - مرکز آمار ایران)
 (۴) - محدوده تهران از شرق: تهران پارس، دربند، مهرآباد تا شهر ری در جنوب منظور شده است.

گروه های ورزشی	رشته های ورزش	
۱ ورزشهای دسته جمعی توپیی	Basketball بسکتبال	
	Volleyball والیبال	
	Handball هندبال	
	Hockey هاکی	
۲ ورزشهای راکتیی سریوشیده و سرباز	Real tennis تنیس	
	Table tennis تنیس روی میز	
	Badminton بدمینتون	
۳ ورزشهای رزمیی	Boxing مشت زنی	
	Tea-Kwon-Do تکواندو	
	Judo جودو	
	Fencing شمشیر بازی	
	Iranian Sport Of IRAN ورزش باستانی	
	Karate کاراته	
	Wrestling کشتی	
۴ ورزشهای انفرادی قدرتی	Physical fitness بدنسازی و آمادگی جسمانی	
	Gymnastics ژیمناستیک	
	Weight Lifting وزنه برداری	
۵ ورزشهای سواری	Bicycle دوچرخه سواری	
	Horse Riding سوارکاری	
	Polo چوگان	
۶ ورزشهای آبی	Rowing قایقرانی	
	Swimming شنا	
	Diving شیرجه	
	Water polo واترپلو	
۷ فوتبال	Football فوتبال	
۸ ورزشهای تیراندازی	Shooting تیراندازی با سلاح گرم	
	Archery تیراندازی با کمان	
۹ ورزشهای دوومیدانی	Athletics دوومیدانی	

جدولهای ۵-۴ الی ۵-۱۲ براساس ۹ گروه ورزشی (موضوع جدول شماره ۵-۳) تنظیم شده است. در هر گروه مساحت و نسبت آن به کل زمینهای ورزشی و به مساحت شهر ارائه شده است. از مجموعه اطلاعات فوق سلسله مراتب گروههای ورزشی براساس میزان اشغال اراضی شهری و همچنین مقایسه گروهها با یکدیگر در ۳۷ شهر مورد مطالعه قابل برداشت می باشد. ورزش فوتبال به طور میانگین با تصرف ۶۱ درصد از اراضی تحت پوشش کلیه فعالیت های ورزشی در سطح ۳۷ شهر در مقام اول و گروههای ورزشی " دسته جمعی تویی " و " دو میدانی " به ترتیب با تصرف ۱۱ و ۱۰ درصد اراضی در مقامهای دوم و سوم قرار میگیرد. سپس سایر گروههای ورزشی در کمترین حد ممکن در مقامی کاملاً نامتناسب قرار گرفته است.

جدول شماره ۵-۱۳ با استنتاج از اطلاعات فوق و تعداد ورزشکاران، گروههای ورزشی را در شهرها به ترتیب اولویت از نظر زمینهای زیر پوشش و تعداد ورزشکاران ارائه می دهد. با توجه به این جدول ملاحظه می شود که با وجود توزیع ناعادلانه اراضی در بین گروههای ورزشی، توزیع تعداد ورزشکاران در رشتههای مختلف به طور نسبی از ترکیب بهتری برخوردار است.

لازم به یادآوری است که آمار و اطلاعات جداول فوق فقط شامل تاسیسات تحت نظارت مستقیم و یا در اختیار سازمان تربیت بدنی می شود.

ورزش‌های دسته جمعی توپ‌ی

جدول ۴-۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۱) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۶	۱۵/۱۸	۱۱۲۲۷	۱ اصفهان
۰/۰۲	۱۲/۷۱	۹۱۲۵	۲ ارومیه
۰/۰۴	۱۴/۴۴	۴۲۵۰	۳ ایلام
۰/۰۶	۳/۴۴	۷۰۴۰	۴ اهواز
۰/۰۲	۲۱/۷۸	۳۴۰۰	۵ اراک
۰/۰۰۵	۱۴/۸۲	۱۴۰۰	۶ اردبیل
۰/۰۱	۵/۸۳	۷۰۰۰	۷ کرمانشاه (باختران)
۰/۰۰۷	۱۱/۷۸	۳۰۰۰	۸ بندرعباس
۰/۰۱	۱۳/۰۲	۴۳۰۰	۹ بوشهر
۰/۰۰۴	۹/۴۵	۲۳۴۳۳	(۲) ۱۰ تهران
۰/۰۰۵	۳/۶۸	۶۷۰۰	۱۱ تبریز
۰/۰۱	۱۱/۴۹	۲۳۱۰	۱۲ خوی
۰/۰۰۵	۱۱/۵۳	۹۰۰۰	۱۳ خرم‌آباد

ادامه جدول ۴ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۲۷	۴/۴۹	۵۳۰۰	۱۴ دزفول
۰/۰۰۵	۸/۹۶	۲۱۰۰	۱۵ رشت
۰/۰۱	۶/۴۰	۲۸۷۵	۱۶ زنجان
۰/۰۰۲	۵/۹۷	۹۸۲	۱۷ زاهدان
۰/۰۳۷	۱۰/۷۰	۹۴۰۰	۱۸ ساری
۰/۰۱۷	۸/۳۸	۲۷۶۰	۱۹ سنندج
.	.	.	۲۰ ساوه
۰/۰۲	۱۱/۰۲	۶۵۸۰	۲۱ سمنان
۰/۰۲	۱۹/۴۱	۳۵۲۰	۲۲ سبزوار
۰/۰۰۴	۸/۰۶	۵۳۵۰	۲۳ شیراز
۰/۰۲	۱۵/۲۹	۲۲۰۷	۲۴ شهرکرد
۰/۰۰۸	۸/۲۸	۶۲۸۴	۲۵ قم
۰/۰۰۵	۱۰/۶۶	۱۸۰۰	۲۶ قزوین

ادامه جدول ۴-۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۱) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۴	۶/۵۵	۱۸۰۰	کاشان ۲۷
۰/۰۲	۲۶/۱۵	۹۹۴۰	کرج ۲۸
۰/۰۳	۱۹/۰۴	۲۰۱۳۰	کرمان ۲۹
۰/۰۱۴	۱۴/۲۱	۴۱۰۰	گرگان ۳۰
۰/۰۴۵	۴/۵۷	۷۰۱۲	مشهد ۳۱
۰/۱	۲۰/۰۰	۳۷۰۰	ماکو ۳۲
۰	۰	۰	ملایر ۳۳
۰/۰۰۶	۱۴/۷۴	۲۷۰۰	نجفآباد ۳۴
۰/۰۰۷	۶/۵۳	۳۷۵۰	همدان ۳۵
۰/۰۰۳	۶/۴۱	۲۰۰۰	یزد ۳۶
۰/۰۶	۳۳/۹۵	۷۳۵۰	یاسوج ۳۷

(۱) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد
 که به تعداد تکرار زمینهای ورزشی مشترک در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهری در جنوب
 منظور شده است .

ورزش‌های راکتی

جدول ۵-۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل ^(۱) زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۲	۶/۵۶	۴۸۵۲	اصفهان ۱
۰/۰۰۰۵	۰/۲۸	۲۰۰	ارومیه ۲
۰/۰۰۲	۰/۶۱	۱۸۰	ایلام ۳
۰/۰۰۲	۱/۴۴	۲۹۵۰	اهواز ۴
.	.	.	اراک ۵
.	.	.	اردبیل ۶
۰/۰۰۹	۳/۸۱	۴۵۷۶	کرمانشاه (باختران) ۷
.	.	.	بندرعباس ۸
.	.	.	بوشهر ۹
۰/۰۰۲	۱۵/۱۶	۳۷۵۷۵	تهران ^(۲) ۱۰
۰/۰۰۱	۰/۹۰	۱۶۴۰	تبریز ۱۱
۰/۰۰۱	۱/۱۰	۲۲۰	خوی ۱۲
۰/۰۰۹	۲/۰۴	۱۵۹۶	خرم‌آباد ۱۳

ادامه جدول ۵-۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۰/۰۰۱	۰/۲۴	۲۸۰	دزفول	۱۴
۰/۰۰۰۵	۰/۸۵	۲۰۰	رشت	۱۵
۰/۰۰۹	۴/۳۴	۱۹۵۰	زنجان	۱۶
۰/۰۰۰۳	۰/۷۳	۱۲۰	زاهدان	۱۷
۰/۰۰۰۶	۱/۶۷	۱۴۶۴	ساری	۱۸
۰/۰۰۰۸	۳/۹۸	۱۳۱۰	سنندج	۱۹
.	.	.	ساوه	۲۰
۰/۰۰۰۹	۰/۵۰	۳۰۰	سمنان	۲۱
.	.	.	سبزوار	۲۲
۰/۰۰۴	۷/۰۸	۴۷۰۰	شیراز	۲۳
.	.	.	شهرکرد	۲۴
۰/۰۰۱	۱/۴۳	۱۰۸۸	قم	۲۵
۰/۰۰۰۵	۱/۱۸	۲۰۰	قزوین	۲۶

ادامه جدول ۵-۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۱) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
.	.	.	کاشان ۲۷
۰/۰۰۲	۲/۲۴	۸۵۰	کرج ۲۸
۰/۰۰۶	۴/۱۱	۴۳۵۰	کرمان ۲۹
۰/۰۰۰۳	۰/۳۵	۱۰۰	گرگان ۳۰
۰/۰۰۷	۰/۷۰	۱۰۸۰	مشهد ۳۱
۰/۰۰۵	۱/۰۸	۲۰۰	ماکو ۳۲
۰/۰۰۰۵	۰/۷۱	۱۰۰	ملایر ۳۳
۰/۰۰۱	۲/۷۳	۵۰۰	نجفآباد ۳۴
۰/۰۰۰۸	۰/۶۹	۴۰۰	همدان ۳۵
۰/۰۰۴	۸/۹۸	۲۸۰۰	یزد ۳۶
—	—	—	یاسوج ۳۷

(۱) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد
 که به تعداد تکرار زمینهای ورزشی مشترک در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرباد تا شهری در جنوب
 منظور شده است .

ورزش‌های رزمی (۱)

جدول ۵-۶

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۲) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۱	۳/۳۸	۲۵۰۳	۱ اصفهان
۰/۰۰۲	۱/۲۳	۸۸۰	۲ ارومیه
۰/۰۳	۱۰/۱۶	۲۹۹۰	۳ ایلام
۰/۰۲	۱/۳۵	۲۷۶۵	۴ اهواز
۰/۰۰۶	۱۰/۷۶	۱۶۸۰	۵ اراک
۰/۰۰۲	۵/۸۲	۵۵۰	۶ اردبیل
۰/۰۲	۷/۶۸	۹۲۲۶	۷ کرمانشاه (باختران)
۰/۰۰۳	۵/۳۴	۱۳۶۰	۸ بندرعباس
۰/۰۰۴	۳/۹۵	۱۳۰۶	۹ بوشهر
۰/۰۰۲	۵/۸۰	۱۴۳۸۸	(۳) ۱۰ تهران
۰/۰۰۳	۲/۰۹	۳۸۰۴	۱۱ تبریز
۰/۰۰۲	۱/۷۹	۳۶۰	۱۲ خوی
۰/۰۴	۶/۰۱	۴۶۹۰	۱۳ خرم‌آباد

ادامه جدول ۵-۶

نسبت به مساحت کل ^(۲) زمینهای ورزشی (درصد)	نسبت به سطح شهر (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۱/۶۷	۰/۰۱	۱۹۶۸	دزفول	۱۴
۵/۱۲	۰/۰۰۳	۱۲۰۰	رشت	۱۵
۳/۵۰	۰/۰۰۷	۱۵۷۵	زنجان	۱۶
۴/۱۳	۰/۰۰۲	۶۸۰	زاهدان	۱۷
۲/۷۷	۰/۰۱	۲۴۳۴	ساری	۱۸
۶/۷۷	۰/۰۱۴	۲۲۲۸	سنندج	۱۹
.	.	.	ساوه	۲۰
۰/۳۳	۰/۰۰۰۶	۲۰۰	سمنان	۲۱
۲/۷۶	۰/۰۰۳	۵۰۰	سبزوار	۲۲
۷/-	۰/۰۰۴	۴۶۵۰	شیراز	۲۳
۶/۳۲	۰/۰۰۷	۹۱۲	شهرکرد	۲۴
۱/۸۶	۰/۰۰۲	۱۴۱۰	قم	۲۵
۶/۰۴	۰/۰۰۳	۱۰۲۰	قزوین	۲۶

ادامه جدول ۶ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۱	۱/۸۲	۵۰۰	کاشان ۲۷
۳/۲	۳/۴۲	۱۳۰۰	کرج ۲۸
۰/۰۰۵	۳/۲۳	۳۴۲۰	کرمان ۲۹
۰/۰۰۴	۴/۰۴	۱۱۶۵	گرگان ۳۰
۰/۰۳۶	۳/۶۲	۵۵۴۴	مشهد ۳۱
۰/۰۰۷	۱/۳۵	۲۵۰	ماکو ۳۲
۰/۰۰۶	۸/۱۹	۱۱۸۰	ملایر ۳۳
۰/۰۰۰۲	۰/۶۶	۱۲۰	نجفآباد ۳۴
۰/۰۰۵	۴/۵۲	۲۵۹۴	همدان ۳۵
۰/۰۰۱	۳/۰۵	۹۵۰	یزد ۳۶
۰/۰۰۳	۱/۶۲	۳۵۰	یاسوج ۳۷

- (۱) - ورزش باستانی در آمار فوق منظور نشده است .
 (۲) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمین های ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد
 که به تعداد تکرار زمینهای ورزشی مشترک در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۳) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهری در جنوب
 منظور شده است .

ورزش‌های انفرادی قدرتی

جدول ۲-۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۰۸	۲/۲۰	۱۶۲۸	۱ اصفهان
۰/۰۲	۱۰/۰۳	۷۲۰۰	۲ ارومیه
۰/۰۰۳	۰/۸۶	۲۵۵	۳ ایلام
۰/۰۲	۱/۲۴	۲۵۴۰	۴ اهواز
۰/۰۰۰۴	۰/۸۳	۱۳۰	۵ اراك
۰/۰۰۲	۶/۳۵	۶۰۰	۶ اردبیل
۰/۰۰۶	۲/۷۴	۳۲۸۸	۷ کرمانشاه (باختران)
۰/۰۰۲	۳/۱۴	۸۰۰	۸ بندرعباس
۰/۰۰۰۹	۰/۸۵	۲۸۰	۹ بوشهر
۰/۰۰۳	۶/۵۸	۱۶۳۱۱	۱۰ تهران ^(۲)
۰/۰۰۲	۱/۴۹	۲۷۱۸	۱۱ تبریز
۰/۰۰۹	۷/۷۶	۱۵۶۰	۱۲ خوی
۰/۰۲	۳/۵۵	۲۷۷۰	۱۳ خرم‌آباد

ادامه جدول ۵-۷

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۲	۰/۳۹	۴۶۰	۱۴ دزفول
۰/۰۰۱	۲/۳۴	۵۵۰	۱۵ رشت
۰/۰۰۴	۲/۱۴	۹۶۰	۱۶ زنجان
۰/۰۰۱	۳/۴۸	۵۷۲	۱۷ زاهدان
۰/۰۰۸	۲/۳۰	۲۰۲۰	۱۸ ساری
۰/۰۰۸۹	۴/۳۲	۱۴۲۲	۱۹ سنندج
۰/۰۰۰۷	۰/۲۵	۲۰۰	۲۰ ساوه
۰/۰۰۰۵	۰/۲۵	۱۵۰	۲۱ سمنان
۰/۰۰۰۶	۰/۶۱	۱۱۰	۲۲ سبزوار
۰/۰۰۲	۴/۰۸	۲۷۱۰	۲۳ شیراز
۰/۰۰۶	۵/۲۱	۷۵۲	۲۴ شهرکرد
۰/۰۰۰۳	۰/۲۸	۲۱۶	۲۵ قم
۰/۰۰۲	۵/۱۵	۸۷۰	۲۶ قزوین

انامه جدول ۵-۲

نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۰/۰۰۰۲	۰/۳۶	۱۰۰	کاشان	۲۷
۰/۰۰۲	۱/۹۰	۷۲۰	کرج	۲۸
۰/۰۰۰۷	۰/۴۷	۵۰۰	کرمان	۲۹
۰/۰۰۲	۱/۶۴	۴۷۵	کرگان	۳۰
۰/۰۰۳	۰/۳۳	۵۰۴	مشهد	۳۱
۰/۰۰۶	۱۲/۷۰	۲۳۵۰	ماکو	۳۲
۰/۰۰۰۶	۰/۸۳	۱۲۰	ملایر	۳۳
.	.	.	نجفآباد	۳۴
۰/۰۰۰۹	۰/۸۶	۴۹۵	همدان	۳۵
۰/۰۰۰۴	۰/۹۳	۲۹۰	یزد	۳۶
۰/۰۰۱۶	۹	۱۹۵۰	یاسوج	۳۷

(۱) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد که به تعداد تکرار زمین های ورزشی مشترک در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهر ری در جنوب منظور شده است .

ورزش‌های سوارى

جدول ۸ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۱) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۴	۹/۷۳	۷۲۰۰	۱ اصفهان
.	.	.	۲ ارومیه
.	.	.	۳ ایلام
.	.	.	۴ اهواز
.	.	.	۵ اراك
.	.	.	۶ اردبیل
۰/۰۳	۱۲/۴۹	۱۵۰۰۰	۷ کرمانشاه (باختران)
.	.	.	۸ بندرعباس
.	.	.	۹ بوشهر
.	.	.	۱۰ تهران (۲)
۰/۰۰۸	۵/۴۹	۱۰۰۰۰	۱۱ تبریز
.	.	.	۱۲ خوی
۰/۱۷	۳۸/۴۳	۳۰۰۰۰	۱۳ خرم‌آباد

ادامه جدول ۸ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
—	—	—	۱۴ دزفول
—	—	—	۱۵ رشت
.	.	.	۱۶ زنجان
—	—	—	۱۷ زاهدان
—	—	—	۱۸ ساری
—	—	—	۱۹ سنندج
.	.	.	۲۰ ساوه
.	.	.	۲۱ سمنان
.	.	.	۲۲ سبزوار
.	.	.	۲۳ شیراز
.	.	.	۲۴ شهرکرد
.	.	.	۲۵ قم
—	—	—	۲۶ قزوین

ادامه جدول ۸ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
.	.	.	کاشان ۲۷
.	.	.	کرج ۲۸
.	.	.	کرمان ۲۹
—	—	—	گرگان ۳۰
۰/۶۴	۶۵/۲۲	۱۰۰۰۰۰	مشهد ۳۱
.	.	.	ماکو ۳۲
.	.	.	ملایر ۳۳
.	.	.	نجفآباد ۳۴
۰/۰۵۶	۵۲/۲۱	۳۰۰۰۰	همدان ۳۵
—	—	—	یزد ۳۶
—	—	—	یاسوج ۳۷

- (۱) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد
 که به تعداد تکرار زمین های ورزشی مشترک در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهرری در جنوب
 منظور شده است .

ورزش های آبی (۱)

جدول ۹ - ۵

نسبت به مساحت شهر (درصد)	(۲) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۰/۰۰۵	۱۴/۳۰	۱۰۵۷۹	اصفهان	۱
۰/۰۰۵	۲/۷۸	۲۰۰۰	ارومیه	۲
.	.	.	ایلام	۳
۰/۱	۶/۸۴	۱۴۰۲۲	اهواز	۴
۰/۰۰۱	۲/۵۷	۴۰۰	اراک	۵
.	.	.	اردبیل	۶
۰/۰۰۶	۲/۵۰	۳۰۰۰	کرمانشاه (باختران)	۷
۰/۰۰۲	۳/۹۳	۱۰۰۰	بندرعباس	۸
۰/۰۰۲	۱/۵۰	۴۹۵	بوشهر	۹
۰/۰۰۳	۶/۲۰	۱۵۳۶۴	تهران	۱۰
۰/۰۰۲	۱/۴۷	۲۶۷۱	تبریز	۱۱
۰/۰۰۷	۶/۲۲	۱۲۵۰	خوی	۱۲
.	.	.	خرمآباد	۱۳

ادامه جدول ۹-۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۲) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
—	—	—	دزفول	۱۴
۰/۰۰۲	۳/۴۱	۸۰۰	رشت	۱۵
۰/۰۱	۱۰/۰۱	۴۵۰۰	زنجان	۱۶
۰/۰۰۲	۳/۹۵	۶۵۰	زاهدان	۱۷
—	—	—	ساری	۱۸
۰/۰۰۱	۰/۶۱	۲۰۰	سنندج	۱۹
.	.	.	ساوه	۲۰
۰/۰۰۶	۳/۳۵	۲۰۰۰	سمنان	۲۱
۰/۰۰۹	۸/۲۷	۱۵۰۰	سبزوار	۲۲
۰/۰۰۶	۱۱/۶۰	۷۷۰۰	شیراز	۲۳
۰/۰۰۴	۳/۵۴	۵۱۱	شهرکرد	۲۴
۰/۰۰۱	۱/۴۷	۱۱۲۰	قم	۲۵
۰/۰۰۸	۱۷/۷۶	۳۰۰۰	قزوین	۲۶

انامه جدول ۹ - ۵

نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۰/۰۰۴	۵/۸۲	۱۶۰۰	کاشان	۲۷
۰/۰۰۵	۵/۲۶	۲۰۰۰	کرج	۲۸
۰/۰۰۴	۳/۰۷	۳۲۵۰	کرمان	۲۹
۰/۰۰۲	۱/۸۰	۵۲۰	گرگان	۳۰
۰/۰۲۸	۲/۸۶	۴۳۸۰	مشهد	۳۱
.	.	.	ماکو	۳۲
.	.	.	ملایر	۳۳
۰/۰۰۱	۳/۲۷	۶۰۰	نجفآباد	۳۴
.	.	.	همدان	۳۵
۰/۰۰۰۸	۲/۰۸	۶۵۰	یزد	۳۶
—	—	—	یاسوج	۳۷

- (۱) - قایقرانی در آمار فوق منظور نشده است .
 (۲) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد
 که به تعداد تکرار زمینهای ورزشی مشترك در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۳) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهرری در جنوب منظور شده است .

ورزش فوتبال

جدول ۱۰ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۰/۰۲	۴۴/۶۲	۳۳۰۰۰	اصفهان	۱
۰/۱۲	۶۹/۶۳	۵۰۰۰۰	ارومیه	۲
۰/۲	۶۰/۳۴	۱۷۷۶۰	ایلام	۳
۱/۴	۸۴/۷۱	۱۷۳۵۰۰	اهواز	۴
۰/۰۲	۳۲/۰۳	۵۰۰۰	اراک	۵
۰/۰۲	۶۸/۷۸	۶۵۰۰	اردبیل	۶
۰/۱۲	۵۲/۴۶	۶۳۰۰۰	کرمانشاه (باختران)	۷
۰/۰۴	۶۶/۳۸	۱۶۹۰۰	بندرعباس	۸
۰/۰۸	۷۹/۴۷	۲۶۲۵۰	بوشهر	۹
۰/۰۲	۵۳/۱۷	۱۳۱۸۳۰	تهران ^(۲)	۱۰
۰/۱۱	۷۷/۱۲	۱۴۰۴۰۰	تبریز	۱۱
۰/۰۷	۵۹/۷۰	۱۲۰۰۰	خوی	۱۲
۰/۱۱	۲۵/۶۲	۲۰۰۰۰	خرمآباد	۱۳

ادامه جدول ۱۰ - ۵

نام شهر	مساحت زمین (مترمربع)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) (۱)	نسبت به سطح شهر (درصد)
۱۴ دزفول	۱۰۰۰۰	۸۴/۷۴	۰/۵۱
۱۵ رشت	۱۵۰۰۰	۶۳/۹۶	۰/۰۳۷
۱۶ زنجان	۲۹۸۸۰	۶۶/۴۹	۰/۱
۱۷ زاهدان	۹۸۵۰	۵۹/۸۶	۰/۰۲۳
۱۸ ساری	۷۰۰۰۰	۷۹/۶۷	۰/۲۷
۱۹ سنندج	۱۵۰۰۰	۴۵/۵۶	۰/۰۹۴
۲۰ ساوه	۴۰۰۰۰	۴۹/۸۸	۰/۱۴
۲۱ سمنان	۴۸۰۰۰	۸۰/۳۶	۰/۱۵
۲۲ سبزوار	۱۰۰۰۰	۵۵/۱۶	۰/۰۶
۲۳ شیراز	۳۰۰۰۰	۴۵/۱۷	۰/۰۲
۲۴ شهرکرد	۱۰۰۵۶	۶۹/۶۴	۰/۰۸
۲۵ قم	۶۰۲۰۰	۷۹/۳۰	۰/۰۷
۲۶ قزوین	۱۰۰۰۰	۵۹/۲۱	۰/۰۲۷

ادامه جدول ۱۰ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل ^(۱) زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۰/۰۴	۶۳/۶۳	۱۷۵۰۰	کاشان	۲۷
۰/۰۵	۵۴/۷۲	۲۰۸۰۰	کرج	۲۸
۰/۰۹	۶۴/۰۲	۶۷۷۰۰	کرمان	۲۹
۰/۰۷	۶۹/۳۰	۲۰۰۰۰	گرگان	۳۰
۰/۱۵	۱۴/۸۷	۲۲۸۰۰	مشهد	۳۱
۰/۳	۵۴/۰۶	۱۰۰۰۰	ماکو	۳۲
۰/۰۶	۹۰/۲۸	۱۳۰۰۰	ملایر	۳۳
۰/۰۳	۷۶/۴۲	۱۴۰۰۰	نجفآباد	۳۴
۰/۰۳	۲۹/۰۷	۱۶۷۰۰	همدان	۳۵
۰/۰۲۹	۷۰/۵۴	۲۲۰۰۰	یزد	۳۶
۰/۱	۵۵/۴۳	۱۲۰۰۰	یاسوج	۳۷

(۱) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد که به تعداد تکرار زمینهای ورزشی مشترک در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهر ری در جنوب منظور شده است .

ورزش تیسر انجازی

جدول ۱۱ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۱) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۰۰۵	۰/۱۴	۱۰۰	۱ اصفهان
.	.	.	۲ ارومیه
.	.	.	۳ ایلام
.	.	.	۴ اهواز
.	.	.	۵ اراک
.	.	.	۶ اردبیل
.	.	.	۷ کرمانشاه (باختران)
.	.	.	۸ بندرعباس
.	.	.	۹ بوشهر
.	.	.	۱۰ تهران (۲)
۰/۰۰۰۰۱	۰/۰۷	۱۲۸	۱۱ تبریز
.	.	.	۱۲ خوی
.	.	.	۱۳ خرمآباد

انامه جدول ۱۱ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) (۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
—	—	—	دزفول	۱۴
۰/۰۰۱	۱/۷۱	۴۰۰	رشت	۱۵
۰	۰	۰	زنجان	۱۶
—	—	—	زاهدان	۱۷
۰/۰۰۰۲	۰/۰۵	۴۰	ساری	۱۸
—	—	—	سنندج	۱۹
۰	۰	۰	ساوه	۲۰
۰	۰	۰	سمنان	۲۱
۰	۰	۰	سبزوار	۲۲
۰/۰۰۰۴	۰/۷۵	۵۰۰	شیراز	۲۳
۰	۰	۰	شهرکرد	۲۴
۰	۰	۰	قم	۲۵
—	—	—	قزوین	۲۶

ادامه جدول ۱۱ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۱) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
.	.	.	کاشان	۲۷
.	.	.	کرج	۲۸
۰/۰۰۱	۰/۷۶	۸۰۰	کرمان	۲۹
—	—	—	گرگان	۳۰
—	—	—	مشهد	۳۱
.	.	.	ماکو	۳۲
.	.	.	ملایر	۳۳
.	.	.	نجف آباد	۳۴
۰/۰۰۱	۱/۲۵	۷۲۰	همدان	۳۵
۰/۰۰۱	۰/۳۲	۱۰۰	یزد	۳۶
—	—	—	یاسوج	۳۷

(۱) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد که به تعداد تکرار زمینهای ورزشی مشترک در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهرری در جنوب منظور شده است

ورزش‌های دو و میدانی

جدول ۱۲ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۰۱	۳/۸۹	۲۸۸۰	اصفهان ۱
۰/۰۰۰۰۰۸	۳/۳۴	۲۴۰۰	ارومیه ۲
۰/۰۰۴	۱۳/۵۹	۴۰۰۰	ایلام ۳
۰/۰۰۲	۰/۹۸	۲۰۰۰	اهواز ۴
۰/۰۰۲	۳۲/۰۳	۵۰۰۰	اراک ۵
۰/۰۰۱	۴/۲۳	۴۰۰	اردبیل ۶
۰/۰۰۳	۱۲/۴۹	۱۵۰۰۰	کرمانشاه (باختران) ۷
۰/۰۰۵	۹/۴۳	۲۴۰۰	بندرعباس ۸
۰/۰۰۱	۱/۲۱	۴۰۰	بوشهر ۹
۰/۰۰۲	۳/۶۴	۹۰۲۰	تهران ^(۲) ۱۰
۰/۰۰۱	۷/۶۹	۱۴۰۰۰	تبریز ۱۱
۰/۰۱۴	۱۱/۹۴	۲۴۰۰	خوی ۱۲
۰/۰۰۶	۱۲/۸۱	۱۰۰۰۰	خرم‌آباد ۱۳

ادامه جدول ۱۲ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد) ^(۱)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر	
۰/۰۵	۸/۲۷	۱۰۰۰۰	دزفول	۱۴
۰/۰۰۸	۱۳/۶۵	۳۲۰۰	رشت	۱۵
۰/۰۱	۷/۱۲	۳۲۰۰	زنجان	۱۶
۰/۰۰۸	۲۱/۸۸	۳۶۰۰	زاهدان	۱۷
۰/۰۱	۲/۸۴	۲۵۰۰	ساری	۱۸
۰/۰۶۳	۳۰/۳۸	۱۰۰۰۰	سنندج	۱۹
۰/۱۴	۴۹/۸۸	۴۰۰۰۰	ساوه	۲۰
۰/۰۰۸	۴/۱۹	۲۵۰۰	سمنان	۲۱
۰/۰۱	۱۳/۷۹	۲۵۰۰	سبزوار	۲۲
۰/۰۰۹	۱۶/۲۶	۱۰۸۰۰	شیراز	۲۳
.	.	.	شهرکرد	۲۴
۰/۰۰۷	۷/۳۸	۵۶۰۰	قم	۲۵
—	—	—	قزوین	۲۶

ادامه جدول ۱۲ - ۵

نسبت به سطح شهر (درصد)	(۱) نسبت به مساحت کل زمینهای ورزشی (درصد)	مساحت زمین (مترمربع)	نام شهر
۰/۰۱	۲۱/۸۲	۶۰۰۰	کاشان ۲۷
۰/۰۰۶	۶/۳۱	۲۴۰۰	کرج ۲۸
۰/۰۰۸	۵/۳۰	۵۶۰۰	کرمان ۲۹
۰/۰۰۹	۸/۶۶	۲۵۰۰	گرگان ۳۰
۰/۰۷۷	۷/۸۳	۱۲۰۰۰	مشهد ۳۱
۰/۰۵۱	۱۰/۸۱	۲۰۰۰	ماکو ۳۲
	.	.	ملایر ۳۳
۰/۰۰۰۸	۲/۱۸	۴۰۰	نجفآباد ۳۴
۰/۰۰۵	۴/۸۷	۲۸۰۰	همدان ۳۵
۰/۰۰۳	۷/۶۹	۲۴۰۰	یزد ۳۶
—	—	—	یاسوج ۳۷

(۱) - " مساحت کل " مجموع مساحت زمینهای ورزشی در ۹ گروه ورزشی می باشد
 که به تعداد تکرار زمین های ورزشی مشترك در گروههای جداگانه محاسبه شده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهر ری در جنوب
 منظور شده است .

گروه‌های ورزشی بر حسب اولویت

جدول ۱۲ - ۵

منطقه اقلیمی	نام شهر	معیارهای ارزیابی	گروه‌های ورزشی
معتدل	شیراز	مساحت زمین	فوتبال - دو و میدانی - آبی
		تعداد ورزشکار	آبی - انفرادی قدرتی - دسته جمعی توپی
معتدل	قزوین	مساحت زمین	فوتبال - آبی - دسته جمعی توپی
		تعداد ورزشکار	رزمی - دسته جمعی توپی - انفرادی قدرتی
معتدل	سبزوار	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - دو و میدانی
		تعداد ورزشکار	رزمی - آبی - انفرادی قدرتی و دسته جمعی توپی
معتدل	خرم‌آباد	مساحت زمین	سواری - فوتبال - دسته جمعی توپی
		تعداد ورزشکار	رزمی - دسته جمعی توپی - فوتبال
معتدل	سمنان	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - آبی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپی - فوتبال - دو و میدانی
معتدل	ملایر	مساحت زمین	فوتبال - رزمی - انفرادی قدرتی
		تعداد ورزشکار	رزمی - فوتبال - انفرادی قدرتی
معتدل خشک	اصفهان	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - آبی
		تعداد ورزشکار	آبی - دسته جمعی توپی - آبی
معتدل خشک	تهران	مساحت زمین	فوتبال - راکتی - دسته جمعی توپی
		تعداد ورزشکار	آبی - رزمی - فوتبال
معتدل خشک	کرج	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - دو و میدانی
		تعداد ورزشکار	آبی - فوتبال - دسته جمعی توپی
معتدل خشک	نجف‌آباد	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - آبی
		تعداد ورزشکار	آبی - دسته جمعی توپی - راکتی
معتدل خشک	زاهدان	مساحت زمین	فوتبال - دو و میدانی - دسته جمعی توپی
		تعداد ورزشکار	آبی - فوتبال - دسته جمعی توپی
معتدل خشک	کرمان	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - دو و میدانی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپی - فوتبال - آبی
معتدل خشک	یزد	مساحت زمین	فوتبال - راکتی - دو و میدانی
		تعداد ورزشکار	آبی - فوتبال - رزمی

منطقه اقلیمی	نام شهر	معیارهای ارزیابی	گروههای ورزشی
معتدل مرطوب	رشت	مساحت زمین	فوتبال - دوومیدانی - دسته جمعی توپبی
		تعداد ورزشکار	رزمی - دسته جمعی توپبی - آبی
معتدل مرطوب	ساری	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپبی - دوومیدانی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپبی - رزمی - فوتبال
معتدل مرطوب	گرگان	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپبی - دوومیدانی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپبی - رزمی - آبی
گرم معتدل	دزفول	مساحت زمین	فوتبال - دو و میدانی - دسته جمعی توپبی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپبی - رزمی - دوومیدانی
گرم معتدل	اهواز	مساحت زمین	فوتبال - آبی - دسته جمعی توپبی
		تعداد ورزشکار	آبی - رزمی - دسته جمعی توپبی
گرم معتدل	قم	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپبی - دوومیدانی
		تعداد ورزشکار	آبی - فوتبال - رزمی
گرم معتدل	کاشان	مساحت زمین	فوتبال - دوومیدانی - دسته جمعی توپبی
		تعداد ورزشکار	آبی - دوومیدانی - فوتبال
گرم معتدل	ساوه	مساحت زمین	فوتبال - دوومیدانی - انفرادی قدرتی
		تعداد ورزشکار	فوتبال - انفرادی قدرتی - دو و میدانی
گرم مرطوب	بندرعباس	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپبی - دوومیدانی
		تعداد ورزشکار	رزمی - فوتبال - انفرادی قدرتی
گرم مرطوب	بوشهر	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپبی - رزمی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپبی - رزمی - فوتبال
سرد مرطوب	خوی	مساحت زمین	فوتبال - دوومیدانی - دسته جمعی توپبی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپبی - فوتبال
سرد معتدل	ارومیه	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپبی - انفرادی قدرتی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپبی - فوتبال - رزمی
سرد معتدل	ایلام	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپبی - دو و میدانی
		تعداد ورزشکار	رزمی - دسته جمعی توپبی - فوتبال

منطقه اقلیمی	نام شهر	معیارهای ارزیابی	گروههای ورزشی
سرد معتدل	کرمانشاه (باختران)	مساحت زمین	فوتبال - سواری - دوومیدانی
		تعداد ورزشکار	رزمی - آبی - فوتبال
سرد معتدل	ماکو	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - انفرادی قدرتی
		تعداد ورزشکار	رزمی - دسته جمعی توپی - فوتبال
سرد معتدل	همدان	مساحت زمین	سواری - فوتبال - دسته جمعی توپی
		تعداد ورزشکار	فوتبال - دسته جمعی توپی - رزمی
سرد معتدل	زنجان	مساحت زمین	فوتبال - آبی - دوومیدانی
		تعداد ورزشکار	آبی - رزمی - دسته جمعی توپی
سرد معتدل	اراک	مساحت زمین	فوتبال و دوومیدانی - دسته جمعی توپی
		تعداد ورزشکار	فوتبال - رزمی - دسته جمعی توپی
سرد معتدل	شهرکرد	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - رزمی
		تعداد ورزشکار	رزمی - دسته جمعی توپی - فوتبال
سرد معتدل	اردبیل	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - انفرادی قدرتی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپی - رزمی و انفرادی قدرتی و فوتبال
سرد معتدل	سنندج	مساحت زمین	فوتبال - دوومیدانی - دسته جمعی توپی
		تعداد ورزشکار	فوتبال - رزمی - دسته جمعی توپی
سرد	مشهد	مساحت زمین	سواری - فوتبال - دوومیدانی
		تعداد ورزشکار	آبی - رزمی - دسته جمعی توپی
سرد	تبریز	مساحت زمین	فوتبال - دوومیدانی - سواری
		تعداد ورزشکار	فوتبال - آبی - رزمی
سرد	یاسوج	مساحت زمین	فوتبال - دسته جمعی توپی - انفرادی قدرتی
		تعداد ورزشکار	دسته جمعی توپی - فوتبال - انفرادی قدرتی

۵-۲-۲: تاسیسات جنبی ورزشگاهها

جداول شماره ۵-۱۴ و ۵-۱۵ نسبت تاسیسات بهداشتی ورزشگاهها را به تعداد ورزشکار و مساحت کل آنها نشان می دهد .

با توجه به معیارهای بدست آمده از جداول ۵-۱۴ و ۵-۱۵ و مقایسه آنها با معیارهای شناخته شده بین المللی، کمبودها و نارسایی های این عملکرد مشاهده خواهد شد . به طوری که در شهر اصفهان به ازاء هر دوش یا دستشویی ۳۵۲ نفر و به ازاء هر رختکن ۵۳۸ ورزشکار در انتظار هستند . تاسیسات جنبی حتی اگر در رابطه با زیربناها نیز ارزیابی شود، کمبود همچنان باقی است ، به طوری که هر دوش یا دستشویی مساحتی معادل ۱۴۲۲ مترمربع از زمین های ورزشی را پوشش می دهد که نسبتی بسیار غیرمتعارف برای تخصیص فضاهای بهداشتی است .

بنا بر مطالب فوق تامین شرایط کیفی تاسیسات ورزشی موجود خود از اهم وظایف دست اندرکاران خواهد بود .

۵-۲-۴: ورزشکاران و تماشاچیان ورزشی

جدول شماره ۵-۱۶ تعداد ورزشکاران و تماشاچیان ورزشی را برحسب مساحت نشان می دهد .

با توجه به جدول شماره ۵-۱۶ ملاحظه می شود، که کمترین مساحت سرانه زمین به ازاء هر ورزشکار ۰/۷۵ مترمربع به رشت و حداکثر آن ۵۲/۲۷ مترمربع به دزفول تعلق دارد . سرانه اخیر نیز با در نظر گرفتن سرانه کاربری فعالیت های ورزشی در شهر دزفول (جدول شماره ۲ - ۵) که به ازاء هر شهروند ۰/۷۲ مترمربع می باشد و نارسایی شدید ورزشگاهها از نظر تاسیسات بهداشتی و خدمات رفاهی (جدول شماره ۱۴ - ۵) تا حدی است که باعث عدم علاقه شهروندان به شرکت در فعالیت های ورزشی در داخل این ورزشگاهها شده است .

تاسیسات بهداشتی ورزشگاهها به نسبت مساحت

جدول ۱۴ - ۵

نام شهر	(۱) مساحت کل ورزشگاه	تعداد دوش	تعداد دستشویی	تعداد رختکن	مساحت به ازاء هر واحد دوش	مساحت به ازاء هر واحد دستشویی
۱ اصفهان	۷۳۹۶۹	۵۲	۵۲	۳۴	۱۴۲۲/۴۸	۱۴۲۲/۴۸
۲ ارومیه	۷۱۸۰۵	۲۳	۲۱	۱۱	۳۱۲۱/۹۶	۳۴۱۹/۲۸
۳ ایلام	۲۹۴۳۵	۶	۷	-	۴۹۰۵/۸۳	۴۲۰۵/۰۰
۴ اهواز	۲۰۴۸۱۷	۷۱	۷۱	۲۹	۲۸۸۴/۷۵	۲۸۸۴/۷۵
۵ اراک	۱۵۶۱۰	۳۸	۳۸	۲۵	۴۱۰/۷۹	۴۱۰/۷۹
۶ اردبیل	۹۴۵۰	۶	۲۶	۶	۱۵۷۵/-	۳۶۳/۴۶
۷ کرمانشاه (باختران)	۱۲۰۰۹۰	۷۹	۹۶	۴۸	۱۵۲۰/۱۳	۱۲۵۰/۹۴
۸ بندرعباس	۲۵۴۶۰	۲۵	۱۵	۶	۱۰۱۸/۴۰	۱۶۹۷/۳۳
۹ بوشهر	۳۳۰۳۱	۱۴	۲۰	۴	۲۳۵۹/۲۹	۱۶۵۱/۵۰
۱۰ تهران (۲)	۲۴۷۹۲۱	۲۸۱	۲۶۸	۱۳۷	۸۸۲/۲۸	۶۷۳/۷۰
۱۱ تبریز	۱۸۲۰۶۱	۴۴	۵۲	۱۳۱	۴۱۳۷/۷۵	۳۵۳۱/۱۷
۱۲ خوی	۲۰۱۰۰	۱۲	۱۱	۶	۱۶۷۵/۰۰	۱۸۲۷/۲۷
۱۳ خرمآباد	۷۸۰۵۶	۲۴	۳۴	۹	۳۲۵۲/۳۳	۲۲۹۵/۷۶

ادامه جدول ۱۴ - ۵

نام شهر	(۱) مساحت کل ورزشگاه	تعداد دوش	تعداد دستشویی	تعداد رختکن	مساحت به ازا، هر واحد دوش	مساحت به ازا، هر واحد دستشویی
۱۴ دزفول	۱۱۸۰۰۸	۸	۸	۸	۱۴۷۵۱/۰۰	۱۴۷۵۱/۰۰
۱۵ رشت	۲۳۴۵۰	۲۲	۳۴	۱۰	۱۰۶۵/۹۰	۶۸۹/۷۰
۱۶ زنجان	۴۴۹۴۰	۷۰	۲۷	۲۳	۶۴۲/-	۱۶۶۴/۴۴
۱۷ زاهدان	۱۶۴۵۴	۵	۹	۱۳	۳۲۹۰/۸۰	۱۸۲۸/۲۲
۱۸ ساری	۸۷۸۵۸	۲۱	۱۵	۱۳	۴۱۸۳/۷۱	۵۸۵۷/۲۰
۱۹ سنندج	۳۲۹۲۰	۲۰	۴۰	۲۰	۱۶۴۴/۰۰	۸۲۳/۰۰
۲۰ ساوه	۸۰۲۰۰	۴	۴	۱	۲۰۰۵۰/۰۰	۲۰۰۵۰/۰۰
۲۱ سمنان	۵۹۷۳۰	۲۶	۲۹	۶	۵۹۷۵۶/-	۲۰۵۹/۶۶
۲۲ سبزوار	۱۸۱۳۰	۱۲	۷	۴	۱۵۱۰/۸۳	۲۵۹۰/-
۲۳ شیراز	۶۶۴۱۰	۳۶	۴۷	۱۸	۱۸۴۴/۷۲	۳۶۸۹/۴۴
۲۴ شهرکرد	۱۴۴۳۹	۳۱	۲۳	۹	۴۶۵/۷۷	۶۲۷/۷۸
۲۵ قم	۷۵۹۱۸	۶۱	۶۶	۲۰	۱۲۴۴/۵۶	۱۱۵۰/۲۷
۲۶ قزوین	۱۶۸۹۰	۴	۱	—	۴۲۲۲/۵۰	۱۶۸۹۰/۰۰

ادامه جدول ۱۴ - ۵

نام شهر	(۱) مساحت کل ورزشگاه	تعداد دوش	تعداد دستشویی	تعداد رختکن	مساحت به ازاء هر واحد دوش	مساحت به ازاء هر واحد دستشویی
۲۷ کاشان	۲۷۵۰۰	۱۴	۱۵	۱۵	۱۹۶۴/۲۸	۱۸۳۳/۳۳
۲۸ کرج	۳۸۰۱۰	۲۴	۳۰	۱۱	۱۵۸۳/۷۵	۱۲۶۷/-
۲۹ کرمان	۱۰۵۲۵۰	۵۰	۶۲	۱۵	۲۱۱۵/-	۱۴۰۵/۶۴
۳۰ گرگان	۲۸۸۶۰	۲	۸	۶	۱۴۴۳۰/۰۰	۳۶۰۷/۵۰
۳۱ مشهد	۱۵۳۳۲۰	۱۰	۱۶	۲۰	۱۵۳۳۲/۰۰	۹۵۸/۲۵
۳۲ ماکو	۱۸۵۰۰	۶	۳	۴	۳۰۸۳/۳۳	۶۱۶۶/۶۷
۳۳ ملایر	۱۴۴۰۰	۱۵	۱۲	۴	۹۶۰/۰۰	۱۲۰۰/۰۰
۳۴ نجفآباد	۱۸۳۲۰	۴	۵	۰	۴۵۸۰/۰۰	۳۶۶۴/۰۰
۳۵ همدان	۵۷۴۵۹	۴۴	۳۷	۹	۱۳۰۵/۸۸	۱۵۵۲/۹۴
۳۶ یزد	۳۱۱۹۰	۱۴	۱۵	۶	۲۲۲۷/۸۶	۲۰۷۹/۳۳
۳۷ یاسوج	۲۱۶۵۰	۲۰	۲۶	۲	۱۰۸۲/۵۰	۸۳۲/۶۹

(۱) - مساحت ورزشگاههای خصوصی و خارج از مدیریت مستقیم سازمان تربیت بدنی
 در این برآورد به حساب نیامده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهر ری در جنوب
 منظور شده است .

تاسیسات بهداشتی ورزشگاه (۱) به نسبت تعداد ورزشکار

جدول ۱۵ - ۵

نام شهر	تعداد کل ورزشکار (۲)	تعداد دوش	تعداد دستشویی	تعداد رختکن	تعداد ورزشکار به ازاء هر دوش	تعداد ورزشکار به ازاء هر دستشویی	تعداد ورزشکار به ازاء هر رختکن
۱ اصفهان	۱۸۲۹۰	۵۲	۵۲	۳۴	۳۵۲	۳۵۲	۵۳۸
۲ ارومیه	۲۰۶۰	۲۳	۲۱	۱۱	۸۹۰	۹۸	۱۸۷
۳ ایلام	۳۶۰۰	۶	۷	دارد	۶۰۰	۵۱۴	-
۴ اهواز	۱۸۴۱۵	۷۱	۷۱	۲۹	۲۵۹	۲۵۹	۶۳۵
۵ اراک	۱۰۵۵	۳۸	۳۸	۲۵	۲۸	۲۸	۴۲
۶ اردبیل	۱۴۶۰	۶	۲۶	۶	۲۴۳	۵۶	۲۴۳
۷ کرمانشاه (باختران)	۱۷۹۶۰	۷۹	۹۶	۴۸	۲۲۷	۱۸۷	۳۷۴
۸ بندرعباس	۱۳۳۲۰	۲۵	۱۵	۶	۵۳۳	۸۸۸	۲۲۲۰
۹ بوشهر	۵۶۲۶	۱۴	۲۰	۴	۴۰۲	۲۸۱	۱۴۰۶
۱۰ تهران (۳)	۱۳۵۲۵۱	۲۸۱	۳۶۸	۱۳۷	۴۸۱	۳۶۸	۹۸۷
۱۱ تبریز	۳۴۰۶۹	۴۴	۵۲	۱۳۱	۷۷۴	۶۵۵	۲۶۰
۱۲ خوی	۱۲۵۰	۱۲	۱۱	۶	۱۰۴	۱۱۴	۲۰۸
۱۳ خرم آباد	۲۴۹۴۰	۲۴	۳۴	۹	۱۰۳۹	۷۳۴	۲۷۷۱

ادامه جدول ۱۵ - ۵

تعداد دورز شکار به ازاء هر رختکن	تعداد دورز شکار به ازاء هر دستشویی	تعداد دورز شکار به ازاء هر دوش	تعداد رختکن	تعداد دستشویی	تعداد دوش	تعداد کل دورز شکار ^(۲)	نام شهر	
۲۷۰	۲۷۰	۲۷۰	۸	۸	۸	۲۱۶۰	دزفول	۱۴
۳۱۳۵	۹۲۲	۱۴۲۵	۱۰	۳۴	۲۲	۳۱۳۵۰	رشت	۱۵
۷۹۲	۶۷۴	۸۷	۲۳	۲۷	۷۰	۱۸۲۱۰	زنجان	۱۶
۸۷۳	۱۲۶۲	۲۲۷۲	۱۳	۹	۵	۱۱۳۶۰	زاهدان	۱۷
۱۱۶۹	۳۰۱۳	۷۲۳	۱۳	۱۵	۲۱	۱۵۲۰۰	ساری	۱۸
۱۶۵	۸۲	۱۶۵	۲۰	۴۰	۲۰	۳۳۱۰	سنندج	۱۹
۳۴۰۰	۸۵۰	۸۵۰	۱	۴	۴	۳۴۰۰	ساوه	۲۰
۲۲۵۸	۴۶۷	۵۲۱	۶	۲۹	۲۶	۱۳۵۵۰	سمنان	۲۱
-	-	-	۴	۷	۱۲	-	سبزوار	۲۲
۲۱۶۰	۸۲۷	۱۰۸۰	۱۸	۴۷	۳۶	۳۸۸۹۰	شیراز	۲۳
۱۰۳۴	۴۰۵	۳۰۰	۹	۲۳	۳۱	۹۳۱۰	شهرکرد	۲۴
۴۵۹	۱۳۹	۱۵۱	۲۰	۶۶	۶۱	۹۱۸۷	قم	۲۵
-	۲۴۹۰	۶۲۲	-	۱	۴	۲۴۹۰	قزوین	۲۶

ادامه جدول ۱۵ - ۱

نام شهر	تعداد کل ورزشکار (۲)	تعداد دوش	تعداد دستشویی	تعداد رختکن	تعداد ورزشکار به ازاء هر دوش	تعداد ورزشکار به ازاء هر دستشویی	تعداد ورزشکار به ازاء هر رختکن
کاشان	۶۵۵۰	۱۴	۱۵	۱۵	۴۶۸	۴۲۷	۴۲۷
کرج	۱۸۴۴۰	۲۴	۳۰	۱۱	۷۶۸	۶۱۵	۱۶۷۶
کرمان	۲۷۶۰۰	۵۰	۶۲	۱۵	۵۵۲	۴۴۵	۱۸۴۰
گرگان	۱۲۲۳۰	۲	۸	۶	۶۱۱۵	۱۵۲۸	۲۰۳۸
مشهد	۱۳۳۱۰	۱۰	۱۶	۲۰	۱۳۳۱	۸۳۱	۶۶۵
ماکو	۱۶۸۰	۶	۳	۴	۲۸۰	۵۶۰	۴۲۰
ملایر	۱۹۰۰	۱۵	۱۲	۴	۱۲۷	۱۵۸	۴۷۵
نجف آباد	۲۷۸۰	۴	۵	۰	۶۹۵	۵۶۶	
همدان	۵۸۹۰	۴۴	۳۷	۹	۱۳۴	۱۵۹	۶۵۴
یزد	۳۱۸۰	۱۴	۱۵	۶	۲۲۷	۲۱۲	۵۳۰
یاسوج	۱۴۵۵	۲۰	۲۶	۲	۷۲	۵۵	۷۲۷

- (۱) - تاسیسات بهداشتی ورزشگاههای تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - رجوع شود به جداول ۱۶-۵ تا ۲۰-۵
 (۳) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهر ری در جنوب منظور شده است .

در جدول شماره ۵-۱۶ به ازاء هر تماشاچی در هر يك از شهرها مساحتی پیش بینی شده است، که دامنه آن از ۰/۳۸ مترمربع در زاهدان تا ۱۱/۸ مترمربع در ملایر متغیر است، به طوری که رقم های به دست آمده از معیار معینی تبعیت نمی کند.

در جدول مزبور نسبت تعداد تماشاچیان به ازاء هر ورزشکار نیز محاسبه و ارائه شده است. همچنین با مقایسه " ظرفیت کل تماشاچی " و " میانگین تعداد تماشاچیان در هفته " می توان عملاً " شدت علاقه و عدم علاقه شهر وندان را به شرکت در فعالیت های ورزشی ملاحظه نمود. بطور مثال در شهر ارومیه با وجود پیش بینی گنجایش نسبتاً زیاد برای تماشاگران، عملاً $\frac{1}{3}$ این ظرفیت مورد بهره برداری قرار می گیرد. برعکس در شهر ملایر تماشاگران دچار کمبود جا می باشند.

وزارت کاران و صنایع - وزارت کاران و صنایع

جدول ۱۶- ۵

ردیف	نام شهر	نسبت مساحت کل به مساحت زمین (متر مربع)	مساحت کل زمین (هکتار)	نسبت مساحت کل به مساحت زمین (متر مربع)	ظرفیت کسب صنایع (هکتار)	نسبت مساحت کل به مساحت زمین (متر مربع)	ظرفیت کسب صنایع (هکتار)	نسبت مساحت کل به مساحت زمین (متر مربع)	مساحت کل زمین (هکتار)	نسبت مساحت کل به مساحت زمین (متر مربع)	نسبت مساحت کل به مساحت زمین (متر مربع)	
											مساحت کل زمین (هکتار)	ظرفیت کسب صنایع (هکتار)
۱	اصفهان	۷۳۹۶۹	۱۸۲۹۰	۲/۰۴	۲۸۹۵۰	۲/۰۴	۲۸۹۵۰	۱/۵۱	۲۳۳۵۰	۲/۰۷	۲۳۳۵۰	
۲	ارومیه	۷۱۸۰۵	۲۰۶۰	۳۴/۸۶	۸۴۴۰	۳۴/۸۶	۸۴۴۰	۸/۵۰	۳۵۸۰	۱/۷۰	۳۵۸۰	
۳	ایلام	۲۹۲۳۵	۲۶۰۰	۸/۱۸	۳۵۵۰	۸/۱۸	۳۵۵۰	۸/۳۰	۶۲۴۰	۱/۷۰	۶۲۴۰	
۴	اهواز	۲۰۳۸۱۷	۱۸۴۱۵	۱۱/۱۲	۶۰۹۸۰	۱۱/۱۲	۶۰۹۸۰	۳/۳۶	۳۷۵۵	۰/۲۶	۳۷۵۵	
۵	اراک	۱۵۶۱۰	۱۰۵۵	۱۴/۷۹	۳۳۲۲۰	۱۴/۷۹	۳۳۲۲۰	۰/۶۴	۱۷۵	۰/۱۶	۳۳۲۲۰	
۶	ارمنستان	۹۲۵۰	۱۲۶۰	۶/۲۷	۶۷۰۰	۶/۲۷	۶۷۰۰	۱/۲۹	۲۰۰۰	۱/۳۷	۲۰۰۰	
۷	کربلا (شاهچراغ)	۱۲۰۰۹۰	۱۷۹۶۰	۶/۶۹	۳۰۹۰۰	۶/۶۹	۳۰۹۰۰	۳/۸۸	۷۶۳۰	۰/۲۲	۷۶۳۰	
۸	سمنان	۲۵۶۰	۱۳۳۰	۱۹/۱۰	۱۵۰۰۰	۱۹/۱۰	۱۵۰۰۰	۱/۷۰	۱۳۵۰۰	۹/۴۰	۱۳۵۰۰	
۹	بوشهر	۳۳۰۳۱	۵۶۲۶	۵/۸۷	۱۰۳۴۰	۵/۸۷	۱۰۳۴۰	۲/۲۲	۵۰۰	۰/۰۹	۱۰۳۴۰	
۱۰	تهران (۳)	۲۲۷۹۲۱	۱۳۵۳۵۱	۱/۸۳	۵۵۸۰۰	۱/۸۳	۵۵۸۰۰	۴/۲۴	۲۸۰۰	۰/۰۳	۲۸۰۰	
۱۱	تبریز	۱۸۲۰۶۱	۳۴۰۶۹	۵/۳۴	۵۱۵۲۰	۵/۳۴	۵۱۵۲۰	۲/۵۳	۳۳۰۰	۰/۰۷	۳۳۰۰	
۱۲	خرق	۲۰۱۰۰	۱۲۵۰	۱۶/۰۸	۲۵۰۰	۱۶/۰۸	۲۵۰۰	۸/۰۳	۵۲۰۰	۴/۱۶	۵۲۰۰	
۱۳	خرم آباد	۷۸۰۵۶	۲۴۹۴۰	۳/۱۳	۲۱۲۴۰	۳/۱۳	۲۱۲۴۰	۳/۶۸	۶۳۰۰	۰/۳۵	۶۳۰۰	

نام شهر	(۱) مساحت کل و ارتفاع (متر مربع)	تعداد کل فرزندان	نسبت مساحت به ازای هر فرزند (متر مربع)	ظرفیت کل (نفر)	نسبت مساحت کل به ازای هر خانوار (متر مربع)	میانگین تعداد فرزندان (نفر)	نسبت تعداد فرزندان به ازای هر خانوار (متر مربع)	تاریخ سرشماری	نام شهر
۱۴	۱۱۸۰۰۸	۲۱۶۰	۵۳/۶۳	۱۶۵۰۰	۷/۱۵	۱۹۰۰	۷/۲۴	۰/۸۸	نرمول
۱۵	۳۳۵۰	۲۱۳۵۰	۰/۷۵	۲۰۷۵۰	۱/۱۳	۳۳۰۰۰	۰/۶۶	۱/۰۵	رنت
۱۶	۲۴۹۴۰	۱۸۲۱۰	۲/۴۵	۳۷۶۲۰	۱/۶۳	۳۶۰۰	۱/۵۳	۰/۱۹	رنجان
۱۷	۱۶۴۵۲	۱۱۳۶۰	۱/۴۵	۴۲۷۷۰	۰/۳۸	۳۱۸۰	۳/۷۶	۰/۲۸	راهمان
۱۸	۸۷۸۵۸	۱۵۲۰۰	۵/۷۸	۲۱۹۰۰۰	۴/۱۰	۹۸۵۰	۱/۲۴	۰/۶۵	ساری
۱۹	۳۲۹۲۰	۳۳۱۰	۹/۹۴	۶۰۰۰	۵/۴۹	۹۵۰	۱/۸۱	۰/۳۹	سنتج
۲۰	۸۰۳۰۰	۳۴۰۰	۲۳/۵۹	.	.	.	—	—	ساره
۲۱	۵۹۷۳۰	۱۳۵۵۰	۴/۲۱	۴۲۷۰۰	۱/۴۰	۳۰۰۰	۳/۱۵	۰/۲۳	سندان
۲۲	۱۸۱۳۰	.	.	۳۴۰۰	۵/۳۳	۷۸۵۰	—	—	سروار
۲۳	۶۶۲۱۰	۳۸۸۹۰	۱/۷۰	۴۵۶۰۰	۱/۲۶	۷۲۵۰	۱/۱۷	۰/۱۹	شیراز
۲۴	۱۳۴۳۹	۹۳۱۰	۱/۵۵	۵۳۵۰	۲/۷۵	۳۶۰۰	۰/۵۶	۰/۳۹	شیرگرد
۲۵	۷۵۹۱۸	۹۱۸۷	۸/۳۶	۱۵۵۵۰	۴/۷۹	۱۹۷۵۰	۱/۷	۲/۱۵	قم
۲۶	۱۶۸۹۰	۳۴۹۰	۶/۷۸	۳۳۵۰	۵/۰۴	۳۸۰۰	۱/۲۴	۱/۵۳	قزوین

الفه جدول ۱۶ - ۵

نام شهر	(۱) مساحت کل ورزشگاه (مترمربع)	تعداد ورزشکار	نسبت مساحت به ازای هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت کل تماشاچی (نفر)	نسبت مساحت کل به ازای هر تماشاچی (مترمربع)	میانگین تعداد تماشاچی (تلفظ هر هکتار)	نسبت مساحت کل به ازای هر تماشاچی (مترمربع)	مهرورزشگاه	نسبت مساحت به ازای هر تماشاچی (مترمربع)
۲۷ کاتان	۲۷۵۰۰	۶۵۰	۲/۲۰	۱۷۲۰۰	۱/۴	۲۵۰۰	۲/۶	-/۳۸	۲/۶
۲۸ کرج	۳۸۰۱۰	۱۸۲۰	۲/۰۶	۶۷۰۰	۵/۶۷	۲۳۰۰	۰/۳۶	-/۱۲	۰/۳۶
۲۹ کرمان	۱۰۵۷۵۰	۲۷۶۰۰	۳/۸۲	۵۷۲۵۰	۱/۸۵	۱۵۶۲۰	۲/۰۷	-/۵۷	۲/۰۷
۳۰ گرگان	۲۸۸۶۰	۱۲۲۲۰	۲/۳۶	۱۰۷۰۰۰	۲/۷۰	۹۵۰	۰/۸۷	-/۰۸	۰/۸۷
۳۱ مشهد	۱۵۳۳۲۰	۱۳۳۱۰	۱۱/۵۲	۳۲۸۰۰	۴/۶۷	۸۵۲۰	۲/۴۶	-/۲۶	۲/۴۶
۳۲ مازو	۱۸۵۰۰	۱۶۸۰	۱۱/۰۱	۱۹۰۰	۹/۷۴	۶۰۰	۱/۱	-/۳۶	۱/۱
۳۳ ملایر	۱۴۲۰۰	۱۹۰۰	۷/۵۷	۱۲۲۰	۱۱/۸	۳۹۸۰	۰/۶۴	۲/۰۹	۰/۶۴
۳۴ نجف آباد	۱۸۳۲۰	۲۷۸۰	۶/۵۹	۲۵۰۰	۵/۲۳	۰	۱/۲۶	—	۱/۲۶
۳۵ همدان	۵۷۲۵۹	۵۸۱۰	۹/۷۵	۱۴۸۰۰	۳/۸۸	۱۰۵۰۰	۲/۵	۱/۷۸	۲/۵
۳۶ سرد	۳۱۱۹۰	۳۱۸۰	۱۰/۶۴	۲۶۲۰۰	۱/۱۹	۶۰۰	۵/۲۳	-/۱۹	۵/۲۳
۳۷ یاسوج	۲۱۶۵۰	۱۴۵۵	۱۴/۸۸	۸۰۶۰	۲/۶۹	۵۱۱۵	۵/۵۴	۲/۵۲	۵/۵۴

(۱) - مساحت ورزشگاههای خصوصی و خارج از مدیریت متفهم سازمان تربیت بدنی در این برآورد به حساب نیامده است .
 (۲) - محدوده شهران از شرق : شهر انبارس ، دربند ، مهرآباد ، تا شهر ری در جنوب منظور شده است .

۳- ۵: شرایط کیفی ورزشگاهها

در این بند برحسب اطلاعات و آمار بدست آمده دو عنوان به شرح زیر مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد .

۱- ۳- ۵: مدیریت و خدمات رفاهی

برای مطالعه این بخش باید به ارقام و اعدادی که چگونگی مدیریت و خدمات را مشخص می‌نماید مراجعه نمود ، از این رو در پرسشنامه^۱ دو سوال گنجانده شده که عبارت است از تعداد مدیران و تعداد کارکنان خدماتی در هر یک از ورزشگاهها . جدول شماره ۵.۱۷ اطلاعات بدست آمده را در رابطه با مساحت و تعداد ورزشکاران نشان می‌دهد . در جدول مذکور به ازاء هر کارکن حداقل ۲۳۸ مترمربع در شهر یزد و حداکثر ۸۴۳۵ مترمربع در شهر قم اراضی تحت اشغال فعالیتهای ورزشی وجود دارد که این عدم تجانس بسیار دور از یک مدیریت صحیح می‌باشد .

در همین جدول به ازاء هر یک از کارکنان ۲۴ نفر ورزشکار در شهر یزد و در بدترین مورد ۱۹۵۹ ورزشکار در شهر رشت وجود دارد که باز هیچ نوع تناسبی با مدیریت اصولی و سیستماتیک ندارد .

۲- ۳- ۵: سالن ها و تاسیسات مکانیکی و برق

جدول شماره ۵.۱۸ تعداد سالنهای ورزشی را به همراه چگونگی سیستم تاسیساتی را نشان می‌دهد .

با توجه به جدول مزبور مشاهده می‌شود که تعداد سالن‌ها تناسبی با مساحت کل ورزشگاهها و با شرایط اقلیمی شهرها ندارد . تاسیسات حرارتی موجود نیز تعداد کمی از سالنهای ورزشی را شامل می‌شود به گونه‌ای که در مناطق اقلیمی سخت سالن‌ها غیرقابل استفاده و یا با کارایی بسیار ضعیفی می‌باشند .

۱- پرسشنامه آماری برای جمع‌آوری اطلاعات تاسیسات ورزشی (دفتر تحقیقات و معیارهای فنی سازمان برنامه و بودجه)

مدیریت ورزشگاهها

جدول ۱۷ - ۵

تعداد ورزشکار به ازاء هر نفر کارکن	مساحت به ازاء هر نفر کارکن	تعداد کل کارکنان	تعداد کل ورزشکار	مساحت کل ورزشگاه	نام شهر
۴۱۶	۱۶۸۱/۱۱	۴۴	۱۸۲۹۰	۷۳۹۶۹	۱ اصفهان
۱۰۳	۳۵۹۰/۲۵	۲۰	۲۰۶۰	۷۱۸۰۵	۲ ارومیه
۴۰۰	۳۲۷۰/۵۶	۹	۳۶۰۰	۲۹۴۳۵	۳ ایلام
۲۱۷	۲۴۰۹/۶۱	۸۵	۱۸۴۱۵	۲۰۴۸۱۷	۴ اهواز
۴۴	۶۵۰/۴۲	۲۴	۱۰۵۵	۱۵۶۱۰	۵ اراک
۹۱	۵۹۰/۶۲	۱۶	۱۴۶۰	۹۴۵۰	۶ اردبیل
۴۴۹	۳۰۰۲/۲۵	۴۰	۱۷۹۶۰	۱۲۰۰۹۰	۷ کرمانشاه (باختران)
۱۱۱۰	۲۱۲۱/۶۷	۱۲	۱۳۳۲۰	۲۵۴۶۰	۸ بندرعباس
۳۳۱	۱۹۴۳/-	۱۷	۵۶۲۶	۳۳۰۳۱	۹ بوشهر
۳۱۰	۵۶۷/۳۲	۴۳۷	۱۳۵۲۵۱	۲۴۷۹۲۱	۱۰ تهران (۲)
۵۸۷	۳۱۲۹/۳۳	۵۸	۳۴۰۶۹	۱۸۲۰۶	۱۱ تبریز
۷۴	۱۱۸۲/۳۵	۱۷	۱۲۵۰	۲۰۱۰۰	۱۲ خوی
۸۳۱	۲۶۰۱/۸۷	۳۰	۲۴۹۴۰	۷۸۰۵۶	۱۳ خرمآباد

ادامه جدول ۱۷ - ۵

تعداد ورزشکار به ازای هر نفر کارکن	مساحت به ازای هر نفر کارکن	تعداد کل کارکنان	تعداد کل ورزشکار	مساحت کل ورزشگاه ^(۱)	نام شهر	
۱۰۳	۵۶۱۹/۴۳	۲۱	۲۱۶۰	۱۱۸۰۰۸	دزفول	۱۴
۱۹۵۹	۱۴۶۵/۶۲	۱۶	۳۱۳۵۰	۲۳۴۵۰	رشت	۱۵
۴۴۴	۱۰۹۶/۱۰	۴۱	۱۸۲۱۰	۴۴۹۴۰	زنجان	۱۶
۴۹۳	۷۱۵/۳۹	۲۳	۱۱۳۶۰	۱۶۴۵۴	زاهدان	۱۷
۵۲۴	۳۰۲۹/۵۷	۲۹	۱۵۲۰۰	۸۷۸۵۸	ساری	۱۸
۲۰۶	۲۰۵۷/۵۰	۱۶	۳۳۱۰	۳۲۹۲۰	سنندج	۱۹
۸۵۰	۲۰۰۵۰	۴	۳۴۰۰	۸۰۲۰۰	ساوه	۲۰
۷۵۳	۳۳۱۸/۳۳	۱۸	۱۳۵۵۰	۵۹۷۳۰	سمنان	۲۱
—	۱۲۰۸/۶۷	۱۵	—	۱۸۱۳۰	سبزوار	۲۲
۱۱۴۴	۱۹۵۳/۲۴	۳۴	۳۸۸۹۰	۶۶۴۱۰	شیراز	۲۳
۵۱۷	۸۰۲/۱۷	۱۸	۹۳۱۰	۱۴۴۳۹	شهرکرد	۲۴
۱۰۲۱	۸۴۳۵/۳۳	۹	۹۱۸۷	۷۵۹۱۸	قم	۲۵
۲۷۶	۱۸۷۶/۶۷	۹	۲۴۹۰	۱۶۸۹۰	قزوین	۲۶

ادامه جدول ۱۷ - ۵

نام شهر	مساحت کل ورزشگاه (۱)	تعدادکل ورزشکار	تعدادکل کارکنان	مساحت بهازا، هرنفرکارکن	تعدادورزشکاربهازا، هرنفرکارکن
کاشان ۲۷	۲۷۵۰۰	۶۵۵۰	۹	۳۰۵۵/۵۶	۷۲۸
کرج ۲۸	۳۸۰۱۰	۱۸۴۴۰	۲۴	۱۵۸۳/۷۵	۷۶۸
کرمان ۲۹	۱۰۵۷۵۰	۲۷۶۰۰	۳۵	۳۰۲۱/۴۳	۷۸۸
گرگان ۳۰	۲۸۸۶۰	۱۲۲۳۰	۱۱	۲۶۲۳/۶۳	۱۱۱۱
مشهد ۳۱	۱۵۳۳۲۰	۱۳۳۱۰	۴۸	۳۱۹۴/۱۷	۲۷۷
ماکو ۳۲	۱۸۵۰۰	۱۶۸۰	۱۰	۱۸۵۰	۱۶۸
ملایر ۳۳	۱۴۴۰۰	۱۹۰۰	۷	۲۰۵۷/۱۴	۲۷۱
نجفآباد ۳۴	۱۸۳۲۰	۲۷۸۰	۳	۶۱۰۶/۶۷	۹۲۷
همدان ۳۵	۵۷۴۵۹	۵۸۹۰	۲۴	۴۳۹۴/۱۲	۲۴۵
یزد ۳۶	۳۱۱۹۰	۳۱۸۰	۱۳۱	۲۳۸/۰۹	۲۴
یاسوج ۳۷	۲۱۶۵۰	۱۴۵۵	۸	۲۷۰۶/۲۵	۱۸۱

(۱) - مساحت ورزشگاههای خصوصی و خارج از مدیریت مستقیم سازمان تربیت بدنی در این سرآورد به حساب نیامده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهر ری در جنوب منظور شده است .

تاسیسات مکانیکی و برق ورزشگاه

جدول ۱۸ - ۵

ردیف	نام شهر	تعداد ورزشگاه	مساحت کل (۱) ورزشگاه (متر مربع)	تعداد سالن‌های ورزشی	تاسیسات گرمایشی	تاسیسات برودتی	تصفیه آب	نیروی برق مستقل	تلفن
۱	اصفهان	۱۰	۷۳۹۶۹	۱۸	۷	۵	۰	۹	۶
۲	ارومیه	۱	۷۱۸۰۵	۶	۱	۰	۰	۱	۱
۳	ایلام	۲	۲۹۴۳۵	۴	۰	۰	۰	۰	۲
۴	اهواز	۱۱	۲۰۴۸۱۷	۱۷	۴	۷	۴	۲	۱۰
۵	اراک	۵	۱۵۶۱۰	۵	۳	۰	۱	۴	۴
۶	اردبیل	۳	۹۴۵۰	۳	۳	۰	۰	۰	-
۷	کرمانشاه (باختران)	۹	۱۲۰۰۹۰	۱۶	۵	۳	۲	۱	۳
۸	بندرعباس	۲	۲۵۴۶۰	۶	۰	۱	۱	۱	۱
۹	بوشهر	۴	۳۳۰۳۱	۸	۰	۲	۱	۱	-
۱۰	تهران (۲)	۴۳	۲۴۷۹۲۱	۵۵	۳۲	۲۶	۲۱	۶	۳۷
۱۱	تبریز	۶	۱۸۲۰۶۱	۱۴	۴	۰	۲	۳	۳
۱۲	خوی	۱	۲۰۱۰۰	۴	۰	۰	۰	۱	۱
۱۳	خرم‌آباد	۵	۷۸۰۵۶	۱۰	۴	۳	۰	۰	۱
۱۴	دزفول	۳	۱۱۸۰۰۸	۷	۰	۱	۰	۰	۲
۱۵	رشت	۷	۲۳۴۵۰	۱۲	۳	۱	۰	۲	۴
۱۶	زنجان	۶	۴۴۹۴۰	۱۳	۶	۵	۵	۵	۳
۱۷	زاهدان	۴	۱۶۴۵۴	۱۲	۴	۰	۰	۴	۱
۱۸	ساری	۷	۸۷۸۵۸	۱۳	۳	۰	۰	۰	۴
۱۹	سنندج	۱	۳۲۹۲۰	۷	۵	۵	۰	۱	۱

ادامه جدول ۱۸ - ۵

ردیف	نام شهر	تعداد ورزشگاه	مساحت کل ورزشگاه (متر مربع)	تعداد سالن‌های ورزشی	تاسیسات گرمایشی	تاسیسات برودتی	تصفیه آب	نیروی برق مستقل	تلفن
۲۰	ساوه	۱	۸۰۲۰۰	۰	۱	۰	۰	۱	۱
۲۱	سمنان	۵	۵۹۷۳۰	۵	۴	۴	۴	۵	۵
۲۲	سبزوار	۳	۱۸۱۳۰	۵	۱	۱	۱	۰	۳
۲۳	شیراز	۹	۶۶۴۱۰	۱۸	۱	۱	۱	۱	۸
۲۴	شهرکرد	۳	۱۴۴۳۹	۶	۳	۰	۱	۰	۳
۲۵	قم	۵	۷۵۹۱۸	۷	۴	۱	۰	۵	۵
۲۶	قزوین	۱	۱۶۸۹۰	۸	۰	۰	۰	۰	۱
۲۷	کاشان	۳	۲۷۵۰۰	۴	۱	۱	۱	۰	۳
۲۸	کرج	۸	۳۸۰۱۰	۶	۴	۴	۶	۸	۵
۲۹	کرمان	۱۰	۱۰۵۷۵۰	۱۰	۲	۲	۷	۵	۵
۳۰	گرگان	۵	۲۸۸۶۰	۸	۱	۰	۰	۰	۳
۳۱	مشهد	۳	۱۵۳۳۲۰	۱۳	۳	۳	۳	۳	۳
۳۲	ماکو	۱	۱۸۵۰۰	۲	۱	۰	۰	۱	۱
۳۳	ملایر	۲	۱۴۴۰۰	۵	۱	۰	۰	۰	۱
۳۴	نجف آباد	۱	۱۸۳۲۰	۱	۱	۰	۰	۱	۱
۳۵	همدان	۷	۵۷۴۵۹	۱۱	۴	۰	۰	۳	۵
۳۶	یزد	۴	۳۱۱۹۰	۷	۲	۲	۰	۴	۴
۳۷	یاسوج	۲	۲۱۶۵۰	۵	۱	۰	۰	۰	۲

- (۱) - مساحت ورزشگاههای خصوصی و خارج از مدیریت مستقیم سازمان تربیت بدنی در این برآورد به حساب نیامده است .
 (۲) - محدوده تهران از شرق : تهرانپارس ، دربند ، مهرآباد تا شهر ری در جنوب منظور شده است .

۲-۳-۵ : جمع بندی و نتیجه گیری

ظرفیت های کمی ورزشگاهها با توجه به آمار بدست آمده از ادارات کل سازمان تربیت بدنی حاکی از کمبودها و نارسایی های فراوانی است که به تفصیل در جداول مربوط قابل مشاهده می باشد ، از طرفی دیگر عدم تعادل و توازن در تخصیص اراضی ورزشی به هر يك از گروههای نه گانه ورزشی و همراه با آن عدم مدیریت صحیح و نبود خدمات رفاهی و بهداشتی در جوار زمین های ورزشی موجب گردیده تا کیفیت این واحدها به حداقل ممکن تنزل یابد .

ظرفیت های جمعیتی ورزشگاهها اعم از ورزشکار و تماشاچی نیز دچار نارسایی است ، به طوری که تقریبا " در همه شهرها هیچ يك از واحدهای ورزشی متناسب با تاسیسات و سرمایه ثابت خود موفق به جذب ورزشکاران و یا تماشاچیان نشده است ، لذا تاسیسات ورزشی از رونق و تراکم لازم فعالیت های ورزشی محروم و بار مالی مضاعفی بر دوش اقتصاد کشور می باشد .

در صورتی که نارسایی های فوق از طریق اعمال مدیریت صحیح و ارائه خدمات بیشتر تا حدود زیادی جبران پذیر خواهد بود .

۴- ۵ : امکانات ورزشی براساس شهرها

این مجموعه دارای دو گروه جدول تفصیلی است که یکی حاوی مشخصات ورزشگاهها در ۲۷ شهر بوده و دیگری چگونگی فعالیت های ورزشی در هر يك از شهرها به صورت منفرد را نشان می دهد . اطلاعات فوق از طریق پرسشنامه های آماری از ادارات کل تربیت بدنی استانها و یامستقیما " از مراکز ورزشی استخراج و تدوین شده است . لازم به یادآوری است که اطلاعات مندرج در جداول مذکور فقط تاسیسات تحت پوشش مستقیم سازمان تربیت بدنی را شامل می شود و امکانات سایر نهادها مانند ، وزارت آموزش و پرورش ، ارتش و نیروهای انتظامی ، دانشگاهها ، بخش خصوصی و غیره دراین جداول ذکر نشده است .

جدول ۱۹-۵ به عنوان جدول مادر حاوی اطلاعات تفصیلی از تعداد و مساحت تاسیسات ورزشی برجسب رشته و نسبت آن به کل می باشد .

در جداول شماره ۲۰-۵ تا ۵۶-۵ اطلاعات مربوط به مساحت ، تعداد ورزشکارونسبتهای هر گروه ورزشی باکل به اضافه تعداد میانگین تماشاچیان در هر يك از شهرها به طور مستقل ارائه شده است .

ردیف	وزارت ورزش و جوانان										وزارت ورزش و جوانان										اصول محاسبه ۱۹۹۱												
	جمع	زمین هندبال	زمین والیبال سرباز	زمین کلتف	زمین فوتسال	دریاچه قایقرانی	استخر شنای سرباز	پیست سوارکاری	پیست دوچرخه سواری	پیست دو میدانی	زمین تنیس	زمین بسکتبال سرباز	جمع	سالن هندبال	سالن ورزش باستانی	سالن وزنه برداری	سالن والیبال	سالن کاراته	سالن کشتی	استخر شنا سرپوشیده		سالن شطرنج	سالن شمشیر بازی	سالن ژیمناستیک	سالن جودو	سالن تیراندازی	سالن تکواندو	سالن تنیس روی میز	سالن تنیس	سالن بدنسازی	سالن بدنپتون	سالن بوکس	سالن بسکتبال
۱۳۰۴۲۸	۳۸۵	۱۸۷۱		۲۳۸۰۰		۳۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۳۰۰۰		۱۸۷۱	۷۴۶	۷۴۶	۱۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	جمع مساجد
۱۰۰	۳	۱																														جمع مساجد	
۱۶۸۲۸۱	۱۶۸۰			۱۴۰۴۰۰		۳۱۱۱	۱۰۰۰۰				۵۸۳۰	۵۸۳۰	۱۵	۱۳	۷۰۰	۳۰	۱۳	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	جمع مساجد	
۱۰۰	۳	۱																														جمع مساجد	
۱۱۳۸۰۰	۸۰۰	۱۵۰۰		۱۰۰۰۰۰			۱۰۰۰۰				۱۰۰	۱۰۰	۷	۱	۱۳۰	۱۵۰۰	۱۶۸	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	جمع مساجد	
۱۰۰	۱	۳																														جمع مساجد	
۲۳۰۰۰	۳۰۰۰			۲۰۰۰۰		۵۱۰					۲۵۰۰	۲۵۰۰																				جمع مساجد	
۱۰۰	۱	۱																														جمع مساجد	
۲۵۵۰۰				۲۳۰۰۰		۵۵۰					۲۴۰۰	۲۴۰۰																				جمع مساجد	
۱۰۰																																جمع مساجد	
۱۸۳۰۰				۱۵۰۰۰							۳۳۰۰	۳۳۰۰																				جمع مساجد	
۱۰۰																																جمع مساجد	
۷۸۳۰۰	۱۳۰۰	۶۰۰		۷۰۰۰۰							۲۵۰۰	۲۵۰۰																				جمع مساجد	
۱۰۰																																جمع مساجد	

ورزش تیراندازی													ورزش کشتی																						
ورزش تیراندازی													ورزش کشتی																						
جمع	(۲)	زمین هندبال	زمین والیبال سرباز	زمین کلاس	زمین فوتبال	دریاچه قایقرانی	استخر شنای سرباز	پیست سوارکاری	پیست دوچرخه سواری	پیست دو میدانی	زمین تنیس	زمین بسکتبال سرباز	جمع	(۲)	سالن هندبال	سالن ورزش باستانی	سالن وزنه برداری	سالن والیبال	سالن کاراته	سالن کشتی	استخر شنای پروشیده	سالن طنز	سالن شمشیر بازی	سالن ژیمناستیک	سالن جودو	سالن تیراندازی	سالن تکواندو	سالن تنیس روی میز	سالن تنیس	سالن بدنسازی	سالن بدنپوشون	سالن بوکس	سالن بسکتبال	تجهیزات ورزشگاهها	
۱۴۰۰	۱۴۰۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲۲۱۰	۱۵۰۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۵۰۰			
۵	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۵	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱			
۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰			
۱۱۳۸۸	۸۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰		
۲۱۱۵۵	۱۰۵۵	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	۲۸۲	
۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰		
۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	
۲۰۱۹۷۶	۶۹۳۴	۸۱۴	۶۷۷۸	۱۳۱۸۳۰	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹	۱۳۲۲۹
۱۳۸	۸	۴	۱۸	۳۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	
۱۰۰	۳	۱/۱	۳	۶۵	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	۶	

(۱) - فقط ورزشگاههای تحت نظارت مستقیم و غیرمستقیم سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - ۱۰۰۰ به معنای جمع آفرین هر چند نسبت و این به علت اشتباه چند منظور از یک سالن یا زمین است در صورتی که ستون جمع ، مساحت خالص کلی را بیان می کند .
 (۳) - محدوده تیران از شرق : تیر انبارس ، دریند ، سوزان یا تیرری در جنوب منظور شده است .

شهراراك

جدول ۲۰ - ۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به‌مکل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به‌مکل ورزشکاران	سرانه مساحت به‌ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپی	۳۴۰۰	۲۱/۷۸	۲۸۰	۲۶/۵۴	۱۲/۱۴	۳۱۰۰	۱۶۰
۲ ورزش‌های راکتی
۳ ورزش‌های رزمی	۱۶۸۰	۱۰/۷۶	۲۹۵	۲۷/۹۶	۵/۶۹	۱۱۲۰	۱۵
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۱۳۰	۰/۸۳	۳۰	۲/۸۴	۴/۳۳	.	.
۵ ورزش‌های سواری
۶ ورزش‌های آبی	۴۰۰	۲/۵۷	۱۵۰	۱۴/۲۲	۲/۶۷	.	.
۷ ورزش فوتبال	۵۰۰۰	۳۲/۰۳	۳۰۰	۲۸/۴۴	۱۶/۶۷	۱۰۰۰۰	-
۸ ورزش دوومیدانی	۵۰۰۰	۳۲/۰۳	-	-	-	۱۰۰۰۰	-
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۱۵۶۱۰	۱۰۰	۱۰۵۵	۱۰۰	۱۴/۷۹	۲۴۲۲۰	۱۷۵

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره‌برداری در گروه‌های جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر اردبیل

جدول ۲۱ - ۵

گروه‌های ورزشی	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد بهکل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل ورزشکاران	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپی	۱۴۰۰	۱۴/۸۲	۴۸۰	۳۲/۸۶	۲/۹۲	۵۰۰	-
۲ ورزش‌های راکتی
۳ ورزش‌های رزمی	۵۵۰	۵/۸۲	۲۸۰	۱۹/۱۷	۱/۹۶	-	-
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۶۰۰	۶/۳۵	۲۸۰	۱۹/۱۷	۲/۱۴	۲۰۰	-
۵ ورزش‌های سواری
۶ ورزش‌های آبی
۷ ورزش فوتبال	۶۵۰۰	۶۸/۷۸	۲۸۰	۱۹/۱۷	۲۳/۲۱	۳۰۰۰	۲۰۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۴۰۰	۴/۲۳	۱۴۰	۹/۶	۲/۸۶	۳۰۰۰	-
۹ ورزش تیراندازی
جمع	۹۴۵۰ (۳)	۱۰۰	۱۴۶۰	۱۰۰	۶/۴۷	۶۷۰۰	۲۰۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر ارومیه

جدول ۲۲ - ۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به کل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد به کل ورزشکاران	سازمان مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۹۱۲۵	۱۲/۷۱	۷۰۰	۳۳/۹۸	۱۳/۰۴	۲۲۵۰	۱۲۰۰
۲ ورزش‌های راکتی	۲۰۰	۰/۲۸	۱۰۰	۴/۸۵	۲	۱۰۰	۴۰
۳ ورزش‌های رزمی	۸۸۰	۱/۲۳	۳۸۰	۱۸/۴۵	۲/۳۲	۵۰	۸۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۷۲۰۰	۱۰/۰۳	۱۸۰	۸/۷۴	۴۰	۲۰۴۰	۲۰۰
۵ ورزش‌های سواری
۶ ورزش‌های آبی	۲۰۰۰	۲/۷۸	-	-	-	-	-
۷ ورزش فوتبال	۵۰۰۰۰	۶۹/۶۳	۵۰۰	۲۴/۲۷	۱۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۲۴۰۰	۳/۳۴	۲۰۰	۹/۷۱	۱۲	۲۰۰۰	۶۰
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۷۱۸۰۵	۱۰۰	۲۰۶۰	۱۰۰	۳۴/۸۶	۸۴۴۰	۳۵۸۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر اصفهان

جدول ۲۳-۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	۴۵۰۰	۶۰۵۰	۳/۴۸	۱۷/۶	۳۲۲۰	۱۵/۱۸	۱۱۲۲۷	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	-	۵۰۰	۱۸/۶۶	۱/۴۲	۲۶۰	۶/۵۶	۴۸۵۲	ورزش های راکتی
۳	۲۵۰	۵۰۰	۰/۹۴	۱۴/۴۹	۲۶۵۰	۳/۳۸	۲۵۰۳	ورزش های رزمی
۴	-	۶۰۰	۱/۱۰	۸/۰۹	۱۴۸۰	۲/۲۰	۱۶۲۸	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	۱۰۰	۱۰۰	۲۴	۱/۶۴	۳۰۰	۹/۷۳	۷۲۰۰	ورزش های سواری
۶	۱۰۰۰	۷۰۰	۱/۱۷	۴۹/۲۱	۹۰۰۰	۱۴/۳	۱۰۵۷۹	ورزش های آبی
۷	۱۵۵۰۰	۲۰۵۰۰	۲۷/۲۷	۶/۶۲	۱۲۱۰	۴۴/۶۲	۳۳۰۰۰	ورزش فوتبال
۸	-	۲۰۰۰۰	۲۴	۰/۶۶	۱۲۰	۳/۸۹	۲۸۸۰	ورزش دوومیدانی
۹	۰	۰	۲	۰/۲۷	۵۰	۰/۱۴	۱۰۰	ورزش تیراندازی
	۲۱۳۵۰	۴۸۹۵۰	۴/۰۴	۱۰۰	۱۸۲۹۰	۱۰۰	۷۳۹۶۹ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترك به تعدادنكرار آنها محاسبه شده است .

شهر اهواز

جدول ۲۴ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازای هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	۱۴۲۰	۲۰۰	۳/۵۶	۱۰/۷۵	۱۹۸۰	۳/۴۴	۷۰۴۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	.	.	۳/۰۲	۵/۳۰	۹۷۵	۱/۴۴	۲۹۵۰	ورزش های راکتی
۳	۱۵	۸۰	۰/۵۵	۲۷/۱۵	۵۰۰۰	۱/۳۵	۲۷۶۵	ورزش های رزمی
۴	.	.	۱/۳۸	۹/۹۹	۱۸۴۰	۱/۲۴	۲۵۴۰	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	ورزش های سواری
۶	۱۲۰	۷۰۰	۲/۲۶	۳۳/۶۷	۶۲۰۰	۶/۸۴	۱۴۰۲۲	ورزش های آبی
۷	۳۰۰۰	۳۰۰۰۰	۹۵/۳۳	۹/۸۸	۱۸۲۰	۸۴/۷۱	۱۷۳۵۰۰	ورزش فوتبال
۸	۲۰۰	۳۰۰۰۰	۳/۳۳	۳/۲۶	۶۰۰	۰/۹۸	۲۰۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	ورزش تیراندازی
	۴۷۵۵	۶۰۹۸۰	۱۱/۱۲	۱۰۰	۱۸۴۱۵	۱۰۰	۲۰۴۸۱۷	جمع (۲)

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر ایلام

جدول ۲۵ - ۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد بمکل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بمکل ورزشکاران	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۴۲۵۰	۱۴/۴۴	۹۳۰	۲۵/۸۳	۴/۵۷	۱۰۰۰	-
۲ ورزش‌های راکتی	۱۸۰	۰/۶۱	۹۰	۲/۵۰	۲/۰۰	.	.
۳ ورزش‌های رزمی	۲۹۹۰	۱۰/۱۶	۲۰۱۰	۵۵/۸۳	۱/۴۹	۵۰	۲۴۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۲۵۵	۰/۸۶	۲۰۰	۵/۵۶	۱/۲۸	.	.
۵ ورزش‌های سواری
۶ ورزش‌های آبی
۷ ورزش فوتبال	۱۷۷۶۰	۶۰/۳۴	۲۲۰	۶/۱۱	۸۰/۷۳	۲۵۰۰	۶۰۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۴۰۰۰	۱۳/۵۹	۱۵۰	۴/۱۷	۲۶/۶۷	.	.
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۲۹۴۳۵	۱۰۰	۳۶۰۰	۱۰۰	۸/۱۸	۳۵۵۰	۶۲۴۰

(۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است . ست
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است

شهر باختران

جدول ۲۶ - ۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به‌مکل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به‌مکل ورزشکاران	سرازمه مساحت به‌ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌ی	۷۰۰۰	۵/۸۳	۷۰۰	۳/۹۰	۱۰	۴۶۰۰	۵۰۰
۲ ورزش‌های راکتی	۴۵۷۶	۳/۸۱	۲۰۰	۱/۱۱	۲۲/۸۸	۳۵۰۰	۳۰
۳ ورزش‌های رزمی	۹۲۲۶	۷/۶۸	۸۰۳۰	۳۹/۱۴	۱/۳۱	.	.
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۳۲۸۸	۲/۷۴	۱۲۰۰	۶/۶۸	۲/۷۴	۷۰۰	۸۰۰
۵ ورزش‌های سواری	۱۵۰۰۰	۱۲/۴۹	۵۰	۰/۲۸	۳۰۰	۱۰۰۰	۴۰۰
۶ ورزش‌های آبی	۳۰۰۰	۲/۵۰	۷۰۰۰	۳۸/۹۸	۰/۴۳	۶۰۰	-
۷ ورزش فوتبال	۶۳۰۰۰	۵۲/۴۶	۱۵۰۰	۸/۳۵	۴۲	۵۵۰۰	۵۳۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۱۵۰۰۰	۱۲/۴۹	۲۸۰	۱/۵۶	۵۳/۵۷	۱۵۰۰۰	۶۰۰
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۱۲۰۰۹۰	۱۰۰	۱۷۹۶۰	۱۰۰	۶/۶۹	۳۰۹۰۰	۷۶۳۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره‌برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر بندرعباس

جدول ۲۷ - ۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به کل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد به کل ورزشکاران	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تعاشاچی (نفر)	میانگین تعداد تعاشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌پی	۳۰۰۰	۱۱/۷۸	۱۰۸۰	۸/۱۱	۲/۷۷	۵۰۰۰	۲۰۰۰
۲ ورزش‌های راکتی
۳ ورزش‌های رزمی	۱۳۶۰	۵/۳۴	۳۸۴۰	۲۸/۸۳	۰/۳۵	۵۰۰	۱۵۰۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۸۰۰	۳/۱۴	۲۴۰۰	۱۸/۰۲	۰/۳۳	۵۰۰	۵۰۰
۵ ورزش‌های سواری
۶ ورزش‌های آبی	۱۰۰۰	۳/۹۳	۱۸۰۰	۱۳/۵۱	۰/۵۵	.	.
۷ ورزش فوتبال	۱۶۹۰۰	۶۶/۳۸	۳۶۰۰	۲۷/۰۳	۴/۶۹	۷۰۰۰	۷۰۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۲۴۰۰	۹/۴۳	۶۰۰	۴/۵۰	۴/۰۰	۲۰۰۰	۱۵۰۰
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۲۵۴۶۰	۱۰۰	۱۳۳۲۰	۱۰۰	۱/۹۱	۱۵۰۰۰	۱۲۵۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر بوشهر

جدول ۲۸ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	.	۲۴۰۰	۲/۲۴	۳۴/۱۳	۱۹۲۰	۱۳/۰۲	۴۳۰۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	ورزش های راکتی
۳	-	۵۴۰	۰/۷۸	۲۹/۷۹	۱۶۷۶	۳/۹۵	۱۳۰۶	ورزش های رزمی
۴	.	.	۰/۹۶	۵/۱۵	۲۹۰	۰/۸۵	۲۸۰	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	ورزش های سواری
۶	-	۳۰۰	۱/۲۴	۷/۱۱	۴۰۰	۱/۵۰	۴۹۵	ورزش های آبی
۷	۵۰۰	۷۰۰۰	۲۳/۰۳	۲۰/۲۶	۱۱۴۰	۷۹/۴۷	۲۶۲۵۰	ورزش فوتبال
۸	.	.	۲/-	۳/۵۶	۲۰۰	۱/۲۱	۴۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	ورزش تیراندازی
	۵۰۰	۱۰۲۴۰	۵/۸۷	۱۰۰	۵۶۲۶	۱۰۰	۳۳۰۳۱ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر تبریز

جدول ۲۹ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (متر مربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (متر مربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	-	۴۵۲۰	۴/۴۳	۴/۴۳	۱۵۱۱	۳/۶۸	۶۷۰۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	-	۸۵۰	۶/۶۷	۰/۷۲	۲۴۶	۰/۹۰	۱۶۴۰	ورزش های راکتی
۳	۳۰۰	۱۱۵۰	۱/۳۷	۸/۱۶	۲۷۸۰	۲/۰۹	۳۸۰۴	ورزش های رزمی
۴	-	۲۰۰۰	۲/۵۲	۳/۱۷	۱۰۸۰	۱/۴۹	۲۷۱۸	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	-	-	۵۰۰/۰۰	۰/۰۶	۲۰	۵/۴۹	۱۰۰۰۰	ورزش های سواری
۶	-	-	۰/۳۱	۳۶/۶۹	۱۳۵۰۰	۱/۴۷	۲۶۷۱	ورزش های آبی
۷	۲۰۰۰	۲۳۰۰۰	۸/۸۹	۴۶/۳۸	۱۵۸۰۰	۷۷/۱۲	۱۴۰۴۰۰	ورزش فوتبال
۸	-	۲۰۰۰۰	۱۵۲/۱۷	۰/۲۷	۹۲	۷/۶۹	۱۴۰۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	-	-	۳/۲۰	۰/۱۲	۴۰	۰/۰۷	۱۲۸	ورزش تیراندازی
	۲۳۰۰	۵۱۵۲۰	۵/۳۴	۱۰۰	۳۴۰۶۹	۱۰۰	۱۸۲۰۶۱ (۲)	جمع

(۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر تهران (۱)

جدول ۳۰-۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۲)
۱	-	۱۱۴۵۰	۲/۱۹	۷/۹۱	۱۰۶۹۵	۹/۴۵	۲۳۴۳۳	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	-	۴۸۰۰	۱۴/-	۱/۹۸	۲۶۸۳	۱۵/۱۶	۳۷۵۷۵	ورزش های راکتی
۳	-	۱۵۰	۰/۷۹	۱۳/۴۰	۱۸۱۲۰	۵/۸۰	۱۴۳۸۸	ورزش های رزمی
۴	۰	۰	۱/۲۵	۹/۶۴	۱۳۰۳۷	۶/۵۸	۱۶۳۱۱	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ورزش های سواری
۶	۰	۰	۰/۲۱	۵۴/۲۸	۷۳۴۱۰	۶/۲۰	۱۵۳۶۴	ورزش های آبی
۷	۲۸۰۰	۳۸۹۰۰	۸/۴۷	۱۱/۵۰	۱۵۵۵۶	۵۳/۱۷	۱۳۱۸۳۰	ورزش فوتبال
۸	-	۵۰۰	۵/۱۵	۱/۲۹	۱۷۵۰	۳/۶۴	۹۰۲۰	ورزش دوومیدانی
۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ورزش تیراندازی
	۲۸۰۰	۵۵۸۰۰	۱/۸۳	۱۰۰	۱۳۵۲۵۱	۱۰۰	۲۴۷۹۲۱	جمع (۳)

- (۱) - محدوده تهران از شرق: تهرانپارس، دربند، مهرآباد تا شهرری در جنوب منظور شده است .
 (۲) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۳) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر خرم آباد

جدول ۳۱ - ۵

ردیف	گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به کل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد به کل ورزشکاران	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱	ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۹۰۰۰	۱۱/۵۳	۷۹۰۰	۳۱/۶۸	۱/۱۴	۲۵۰۰	۹۰۰
۲	ورزش‌های راکتی	۱۵۹۶	۲/۰۴	۱۰۰۰	۴/۰۱	۱/۶۰	۱۵۰۰	۲۰۰
۳	ورزش‌های رزمی	۴۶۹۰	۶/۰۱	۱۰۰۵۰	۴۰/۳۰	۰/۴۷	۲۳۹۰	۱۴۷۰
۴	ورزش‌های انفرادی قدرتی	۲۷۷۰	۳/۵۵	۹۹۰	۳/۹۷	۲/۸۰	۱۸۴۰	۴۳۰
۵	ورزش‌های سواری	۳۰۰۰۰	۳۸/۴۳	۵۰۰	۲/۰۰	۶۰/۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰
۶	ورزش‌های آبی
۷	ورزش فوتبال	۲۰۰۰۰	۲۵/۶۲	۳۰۰۰	۱۲/۰۳	۶/۶۷	۵۰۰۰	۲۰۰۰
۸	ورزش دوومیدانی	۱۰۰۰۰	۱۲/۸۱	۱۵۰۰	۶/۰۱	۶/۶۷	۵۰۰۰	۱۰۰۰
۹	ورزش تیراندازی
	جمع	(۲) ۷۸۰۵۶	۱۰۰	۲۴۹۴۰	۱۰۰	۳/۱۳	۲۱۲۳۰	۶۳۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره‌برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر خوی

جدول ۳۲ - ۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به کل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد به کل ورزشکاران	سرازمه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپی	۲۳۱۰	۱۱/۴۹	۶۵۰	۵۲/۰	۳/۵۵	۵۰۰	۱۲۰۰
۲ ورزش‌های راکتی	۲۲۰	۱/۱۰	-	-	-	۰	۰
۳ ورزش‌های رزمی	۳۶۰	۱/۷۹	-	-	-	۰	۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۱۵۶۰	۷/۷۶	-	-	-	۰	۰
۵ ورزش‌های سواری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۶ ورزش‌های آبی	۱۲۵۰	۶/۲۲	۰	۰	-	۰	۰
۷ ورزش فوتبال	۱۲۰۰۰	۵۹/۷۰	۶۰۰	۴۸/۰	۲۰	۲۰۰۰	۴۰۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۲۴۰۰	۱۱/۹۴	-	-	-	۰	۰
۹ ورزش تیراندازی	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰
جمع	(۲) ۲۰۱۰۰	۱۰۰	۱۲۵۰	۱۰۰	۱۶/۰۸	۲۵۰۰	۵۲۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره‌برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به‌مکل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به‌مکل ورزشکاران	سرانه مساحت به‌ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۵۳۰۰	۴/۴۹	۱۴۰۰	۶۴/۸۱	۳/۷۸	۲۴۰۰	۱۸۰۰
۲ ورزش‌های راکتی	۲۸۰	۰/۲۴	-	-	-	۰	۰
۳ ورزش‌های رزمی	۱۹۶۸	۱/۶۷	۵۲۰	۲۴/۰۷	۳/۷۸	۲۱۰۰	۱۰۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۴۶۰	۰/۳۹	۹۰	۴/۱۷	۵/۱۱	۰	۰
۵ ورزش‌های سواری	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۶ ورزش‌های آبی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۷ ورزش فوتبال	۱۰۰۰۰۰	۸۴/۷۴	-	-	-	۶۰۰۰	-
۸ ورزش دوومیدانی	۱۰۰۰۰	۸/۴۷	۱۵۰	۶/۹۴	۶۶/۶۷	۶۰۰۰	-
۹ ورزش تیراندازی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	(۲) ۱۱۸۰۰۸	۱۰۰	۲۱۶۰	۱۰۰	۵۴/۶۳	۱۶۵۰۰	۱۹۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است
- (۲) - زمینهای مورد بهره‌برداری در گروه‌های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است

شهر رشت

جدول ۳۴ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (متر مربع)	درمد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درمد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (متر مربع)	(۱) گروه های ورزشی	
۱	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۰/۳۰	۲۲/۳۳	۷۰۰۰	۸/۹۶	۲۱۰۰	ورزش های دسته جمعی توپی	
۲	-	۲۰۰۰	۰/۱۴	۴/۴۶۵	۱۴۰۰	۰/۸۵	۲۰۰	ورزش های راکتی	
۳	۱۰۰۰	۲۵۰	۰/۱۲	۳۱/۷۷	۹۹۶۰	۵/۱۲	۱۲۰۰	ورزش های رزمی	
۴	-	-	۰/۱۰	۱۶/۷۵	۵۲۵۰	۲/۳۴	۵۵۰	ورزش های انفرادی قدرتی	
۵	-	-	-	-	-	-	-	ورزش های سواری	
۶	-	-	۰/۱۴	۱۷/۸۶	۵۶۰۰	۳/۴۱	۸۰۰	ورزش های آبی	
۷	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۰/۷۱	۴/۴۶۵	۱۴۰۰	۶۳/۹۶	۱۵۰۰۰	ورزش فوتبال	
۸	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰	۵/۳۳	۱/۹۱	۶۰۰	۱۳/۶۵	۳۲۰۰	ورزش دوومیدانی	
۹	-	-	۲/۸۶	۰/۴۵	۱۴۰	۱/۷۱	۴۰۰	ورزش تیراندازی	
	۳۳۰۰۰	۲۰۷۵۰	۰/۷۵	۱۰۰	۳۱۳۵۰	۱۰۰	۲۳۴۵۰	(۲) جمع	

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهرزاهدان

جدول ۲۵ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (متر مربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (متر مربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	۶۰۰	۳۵۰	۰/۴۷	۱۸/۴۰	۲۰۹۰	۵/۹۷	۹۸۲	ورزش های دسته جمعی توپبی
۲	۴۰۰	۱۰۰	۰/۲۷	۳/۹۶	۴۵۰	۰/۷۳	۱۲۰	ورزش های راکتی
۳	۱۲۲۰	۸۰۰	۰/۳۵	۱۶/۹۹	۱۹۳۰	۴/۱۳	۶۸۰	ورزش های رزمی
۴	۲۲۰	۳۲۰	۱/۴۷	۳/۴۳	۳۹۰	۳/۴۸	۵۷۲	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	-	-	-	-	-	-	-	ورزش های سواری
۶	-	-	۰/۱۸	۳۰/۸۱	۳۵۰۰	۳/۹۵	۶۵۰	ورزش های آبی
۷	۶۰۰	۲۲۰۰۰	۲/۴۵	۲۴/۶۵	۲۸۰۰	۵۹/۸۶	۹۸۵۰	ورزش فوتبال
۸	۱۴۰	۲۰۰۰۰	۱۸/۰۰	۱/۷۶	۲۰۰	۲۱/۸۸	۳۶۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	-	-	-	-	-	-	-	ورزش تیراندازی
	۳۱۸۰	۴۲۷۷۰	۱/۴۵	۱۰۰	۱۱۳۶۰	۱۰۰	۱۶۴۵۴ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهرزنجان

جدول ۲۶ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازای هر ورزشکار (مترمربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	۱۳۰۰	۳۷۰۰	۰/۹۲	۱۷/۲۴	۳۱۴۰	۶/۴۰	۲۸۷۵	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	۲۲۰	۱۲۰	۰/۳۳	۸/۰۷	۱۴۷۰	۴/۳۴	۱۹۵۰	ورزش های راکتی
۳	۶۵۰	۱۰۰۰	۰/۴۴	۱۹/۴۴	۳۵۴۰	۳/۵۰	۱۵۷۵	ورزش های رزمی
۴	.	.	۱/۱۸	۴/۴۵	۸۱۰	۲/۱۴	۹۶۰	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	ورزش های سواری
۶	۱۵۰	۴۰۰	۰/۵۴	۳۰/۲۰	۵۵۰۰	۱۰/۰۱	۴۵۰۰	ورزش های آبی
۷	۱۲۰۰	۱۱۲۰۰	۹/۸۰	۱۶/۷۵	۳۰۵۰	۶۶/۴۹	۲۹۸۸۰	ورزش فوتبال
۸	۸۰	۱۱۲۰۰	۴/۵۷	۳/۸۵	۷۰۰	۷/۱۲	۳۲۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	ورزش تیراندازی
	۳۶۰۰	۲۷۶۲۰	۲/۴۵	۱۰۰	۱۸۲۱۰	۱۰۰	۴۴۹۴۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهرسازی

جدول ۲۷ - ۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به کل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد به کل ورزشکاران	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۹۴۰۰	۱۰/۷۰	۸۴۰۰	۵۵/۲۶	۱/۱۲	۱۷۰۰	۱۸۰۰
۲ ورزش‌های راکتی	۱۴۶۴	۱/۶۷	۷۹۰	۵/۲۰	۱/۸۵	-	-
۳ ورزش‌های رزمی	۲۴۳۴	۲/۷۷	۲۴۷۰	۱۶/۲۵	۰/۹۸	۲۰۰	۹۵۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۲۰۲۰	۲/۳۰	۱۰۳۰	۶/۷۸	۱/۹۶	-	-
۵ ورزش‌های سواری	-	-	-	-	-	-	-
۶ ورزش‌های آبی	-	-	-	-	-	-	-
۷ ورزش فوتبال	۷۰۰۰۰	۷۹/۶۷	۲۳۰۰	۱۵/۱۳	۳۰/۴۳	۱۰۰۰۰	۷۰۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۲۵۰۰	۲/۸۴	۱۵۰	۰/۹۹	۱۶/۶۷	۱۰۰۰۰	۱۰۰
۹ ورزش تیراندازی	۴۰	۰/۰۵	۶۰	۰/۳۹	۰/۶۷	-	-
جمع	۸۷۸۵۸ (۲)	۱۰۰	۱۵۲۰۰	۱۰۰	۵/۷۸	۲۱۹۰۰	۹۸۵۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه‌های جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر ساوه

جدول ۳۸-۵

میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانهمساحت بهازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصدبمکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هرگروه (نفر)	درصدبمکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	(۱) گروههای ورزشی
.	ورزش های دسته جمعی توپیی
.	ورزش های راکتی
.	ورزش های رزمی
.	.	۰/۶۷	۸/۸۲	۳۰۰	۰/۲۵	۲۰۰	ورزش های انفرادی قدرتی
.	ورزش های سواری
.	ورزش های آبی
.	.	۱۳/۳۳	۸۸/۲۴	۳۰۰۰	۴۹/۸۸	۴۰۰۰۰	ورزش فوتبال
.	.	۴۰۰	۲/۹۴	۱۰۰	۴۹/۸۷	۴۰۰۰۰	ورزش دوومیدانی
.	ورزش تیراندازی
.	.	۲۳/۵۹	۱۰۰	۳۴۰۰	۱۰۰	۸۰۲۰۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر بزوآر

جدول ۳۹ - ۵

میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۶۲۵۰	۳۰۰۰	۵/۸۷	-	۶۰۰	۱۹/۴۱	۳۵۲۰	۱ ورزش های دسته جمعی توپیی
.	۲ ورزش های راکتی
۱۶۰۰	۴۰۰	۰/۲۳	-	۲۱۰۰	۲/۷۶	۵۰۰	۳ ورزش های رزمی
.	.	۰/۱۸	-	۶۰۰	۰/۶۱	۱۱۰	۴ ورزش های انفرادی قدرتی
.	۵ ورزش های سواری
.	.	۱/۸۸	-	۸۰۰	۸/۲۷	۱۵۰۰	۶ ورزش های آبی
-	-	-	-	-	۵۵/۱۶	۱۰۰۰۰	۷ ورزش فوتبال
-	-	-	-	-	۱۳/۷۹	۲۵۰۰	۸ ورزش دوومیدانی
.	۹ ورزش تیراندازی
۷۸۵۰	۲۴۰۰	-	-	-	۱۰۰	۱۸۱۳۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر سمنان

جدول ۴۰- ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت بهازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروههای ورزشی (۱)
۱	-	۱۲۲۰۰	۰/۵۴	۹۰/۰۳	۱۲۲۰۰	۱۱/۰۲	۶۵۸۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	-	۲۰۰	-	-	-	۰/۵۰	۳۰۰	ورزش های راکتی
۳	-	۲۰۰	-	-	-	۰/۳۳	۲۰۰	ورزش های رزمی
۴	۰	۰	-	-	-	۰/۲۵	۱۵۰	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ورزش های سواری
۶	-	۱۰۰	-	-	-	۳/۳۵	۲۰۰۰	ورزش های آبی
۷	۲۰۰۰	۱۵۰۰۰	۴۰	۸/۸۶	۱۲۰۰	۸۰/۳۶	۴۸۰۰۰	ورزش فوتبال
۸	۱۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۶/۶۷	۱/۱۱	۱۵۰	۴/۱۹	۲۵۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ورزش تیراندازی
	۳۰۰۰	۴۲۷۰۰	۴/۴۱	۱۰۰	۱۳۵۵۰	۱۰۰	۵۹۷۳۰	جمع (۲)

(۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است

شهر سنندج

جدول ۴۱-۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به‌مکل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به‌مکل ورزشکاران	سرانه مساحت به‌ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۲۷۶۰	۸/۳۸	۵۳۰	۱۶/۰۱	۵/۲۱	۲۸۰۰	۱۹۰
۲ ورزش‌های راکتی	۱۳۱۰	۳/۹۸	۲۰۰	۶/۰۴	۶/۵۵	۵۰۰	۵۰
۳ ورزش‌های رزمی	۲۲۲۸	۶/۷۷	۷۶۰	۲۲/۹۶	۲/۹۳	۲۲۰۰	۴۹۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۱۴۲۲	۴/۳۲	۱۷۰	۵/۱۴	۸/۳۶	۵۰۰	۲۰
۵ ورزش‌های سواری	-	-	-	-	-	-	-
۶ ورزش‌های آبی	۲۰۰	۰/۶۱	۱۰۰	۳/۰۲	-	-	-
۷ ورزش فوتبال	۱۵۰۰۰	۴۵/۵۶	۱۵۰۰	۴۵/۳۲	۱۰/۰۰	-	۱۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۱۰۰۰۰	۳۰/۳۸	۵۰	۱/۵۱	۲۰۰	-	۱۰۰
۹ ورزش تیراندازی	-	-	-	-	-	-	-
جمع	(۲) ۳۲۹۲۰	۱۰۰	۳۳۱۰	۱۰۰	۹/۹۴	۶۰۰۰	۹۵۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره‌برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر شیراز

جدول ۴۲ - ۵

گروه‌های ورزشی	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به‌مکل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد به‌مکل ورزشکاران	سرانه مساحت به‌ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۵۳۵۰	۸/۰۶	۴۷۸۰	۱۲/۲۹	۱/۱۲	۴۲۰۰	۲۹۵۰
۲ ورزش‌های راکتی	۴۷۰۰	۷/۰۸	۲۶۷۰	۶/۸۷	۱/۷۶	۱۲۰۰	۱۰۰
۳ ورزش‌های رزمی	۴۶۵۰	۷/-	۳۶۰۰	۹/۲۶	۱/۳۰	۳۲۰۰	۱۳۰۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۲۷۱۰	۴/۰۸	۸۳۰۰	۲۱/۳۴	۰/۳۲	۵۰۰	۵۰۰
۵ ورزش‌های سواری
۶ ورزش‌های آبی	۷۷۰۰	۱۱/۶۰	۱۷۰۰۰	۴۳/۷۱	۰/۴۵	۵۰۰	۱۰۰
۷ ورزش فوتبال	۳۰۰۰۰	۴۵/۱۷	۱۶۰۰	۴/۱۱	۱۸/۷۵	۱۸۰۰۰	۱۵۵۰
۸ ورزش دوومیدانی	۱۰۸۰۰	۱۶/۲۶	۸۴۰	۲/۱۶	۱۲/۸۵	۱۸۰۰۰	۷۵۰
۹ ورزش تیراندازی	۵۰۰	۰/۷۵	۱۰۰	۰/۲۶	۵/-	.	.
جمع	(۲) ۶۶۴۱۰	۱۰۰	۳۸۸۹۰	۱۰۰	۱/۷	۴۵۶۰۰	۷۲۵۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمین‌های مورد بهره‌برداری در گروه‌های جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر شهرکرد

جدول ۴۳ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	۳۰۰	۱۴۵۰	۱۰/۲۲	۲۳/۲۰	۲۱۶۰	۱۵/۲۹	۲۲۰۷	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	ورزش های راکتی
۳	-	۱۵۰	۰/۳۰	۳۳/۰۸	۳۰۸۰	۶/۳۲	۹۱۲	ورزش های رزمی
۴	-	۱۵۰	۰/۹۳	۸/۷۰	۸۱۰	۵/۲۱	۷۵۲	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	ورزش های سواری
۶	-	-	۰/۳۴	۱۶/۱۱	۱۵۰۰	۳/۵۴	۵۱۱	ورزش های آبی
۷	۳۳۰۰	۳۵۰۰	۵/۷۱	۱۸/۹۱	۱۷۶۰	۶۹/۶۴	۱۰۰۵۶	ورزش فوتبال
۸	-	-	-	-	-	-	-	ورزش دوومیدانی
۹	ورزش تیراندازی
	۳۶۰۰	۵۲۵۰	۱/۵۵	۱۰۰	۹۳۱۰	۱۰۰	۱۴۴۳۹	جمع (۲)

- (۱) فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر قزوین

جدول ۴۴ - ۵

ردیف	(۱) گروه‌های ورزشی	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به کل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل ورزشکاران	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)
۱	ورزش‌های دسته جمعی توپ‌بی	۱۸۰۰	۱۰/۶۶	۵۲۰	۲۰/۸۸	۳/۴۶	۱۲۰۰	۶۰۰
۲	ورزش‌های راکتی	۲۰۰	۱/۱۸	۸۰	۳/۲۱	۳/۷۵	-	-
۳	ورزش‌های رزمی	۱۰۲۰	۶/۰۴	۱۲۲۰	۴۹/۰۰	۰/۸۴	۵۰	۱۰۰
۴	ورزش‌های انفرادی قدرتی	۸۷۰	۵/۱۵	۴۷۰	۱۸/۸۸	۱/۸۵	۱۰۰	۱۰۰
۵	ورزش‌های سواری	-	-	-	-	-	-	-
۶	ورزش‌های آبی	۳۰۰۰	۱۷/۷۶	-	-	-	-	-
۷	ورزش فوتبال	۱۰۰۰۰	۵۹/۲۱	۲۰۰	۸/۰۳	۵۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰
۸	ورزش دوومیدانی	-	-	-	-	-	-	-
۹	ورزش تیراندازی	-	-	-	-	-	-	-
	جمع	(۲) ۱۶۸۹۰	۱۰۰	۲۴۹۰	۱۰۰	۶/۷۸	۳۳۵۰	۳۸۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره‌برداری در گروه‌های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر قاسم

جدول ۴۵ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت بهازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروههای ورزشی (۱)
۱	۲۶۰۰	۲۳۰۰	۵/۷۳	۱۱/۹۴	۱۰۹۷	۸/۲۸	۶۲۸۴	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	۴۰۰	۷۵۰	۳/۲۰	۳/۷۰	۳۴۰	۱/۴۳	۱۰۸۸	ورزش های راکتی
۳	۴۳۰	۱۲۰۰	۰/۹۲	۱۶/۷۶	۱۵۴۰	۱/۸۶	۱۴۱۰	ورزش های رزمی
۴	۱۲۰	۱۰۰	۰/۷۲	۳/۲۷	۳۰۰	۰/۲۸	۲۱۶	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	ورزش های سواری
۶	-	-	۰/۳۱	۳۹/۱۹	۳۶۰۰	۱/۴۷	۱۱۲۰	ورزش های آبی
۷	۱۶۰۰۰	۱۰۵۰۰	۲۷/۸۷	۲۳/۵۱	۲۱۶۰	۷۹/۳۰	۶۰۲۰۰	ورزش فوتبال
۸	۲۰۰	۱۰۰۰	۳۷/۳۳	۱/۶۳	۱۵۰	۷/۳۸	۵۶۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	ورزش تیراندازی
	۱۹۷۵۰	۱۵۸۵۰	۸/۲۶	۱۰۰	۹۱۸۷	۱۰۰	۷۵۹۱۸ (۲)	جمع

(۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهرکاشان

جدول ۴۶ - ۵

ردیف	گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد به کل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل ورزشکاران	سوانه مساحت به ازااء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱	ورزش‌های دسته جمعی توپی	۱۸۰۰	۶/۵۵	۱۰۰۰	۱۵/۲۷	۱/۸	۷۰۰	۳۰۰
۲	ورزش‌های راکتی
۳	ورزش‌های رزمی	۵۰۰	۱/۸۲	۵۵۰	۸/۴	۰/۹	.	.
۴	ورزش‌های انفرادی قدرتی	۱۰۰	۰/۳۶	۳۰۰	۴/۵۸	۰/۳۳	.	.
۵	ورزش‌های سواری
۶	ورزش‌های آبی	۱۶۰۰	۵/۸۲	۲۰۰۰	۳۰/۵۳	۰/۸	.	.
۷	ورزش فوتبال	۱۷۵۰۰	۶۳/۶۳	۱۳۰۰	۱۹/۸۵	۱۳/۴۶	۹۵۰۰	۲۲۰۰
۸	ورزش دوومیدانی	۶۰۰۰	۲۱/۸۲	۱۴۰۰	۲۱/۳۷	۴/۲۸	۷۰۰۰	-
۹	ورزش تیراندازی
	جمع	(۲) ۲۷۵۰۰	۱۰۰	۶۵۵۰	۱۰۰	۴/۲	۱۷۲۰۰	۲۵۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه‌های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهرک رج

جدول ۴۷ - ۵

گروه‌های ورزشی	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد بهکل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد بهکل ورزشکاران	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش های دسته جمعی توپبی	۹۹۴۰	۲۶/۱۵	۲۹۲۰	۱۵/۸۴	۳/۴۰	۱۵۰۰	۱۵۰
۲ ورزش های راکتی	۸۵۰	۲/۲۴	۲۷۰	۱/۴۶	۳/۱۵	.	.
۳ ورزش های رزمی	۱۳۰۰	۳/۴۲	۲۵۵۰	۱۳/۸۳	۰/۵۱	۵۰۰	۵۰
۴ ورزش های انفرادی قدرتی	۷۲۰	۱/۹۰	۵۰۰	۲/۷۱	۱/۴۴	۵۰۰	۵۰
۵ ورزش های سواری
۶ ورزش های آبی	۲۰۰۰	۵/۲۶	۶۲۰۰	۳۳/۶۲	۰/۳۲	۲۰۰	۵۰
۷ ورزش فوتبال	۲۰۸۰۰	۵۴/۷۲	۵۷۰۰	۳۰/۹۱	۳/۶۵	۲۰۰۰	۲۰۰۰
۸ ورزش دوومیدانی	۲۴۰۰	۶/۳۱	۳۰۰	۱/۶۳	۸/-	۲۰۰۰	-
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۳۸۰۱۰	۱۰۰	۱۸۴۴۰	۱۰۰	۲/۰۶	۶۷۰۰	۲۳۰۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر کرمان

جدول ۴۸ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت بهازا، هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروههای ورزشی (۱)
۱	۸۱۵۰	۲۲۰۰	۱/۹۴	۳۷/۶۸	۱۰۴۰۰	۱۹/۰۴	۲۰۱۳۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	.	.	۹/۶۷	۱/۶۳	۴۵۰	۴/۱۱	۴۳۵۰	ورزش های راکتی
۳	۱۲۸۰	۱۷۵۰	۱/۱۴	۱۰/۸۷	۳۰۰۰	۳/۲۳	۳۴۲۰	ورزش های رزمی
۴	.	.	۰/۲۴	۷/۶۱	۲۱۰۰	۰/۴۷	۵۰۰	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	ورزش های سواری
۶	۲۰۰	۳۰۰	۰/۸۸	۱۳/۴۰	۳۷۰۰	۳/۰۷	۳۲۵۰	ورزش های آبی
۷	۵۵۰۰	۲۸۰۰۰	۹/۳۴	۲۶/۲۷	۷۲۵۰	۶۴/۰۲	۶۷۷۰۰	ورزش فوتبال
۸	۵۰۰	۲۵۰۰۰	۱۸/۶۷	۱/۰۹	۳۰۰	۵/۳۰	۵۶۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	.	.	۲/-	۱/۴۵	۴۰۰	۰/۷۶	۸۰۰	ورزش تیراندازی
	۱۵۶۳۰	۵۷۲۵۰	۳/۸۳	۱۰۰	۲۷۶۰۰	۱۰۰	۱۰۵۷۵۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر رگمان

جدول ۴۹ - ۵

میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرازمه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۸۵۰	۷۰۰	۰/۴۱	۸۱/۲۸	۹۹۴۰	۱۴/۲۱	۴۱۰۰	۱ ورزش های دسته جمعی توپیی
-	-	۰/۶۷	۱/۲۳	۱۵۰	۰/۳۵	۱۰۰	۲ ورزش های راکتی
-	-	۱/۶۶	۵/۷۲	۷۰۰	۴/۰۴	۱۱۶۵	۳ ورزش های رزمی
-	-	۱/۹۰	۲/۰۴	۲۵۰	۱/۶۴	۴۷۵	۴ ورزش های انفرادی قدرتی
-	-	-	-	-	-	-	۵ ورزش های سواری
-	-	۰/۷۴	۵/۷۲	۷۰۰	۱/۸۰	۵۲۰	۶ ورزش های آبی
۱۰۰	۵۰۰۰	۵۷/۱۴	۲/۸۶	۳۵۰	۶۹/۳۰	۲۰۰۰۰	۷ ورزش فوتبال
-	۵۰۰۰	۱۷/۸۶	۱/۱۵	۱۴۰	۸/۶۶	۲۵۰۰	۸ ورزش دوومیدانی
-	-	-	-	-	-	-	۹ ورزش تیراندازی
۹۵۰	۱۰۷۰۰	۲/۳۶	۱۰۰	۱۲۲۳۰	۱۰۰	۲۸۸۶۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر ماکو

جدول ۵۰-۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	(۱) گروههای ورزشی
۱	-	۷۵۰	۹/۲۵	۲۳/۸۱	۴۰۰	۲۰/۰۰	۳۷۰۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	.	.	۱/۱۱	۱۰/۷۱	۱۸۰	۱/۰۸	۲۰۰	ورزش های راکتی
۳	.	.	۰/۵۰	۲۹/۷۶	۵۰۰	۱/۳۵	۲۵۰	ورزش های رزمی
۴	-	۶۵۰	-	-	-	۱۲/۷۰	۲۳۵۰	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	ورزش های سواری
۶	ورزش های آبی
۷	۶۰۰	۵۰۰	۲۵/۰۰	۲۳/۸۱	۴۰۰	۵۴/۰۶	۱۰۰۰۰	ورزش فوتبال
۸	.	.	۱۰/۰۰	۱۱/۹۱	۲۰۰	۱۰/۸۱	۲۰۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	ورزش تیراندازی
	۶۰۰	۱۹۰۰	۱۱/۰۱	۱۰۰	۱۶۸۰	۱۰۰	۱۸۵۰۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر مشهد

جدول ۵۱-۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت بهازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	(۱) گروههای ورزشی
۱	۲۰۵۰	۴۳۰۰	۳/۲۹	۱۶/۰۰	۲۱۳۰	۴/۵۷	۷۰۱۲	ورزش های دسته جمعی توپبی
۲	-	۲۰۰۰	۴/۰۰	۲/۰۳	۲۷۰	۰/۷۰	۱۰۸۰	ورزش های راکتی
۳	۲۷۰	۱۳۰۰	۲/۵۹	۱۶/۰۸	۲۱۴۰	۳/۶۲	۵۵۴۴	ورزش های رزمی
۴	-	-	۰/۵۱	۷/۳۶	۹۸۰	۰/۳۳	۵۰۴	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	۵۰۰	۱۵۰۰	۶۶۶/۶۷	۱/۱۳	۱۵۰	۶۵/۲۲	۱۰۰۰۰۰	ورزش های سواری
۶	۳۰۰	۱۲۰۰	۰/۸۱	۴۰/۵۷	۵۴۰۰	۲/۸۶	۴۳۸۰	ورزش های آبی
۷	۵۳۰۰	۲۰۵۰۰	۱۲/۳۹	۱۳/۸۳	۱۸۴۰	۱۴/۸۷	۲۲۸۰۰	ورزش فوتبال
۸	۱۰۰	۲۰۰۰	۳۰/۰۰	۳/۰۰	۴۰۰	۷/۸۳	۱۲۰۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	-	-	-	-	-	-	-	ورزش تیراندازی
	۸۵۲۰	۳۲۸۰۰	۱۱/۵۲	۱۰۰	۱۳۳۱۰	۱۰۰	۱۵۳۲۲۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر ملایر

جدول ۵۲-۵

گروه‌های ورزشی (۱)	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد بهکل مساحت	تعداد ورزشکاران در هر گروه (نفر)	درصد بهکل ورزشکاران	سرانه مساحت بهازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش‌های دسته جمعی توپیی	-	-	-	-	-	-	-
۲ ورزش‌های راکتی	۱۰۰	۰/۷۱	۱۵۰	۷/۸۹	۰/۶۶	۰	۰
۳ ورزش‌های رزمی	۱۱۸۰	۸/۱۹	۱۱۰۰	۵۷/۸۹	۱/۰۷	۱۲۰۰	۳۲۸۰
۴ ورزش‌های انفرادی قدرتی	۱۲۰	۰/۸۳	۱۵۰	۷/۸۹	۰/۸	۲۰	۲۰۰
۵ ورزش‌های سواری
۶ ورزش‌های آبی
۷ ورزش فوتبال	۱۳۰۰۰	۹۰/۲۸	۵۰۰	۲۶/۳۳	۲۶	-	۵۰۰
۸ ورزش دوومیدانی
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۱۴۴۰۰	۱۰۰	۱۹۰۰	۱۰۰	۷/۵۷	۱۲۲۰	۳۹۸۰

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروههای جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهر نجف آباد

جدول ۵۲ - ۵

گروه های ورزشی	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	درصد بهکل مساحت	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل ورزشکاران	سرازمه مساحت بهازاء هر ورزشکار (مترمربع)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)
۱ ورزش های دسته جمعی توپیی	۲۷۰۰	۱۴/۷۴	۶۰۰	۲۱/۵۸	۴/۵	.	.
۲ ورزش های راکتی	۵۰۰	۲/۷۳	۵۰	۱/۸۰	۱۰	.	.
۳ ورزش های رزمی	۱۲۰	۰/۶۶	۳۰	۱/۰۸	۴	.	.
۴ ورزش های انفرادی قدرتی
۵ ورزش های سواری
۶ ورزش های آبی	۶۰۰	۳/۲۷	۲۱۰۰	۷۵/۵۴	۰/۲۸	۵۰۰	-
۷ ورزش فوتبال	۱۴۰۰۰	۷۶/۴۲	-	.	-	۱۵۰۰	-
۸ ورزش دوومیدانی	۴۰۰	۲/۱۸	-	-	-	۱۵۰۰	-
۹ ورزش تیراندازی
جمع	(۲) ۱۸۳۲۰	۱۰۰	۲۷۸۰	۱۰۰	۶/۵۹	۳۵۰۰	-

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است

د	میانگین تعداد تماشاچی در (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)
۱	۱۵۰۰	۳۵۰۰	۳	۲۱/۲۲	۱۲۵۰	۶/۵۳	۳۷۵۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	۵۰۰	۲۰۰	۱/۳۳	۵/۰۹	۳۰۰	۰/۶۹	۴۰۰	ورزش های راکتی
۳	۱۰۵۰	۲۹۰	۲/۱۲	۲۰/۷۱	۱۲۲۰	۴/۵۲	۲۵۹۴	ورزش های رزمی
۴	۸۵۰	۱۱۰	۰/۶۸	۱۲/۲۲	۷۲۰	۰/۸۶	۴۹۵	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	۷۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰	۵/۰۹	۳۰۰	۵۲/۲۱	۳۰۰۰۰	ورزش های سواری
۶	ورزش های آبی
۷	۵۵۰۰	۹۰۰۰	۹/۸۲	۲۸/۸۶	۱۷۰۰	۲۹/۰۷	۱۶۷۰۰	ورزش فوتبال
۸	۱۰۰	۵۰۰	۱۱/۲	۴/۲۴	۲۵۰	۴/۸۷	۲۸۰۰	ورزش دوومیدانی
۹	۳۰۰	۲۰۰	۴/۸	۲/۵۴	۱۵۰	۱/۲۵	۷۲۰	ورزش تیراندازی
	۱۰۵۰۰	۱۴۸۰۰	۹/۷۵	۱۰۰	۵۸۹۰	۱۰۰	۵۷۴۵۹ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

شهریاد - جوج

جدول ۵۵ - ۵

د	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد به کل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد به کل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	(۱) گروه های ورزشی
۱	۴۳۰	۴۰۰۰	۱۲/۴۵	۴۰/۵۵	۵۹۰	۳۳/۹۵	۷۳۵۰	ورزش های دسته جمعی توپیی
۲	-	-	-	-	-	-	-	ورزش های راکتی
۳	۱۰۰	۴۰	۲/۷۰	۸/۹۴	۱۳۰	۱/۶۲	۳۵۰	ورزش های رزمی
۴	۸۵	۲۰	۵/۸۲	۲۳/۰۲	۳۳۵	۹/۰۰	۱۹۵۰	ورزش های انفرادی قدرتی
۵	-	-	-	-	-	-	-	ورزش های سواری
۶	-	-	-	-	-	-	-	ورزش های آبی
۷	۴۵۰۰	۴۰۰۰	۳۰/۰۰	۲۷/۴۹	۴۰۰	۵۵/۴۳	۱۲۰۰۰	ورزش فوتبال
۸	-	-	-	-	-	-	-	ورزش دوومیدانی
۹	-	-	-	-	-	-	-	ورزش تیراندازی
	۵۱۱۵	۴۰۸۰	۱۴/۸۸	۱۰۰	۱۴۵۵	۱۰۰	۲۱۶۵۰ (۲)	جمع

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترک به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

د	میانگین تعداد تماشاچی در هفته (نفر)	ظرفیت تماشاچی (نفر)	سرانه مساحت به ازاء هر ورزشکار (مترمربع)	درصد بهکل ورزشکاران	تعداد ورزشکار در هر گروه (نفر)	درصد بهکل مساحت	مساحت هر گروه ورزشی (مترمربع)	گروه های ورزشی (۱)	
۱	۳۰۰	-	۹/۵۲	۶/۶۰	۲۱۰	۶/۴۱	۲۰۰۰	ورزش های دسته جمعی توپیی	
۲	-	۸۵۰	۱۷/۵۰	۵/۰۳	۱۶۰	۸/۹۸	۲۸۰۰	ورزش های راکتی	
۳	۳۰۰	۵۰	۳/۱۷	۹/۴۳	۳۰۰	۳/۰۵	۹۵۰	ورزش های رزمی	
۴	-	۱۰۰	۲/۴۲	۳/۷۸	۱۲۰	۰/۹۳	۲۹۰	ورزش های انفرادی قدرتی	
۵	-	-	-	-	-	-	-	ورزش های سواری	
۶	-	۲۰۰	۰/۳۷	۵۵/۰۳	۱۷۵۰	۲/۰۸	۶۵۰	ورزش های آبی	
۷	-	۲۵۰۰۰	۴۰/۷۴	۱۶/۹۸	۵۴۰	۷۰/۵۴	۲۲۰۰۰	ورزش فوتبال	
۸	-	-	۲۴/۰۰	۳/۱۵	۱۰۰	۷/۶۹	۲۴۰۰	ورزش دوومیدانی	
۹	-	-	-	-	-	۰/۳۲	۱۰۰	ورزش تیراندازی	
	۶۰۰	۲۶۲۰۰	۱۰/۶۴	۱۰۰	۳۱۸۰	۱۰۰	۳۱۱۹۰	جمع	(۲)

- (۱) - فقط تاسیسات ورزشی تحت نظارت مستقیم یا در اختیار سازمان تربیت بدنی منظور شده است .
 (۲) - زمینهای مورد بهره برداری در گروه های جداگانه به صورت مشترك به تعداد تکرار آنها محاسبه شده است .

۵-۵ : امکانات ورزشی براساس شهرستانها

بخش حاضر اطلاعات نسبتاً "جامعی از فعالیت های ورزشی در ۳۷ شهرستان منتخب می باشد که از سالنامه های آماری استانها^۱ استخراج و جمع بندی شده است . در این بخش سعی شده است وضعیت کلی ورزش و چگونگی توزیع امکانات در سطح شهرستان ارائه گردد . با وجود اختلاف زمانی درآمارگیری ها و جمع آوری اطلاعات و نبود تعاریف و چهارچوب های دقیق برای هر یک از عناوین اطلاعاتی ، توزیع ناعادلانه امکانات ورزشی در سطح شهرستانها کاملاً " مشهود است به گونه ای که بیشترین سهم به مراکز شهرستانها اختصاص یافته و جمعیت ورزشکار نیز به تبع امکانات در این شهرها متمرکز شده است .

چهار عنوان اطلاعاتی از فعالیت های ورزشی در سطح شهرستان استخراج و به شرح جداول زیر تنظیم شده است :

جدول شماره ۵-۵۷ تعداد ورزشکاران و مربیان به جمعیت ورزشکار و جمعیت شهرستان

جدول شماره ۵-۵۸ تاسیسات ورزشی شهرستانها

جدول شماره ۵-۵۹ معلمان ، مربیان و داوران ورزشی

جدول شماره ۵-۶۰ رشته های ورزشی و تعداد ورزشکاران شهرستانها

جدول شماره ۵-۵۷ جمعیت شهرستان و نسبت آن به تعداد ورزشکاران ، جمعیت ورزشکار

و نسبت آن به تعداد معلمان ، مربیان و داوران ورزشی را نشان می دهد .

با توجه به نسبت های توزیع مشاهده می شود که وجود امکانات به کمترین

ممکن فراهم شده است و شهرستان نیاز شدید به يك برنامه جامع توسعه

این بخش دارد .

جدول شماره ۵-۵۸ تاسیسات ورزشی را تحت ۲۰ عنوان در سطح شهرستانها نشان می دهد .

با حذف تاسیسات متعلق به مرکز شهرستان باقی مانده در حد بسیار

نازلی امکانات بوجود می آورد که با در نظر گرفتن کیفیت نامطلوب آنها

۱ - آمارنامه استانها سازمان برنامه و بودجه استانها ، معاونت اطلاعات و آمار ۱۳۶۸

بازده تاسیسات به صفر نزدیک می شود .

جدول شماره ۵۵۹ اطلاعات این جدول حاکی از کمبود شدید نیروی انسانی متخصص در امر ورزش در مقایسه با تعداد جمعیت در سطح شهرستان می باشد . برای تامین نیروی انسانی متخصص نیاز به توسعه بخش آموزش و احداث تاسیسات دومنظوره ، آموزش و حرفه ای دارد که در برنامه جامع ورزشی باید در نظر گرفته شود .

جدول شماره ۵۶۰ تعداد ورزشکاران رشته های مختلف ورزشی را در ۲۴ رشته متداول کشور نشان می دهد . تعداد ورزشکاران رشته فوتبال در این سطح نیز به تبع از ورزشکاران مرکز شهرستان با اختلاف بسیاری در مقام اول قرار دارند و به دنبال آن رشته های " دسته جمعی تویی " و " رزمی " و بعد بسا کاهش زیاد بقیه رشته ها در رده های پائین تر قرار گرفته اند .

تعداد ورزشکاران و مربیان به جمعیت ورزشکار و جمعیت شهرستان

جدول ۵۷ - ۵

م. ع	شهرستان	جمعیت شهرستان در سال ۱۳۶۵	تعداد کل ورزشکار شهرستان	تعداد کل مربیان و داوران شهرستان	درصد ورزشکاران به جمعیت شهرستان	درصد مربیان به جمعیت ورزشکار
۱	اصفهان	۱۴۲۰۴۹۲	۱۴۲۲۰	۲۱۳۸	۱/۰۰	۱۵/۰۳
۲	ارومیه	۵۳۹۸۳۸	۴۴۴۶	۴۷۹	۰/۸۲	۱۰/۷۷
۳	ایلام	۱۶۳۱۰۳	۱۳۷۷	۲۱۴	۰/۸۴	۱۵/۵۴
۴	اهواز	۸۶۱۹۷۰	۸۳۸۴	۲۱۳	۰/۹۷	۲/۵۴
۵	اراک	۴۷۶۷۵۹	۵۷۴۹	۲۲۶	۱/۲۰	۳/۹۳
۶	اردبیل	۴۹۲۴۷۶	۴۶۰۱	۱۷۷	۰/۹۳	۳/۸۴
۷	کرمانشاه (باختران)	۸۶۲۳۷۸	۵۱۱۸	۳۳۶	۰/۵۹	۶/۵۶
۸	بندرعباس	۳۷۱۴۸۳	۶۷۳۷	۲۳۱	۱/۸۱	۳/۴۳
۹	بندر بوشهر	۱۵۷۲۶۳	۲۵۸۰	۲۱۰	۱/۶۴	۸/۱۳
۱۰	تهران	۶۰۵۸۲۲۰	۳۶۴۶۹	۱۵۶۳	۰/۶	۴/۲۸
۱۱	تبریز	۱۵۲۷۲۹۱	۳۴۸۳۰	۶۷۰	۲/۲۸	۱/۹۲

ادامه جدول ۵۷-۵

ش.ع	شهرستان	جمعیت شهرستان در سال ۱۳۶۵	تعداد کل ورزشکار شهرستان	تعداد کل مربیان و داوران شهرستان	درصد ورزشکاران به جمعیت شهرستان	درصد مربیان به جمعیت ورزشکار
۱۲	خوی	۳۶۶۸۰۴	۲۰۲۶	۲۱۰	۰/۵۵	۱۰/۳۶
۱۳	خرم آباد	۷۵۷۹۸۹	۵۶۶۰۰	۱۰۳۹	۷/۴۷	۱/۸۳
۱۴	دزفول	۳۶۵۶۹۵	۲۷۵۹	۶۳	۰/۷۵	۲/۲۸
۱۵	رشت	۶۱۶۴۶۶	-	-	-	-
۱۶	زنجان	۴۵۸۵۰۳	۳۵۱۶	۴۵۶	۰/۷۶	۱۲/۹۶
۱۷	زاهدان	۳۱۸۳۶۵	۳۲۵۷۵	۳۰۸	۱۰/۲۳	۰/۹۴
۱۸	ساری	۳۷۰۵۱۵	۲۵۱۰	۵۸۱	۰/۶۷	۲۳/۱۴
۱۹	سنندج	۴۰۵۸۰۱	۳۷۸۰	۲۱۳	۰/۹۳	۵/۶۳
۲۰	ساوه	۱۸۳۲۳۳	۲۱۶۲	۱۱۴	۱/۱۷	۵/۲۷
۲۱	سمنان	۱۰۷۲۳۹	۵۰۴۷	۳۴۴	۴/۷۰	۶/۸۰
۲۲	سبزوار	۳۵۹۴۹۷	۶۶۵	۷۳	۰/۱۸	۱۰/۹۷
۲۳	شیراز	۱۱۲۵۴۰۵	۷۱۵۳۵	۶۳۸	۶/۳۵	۰/۸۹
۲۴	شهرکرد	۲۷۸۰۷۶	۱۲۹۰	۲۶۵	۰/۴۶	۲۰/۵۴

ادامه جدول ۵۷ - ۵

ش. خا	شهرستان	جمعیت شهرستان در سال ۱۳۴۵	تعداد کل ورزشکار شهرستان	تعداد کل مربیان و داوران شهرستان	درصد ورزشکاران به جمعیت شهرستان	درصد مربیان به جمعیت ورزشکار
۲۵	قم	۶۱۶۹۶۳	۴۷۵۰	۱۴۰	۰/۷۶	۲/۹۴
۲۶	قزوین	۶۵۹۶۱۲	۲۴۹۲	۵۰۱	۰/۳۷	۲۰/۱۰
۲۷	کاشان	۲۸۷۰۷۰	۵۱۷۸	۲۸۲	۱/۸۰	۵/۴۰
۲۸	کرج	۱۱۷۱۰۵۳	۷۳۷۰	۴۲۳	۰/۶۲	۵/۷۳
۲۹	کرمان	۴۱۱۶۱۱	۱۸۸۵۰	-	۴/۵۰	-
۳۰	گرگان	۳۴۵۴۴۸	۱۵۹۰	۲۰۵	۰/۴۶	۱۲/۸۹
۳۱	مشهد	۲۰۲۲۹۶۶	۳۵۰۱۵	۸۳۶	۱/۷۳	۲/۳۸
۳۲	ماکو	۱۷۲۵۷۰	۱۳۷۱	۱۶۶	۰/۹۶	۱۲/۱۰
۳۳	ملایر	۲۷۰۷۰۶	۶۶۸۰	۲۲۶	۲/۵۰	۳/۳۸
۳۴	نجف آباد	۲۵۲۰۹۹	۲۲۸۷	۱۲۳	۰/۹۰	۵/۳۷
۳۵	همدان	۹۴۰۰۲۳	۸۲۳۴	۷۷۱	۰/۸۷	۹/۳۶
۳۶	یاسوج	۱۴۸۲۰۰	۷۵۹۰	۱۳۸	۵/۱۲	۱/۸۰
۳۷	یزد	۳۱۶۲۵۷	۱۱۶۷۰	۳۶۷	۳/۶۹	۳/۱۴

استادبوم	سالن ورزش	استخر شنا	باشگاه ورزشی	پهست دو میدانی	زمین فوتبال	زمین والیبال	زمین بسکتبال	تنیس روی میز	تنیس	زمین هندبال	میدان سواری	پهست موتورسواری	سالن ورزش رزمی	سالن تیراندازی	کشتی	وزنه برداری	سالن ژیمناستیک	امکانات اسکای	امکانات فایبرانی
۱- اصفهان	۶	۸۱	۶۱	۶	۶۱	۶۱	۱۱	۱	۰.۱	۱									
۲- ارومیه	۷	۱	۰	۱	۰.۱	۱	۱	۱	۱										
۳- ایلام	۴		۶	۱	۱	۱	۱	۱	۱										
۴- اهواز	۱۴	۴	۵	۴	۷	۰.۱	۷		۰.۱	۶	۱								
۵- اهواز	۴	۴	۷	۳	۱۱	۶	۶		۳										
۶- اراک	۵	۴	۷	۳	۱۱	۶	۶		۳										
۷- اراک	۱۱		۱۳	۳	۲														
۸- کردستان (گچساران)	۵	۲	۲۰	۱	۷	۴	۴		۲										
۹- کردستان (گچساران)	۵	۲	۲۰	۱	۷	۴	۴		۲										
۱۰- شیراز	۲۵	۴۴	۴۴	۴	۷۶	۱۵	۱۱	۱۱	۴۱				۱۶	۲	۳۱	۱۱	۶۱		
۱۱- شیراز	۳	۴	۴	۴	۴	۱	۱		۱										
۱۲- خوی	۵	۱		۱	۱	۱	۱		۱										
۱۳- خرمآباد	۱۱	۱	۱	۱۲	۱۱	۴۱	۶		۱										
۱۴- دزفول	۳	۷۸	۱	۱	۴	۴	۴	۱	۱										
۱۵- رشت	۱	۱	۲۰	۱	۴			۵	۲										
۱۶- زنجان	۳	۱	۳	۲	۳														
۱۷- زاهدان	۳	۲	۵	۵	۴	۱	۱				۱								
۱۸- ساری	۲	۱	۱۶	۱	۱۵	۵													
۱۹- سمنان	۲	۱	۲۲	۱	۴	۱	۱												

شماره	استادیوم	سالن ورزش	استخر شنا	باشگاه ورزشی	پهست دو میدانی	زمین فوتبال	زمین والیبال	زمین بسکتبال	تنیس روی میز	تنیس	زمین هندبال	میدان سواری	پهست موتور سواری	سالن ورزش رزمی	سالن تیراندازی	کشتی	وزنه برداری	سالن ژیمناستیک	امکانات اکی	امکانات قایقرانی
۲۷-۳۶		۱۶	۴	۶	۱۲	۶	۱۱	۱۰	۴		۱									
۳۶-۳۷		۴		۲	۱	۵	۱	۱												
۳۵-۳۵		۶	۲	۵۱	۳	۷	۶	۶												
۳۴-۳۴		۳	۱	۴	۱	۴	۴	۴												
۳۳-۳۳		۲	۱	۳	۱	۲	۲	۲												
۳۲-۳۲		۵			۲	۲	۳	۲												
۳۱-۳۱		۱۳	۴	۱۶	۲	۱۱	۶	۴			۱									
۳۰-۳۰		۲	۱	۱۳	۱	۴	۲	۲				۱								
۲۹-۲۹		۱۴	۷	۱۲	۲	۵۶	۶۵	۶۲		۱۱										
۲۸-۲۸		۱۱	۲		۲	۲۰	۱۳	۲	۱	۲						۵	۱	۱	۱	۱
۲۷-۲۷		۳	۲	۶	۱	۲۲	۳	۲												
۲۶-۲۶		۲	۲	۵		۲														
۲۵-۲۵		۷	۵		۲	۱۰	۲	۲	۱								۱	۱		
۲۴-۲۴		۷	۱	۲	۲	۸۷	۲	۴												
۲۳-۲۳		۶		۲۷	۵	۷	۸	۶	۴	۷		۱								
۲۲-۲۲		۲	۱	۲	۲	۴	۲	۲			۵									
۲۱-۲۱		۲	۲	۱	۲	۱۱			۴											
۲۰-۲۰		۲	۲	۱	۲	۶۱	۱	۱												

انامه جدول ۵۸-۵

(۱) مربیان و داوران ورزشی

جدول ۵۹-۵

معلمان و مربیان ورزشی				شهرستان
ناجی غریق	داور	مربی ورزش	معلم ورزش	
۲۰۱	۴۸۵	۴۰۵	۱۰۴۷	۱- اصفهان
۴۸	۱۲۱	۱۵۱	۱۵۹	۲- ارومیه
۷۸	۷۸	۵۸	-	۳- ایلام
۵۳	۷۸	۸۲	-	۴- اهواز
۱۸	۶۰	۳۴	۱۱۴	۵- اراک
۰	۷۹	۲۹	۶۹	۶- اردبیل
۱۷	۵۰	۸۹	۲۱۰	۷- کرمانشاه (باختران)
۳۰	۹۵	۱۰۶	-	۸- بندرعباس
-	۹۹	۱۱۱	-	۹- بوشهر
۲۱۶	۴۰۳	۹۴۴	-	۱۰- تهران
۴۰	۱۷۸	۱۲۲	۳۳۰	۱۱- تبریز
۳	۷۲	۶۴	۷۱	۱۲- خوی
۱۰	۶۰۰	۳۳۰	۹۹	۱۳- خرمآباد

ادامه جدول ۵۹ - ۵

معلمان و مربیان ورزشی				شهرستان
ناجی غریق	داور	مربی ورزش	معلم ورزش	
۵	۲۷	۳۱	۰	۱۴- دزفول
-	-	-	-	۱۵- رشت
-	۱۶۳	۲۲۱	۷۲	۱۶- زنجان
۲۵	۱۱۴	۸۲	۸۷	۱۷- زاهدان
۱۵	۲۷۹	۱۳۲	۱۵۵	۱۸- ساری
۴	۵۸	۵۰	۱۰۱	۱۹- سنندج
۴	۵۰	۲۰	۴۰	۲۰- ساوه
۱۵	۱۴۷	۱۲۷	۵۵	۲۱- سمنان
۱۲	۳۰	۳۱	-	۲۲- سبزوار
۷۰	۳۲۱	۲۴۷	-	۲۳- شیراز
۷	۹۰	۸۲	۸۶	۲۴- شهرکرد
۲۵	۵۵	۶۰	-	۲۵- قم
-	۱۰۴	۲۷۷	۱۲۰	۲۶- قزوین

ادامه جدول ۵۹ - ۵

شهرستان	معلمان و مربیان ورزشی		
	معلم ورزش	مربی ورزش	داور
۲۷- کاشان	۸۱	۶۸	۱۲۱
۲۸- کرج	-	۱۴۶	۲۷۲
۲۹- کرمان	-	-	-
۳۰- گرگان	۱۰۵	۵۰	۵۰
۳۱- مشهد	-	۱۵۱	۶۰۵
۳۲- ماکو	۴۰	۶۴	۶۲
۳۳- ملایر	۵۰	۷۰	۱۰۴
۳۴- نجف آباد	۶۰	۳۱	۲۸
۳۵- همدان	۱۰۵	۲۸۸	۳۶۰
۳۶- یاسوج (بویراحمد)	-	۷۰	۶۸
۳۷- یزد	۱۶۶	۵۹	۱۲۸

(۱) - استخراج از آمارنامه‌های استانی سال ۱۳۶۸ سازمان برنامه و بودجه استانها

شماره	نام	والدین	فوتسال	کشتی	وزنه برداری	تنیس روی میز	بسکتبال	دومیدانی	بوچر خم سواری	تنیس میدانی	زمین بازی	ورزشهای رزمی	بدمینتون	اسکی	هنرهای	کوهنوردی	موتور سواری	سوارکاری	هاکی	مشت زنی	نظرنج	باشگاهی	فوتبال	تهرانسازی
۴۰	ساره	۲۰۰	۴۰	۸۰	۴۴	۴۰	۱۲۰	۵۰	۲۷	۱۵	۱۰۰	۳۱۰	۲۰۰		۴۵	۱۸								
	سلمان	۷۸۰	۱۰۰۵	۲۴۰	۸۰	۴۰	۲۳۵	۱۵۰	۲۵	۲۵	۱۰۰	۱۳۵	۳۱۰		۱۷۵	۵۵								
	سیروز	۲۰	۵۰	۷۰	۲۴	۲۸	۲۷	۱۸	۲۵				۱۰		۸۰	۲۸								
	شیراز	۱۰۲۰	۳۵۰	۸۵۰۰	۱۰۲۴	۶۲۰	۷۲۰۰	۳۵۰	۲۸۲۴	۶۲۰	۲۶۰	۱۷۳۲	۱۷۳۲		۸۳۰	۵۸۰								
	شهرکرد	۸۰	۲۰۰	۱۹۰	۵۰	۲۰	۱۷۵	۱۰۰	۱۵	۲۵														
	قم	۱۰۰	۲۵۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۵۰	۲۵۰	۵۰																
	قزوین	۱۸	۲۰۸	۲۱۴	۲۹	۹۹	۶۰	۴۸	۲۴		۴۵	۱۰۱		۸۱		۲۰								
	قزوین	۲۱۰	۷۲۵	۵۱۰	۲۰۰	۸۵	۶۶۲	۵۲۰	۱۸۵		۲۵۰	۲۵۰			۲۲۰									
	کرمان	۲۰۵	۹۲۴	۷۰۰	۱۶۵	۱۶۵	۹۲۹	۷۱۰			۲۵۰													
	کرمان	۱۱۰۰	۲۵۰	۱۸۰۰	۶۰۰	۱۸۵۰	۱۲۳	۲۰۰۰		۲۰۰														
	کرمان	۱۱۰۰	۱۲۷	۳۹	۱۵	۷۶	۱۲۳	۱۸	۱۲		۷۷	۲۹			۲۳	۷								
	مشهد	۹۵۰	۲۷۵۰	۳۰۰۰	۴۵۰	۲۳۵۰	۸۵۰	۲۱۰۰	۲۳۰۰	۲۳۵۰	۲۳۵۰	۲۳۵۰			۶۵۰	۲۱۰۰								
	مشهد	۲۵۰	۶۸۳	۲۰۰	۲۸	۲۸	۱۱۰	۳۵	۲۵															
	مشهد	۲۵۰	۲۱۶	۱۱۱۰	۲۳۲	۲۳۲	۴۵۷	۲۴۰	۲۱۰															
	مشهد	۱۷۵	۱۸۵	۱۸۵	۴۰	۱۰۰	۲۰۲	۲۰۵	۱۳۵	۱۰۰					۱۳۰									
	مشهد	۵۰۰	۶۰۰	۱۷۴۰	۲۷۲	۵۸۳	۶۷۸	۷۳۹	۸۷۰															
	مشهد	۳۰۰	۲۴۰	۵۰۰				۳۰۰		۱۰۰														

(۱) - استخراج از آمارنامه های استان سال ۱۳۶۸ سازمان برنامه و بودجه استان

۵-۶ : ارزیابی و نتیجه گیری

با توجه به اطلاعات به دست آمده از جداول فوق میانگین سرانه ورزشکار از زمینهای ورزشی به حدود ۹ مترمربع می رسد که از ۰/۷۵ تا ۵۴/۶۳ مترمربع متغیر می باشد . عدم تعادل در توزیع امکانات به همراه نارسایی عمومی در تخصیص زمین و تجهیزات به ویژه با در نظر گرفتن سهم جمعیت شهری از این امکانات به وضوح آشکار می شود . جدول شماره ۵-۶۱ با استنتاج از اطلاعات ۳۷ شهر نشانگر این کمبود و عدم تعادل در بخش ورزش می باشد .

میانگین توزیع سرانه زمین ورزشی

جدول ۵-۶۱

رتبه	سرانه زمینهای ورزشی به ازاء جمعیت شهر (مترمربع)	سرانه زمینهای ورزشی به ازاء جمعیت ورزشکار (مترمربع)	نسبت جمعیت ورزشکار به جمعیت (درصد)
بیشترین	۱/۲۵	۵۴/۶۳	۲۰/۸۴
کمترین	۰/۰۳	۰/۷۵	۰/۳۹
میانگین	۰/۲۷	۸/۸۹	۴/۹۳

یادآور می شود که شهر سمنان با بیشترین جمعیت ورزشکار دارای رتبه بیست و دوم در مقدار مساحت زمین های ورزشی به ازاء جمعیت ورزشکار می باشد و شهر دزفول با بیشترین مساحت زمین ورزشی به ازاء جمعیت ورزشکار دارای رتبه بیست و نهم در تعداد جمعیت ورزشکار می باشد که ناشی از ناهماهنگی در تراز منابع و نیازهای داخلی بین شهرها است . در فصل مربوط به " معیارهای جمعیتی و پیش بینی جمعیت ورزشکار " در جلد دوم سعی شده است با استفاده از اطلاعات فصل حاضر تصویر کلی از آینده مناطق هم اقلیم ارائه شود .

۶- مطالعه موردی مراکز ورزشی نمونه

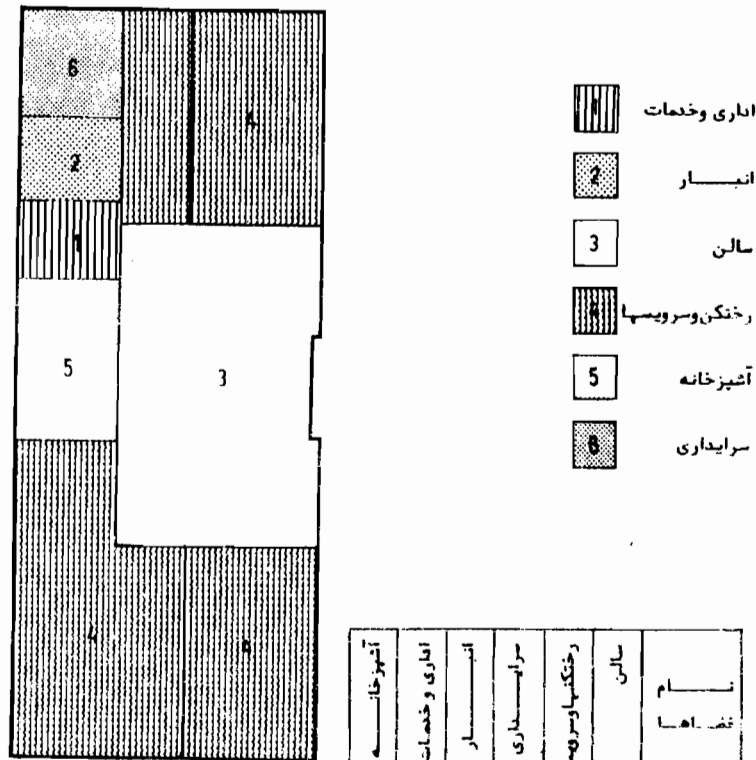
۶-۱ : مشخصات عمومی مراکز ورزشی نمونه

مرکز ورزشی و تفریحی بروس کسل (BRUCE CASTLE PARK PAVILION) در انگلستان با مساحت کل ۱۸۹ مترمربع ساختمان ظاهرا " يك مركز ورزشی کوچک محسوب می شود . این مرکز دارای زمین های تنیس و بولینگد هوای آزاد می باشد و سالن آن برای پذیرایی ۶۰ نفر مهمان نیز پیش بینی شده است .

BRUCE CASTLE PARK PAVILION LONDON مرکز ورزشی بروس کسل

مساحت کل ۱۸۹ مترمربع

مساحت اتاق کلوب ۴۶ مترمربع

سالن ورزشی راکفورد (ROCHFORD SPORT HALL) در انگلستان با مساحت کل ۵۲۰ مترمربع ، که يك مركز ورزشی كوچك محسوب می شود و طرح و اجرای آن بسیار اقتصادی بوده است .

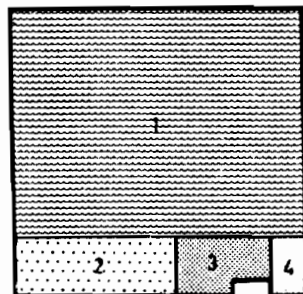
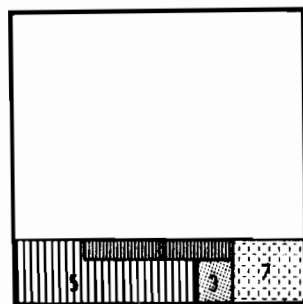
ROCHFORD SPORT HALL

سالن ورزشی راکفورد

شکل شماره ۱-۲۵

مساحت کل ۵۲۰ مترمربع

مساحت محوطه بازی ۲۵۰ مترمربع

- محوطه بازی
- انبار
- ورودی و ارتباطات
- اداری و خدمات
- رختکن و سرویسها
- کالری تماشا
- استراحت

نام فضا	محوطه بازی	رختکن و سرویسها	انبار	ورودی و ارتباطات	استراحت	اداری و خدمات	کالری تماشا
درصد به مساحت کل	۶۷/۷	۷/۹	۸/۸	۵/۳	۳/۸	۱/۵	۵

سالن ورزشی هت فیلد (HATFIELD SPORT HALL) در انگستان با مساحت

کل ۱۰۷۱ مترمربع ، يك مركز ورزشی كوچك محسوب می شود و طرح و اجرای آن بسیا

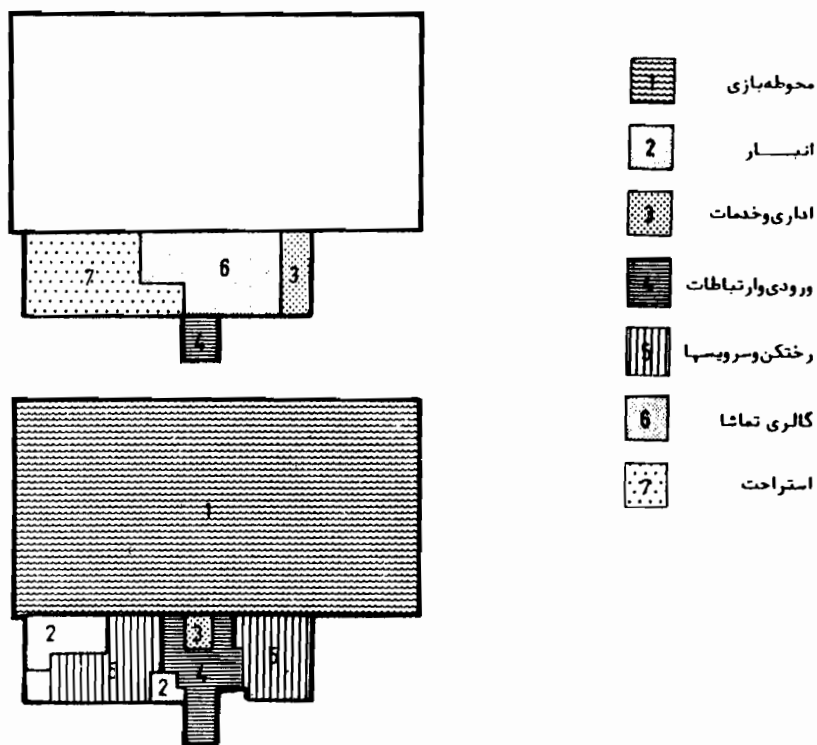
اقتصادی بوده است . این سالن مورد استفاده سایر فعالیتهای اجتماعی نیز قرار می گیرد .

HATFIELD SPORT HALL

سالن ورزشی هت فیلد

مساحت کل ۱۰۷۱ مترمربع

مساحت محوطه بازی ۶۹۲ مترمربع

نام فضاها	محوطه بازی	رختکن و سرویس	انبار	ودودی و ارتباطات	استراحت	اداری و خدمات	گالری تماشا
درمیده مساحت کل	۶۴/۷	۹/۶	۱/۹	۵/۱	۸	۲/۶	۸

HARPENDEN SPORT CENTER (در انگلستان با

متوسط محسوب می شود . این مرکز با پلان

(HARPEN

مرکز تفریحی ورزشی هارشام (PARK RECREATION CENTER , HORSHAM)

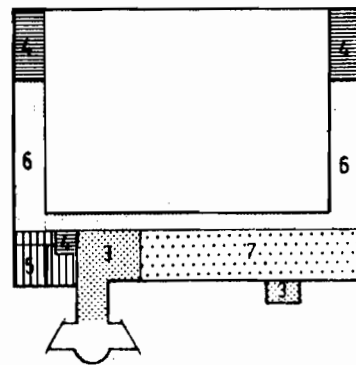
در انگلستان با مساحت کل ۱۵۳۱ مترمربع ، يك مرکز ورزشی متوسط محسوب می شود . این مرکز دارای فضاهای ورزشی و بازی خارج از سالن است ، که کلا " مورد استفاده سایه فعالیتهای اجتماعی و معلولین نیز می باشد .

مرکز تفریحی ورزشی هارشام

PARK RECREATION CENTER HORSHAM (WEST SUSSEX)

مساحت کل ۱۵۱۲ مترمربع

مساحت سالن ۶۷۲ مترمربع

سالن ورزشی

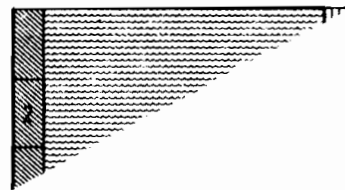
انبار

ورودی و راهروها

اداری و اتاق کلوب

سرویس

۵

ورزشگاه توکیو (TOKYO LEISURE CENTRE) در ژاپن با مساحت کل

۱۸۷۲ مترمربع يك مركز ورزشی متوسط محسوب می شود . این مرکز دارای سالن بسکتبال

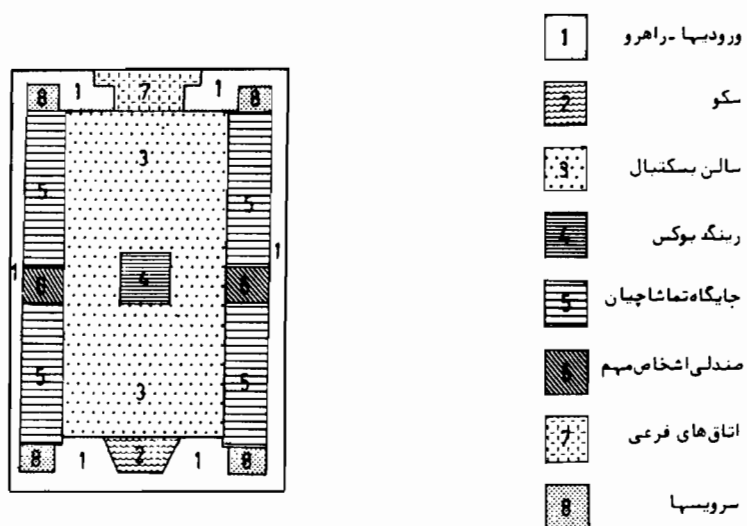
و رینگ بوکس برای مسابقات و جایگاه تماشاچی می باشد .

TOKYO LEISURE CENTRE

مركز تفریحی و ورزشی توکیو

مساحت کل ۱۸۷۲ متر مربع

مساحت سالن ورزشی ۸۴۰ متر مربع

نام فضاها	نسبت مساحت به مساحت کل
سالن ورزشی	۴۴/۹
رینگ بوکس	۱/۴
سرویسها	۳/۲
ورودی - راهرو	۲۶/۳
سکو	۱/۶
جایگاه تماشاچیان	۱۹/۸
صندلی اشخاص مهم	۲/۱
اتاق های فرعی	۲/۱

مرکز ورزشی فوساتی (CENTRO SPORTIVO FOSSATI) در ایتالیا با مساحت کل ۲۰۴۸ مترمربع يك مرکز ورزشی متوسط محسوب می شود . این مرکز دارای دو سالن ورزشی و جایگاه ثابت تماشاچی می باشد .

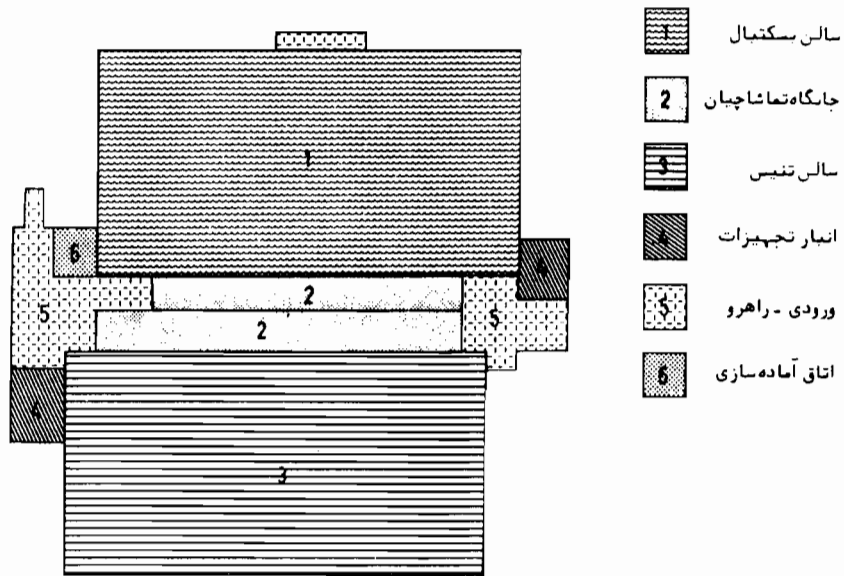
CENTRO SPORTIVO FOSSATI

مرکز ورزشی فوساتی - میلان ایتالیا

مساحت کل ۲۰۴۸ متر مربع

مساحت سالن بسکتبال ۸۰۰ مترمربع

مساحت سالن تنیس ۸۰۰ مترمربع

نام فضاها	سالن بسکتبال	سالن تنیس	اتاق آماده سازی	انبار تجهیزات	ورودی - راهرو	جایگاه تماشاچیان
درمداشتغال سطح نسبت به سطح کل	۳۹	۳۹	۱	۲/۸	۱۱/۴	۶/۸

مرکز ورزشی هادسن (HUDSON SPORT CENTER) در انگلستان با مساحت

کل ۲۳۲۳ مترمربع يك مرکز ورزشی متوسط محسوب می شود . این مرکز دارای استخر برای

ورزشهای آبی است .

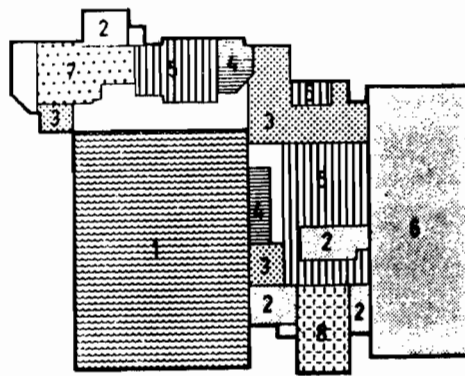
(HUDSON SPORT CENTER)

سالن ورزشی هادسن

مساحت کل ۲۳۲۳ مترمربع

مساحت سالن اصلی ۸۰۰ مترمربع

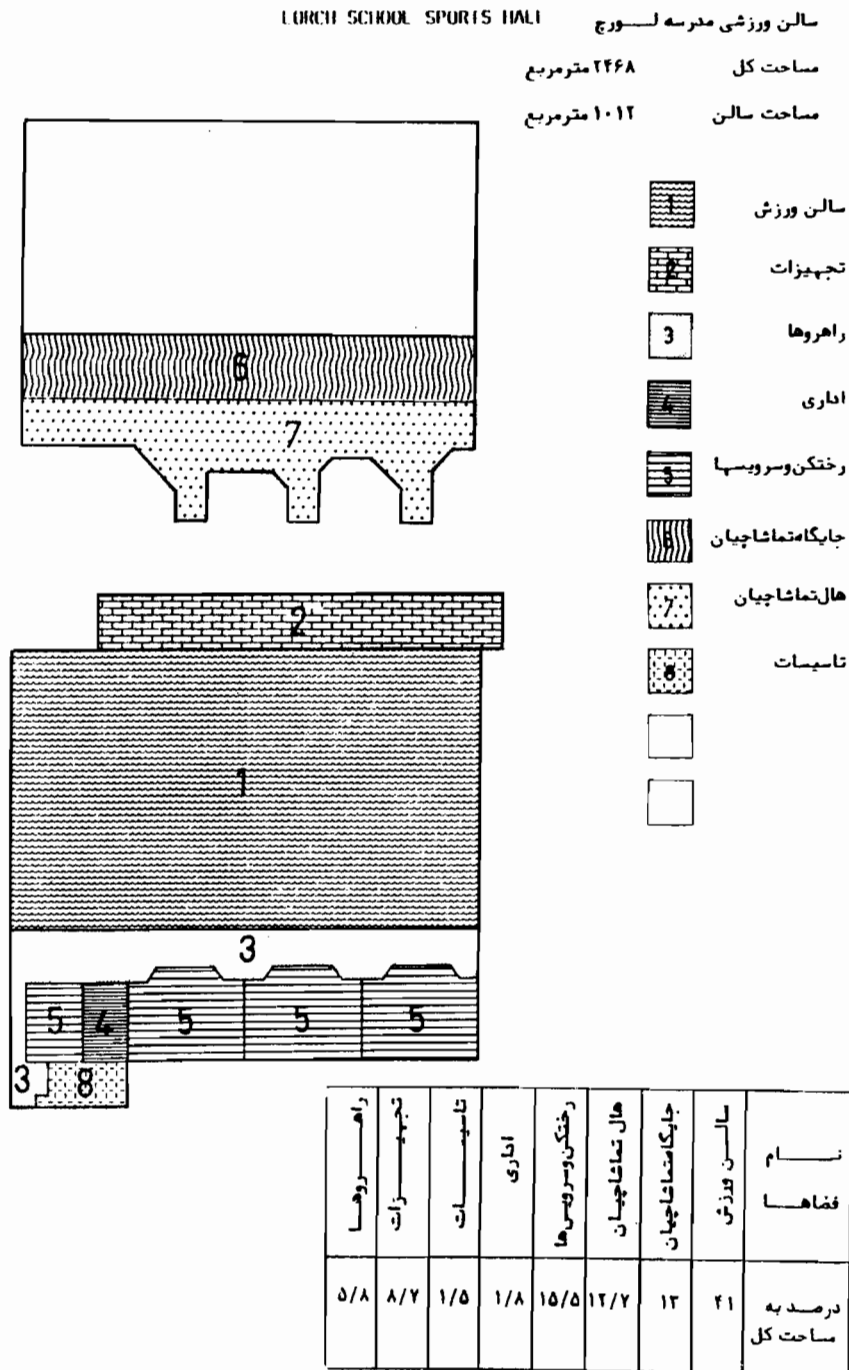
مساحت سالن استخر ۵۴۸ مترمربع

- سالن ورزش
- انبار
- ورودی و راهها
- اداری و خدمات
- رختکن و سرویسها
- استخر
- استراحت
- تاسیسات و تصفیه
-

نام فضاها	سالن ورزش	استخر	رختکن و سرویس	انبار	ورودی و راهها	استراحت	اداری و خدمات	تاسیسات و تصفیه
درمحدده مساحت کل	۲۴/۲	۲۳/۶	۱۲/۶	۵/۲	۱۲/۴	۴/۹	۲/۰	۳/۹

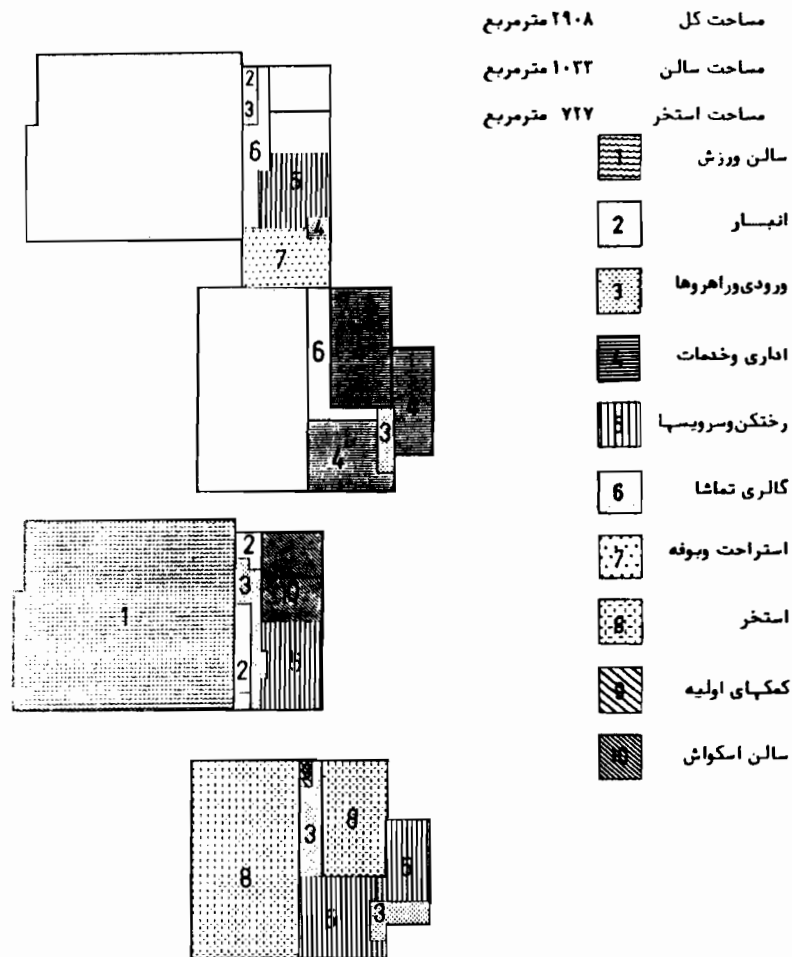
سالن ورزشی مدرسه لورچ (LORCH SCHOOL SPORT HALL) در انگلستان
 با مساحت کل ۲۴۶۸ مترمربع يك مركز ورزشی متوسط محسوب می شود که دارای جایگاه
 ثابت تماشاچی می باشد .

مرکز ورزشی مدرسه کارلتون (CARLTON SCHOOL AND SPORT CENTER)

در انگلستان بامساحت کل ۲۹۰۸ مترمربع يك مرکز ورزشی متوسط محسوب می شود کسه دارای استخر نیز می باشد . این مرکز در طول روز مورد استفاده ۱۲۰۰ نفر جمعیت دانش آموز و در بقیه اوقات برای استفاده عمومی است .

سالن ورزشی مدرسه کارلتون (کاوندیش - ناتینگهام)
 SCHOOL AND SPORTS CENTRE , CARLTON , NOTTINGHAM

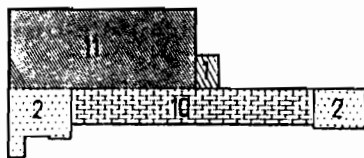
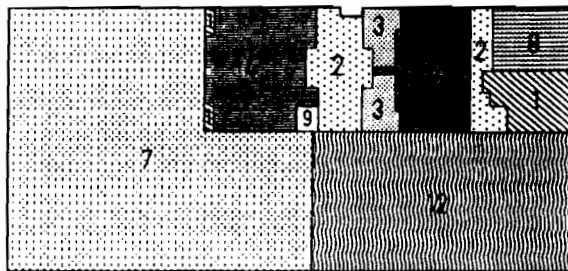
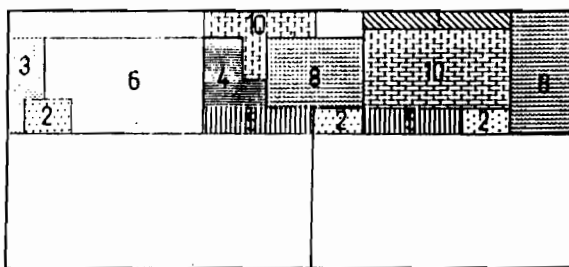
نام فضاها	سالن ورزش	استخر	رختکن و سرویس	انبار	ورودی و راهروها	استراحت و بوفه	کمکهای اولیه	اداری و خدمات	کالری تماشا	سالن اسکواش
درمده مساحت کل	۲۵/۵	۲۵	۱۴/۷	۲/۹	۳/۲۲	۲/۹	۰/۲۲	۵/۷	۳/۸	۵

مرکز تفریحی و ورزشی ادموند (EDMONDS SPORT CENTER) در انگلستان
 با مساحت کل ۴۱۱۹ مترمربع یک مرکز ورزشی متوسط محسوب می‌شود. این مرکز دارای دو
 استخر آموزشی و حرفه‌ای و سالن ورزشی برای برگزاری مسابقات رسمی تنیس، بسکتبال،
 نت بال، والیبال و ۵ واحد بدمینتون به اضافه سالن تیراندازی مستقل است.

مرکز تفریحی و ورزشی باری سنت ادموند ز - (سافولک)
 / ST. EDMONDS SPORTS & LEISURE CENTER SUFFOLK
 مساحت کل ۴۱۱۹ مترمربع

مساحت سالن ۶۵۵ مترمربع

مساحت استخر ۱۱۱۶ مترمربع
 (شامل دو استخر آموزشی
 اصلی)

- انبار
- ورودی و راهروها
- اداری و خدمات
- رختکن و سرویسها
- گالری تماشا
- استراحت
- استخر
- سالن تمرین و آمادگی
- کمک‌های اولیه
- سالن‌ها و فضاهای جانبی
- تاسیسات و تصفیه
- سالن ورزش

نام فضاها	درصد مساحت کل
سالن ورزش	۱۴
رختکن و سرویسها	۲۷
انبار	۳
ورودی و راهروها	۵/۵
استراحت	۴
کمک‌های اولیه	۰/۲
اداری و خدمات	۲/۵
گالری تماشا	۳/۲
سالن تمرین و آمادگی	۴/۴
سالن‌ها و فضاهای جانبی (۱)	۱۲
تاسیسات و تصفیه	۶/۵

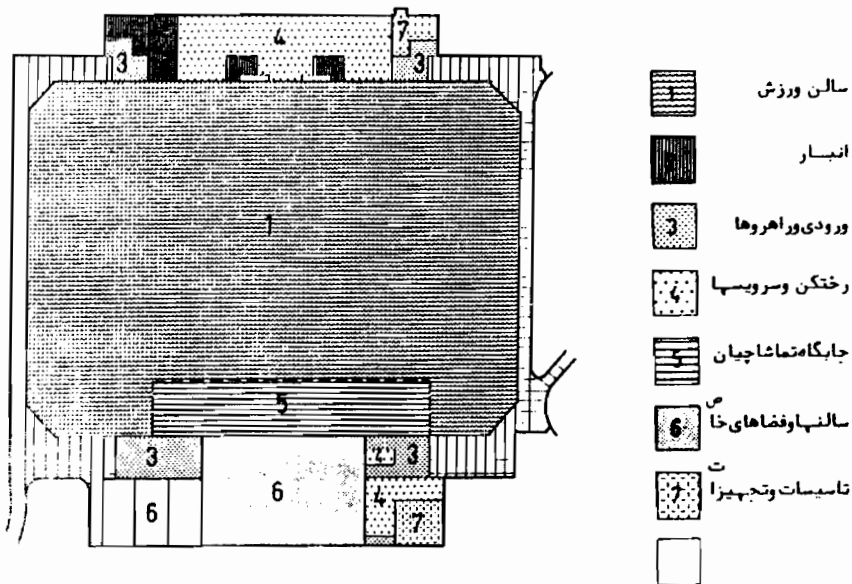
(۱) شامل سالن تیراندازی، اسکواش، بدنسازی، ماساژ و سونا

مراکز تفریحی و ورزشی لوئیزیانا (LOUISIANA SPORT CENTER) در امریکا
 با مساحت کل ۸۱۷۷ مترمربع يك مرکز ورزشی بزرگ محسوب می شود . این مرکز دارای
 جایگاه تماشاچی به ظرفیت ۲۲۰۰ صندلی جمع شومی باشد .

LOUISIANA STATE UNIVERSITY

مرکز تفریحی و ورزشی دانشگاه ایالتی لوئیزیانا

مساحت کل ۸۱۷۷ مترمربع
 مساحت سالن ۵۵۰۰ مترمربع
 ارتفاع سالن ۱۰/۸ متر

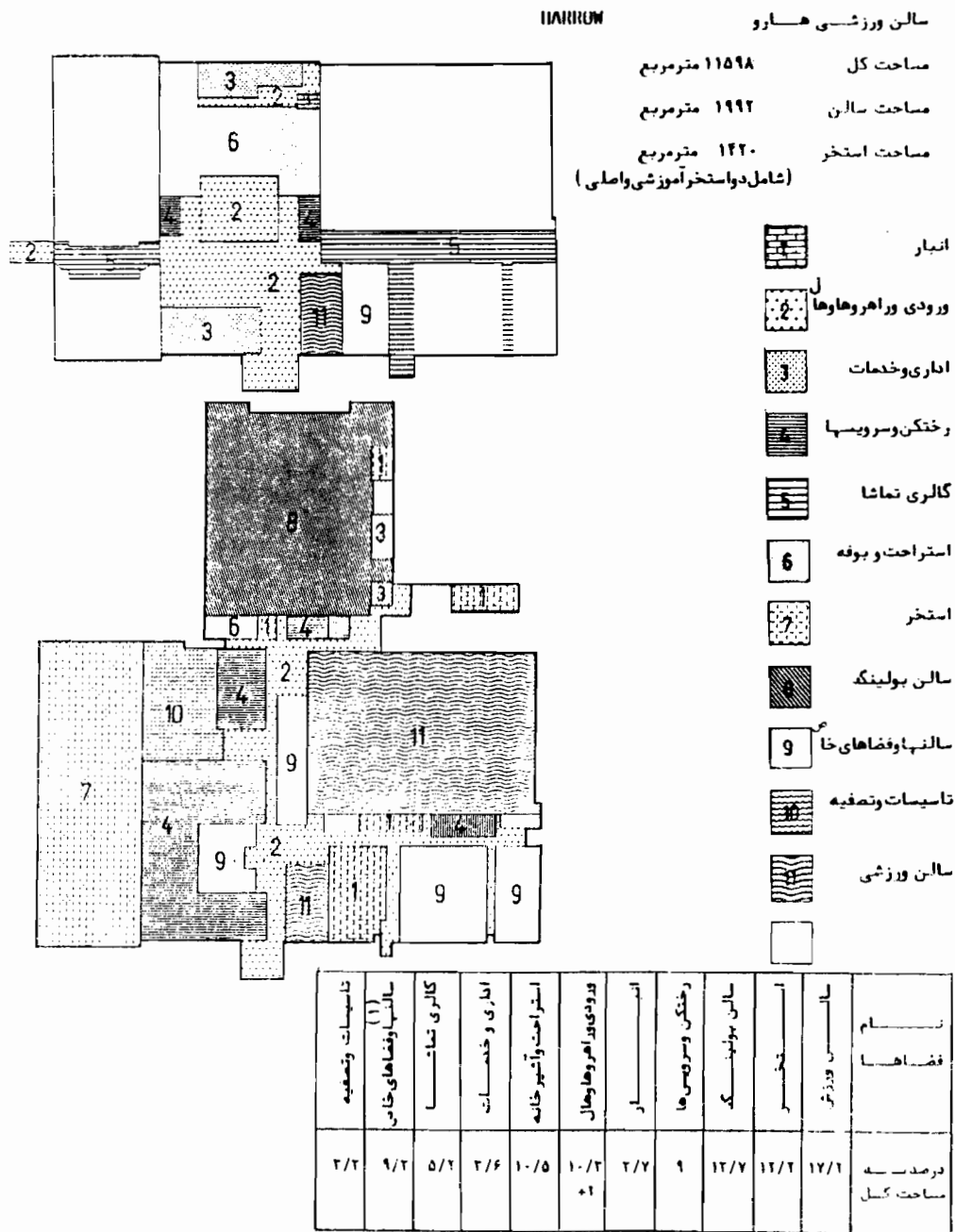
نام فضاها	درصد نسبه مساحت کل
سالن ورزش	۶۷/۲
رختکن و سرویسها	۷/۵
انبار	۲/۲
ورودی و راهروها	۱
جایگاه تماشاچیان	۴/۹
سالنهای و فضاهای خاص (۱)	۱۱/۱
تاسیسات و تجهیزات	۱/۴
دیوار	۱/۲

(۱) شامل يك سالن زمانستیک و ۳ سالن هندبال

مرکز ورزشی هارو (HARROW SPORT CENTER) در انگلستان

مساحت کل ۱۱۵۹۸ مترمربع يك مرکز ورزشی بزرگ محسوب می شود . این مرکز دارای دو

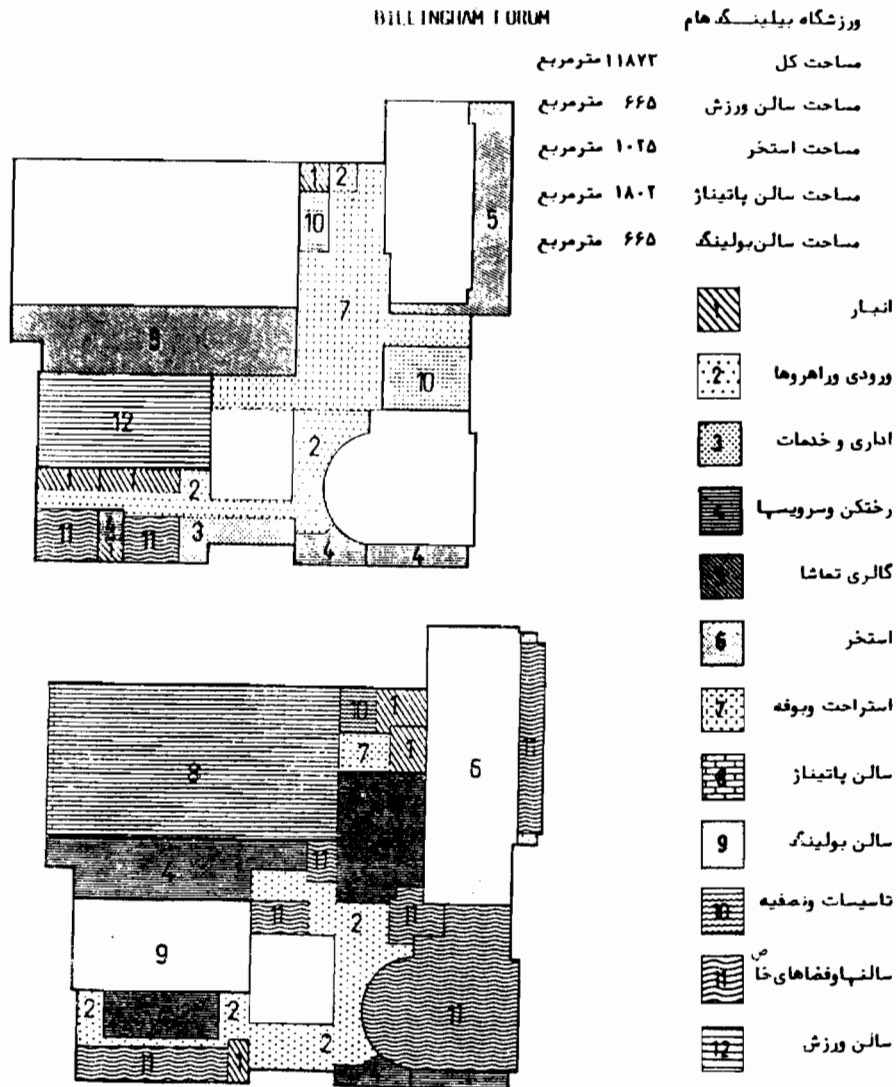
استخر آموزشی و حرفه ای و يك سالن بولینگ می باشد .

(۱) شامل: اسکواش، اسنوکر، تنیس روی میز، سونا

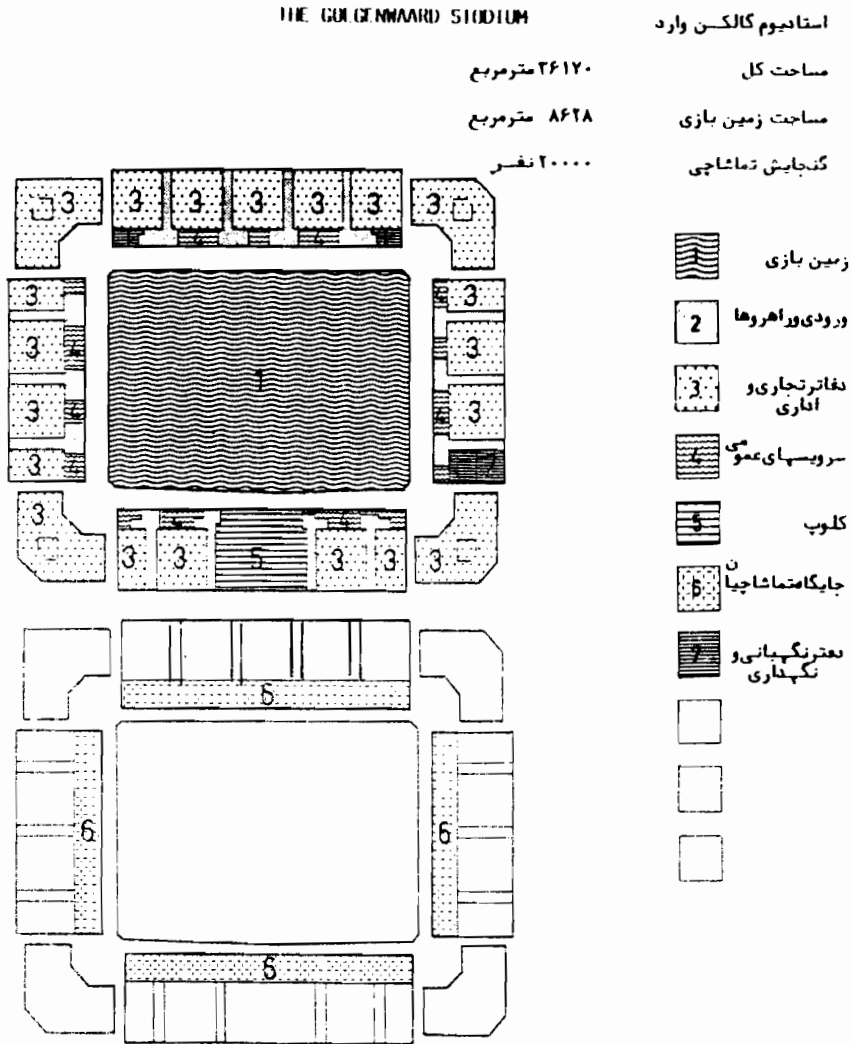
مرکز ورزشی بیلینگ هام (BILLINGHAM FORUM) در انگلستان

مساحت کل ۱۱۸۲۳ مترمربع یک مرکز ورزشی بزرگ محسوب می شود . این مرکز دارای استخر و سالن پاتیناژ و سالن بولینگ می باشد .

نام فضاها	درصد اشغال
سالن ورزش	۵/۴
سالن پاتیناژ	۸/۴
سالن بولینگ	۱۵/۲
رختکن و سرویس	۵/۶
اتر	۱۰/۹
ورودی و راهروها	۸
استراحت و پذیرخانه	۹/۲
اداری و خدمات	۱/۳
کالری تماشا	۸/۲
سالنهای و فضاهای خاص	۱۱/۹
تاسیسات و صفیه	۲/۲

استادیوم کالگن وارد (THE GALGENWAARD STADIUM) در اطریش با مساحت کل ۳۶۱۷۰ مترمربع یک مرکز ورزشی بزرگ محسوب می شود . این استادیوم دارای جایگاه تماشاچی با ظرفیت ۲۰۰۰۰ نفر و بیش از ۱۹ هزار مترمربع فضای تجساری می باشد .

دفتر نگهبانی و تکپناری	ورودی و راهروها	جایگاه تماشاچی	دفاتر تجاری و اناری	کلبه	سرویسهای عمومی	زمین بازی	فناها
۰/۸۲	۲/۱۸	۱۲/۲	۵۳/۵	۲/۶	۲/۶۵	۲۳/۸۵	در صد ه سطح کل

مجموعه ورزشی مکه در عربستان با مساحت کل ۷۱۹۷۹ مترمربع يك مركز ورزشی

بسیار بزرگ محسوب می شود . این مجموعه از سه بخش زیر تشکیل شده است :

- استادیوم با ۵۳۳۲۴ مترمربع مساحت و ۴۴۰۰۰ نفر ظرفیت تماشاچی

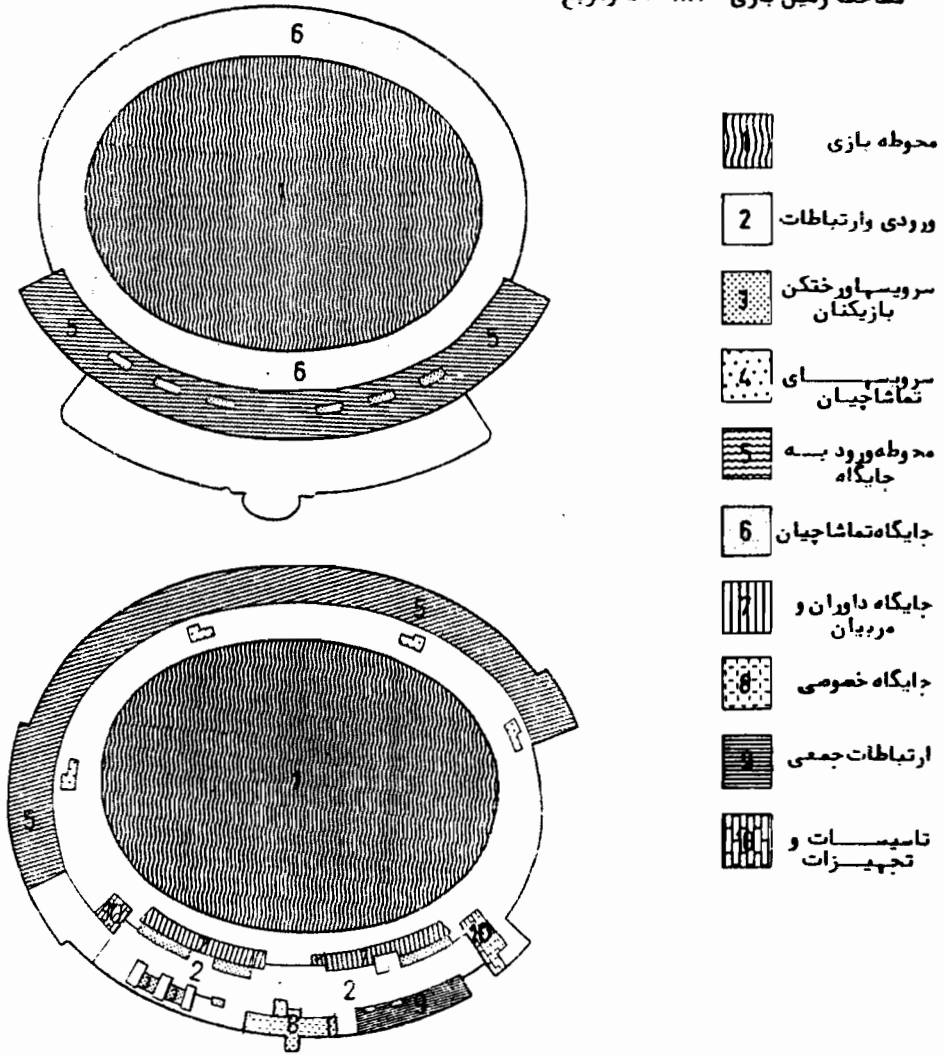
- سالن سرپوشیده با ۱۱۶۸۹ مترمربع مساحت و ۴۸۰۰۰ نفر ظرفیت تماشاچی

- سالن شنا با ۶۹۶۶ مترمربع مساحت و ۱۵۰۰ نفر ظرفیت تماشاچی

استادیوم مجموعه ورزشی مکه

مساحت کل ۵۳۳۲۴ مترمربع

مساحت زمین بازی ۲۰۱۸۲ مترمربع

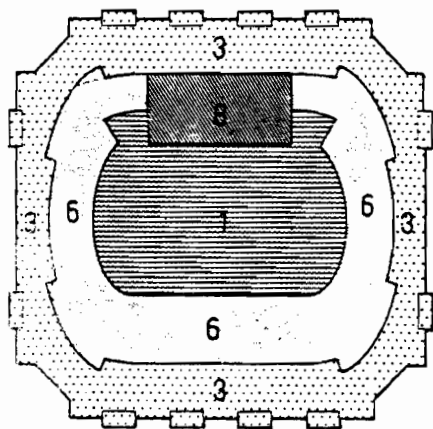
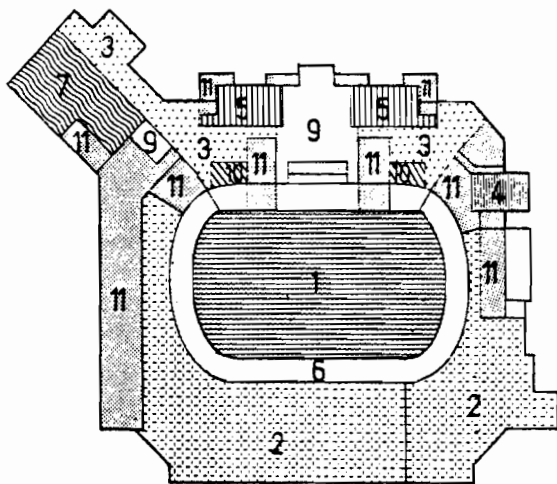
نام فضاها	درصد مساحت کل
محوطه بازی	۳۷/۸۲
جایگاه تماشاچیان	۲۷/۲۱
محوطه ورود به جایگاه	۱۱/۹۲
جایگاه داوران و مربیان	۱/۲۲
سرویس رختکن بازیکنان	۱/۲۱
سرویسهای تماشاچیان	۱/۱
جایگاه خصوصی	۰/۹
ارتباطات جمعی	۱/۲۲
ورودی و ارتباطات	۵
تاسیسات و تجهیزات	۱/۱۱

سالن سرپوشیده مجموعه ورزشی مکه

ساحت کل ۱۱۶۸۹ مترمربع

محوطه بازی ۲۴۴۵ مترمربع

گنجایش تماشاچی ۴۸۰۰ نفر

- محوطه بازی
- انبار کارگاهها
- راهروها و ورودیها
- اداری
- رختکن و سرویسهای ورزشکاران
- جایگاه تماشاچیان
- سالن ژیمناستیک و بدنسازی
- جایگاه خصوصی
- کمکهای اولیه
- ارتباطات جمعی
- تاسیسات و تجهیزات

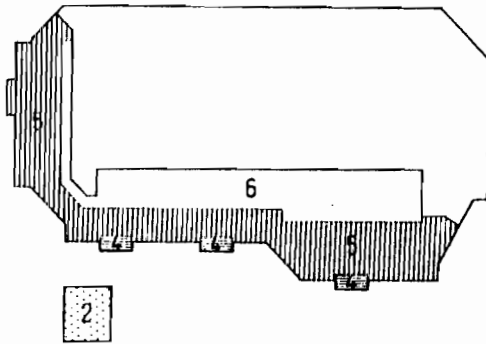
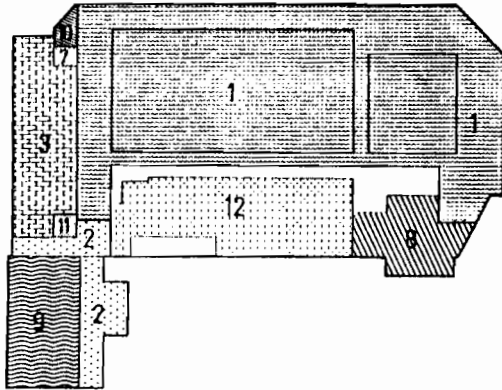
فناورها	محوطه بازی	سالن ژیمناستیک و بدنسازی	رختکن و سرویسهای ورزشکاران	کمکهای اولیه	تاسیسات و تجهیزات	اداری	انبار کارگاهها	راهروها و ورودیها	جایگاه تماشاچیان	جایگاه خصوصی	ارتباطات جمعی
درمدمه ساحت کل	۲۱	۲	۲/۲	۰/۲	۱۰	۱	۱۲	۲۲	۱۸	۲	۰/۵

سالن شنا مجموعه ورزشی مکه

مساحت کل ۶۹۶۶ مترمربع

مساحت محوطه استخر ۲۰۲۹ مترمربع

گنجایش تماشاچی ۱۵۰۰ نفر

- محوطه استخر
- ورودی و راهروها
- رختکن ها
- سرویس های تماشاچیان
- سالن انتظار تماشاچیان
- جایگاه تماشاچیان
- جایگاه داوران
- جایگاه خصوصی
- سالن ژیمناستیک و بدنسازی
- ارتباطات جمعی
- کمک های اولیه
- تأسیسات و تجهیزات

نام فضاها	محوطه انتظار	رختکن ها	سالن ژیمناستیک و بدنسازی	ورودی و راهروها	جایگاه خصوصی	کمک های اولیه	جایگاه داوران	تأسیسات و تجهیزات	سالن انتظار تماشاچیان	جایگاه تماشاچیان	سرویس های تماشاچیان	ارتباطات جمعی
درمداشغال سطح نسبت به سطح کل	۲۳/۵	۷/۱	۵/۷۲	۳/۹۶	۴/۲۶	۰/۲۲	۰/۶۰	۹/۵	۱۳/۸	۹/۸۲	۰/۹۱	۰/۳۷

۲-۶: ارزیابی و نتیجه گیری

از مجموع مراکز ورزشی که در حال حاضر مشغول به کار می باشد شانزده نمونه انتخاب و مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است. هدف از این مطالعه شناخت معیارها و ضوابط حاکم بر فضاهای ورزشی و غیر ورزشی این مراکز می باشد. در انتخاب این مراکز سعی شده است که نمونه ها بر طبق الگوی سلسله مراتب ملی، منطقه ای و محلی صورت گیرد، ضمن این که این مراکز علاوه بر عملکرد ورزشی مورد استفاده برنامه های اجتماعی مانند جشن ها و سخنرانی ها قرار می گیرد.

مراکز ورزشی نمونه براساس چهار عنوان زیر مورد مطالعه و تحلیل قرار گرفته است:

- تعیین نوع و عملکردهای داخلی مراکز ورزشی

- برآورد مساحت هر یک از فعالیت ها

- مقایسه و نسبت مساحت فضاها به مساحت کل

- تفکیک و نمایش فعالیت های عمده مراکز ورزشی

که نتیجه به شرح جدول شماره ۱-۶ خلاصه شده است.

فعالیت های اصلی مراکز ورزشی و نسبت بین آنها

جدول ۱-۶

نام فضا	مرکز ورزشی بزرگ درصد به مساحت کل	مراکز ورزشی متوسط درصد به مساحت کل	مراکز ورزشی کوچک درصد به مساحت کل
سالن	۴۵	۵۵	۶۰
فضاهای ارتباطی	۱۰	۱۵	۵
فضاهای پشتیبانی	۴۵	۳۰	۳۵

با توجه به جدول شماره ۱-۶ در کلیه مراکز ورزشی مطالعه شده موجود امکانات

مدیریت و همچنین امکانات خدماتی و رفاهی در مرتبه اول اهمیت قرار دارد ، در صورتی که سایر فعالیت ها بر حسب تناسب و موقعیت محلی ورزشگاه متفاوت بوده است .

بر اساس جمع بندی جدول شماره ۱-۶ فضاهای اصلی مراکز ورزشی با نسبت های متفاوتی بکار برده شده است ، به گونه ای که ، در مراکز ورزشی بزرگ " فضاهای پشتیبانی " به نسبت اندازه مساحت سالن در نظر گرفته شده است در صورتی که در مراکز ورزشی کوچک این نسبت نزدیک به نصف مساحت سالن پیش بینی شده و فضاهای ارتباطی آن به کمتری مقدار تقلیل یافته است .

با توجه به مطالب فوق و بازنگری عملکرد و کارایی مراکز ورزشی در سطوح مختلف باید گفت که " مراکز ورزشی متوسط " با وجود افزایش نسبی در میزان فضاهای ارتباطی دارای ترکیب مناسب تری از نظر اقتصادی در میزان سرمایه گذاری ، کاربرد زمین و زیربنا می باشد .

۷- فهرست ورزش های متداول در جهان و ایران

ورزشهای متداول در جهان هفتاد رشته به همراه مشخصات عمومی هر یک در جدول شماره ۷-۱ تنظیم و ارائه شده است . علاوه بر تعیین چهار ویژگی کلی فعالیتهای ورزشی تحت عناوین دسته جمعی ، انفرادی ، سرپوشیده و سرباز ، در رابطه با ایران ، سنتی و نوین بودن هر یک به اضافه میزان رواج آن مورد نظر قرار گرفته است . از ورزشهای سنتی ایران که در سطح جهان متداول می باشد ، ورزش کشتی ، وزنه برداری ، تیراندازی با کمان ، شمشیربازی ، سوارکاری ، چوگان و شنا را می توان نام برد . از این گروه ، ورزش " تیراندازی با کمان " متاسفانه در حال حاضر در داخل کشور غیرمتداول می باشد و ورزش های شمشیربازی ، سوارکاری ، چوگان و شنا نیز با آئین و مقررات جدید بین المللی در ایران به صورت نوین و محدود رایج شده است . از گروه ورزشهای سنتی ایران فقط ورزش کشتی و وزنه برداری در حال حاضر متداول است و ایران در سطح بین المللی نسبتاً " از موقعیت خاصی که در خور سوابق تاریخی و فرهنگ ملی می باشد ، برخوردار است .

از ورزشهای نوین و متداول در ایران در حال حاضر ، براساس اطلاعات استخراج شده از وضع موجود شهرهای بزرگ ایران (در جداول همین مجموعه) ورزش فوتبال از نظر امکانات ، تعداد ورزشکار و اقبال عمومی با اختلاف زیادی در مقام اول و پس از آن به ترتیب ورزشهای دشته جمعی تویی و ورزشهای رزمی قرار گرفته است . با توجه به تبلیغات وسایل ارتباط جمعی و سرمایه گذاری هنگفتی که در سطح جهان برای تبلیغ ورزش فوتبال و پخش مسابقات آن صرف می شود ، بنظر می رسد ، ایران نیز مصون از این موج تبلیغاتی نبوده و منابع نسبتاً " زیادی را به این رشته ورزشی اختصاص داده است . از این رو بنظر می رسد ، نیاز به مطالعه و تجدید نظر در توزیع امکانات و منابع ، برای تامین تسهیلات برای کلیه رشته های ورزشی با توجه به شرایط مساعد مناطق باشد .

از ورزشهای نوین و غیرمتداول در ایران ، رشته های زیر به علت زمینه های مساعد و

امکانات نسبی و آشنایی عمومی مردم ایران از اولویت خاصی برخوردار می‌باشد، که توصیه می‌شود، در شکل‌گیری و رواج این رشته‌های ورزشی، امکانات و منابع بیشتری تخصیص داده شود.

اسکواش، امکان فعالیت این رشته ورزشی در تعداد بسیار محدودی از ورزشگاههای کشور در نظر گرفته شده است. در صورتی که در کشورهای اروپایی به خصوص انگلستان از نظر تعداد بازیکنان و زمینهای بازی درمقاوم اول قرار دارد. این رشته ورزشی به طور کلی در شهرهای بزرگ و جوامع پیشرفته صنعتی، با مشاغلی که دارای ارتباطات متراکم اجتماعی و چندگونه است، طرفداران زیادی دارد.

پاتیناژ یا اسکی روی یخ، امکان فعالیت این رشته ورزشی در تعداد محدودی از ورزشگاههای کشور در نظر گرفته شده است. سالن‌های انگشت شمار این رشته ورزشی، با هزینه زیادی تجهیز و راه اندازی شده است، ولی متأسفانه آنچنان مورد توجه قرار نمی‌گیرد. این رشته ورزشی علاوه بر ایجاد خصوصیت ورزشکارانه در بازیکنان، بعلت فراگیری فن تعادلی نوین در ایستایی سبب شور و شغف می‌شود، به گونه ای که بازیکنان عادی این رشته بیشتر از حرفه‌ایی‌ها لذت می‌برند و تعداد نسبی آنها نیز در مقایسه با سایر رشته‌های ورزشی بیشتر است. از سوی دیگر، نمایش این ورزش توسط بازیکنان حرفه‌ای جذابیت زیادی برای تماشاچیان بوجود می‌آورد، به ویژه در شهرهای بزرگ و جوامعی که گذران اوقات فراغت از اهمیت زیادی برخوردار است. این فعالیت ورزشی می‌تواند سهم نسبتاً " به سزایی داشته باشد.

ورزش اسکیت، این رشته ورزشی به جز در خیابانها توسط بچه‌ها در فضای دیگری به طور جدی امکان فعالیت پیدا نکرده است، در صورتی که ورزش اسکیت مانند پاتیناژ خصوصیت ورزشی و تفریحی را توأم دارد. اصولاً " این گروه ورزشی به نوعی هنر مشابهت دارد، که هنرمند و تماشاچی هر دواز حاصل کار لذت می‌برند. فعالیت این رشته ورزشی به صورت‌های مختلف امکان پذیر است و از همین رو دامنه بسیار وسیعی از گروه‌های اجتماعی

و سنتی را می‌تواند پوشش دهد، خصوصیت اخیر در جوامع شهری بسیار ارزشمند است به گونه‌ای که می‌تواند از جمله امکانات گذران اوقات فراغت نیز به حساب آید .

هاکسی ، این ورزش با وجود این که دارای فدراسیون می‌باشد ، ولی هنوز برای ایرانیان در شمار ورزشهای نوین به حساب می‌آید . این ورزش از گروه ورزشهای دسته جمعی توپی است ، که برای بازیکنان هیجان و علاقه فراوانی می‌آفرینند . کاربرد اسکیت یا دوچرخه و یا بازی روی یخ شور و هیجان این ورزش را چندین برابر می‌کند . تماشای این بازی با اسکیت و یا روی یخ برای تماشاچیان نیز بسیار جذاب و مفرح است . از این رو ، این ورزش روز به روز طرفداران بیشتری پیدا می‌کند ، در ایران نیز با وجود امکانات و تشکیلات فعلی ، انتظار می‌رود این ورزش از توجه بیشتری برخوردار شود و برای رایج شدن آن برنامه‌های مناسب تری پیش بینی و به اجرا گذاشته شود .

دوچرخه سواری پیست و یا اصولاً " ورزش با دوچرخه ، این رشته ورزشی در کشورهای اروپایی به شکل های مختلفی بازی می‌شود و با احداث پیست های سرعت سرپوشیده و تأمین امکانات در داخل سالن های عادی ، امکان استفاده از این وسیله را در تمام فصول سال میسر می‌نمایند .

این وسیله ورزشی با وجود پوشش بسیار وسیعی که در سرتاسر کشور دارد و تقریباً مورد استفاده همگان قرار گرفته است ، ولی هنوز به عنوان رشته ورزشی به خصوص در بخش دوچرخه سواری پیست و بازی با دوچرخه ، در ایران ورزش نوین به حساب می‌آید . علاقمندان این رشته به سبب فراگیری مهارت ایستایی نوین مانند اسکیت ، اسکیت و شنا از لذت و شور مضاعفی به هنگام ورزش برخوردار می‌شوند . علاوه بر آن دوچرخه یکی از بهترین وسایل نقلیه سازگار با محیط زیست می‌باشد ، که متأسفانه در ایران با روند رشد شهرها رابطه عکس پیدا کرده است ، یعنی هرچه شهرها بزرگتر می‌شود ، میزان استفاده از این وسیله کمتر می‌گردد .

از این رو توصیه می‌شود با برنامه‌ریزی جامع تر برای توسعه و گسترش اصولی این رشته ورزشی، از آثار جنبی آن نیز برای حفاظت محیط زیست شهرها بهره مناسب گرفته شود .

بولینگ، این رشته ورزشی به شکل‌های بسیار متنوع در کشورهای اروپایی متداول می‌باشد، به گونه‌ای که گروه‌های سنی مختلف برحسب میزان تحرک و توانایی جسمی و روحی به عنوان ورزش یا گذران اوقات فراغت می‌توانند از این فعالیت ورزشی بهره بگیرند .

در ایران فقط یک نوع بولینگ (TENPIN BOWLING) تا حدودی شناخته شده است . با توجه به اینکه ساده‌تر این بازی و سازگاری آن با کلیه گروه‌های سنی، توسعه و گسترش این ورزش مطابق برنامه مشخصی توصیه می‌شود .

فهرست ورزش‌های متداول در جام جهانی ایران

جدول ۱- ۷

ردیف	نام ورزش	مستند جمعی	انفرادی	سرویسبه	سرباز	سنتی ایران	نوجوان ایران	متداول در ایران	غیرمتداول درایران
۱	آیکیدو Aikido		☆	☆			☆		☆
۲	اسکواش Squash rackets		☆	☆			☆		☆
۳	اسکیت Roller Skating and Speed Skating		☆	☆	☆		☆		☆
۴	بدمینتون Badminton		☆	☆			☆	☆	
۵	بسکتبال Basketball and Mini Basketball	☆		☆	☆		☆	☆	
۶	بیس بال Baseball	☆			☆		☆		☆
۷	بولینگ روی چمن Bowls : Lawn Bowls		☆		☆				☆
۸	بولینگ انگلیسی Crown green Bowling		☆		☆				☆
۹	بولینگ Tenpin Bowling		☆	☆			☆		☆
۱۰	پاتیناژ (اسکی روی یخ) Ice Skating		☆	☆			☆		☆

انامه جدول ۱ - ۷

رقیف	نظام ورزش	سفته جمعی	انفرادی	سریوشمه	سرباز	سفتی ایران	نوبن در ایران	مشارول در ایران	غیرمشارول در ایران
۱۱	پلوتا		☆	☆			☆		☆
۱۲	تکواندو		☆	☆			☆	☆	
۱۳	تکوک بال	☆		☆	☆				☆
۱۴	تراپولینگ		☆	☆			☆		☆
۱۵	تعمیرات با وزنه		☆	☆			☆	☆	
۱۶	تنیس روی زمین		☆		☆		☆		☆
۱۷	تنیس سفتی		☆	☆					☆
۱۸	تنیس روی میز		☆	☆			☆	☆	
۱۹	تیراندازی		☆	☆			☆	☆	
۲۰	تیراندازی با کمان		☆	☆					☆

انامه جدول ۱- ۷

ردیف	انامه ورزش	نوع ورزش	مستفاده	انفرادی	سرویسیده	سرباز	سنتی	نوبت در ایران	مستفاد در ایران	غیرمستفاد در ایران
۲۱	جودو	Judo		☆	☆			☆	☆	
۲۲	جوگان	Polo	☆			☆	☆	☆	☆	
۲۳	جوگان با دوچرخه	Bicycle Polo	☆			☆				☆
۲۴	دارتس	Darts		☆	☆			☆		☆
۲۵	دوچرخه سواری سرعت	Cycle Racing		☆	☆	☆		☆	☆	☆
۲۶	دوچرخه سواری رفتاری تفریحی	Cycle Speedway		☆	☆	☆				☆
۲۷	دو میزبانی	Athletics : Track and Field		☆	☆	☆	☆	☆	☆	
۲۸	راکتس	Rackets	☆	☆	☆					☆
۲۹	راکت بال	Racquetball	☆	☆	☆					☆
۳۰	راندرز	Rounders	☆		☆					☆

ادامه جدول ۱-۷

ردیف	نام ورزش	نوع	انفرادی	سروشیبه	سرباز	سنتی ایران	نوجوان ایران	مقاتول ایران	غیرمقاتول در ایران
۳۱	ژیمناستیک	Gymnastics	☆	☆			☆	☆	
۳۲	سوارکاری داخل سالن	Riding and Indoor Equestrianism	☆	☆			☆		☆
۳۳	سوارکاری در میدان روباز	Riding and Equestrianism			☆		☆	☆	
۳۴	شنا و شیرجه	Swimming and Diving					☆	☆	
۳۵	شمیربازی	Fencing	☆	☆			☆	☆	
۳۶	شینتی	Shinty	☆		☆				☆
۳۷	توغ - اوپ - وار	Tug - of - War	☆	☆			☆		☆
۳۸	فوتبال	Association football	☆	☆			☆	☆	
۳۹	فوتبال استرالیایی	Australia's football	☆						☆
۴۰	فوتبال آمریکایی	American football	☆						☆

انامه جدول ۱ - ۷

رقیف	نام ورزش	مستقله جمعی	انفرادی	سرویشده	سرباز	سنتی ایران	نوبت ایران	مستقل ایران	غیرمستقل ایران
۴۱	فوتبال گائلیک Gaelic football	☆			☆				☆
۴۲	فوتبال ۵ نفره Five - a - Side football	☆		☆	☆		☆		☆
۴۳	کندو Kendo		☆	☆			☆		☆
۴۴	کاموجی Camogie	☆			☆				☆
۴۵	کرلینگ Curling		☆		☆				☆
۴۶	کاراته Karate		☆	☆			☆	☆	
۴۷	کورفت بال Korfball	☆			☆				☆
۴۸	کراکت Croquet	☆			☆				☆
۴۹	کریکت Cricket	☆			☆				☆
۵۰	کشتی Wrestling		☆	☆				☆	

ردیف	نوع ورزش	مستند	انفرادی	سرویسده	سرباز	سنتی	نوعی در ایران	مشارکت در ایران	غیرمشارکت در ایران
۵۱	کلیف	Colf	☆	☆			☆		☆
۵۲	لاکروس بسته	Box Lacrosse	☆	☆	☆				☆
۵۳	لاکروس زنان	Lacrosse : Women's	☆		☆				☆
۵۴	لاکروس مردان	Lacrosse : Men's	☆		☆				☆
۵۵	لاکروس ۷ نفره زنان - a - Side	Lacrosse : Wemen's Seven - a Side	☆		☆				☆
۵۶	مشت زنی	Boxing		☆				☆	
۵۷	نت بال	Netball	☆	☆					☆
۵۸	ورزش باستانی ایران	Bastanie Sport of Iran	☆	☆		☆		☆	
۵۹	والیبال و مینی والیبال	Volleyball and Mini Volleyball	☆	☆	☆			☆	
۶۰	واترپلو	Water polo	☆	☆				☆	

ردیف	نظام ورزش	نمته جمعی	انفرادی	سرویسجه	سرباز	سنتی ایران	نوبت در ایران	مستقل در ایران	غیرمستقل در ایران
۶۱	وزنه برداری Weight Lifting		☆	☆		☆		☆	
۶۲	هندبال Handball : Field Handball	☆			☆		☆	☆	
۶۳	هندبال Handball : Seven - a - Side هفت نفره و مینی هندبال and Mini - Handball	☆		☆	☆		☆	☆	
۶۴	هندبال ۵ نفره Five : Eton Five	☆		☆	☆		☆		☆
۶۵	هاکی Hockey	☆		☆			☆	☆	
۶۶	هندبال ایرلندی Irish Handball	☆		☆					☆
۶۷	هاکی ۶ نفره Hockey : Six - a - Side	☆		☆			☆		☆
۶۸	هاکی بالاسکیت Roller Hockey	☆	☆	☆			☆		☆
۶۹	هاکی روی یخ Ice Hockey	☆		☆					☆
۷۰	هارلینگ Hurling	☆			☆				☆

۸- تعاریف و مشخصات مکانهای ورزشی

در ایران قدیم زورخانه مرکز فعالیتهای ورزشی محلات و شهرها بود و در آنجا به انواع ورزشها و نرمش های باستانی می پرداختند . رواج انواع ورزشها و بازیهای جدید که جنبه جهانی دارد ، مکانهای ورزشی جدیدی بوجود آورد که هر يك به نامی خوانده شد . تعداد نامهایی که در مورد مکانهای ورزشی بکار می رود خود تا حدودی موجب سردرگمی شده است . در این جا تعاریف زیر پیشنهاد می شود تا در نامگذاری مکانهای ورزشی مفید فایده باشد .

زورخانه : البته نیاز به تعریف ندارد . اما به مکانی اطلاق می شود که در آن انواع ورزشها و نرمش های باستانی با تمامی سنت ها و آداب آن اجرا می شود .

زمین ورزش : این رایج ترین مکان ورزشی است که در شهرها و روستاهای کشور وجود دارد و معمولا " زمین مسطحی است که از سوی بخش خصوصی یا شهرداری موقتا " برای ورزش جوانان اختصاص داده شده است . گاهی اوقات حتی شهرداری هم نقشی در این جریان ندارد و جوانان خود قطعه زمین بایری را برای بازیهای خود انتخاب می کنند . البته جنبه رسمی تر زمین ورزش هنگامی است که از سوی شهرداری یا بخش خصوصی رسما " زمینی برای ورزش اختصاص داده شود که بعدها می تواند برای احداث ورزشگاه مورد استفاده قرار گیرد .

سالن ورزش : در بسیاری از نقاط کشور سالنهایی اجاره ای یا ملکی در اندازه های مختلف وجود دارد که از سوی بخش خصوصی یا دانشکده ها و مداری از آنها بسطی ارائه خدمات ورزشی استفاده می شود . نحوه استفاده از این سالنها معمولا " تک منظوره و یا چند منظوره است مانند برگزاری کلاس کاراته ، بدن سازی ، ژیمناستیک و غیره .

باشگاه ورزشی : به مکانی اطلاق می‌شود که توسط سازمانی دولتی و یا بخش خصوصی ——— منظور اشاعه ورزش به وجود آمده و افراد علاقمند را به عضویت می‌پذیرد . باشگاه های ورزشی دارای هویت و موقعیت اجتماعی بوده و تیمهایی را برای شرکت در مسابقات میان باشگاهی در رشته‌های گوناگون ورزشی معرفی می‌کنند . در برخی از کشورها باشگاههای ورزشی ویژگی صرفاً " تجاری پیدامی‌کنند و هم آنان به ارائه خدمات بلکه درآمد از راه مسابقات است .

استادیوم ورزشی : مکانی ورزشی است که معمولاً " پیرامون یک میدان بازی (فوتبال و یا دو میدانی) در وسط بوجود آمده است . دورتا دور میدان جایگاه تماشاچیان به صورت پلکانی قرار دارد و زیر جایگاه هم ممکن است مکانهای سرپوشیده ورزشی برای بسکتبال ، والیبال ، اسکواش ، نرمش ، ژیمناستیک و شنا یا غیره ساخته شده باشد . یک استادیوم ممکن است مکانهای سرباز برای ورزشهایی نظیر تنیس و یا غیره را هم در کنار داشته باشد . استادیوم ها ممکن است متعلق به دولت ، شهرداری و یا باشگاههای ورزشی باشند . استادیوم ها بیشتر مکان برگزاری مسابقات ورزشی است . در دهه‌های اخیر استادیوم‌های سرپوشیده نیز در کشورهای غربی ساخته شده است .

ورزشگاه : از نظر لغوی هر نوع مکان ورزشی می‌تواند ورزشگاه باشد . در این جا ، ورزشگاه را به مکانی اطلاق می‌کنیم که در آن امکانات انواع ورزشها - یا لااقل چند ورزش - وجود داشته باشد . از این رو ورزشگاه می‌تواند نام عامی باشد که به انواع مکانهای ورزشی که ، در این جا از آنها یاد می‌کنیم بکار آید .

مجموعه ورزشی : مجموعه ورزشی طبعاً " جامع ترین واژه برای یک مکان ورزشی است و باید مکانی باشد که در آن امکانات انواع ورزشهای میدانی ، سوارکاری ، شنا ، قایقرانی ، توپی ، رزمی ، سالی و غیره وجود داشته باشد .

پارکهای تفریحی: در این پارکها که بیشتر جنبه تفریحی دارد برخی از ورزشها مانند

- ورزشی

قایقرانی، تیراندازی، اسکی روی آب، گلف و غیره نیز برگزار می شود.

مالکیت این پارکها می تواند از آن بخش خصوصی و یا بخش دولتی باشد.

کتابنامه

کلیات

۱. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان شرقی آمارنامه استان آذربایجان شرقی ۱۳۶۶

تبریز ۱۳۶۷

۲. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان شرقی آمارنامه استان آذربایجان شرقی ۱۳۶۵

تبریز ۱۳۶۶

۳. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان شرقی آمارنامه استان آذربایجان شرقی ۱۳۶۳

تبریز ۱۳۶۴

۴. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان شرقی آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال

۱۳۶۲ تبریز ۱۳۶۳

۵. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان شرقی آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال

۱۳۶۱ تبریز ۱۳۶۲

۶. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان شرقی آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال ۱۳۶۰

تبریز ۱۳۶۲

۰ ۷ مرکز آمار ایران آمارنامه سالهای ۱۳۵۷ - ۱۳۵۸ استان آذربایجان شرقی تبریز ۱۳۵۹
" منطقه آماری "

۰ ۸ مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال ۱۳۵۶ - ۱۳۵۹

۰ ۹ مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال ۱۳۵۵

۰ ۱۰ مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال ۱۳۵۴ - ۱۳۵۶

۰ ۱۱ مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان شرقی ارومیه ۱۳۵۳

۰ ۱۲ مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال ۱۳۵۳ - ۱۳۵۶

۰ ۱۳ صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مرکز تبریز گزارش بررسی نحوه گذراندن اوقات

فراغت جوانان در تبریز، تابستان ۶۵ مجری و طرح گزارش حسن علیزاده پرویس

(و دیگران)

۰ ۱۴ سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان شرقی آمارنامه استان آذربایجان شرقی سال

۱۳۵۹ ارومیه ۱۳۶۱

۰ ۱۵ مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان غربی ۱۳۵۱ ارومیه ۱۳۵۳

۱۶. مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان غربی ۱۳۵۷ ارومیه ۱۳۵۹

۱۷. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی سال

۱۳۵۹ ارومیه ۱۳۶۰

۱۸. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی ۱۳۶۰

ارومیه ۱۳۶۲

۱۹. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی ۱۳۶۱

ارومیه ۱۳۶۲

۲۰. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی ۱۳۶۲

ارومیه ۱۳۶۲

۲۱. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی ۱۳۶۷

ارومیه ۱۳۶۸

۲۲. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی ۱۳۶۵

ارومیه ۱۳۶۷

۲۳. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی

۱۳۶۴ ارومیه ۱۳۶۶

۲۴. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی آمارنامه استان آذربایجان غربی

۱۳۶۶ ارومیه ۱۳۶۸

۲۵. مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان غربی سال ۱۳۵۴ . ۲۵۳۶

۲۶. مرکز آمار ایران آمارنامه استان آذربایجان غربی سال ۱۳۵۳ . ۲۵۳۶

۲۷. سازمان برنامه و بودجه استان آذربایجان غربی گزارشی کوتاه از سیمای اقتصادی - اجتماعی

آذربایجان غربی تهران ، ۱۳۶۷

۲۸. سازمان برنامه و بودجه آذربایجان غربی نگاهی به آذربایجان غربی ارومیه ۱۳۶۳

۲۹. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان برنامه عمرانی سال ۱۳۶۸ استان اصفهان

خرداد ۱۳۶۸

۳۰. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان برنامه عمرانی استان سال ۱۳۶۳ استان اصفهان

اصفهان ۱۳۶۳

۳۱. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان برنامه های عمرانی خاص ناحیه‌ای سالهای

۵۲ و ۵۴ استان اصفهان اصفهان ۱۳۵۴

۳۲. سازمان برنامه و بودجه برنامه عمرانی استانی سال ۱۳۶۴ استان اصفهان اصفهان

۱۳۶۴

۳۳. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان برنامه عمرانی سال ۱۳۶۷ استان اصفهان

اصفهان سازمان برنامه و بودجه امور تولیدی ۱۳۶۷

۳۴. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان معاونت آمار و اطلاعات آمارنامه استان اصفهان

سال ۱۳۶۸ اصفهان ۱۳۶۹

۳۵. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان گزارش عملکرد گذشته و وضع موجود بخشهای

اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی ۱۳۶۲

۳۶. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان ، گروه امور اقتصادی سیمای اقتصادی استان

اصفهان

۳۷. سازمان برنامه و بودجه دفتر برنامه و بودجه استان اصفهان برنامه عمران استانی

سال ۱۳۵۹ استان اصفهان اصفهان ۱۳۵۹

۳۸. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان برنامه عمرانی استانی سال ۱۳۶۱ استان اصفهان

اصفهان ۱۳۶۱

۳۹. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان برنامه عمرانی استانی سال ۱۳۶۲ استان اصفهان

اصفهان سازمان برنامه و بودجه گروه زیربنائی ۱۳۶۲

۴۰. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان آمارنامه استان اصفهان سال ۱۳۵۹ - ۱۳۶۰

۴۱. مرکز آمار ایران آمارنامه استان اصفهان سال ۱۳۵۸ - ۱۳۶۰

۴۲. مرکز آمار ایران آمار نامه استان اصفهان سال ۲۵۳۴

۴۳. مرکز آمار ایران آمارنامه استان اصفهان سال ۱۳۵۷ - ۱۳۵۸

۴۴. مرکز آمار ایران آمار نامه استان اصفهان ۲۵۳۴ - ۲۵۳۶

۴۵. سازمان برنامه و بودجه استان ایلام نتایج بازدید از نمونه پروژه‌های طرحهای عمرانی

استان ایلام

۴۶. دفتر برنامه و بودجه ایلام برنامه ششم عمرانی استان ایلام ۲۵۳۵

۴۷. سازمان برنامه و بودجه استان ایلام گزارش عملکرد اعتبارات عمرانی دستگاههای

اجرائی استان ایلام در شش ماهه اول سال ۱۳۶۶

۴۸. سازمان برنامه و بودجه ایلام نتایج بازدید از نمونه پروژه‌های طرحهای عمرانی استان

ایلام تهیه شده توسط شاخه نظارت ارزیابی سازمان برنامه و بودجه ایلام

۴۹. مرکز آمار ایران آمارنامه استان ایلام سال ۱۳۵۲

۵۰. مرکز آمار ایران آمارنامه استان ایلام سال ۱۳۵۳ تهران ۲۵۳۵

۵۱. مرکز آمار ایران آمارنامه استان ایلام سال ۱۳۵۱ - ۱۳۵۳

۵۲. سازمان برنامه و بودجه استان ایلام آمارنامه استان ایلام سال ۱۳۶۰ - ۱۳۶۱

۵۳. مرکز آمار ایران آمارنامه استان ایلام سال ۱۳۵۴ - ۱۳۵۶

۵۴. سازمان برنامه و بودجه استان ایلام نتایج بازدید از پروژه‌های طرحهای عمرانی استان

ایلام تهیه شده توسط شاخه نظارت و ارزیابی ایلام ۱۳۶۲

۵۵. سازمان برنامه و بودجه استان ایلام آمارنامه استان ایلام سال ۱۳۶۱ تهران ۱۳۶۲

۵۶. سازمان برنامه و بودجه استان ایلام گزارش برنامه ششم عمرانی استان ایلام ۱۳۵۳

۵۷. سازمان برنامه و بودجه معاونت امور استانها بررسی و برنامه ریزی توسعه اقتصادی

اجتماعی استان ایلام تهیه شده توسط گروه برنامه ریزی ایلام تهران ۱۳۵۳

۵۸. سازمان برنامه و بودجه استان ایلام گزارش وضع موجود اقتصادی ، اجتماعی استان ایلام

ایلام ۱۳۶۰

۵۹. شورایی عالی برنامه ریزی استان باختران گزارش عملکرد گذشته و وضع موجود بخشهای

اقتصادی ، اجتماعی - فرهنگی استان باختران

۶۰. سازمان برنامه و بودجه استان باختران گزارش وضع موجود و گذشته بخشهای مختلف

استان باختران - باختران ۱۳۶۱

۶۱. سازمان برنامه و بودجه استان باختران گزارش عملکرد استان باختران اعتبارات

استانی ردیفها سال ۱۳۶۷ - ۱۳۶۸

۶۲. مفاد محمدرضا شاخصهای استان باختران در سال ۱۳۶۷ در مقایسه با کل کشور باختران

سازمان برنامه و بودجه ۱۳۶۰

۶۳. استانداری استان باختران کارنامه و شناخت مختصر استان باختران باختران ۱۳۶۱

۶۴. سازمان برنامه و بودجه دفتر برنامه و بودجه استان بوشهر مجموعه طرحهای عمرانی

استان بوشهر در سال ۱۳۵۶ بوشهر ۱۳۵۶

۶۵. دهدار ، غلامحسین ، بررسی وضع موجود تربیت بدنی استان بوشهر ، بوشهر : سازمان

برنامه و بودجه استان بوشهر ۱۳۶۴

۶۶. وزارت برنامه و بودجه ، سازمان برنامه و بودجه استان بوشهر سیمای اقتصادی استان

بوشهر - بوشهر ۱۳۶۴

۶۷. وزارت برنامه و بودجه ، سازمان برنامه و بودجه استان بوشهر نگاهی به اوضاع

اقتصادی ، اجتماعی و گزارش عملکرد دستگاههای اجرایی استان بوشهر همراه با ارائه

مشکلات ، ننگناهای موجود ، پیشنهادات و راه حل استان بوشهر ۱۳۶۵

۶۸. سازمان برنامه و بودجه استان بوشهر ، برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی استان بوشهر

طی برنامه عمرانی ششم ۲۵۳۷

۶۹. پورسی ، علی ، سیمای اقتصادی ، اجتماعی استان بوشهر سازمان برنامه و بودجه

استان بوشهر ۱۳۶۴

۰ ۷۰. سازمان برنامه و بودجه ، دفتر برنامه و بودجه استان بوشهر گزارش اقتصادی و اجتماعی

اثرات اجرای طرحهای خاص ناحیه‌ای سال ۲۵۳۶ در استان بوشهر ۲۵۳۷

۰ ۷۱. سازمان برنامه و بودجه استان بوشهر ، گزارش اقتصادی ، اجتماعی ، استان بوشهر

وضع گذشته و موجود ، بوشهر سازمان برنامه و بودجه ، شوراها و کمیته‌های برنامه‌ریزی

۱۳۶۱

۰ ۷۲. دفتر برنامه و بودجه استان بوشهر مجموع طرحهای عمرانی استان بوشهر سال ۱۳۵۹

بوشهر ۱۳۵۹

۰ ۷۳. درخشانیان ، حسن ، طرحهای عمرانی سال ۱۳۶۵ استان بوشهر ، بوشهر : سازمان

برنامه و بودجه استان بوشهر ۱۳۶۵

۰ ۷۴. سازمان برنامه و بودجه استان بوشهر ، بررسی وضع موجود تربیت بدنی استان بوشهر

بوشهر ۱۳۶۴

۰ ۷۵. سازمان برنامه و بودجه استان تهران ، پروژه‌های در دست اجرای سال ۱۳۶۵ شهرستان

تهران ، تهران : ۱۳۶۵

۰ ۷۶. سازمان برنامه و بودجه استان تهران ، نگرشی بر پروژه‌های عمرانی استان تهران

در سال ۱۳۶۳ ، تهران : ۱۳۶۳

۷۷. سازمان برنامه و بودجه ، گزارش وضع موجود اقتصادی ، اجتماعی استان تهران

تهران : ۱۳۶۱

۷۸. سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری ، گزارش اقتصادی ، اجتماعی

استان چهار محال و بختیاری (وضع موجود) شهرکرد ، شوراها و کمیته‌های برنامه‌ریزی

استان ۱۳۶۱

۷۹. سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری ، فهرست توزیع اعتبارات عمرانی

سال ۱۳۶۲ استان به تفکیک شهرستان / پروژه ، شهرکرد : ۱۳۶۲

۸۰. سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری ، فهرست توزیع اعتبارات

عمرانی سال ۱۳۶۴ استان به تفکیک شهرستان / پروژه ، شهرکرد ۱۳۶۴

۸۱. سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری ، گزارش مقدماتی وضع موجود

اقتصادی ، اجتماعی استان چهار محال و بختیاری ، شهرکرد : شورای عالی برنامه‌ریزی

استان چهار محال و بختیاری ، ۱۳۶۱

۸۲. سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری ، فهرست توزیع اعتبارات عمرانی

سال ۱۳۶۵ استان به تفکیک شهرستان - پروژه دستگاه اجرائی ، تهران ۱۳۶۵

۸۳. سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری نگاهی به عملکرد ادارت و

نهادهای استان چهار محال و بختیاری بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی

۱۳۶۶

۸۴. سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری طرح جامع توسعه چهار محال -

و بختیاری

۸۵. شورای عالی برنامه ریزی استان چهار محال و بختیاری، گزارش اقتصادی - اجتماعی

استان چهار محال و بختیاری

۸۶. شورای عالی برنامه ریزی استان خراسان، گزارش وضع موجود بخشهای اقتصادی،

اجتماعی، فرهنگی استان خراسان

۸۷. سازمان برنامه و بودجه خراسان، گزارش وضع موجود اقتصادی، اجتماعی استان

خراسان

۸۸. سازمان برنامه و بودجه خوزستان، عملکرد طرحهای عمرانی استان در سال ۱۳۶۱،

اهواز ۱۳۶۱

۸۹. سازمان برنامه و بودجه استان خوزستان، کلیات عملکرد طرحهای خاص ناحیه استان

خوزستان طی برنامه پنجم عمرانی ۱۳۵۶ - ۱۳۵۲، اهواز دفتر برنامه و بودجه استان

۱۳۵۷

۹۰. زاهدی، حسن، وضعیت ورزش در مدارس استان خوزستان، اهواز: سازمان برنامه

و بودجه استان خوزستان ۱۳۶۸

۹۱. سازمان برنامه و بودجه استان خوزستان، گزارش اقتصادی - اجتماعی استان خوزستان

(وضعیت گذشته و موجود، جلد اول) اهواز: شورای برنامه ریزی امور زیربنایی

۹۲. سازمان برنامه و بودجه، گزارش عملکرد گذشته و وضع موجود بخشهای اقتصادی،

اجتماعی و فرهنگی استان سمنان، تهران: شورای عالی برنامه ریزی استان سمنان

۹۳. سازمان برنامه و بودجه خلاصه وضع موجود استان سمنان

۹۴. واحدی، میرابواحسن، برنامه ریزی مقدماتی طرح توسعه تاسیسات ورزشی استان

گیلان، رشت: سازمان برنامه و بودجه استان گیلان، ۱۳۶۵

۹۵. واحدی، میر ابوالحسن، برنامه ریزی مقدماتی طرح توسعه تاسیسات ورزشی استان

گیلان، رشت: سازمان برنامه و بودجه ۱۳۶۵

۹۶ . وزارت برنامه و بودجه ، دفتر اقتصاد کلان ، گزارش اقتصادی سال ۱۳۶۳

۹۷ . سازمان برنامه و بودجه ، دفتر اقتصاد کلان ، گزارش اقتصادی سال ۱۳۶۴

۹۸ . سازمان برنامه و بودجه ، گزارش اقتصادی سال ۱۳۴۳ و سیاست اقتصادی دولت در سال

۱۳۴۴ ، تهران ۱۳۴۳

۹۹ . وزارت برنامه و بودجه ، گزارش اقتصادی سال ۱۳۶۶ ، جلد دوم بخشهای اقتصادی

اجتماعی ، تهران : وزارت برنامه و بودجه ، معاونت امور اقتصادی ، دفتر اقتصادکلان

۱۰۰ . سازمان برنامه و بودجه ، گزارش اقتصادی سال شماره ۲ سال ۱۳۶۱ و نیمه اول سال

۶۲ تهران : سازمان برنامه و بودجه ، دفتر اقتصاد کلان

۱۰۱ . وزارت برنامه و بودجه ، معاونت امور اقتصادی ، دفتر اقتصاد کلان ، گزارش اقتصادی

سال ۱۳۶۲

۱۰۲ . سازمان برنامه و بودجه مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی ، گزارش اقتصادی تربیت

بدنی و ورزش سال ۱۳۶۸

۰۱۰۲ سازمان برنامه و بودجه ، گزارش اقتصادی فصل تربیت بدنی و ورزش ۱۳۶۸ ، تهران

مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی ۱۳۶۹

۰۱۰۴ وزارت برنامه و بودجه ، دفتر اقتصاد کلان ، گزارش اقتصادی سال ۱۳۶۴ جلــــد

دوم بخشهای اقتصادی - اجتماعی تهران ، ۱۳۶۵

۰۱۰۵ سازمان برنامه و بودجه ، دفتر اقتصاد کلان ، گزارش اقتصادی سال ۱۳۶۸ (دنباله

گزارش اوضاع اقتصادی کشور) ، تهران ، ۱۳۶۹

۰۱۰۶ سازمان برنامه و بودجه ، معاونت امور اقتصادی ، گزارش اقتصادی سال ۱۳۶۱ ، تهران

۱۳۶۲

۰۱۰۷ معدن کن ، ایران دخت ، نقش ورزش در جلوگیری از انحرافات اخلاقی جوانان ، تهران

سازمان برنامه و بودجه ، مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی ۱۳۶۹

۰۱۰۸ ارزانی ، اسماعیل ، مجموعه گزارشهای تفصیلی دستگانههای اجرایی مورد تصدی

مدیریت بهداشت و درمان در فصل تربیت بدنی ، پیشاهنگی و امور جوانان ، تهران

سازمان برنامه و بودجه ، مدیریت بهداشت و درمان ۱۳۶۳

۰۱۰۹ خورشیدی ، ابوالفضل ، نگرشی بر سازمان تربیت بدنی ایران و کمیته ملی المپیک

ایران (تهران : وزارت برنامه و بودجه ، مدیریت فرهنگ و هنر و جهانگردی) ۱۳۶۵

۰۱۱۰ خورشیدی ابوالفضل ، گزارش اقتصادی بخش تربیت بدنی در سال ۱۳۶۷ ، تهران :

سازمان برنامه و بودجه ، مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی ۱۳۶۸

۰۱۱۱ سازمان برنامه و بودجه ، مدیریت بهداشت و درمان ، مجموعه گزارشهای تفصیلی

دستگاههای اجرایی مورد تمدی مدیریت بهداشت و درمان در فعل تربیت بدنی

پیشاهنگی و امور جوانان ، تهران ۱۳۶۳

۰۱۱۲ انصافیور ، غلامرضا ، تاریخ و فرهنگ زورخانه گروههای اجتماعی زورخانه رو (تهران)

وزارت فرهنگ و هنر ، مکز مردم شناسی ایران ، ۱۳۵۳

۰۱۱۳ سازمان برنامه و بودجه برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران ، ۱۳۶۶ - ۱۳۶۲ ، پیشنهادی به هیئت دولت و برایش دوم - تهران ۱۳۶۱

۰۱۱۴ سازمان برنامه و بودجه لایحه برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی جمهوری

اسلامی ایران ، ۱۳۶۶ - ۱۳۶۲ ، مصوب هیئت دولت جمهوری اسلامی ایران - تهران ،

۰ ۱۳۶۲

۱۱۵ سازمان برنامه و بودجه پیوست لایحه برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی

جمهوری اسلامی ایران ، ۱۳۶۲ - ۱۳۶۶ مصوب هیئت دولت جمهوری اسلامی ایران

۱۱۶ سازمان برنامه و بودجه اصلاحیه برنامه اول توسعه جمهوری اسلامی ایران ، احداث

و استراتژی‌ها - سیاستها و سرمایه‌گذاری‌های بخشی - تهران ۱۳۶۴ - ۲۲۹ ص ۰

۱۱۷ وزارت برنامه و بودجه اصلاحیه برنامه اول توسعه جمهوری اسلامی ایران - تهران

وزارت برنامه و بودجه - مرکز مدارك اقتصادی - اجتماعی و انتشارات ، ۱۳۶۶ ۰

۱۱۸ اصلاحیه برنامه اول توسعه جمهوری اسلامی ایران - تهران وزارت برنامه و بودجه ،

مرکز مدارك اقتصادی - اجتماعی ، ۱۳۶۶

۱۱۹ سازمان تربیت بدنی ایران ، شورای برنامه‌ریزی ، برنامه بخشی منطقه‌ای : بخش

تربیت بدنی و ورزش : کتاب برنامه اول ۱۳۶۶ - ۱۳۶۲ غیر تفصیلی تهران ۱۳۶۱

۱۲۰ سازمان تربیت بدنی ایران ، شورای برنامه‌ریزی برنامه‌های بخشی منطقه‌ای بخش

تربیت بدنی و ورزش کتاب برنامه اول ۱۳۶۶ - ۱۳۶۲ ، غیر تفصیلی ۱۳۶۱

۱۲۱ سازمان برنامه و بودجه برنامه چهارم عمرانی کشور تهران : ۱۳۴۷ - ۱۳۵۲

۱۲۲. سازمان برنامه و بودجه خلاصه برنامه چهارم عمرانی کشور تهران ۱۳۴۷ - ۱۳۵۲

۱۲۳. سازمان برنامه و بودجه خلاصه برنامه عمرانی پنجم تهران ۱۳۵۲

۱۲۴. سازمان برنامه و بودجه خلاصه برنامه عمرانی پنجم تجدید نظر شده تهران ۱۳۵۲

۱۲۵. سازمان برنامه و بودجه خلاصه برنامه پنجم عمرانی کشور تهران ۱۳۵۱

۱۲۶. سازمان برنامه و بودجه خلاصه برنامه عمرانی پنجم تهران ۱۳۵۲

۱۲۷. مرکز آمار ایران ، سالنامه آماری کشور سال ۲۵۳۵ شاهنشاهی ۲۵۳۵

۱۲۸. مرکز آمار ایران ، سالنامه آماری کشور ، تهران : ۱۳۴۸

۱۲۹. مرکز آمار ایران ، سالنامه آماری سال ۱۳۴۹ ، تهران : ۱۳۴۹

۱۳۰. مرکز آمار ایران ، سالنامه آماری ۱۳۵۰ کشور ، تهران : ۱۳۵۱

۱۳۱. مرکز آمار ایران سالنامه آماری ۱۳۵۱ کشور تهران : ۱۳۵۲

۱۳۲. مرکز آمار ایران سالنامه آماری کشور ، ۱۳۵۳

۱۳۳. مرکز آمار ایران ، سالنامه آماری ۱۳۵۳ کشور تهران : ۱۳۵۴
۱۳۴. مرکز آمار ایران سالنامه آماری کشور سال ۱۳۵۷ ، ۱۳۵۹
۱۳۵. مرکز آمار ایران ، سالنامه آماری کشور سال ۱۳۵۸ ، تهران ۱۳۶۰
۱۳۶. سازمان برنامه و بودجه آمارنامه استانها ۱۳۶۸
۱۳۷. سازمان برنامه و بودجه مدیریت فرهنگ و هنر و تربیت بدنی ، شاخص های تربیت بدنی (۱۳۷۰)
۱۳۸. برنامه اول توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ، بخش تربیت بدنی (۱۳۶۷-۷۲) .
۱۳۸. سازمان برنامه و بودجه . شناسنامه شهرهای استان ۱۳۶۳
۱۳۹. شرکت خانه سازی ایران ، اقلیم و معماری ۱۳۶۳
۱۴۰. مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن . راهنمای طراحی اقلیمی ، ۱۳۶۸
۱۴۱. دانشکده معماری دانشگاه شهید بهشتی ، اقلیم و معماری
۱۴۲. سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان ، مطالعه فضای ورزشی ۱۳۷۰

- ۰۱۴۳ مهندسين مشاور عامری - کمونه - خسروی ، نکاتی در باره معماری مجموعه‌های
ورزشی ، ۱۳۵۴
- ۰۱۴۴ کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران ، ورزشهای سنتی ، بومی و محلی ۱۳۶۴
- ۰۱۴۵ وزارت فرهنگ و آموزش عالی مرکز مردم شناسی ، مجموعه مقالات مردم شناسی
دفتر اول ، ۱۳۶۲
- ۰۱۴۶ سازمان برنامه و بودجه ، دفتر تحقیقات و معیارهای فنی ، حفاظت ساختمانها
در برابر حریق
- ۰۱۴۷ مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن ، ساختمانهای عمومی و معلولین ، ۱۳۶۹
- ۰۱۴۸ وزارت مسکن و شهرسازی ، دفتر نظامات مهندسی ، مقررات ملی ساختمان ایران ،
مبحث نوزدهم : صرفه جویی در مصرف انرژی
- ۰۱۴۹ مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن ، عملکرد عایق کاری حرارتی در ساختمان و
بهبود سازی آن
- ۰۱۵۰ مرکز آمار ایران ، سالنامه آماری ۱۳۶۶ سازمان برنامه و بودجه
- ۰۱۵۱ اداره کل مسکن و شهرسازی استان اصفهان ، طرح جامع اصفهان

۰۱۵۲ اداره کل مسکن و شهرسازی استان مرکزی ، طرح جامع اراک

۰۱۵۳ اداره کل مسکن و شهرسازی استان بوشهر ، طرح جامع بوشهر

۰۱۵۴ اداره کل مسکن و شهرسازی استان کرمان ، طرح جامع کرمان

۰۱۵۵ اداره کل مسکن و شهرسازی استان زنجان ، طرح جامع زنجان

منابع ویژه در بخش سازه

- مقررات ملی ساختمانی ایران ، دفتر نظامات مهندسی وزارت مسکن و شهرسازی

مبحث ۴ - پی و پی سازی

مبحث ۹ - طرح و اجرای ساختمانهای بتن آرمه

مبحث ۱۰ - طرح و اجرای ساختمانهای فولادی

- آئین نامه بتن ایران ، دفتر تحقیقات و معیارهای فنی سازمان برنامه و بودجه

بخش ۱ و ۲

- آئین نامه طرح ساختمانها در برابر زلزله (۲۸۰۰)

- گزارش انجمن ایرانی مهندسان محاسب ساختمان شماره ۲۷ مرداد ۱۳۶۴

- طراحی سازه های بتنی ، شاهپور طاحونی (جلد دوم)

- پی سازی ، کامبیز بهنیا (جلد دوم)

- شرح خدمات ، وظایف مهندسين مشاور در ارتباط با مخازن آب ، طرح استاندارد صنعت آب

(وزارت نیرو)

- BS 5337 (1976)

Code of Practice for the Structural use of Concrete for Retaining Aqueous Liquids

منابع

- Handbook of Sports and Recreational Building Design
The sports council Technical unit for sport
The Architectural Press LONDON 1981

- Community Recreation Centers
A planning and Design Manual
Department of Sport and Recreation Australia 1988

- Sports Buildings
Allan Konya
The Architectural Press LONDON 1986

- Planning Facilities for Athletics physical Education and recreation
The Athletic Institute and American Alliance for Health physical -
Education , Recreation , and Dance Washington , D.C.

- The Best of British Sport
Design , products , Services
The Sports Council LONDON 1992

- National and International Standard Sports Facilities in Australia
National Sport Information Centre 1989

- International Federations
- Answers to Questionnaires
- Comite de candidature Albertville 1992

- Preliminary Plan and Technical Descriptions of the Sport centre
in Tehran
- Tesco Consulting Engineers
- Budapest August 1971

- Die Spiele
- The official report of the Organizing Committee for the games of
the XXth Olympiad Munich 1972

- The Encyclopedia of Sports
- Frank G.Menke
- Thomas Yoseloff Ltd LONDON 1976

- ARENAS
- A Planning , design and management guide
- The Sports Council LONDON 1989

- Neufert Architects DATA
- Rudolf Herz , FRIBA
- Crosby lockwood Staples LONDON 1970

- Architeclural Journal Jun . 1990 (periodical)

- ACI Manual of Concreete Practice (1986) part 350 R

- Reinforced Concrete Structures
 V.N.Batkov Mir Publisher Moscow (1974) (chapter 2)

- Handbook of Concrete Engineering Mark Fintel (chapters 4,7,18)

- Plain and Reinforced Concrete (Vol.II chapter 6) Jai Krishna

- Calcul et Verification des ouvrages en Benton Arme
 Par : pierre charon (chaptitrex)

- IEC Standard 364-7-702 Electrical Installations of Buldings
 Part 7, Section 702 - Swimming Pools

نقشه‌نامه

- ۰۱ فرمانفرمایان ، مهندس مشاور
استادیوم ورزشی صد هزار نفری آزادی
تهران : سازمان برنامه و بودجه ۵۴ - ۱۳۴۸
- سایت خدماتی
 - گزارش تفصیلی و تفریحی مرحله يك
 - طرح مرحله يك
 - نقشه هوایی ، توپوگرافی
 - نقشه محوطه‌سازی
 - نقشه‌های مربوط به فضاهاى ادارى و آمفی‌تئاتر
 - نقشه موقعیت
 - نقشه مرحله ۱ ساختمان مركز المپيك تهران
 - نقشه‌های راهروى ورودى ورزشگاه
 - نقشه‌های جزئیات ساختمان
 - نقشه‌های معماری ، سازه ، برق و مکانیک
 - نقشه‌های معماری ، سازه و برق و مکانیک استخراج شنا
 - نقشه‌های معماری سالن تیراندازی
 - نقشه‌های سالن ورزشی
 - نقشه‌های پیست دوچرخه‌سواری
 - نقشه‌های محوطه آشپزخانه
- ۰۲ سردار افخمی ، مهندس مشاور
باشگاه استقلال (تاج سابق)
تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۵
- ۰۳ سردار افخمی ، مهندس مشاور
ورزشگاه دیهیم
تهران : سازمان برنامه و بودجه

۰۴. مرجان ، مهندس مشاور
استادیوم فرح پهلوی سابق
تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۴
۰۵. فرسوم ، مهندس مشاور
پایگاه کوهستانی و مجتمع تفریحی کولکچال
تهران : سازمان برنامه و بودجه
۰۶. تدبیر و بنا ، مهندس مشاور
استادیوم ده هزار نفری دانشگاه تبریز
تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۶۳
۰۷. اسکون ، سپید ، سه سو، مهندس مشاور
استادیوم تبریز
تهران : سازمان برنامه و بودجه
۰۸. زاب ، مهندس مشاور
مرکز پرورش اسب و سوارکاری گنبدکاووس
تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۵۷
۰۹. مدام، مهندس مشاور
سالن ورزشی دانشگاه شیراز
تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۵۱
۰۱۰. توان ، مهندس مشاور
استخر شنای دانشگاه گیلان
تهران : سازمان برنامه و بودجه
۰۱۱. اتیکوک ، مهندس مشاور
مجموعه ورزشی مس سرچشمه کرمان
تهران : سازمان برنامه و بودجه ۷

۱۲. جعفریان - حقگو، مهندس مشاور

مرکز ورزشی امیرآباد (دانشگاه)

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۷

- نقشه‌های مرحله ۱

- محاسبات مرحله ۲

- تاسیسات برق و مکانیک

۱۳. بنگاه مهندسی، مهندس مشاور

مرکز ورزشی امیرآباد

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۱

۱۴. جفکو، مهندس مشاور

مرکز ورزشی امیرآباد

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۳

- نقشه‌های مرحله ۱ و ۲

۱۵. ماندالا، مهندس مشاور

ورزشگاه دانشگاه بوعلی سینا، همدان

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۵۶

- نقشه موقعیت کلی ورزشگاه

- طرحهای کلی معماری

- موقعیت استادیوم و زمین ورزشی

- نقشه‌های مربوط به ورزش تنیس

- نقشه‌های مربوط به استخر

- نقشه‌های مربوط به ورزش بسکتبال

۰۱۶ شهر بد ، مهندس مشاور

باشگاه ورزشی تفریحی کاشان

تهران : سازمان برنامه و بودجه

۰۱۷ ارگانیک ، مهندس مشاور

استادیوم ورزشی آزادی

تهران : سازمان برنامه و بودجه

۰۱۸ فروغی ، برزوکه ، مهندس مشاور

نقشه‌های سالن ورزشی

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۳۴

۰۱۹ ریکاردو - مراندی ، مهندس مشاور

استادیوم صد هزار نفری

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۰

۰۲۰ کنرسیوم همکاری ، مهندس مشاور

مجموعه ورزشی انقلاب (باشگاه ورزشی

شاهنشاهی سابق)

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۵۷ - ۱۳۵۵

۰۲۱ بهروزان و همکاران ، مهندس مشاور

استادیوم کارگری پارک مختار السلطنه

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۷

- نقشه‌های مرحله ۱ و ۲

۰۲۲ درویش ، مهندس مشاور

مجموعه ورزشی فرح آباد سابق

تهران : سازمان برنامه و بودجه ۱۳۴۶

۰۲۳ فرمانفرماثیان ، مهندس مشاور

مرکز سوارکاری فرح آباد سابق

تهران : سازمان برنامه و بودجه

۰۲۴ گروپ ، مهندس مشاور

مجموعه ورزشی فرح آباد سابق

تهران : سازمان برنامه و بودجه

جمهوری اسلامی ایران

سازمان برنامه و بودجه

فهرست نشریات

معاونت فنی

دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

بهار ۱۳۷۴

فهرست نشریات دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
	-	۱۳۵۰	فروردین	۱	زلزله خیزی ایران (از سال ۱۹۰۰ تا سال ۱۹۶۹)	۱
	-	۱۳۵۰	آبان	۲	زلزله هشتم مرداد ماه ۴۹ قرناوه (گنبدکاووس)	۲
	-	۱۳۵۰	آذر	۳	بررسیهای فنی	۳
	-	۱۳۵۰	دی	۴	طرح و محاسبه و اجرای رویه های بتنی در فرودگاهها	۴
	-	۱۳۵۰	دی	۵	آزمایش لوله های تحت فشار سیمان و پنبه نسوز در کارگاههای لوله کشی	۵
	-	۱۳۵۰	اسفند	۶	ضمانت فنی دستورالعمل طرح و محاسبه و اجرای رویه های بتنی در فرودگاهها	۶
فاقد اعتبار	۱۳۵۴	۱۳۵۱	اردیبهشت	۷	دفترچه تیب شرح قیمت های واحد عملیات راههای فرعی	۷
فاقد اعتبار	۱۳۵۴	۱۳۵۱	خرداد	۸	دفترچه تیب شرح قیمت های واحد عملیات راههای اصلی	۸
	-	۱۳۵۱	تیر	۹	مطالعه و بررسی در تعیین ضوابط مربوط به طرح مدارس ابتدائی	۹
	-	۱۳۵۱	مرداد	۱۰	بررسی فنی مقدماتی زلزله ۲۱ فروردین ماه ۱۳۵۱ منطقه قیر و کازین استان فارس	۱۰

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
	-	۱۳۵۱	شهریور	۱۱	برنامه ریزی فیزیکی بیمارستانهای عمومی کوچک	۱۱
	-	۱۳۵۲	فروردین	۱۲	روسازی شنی و حفاظت رویه آن	۱۲
	-	۱۳۵۲	اردیبهشت	۱۳	زلزله ۱۷ آبانماه بندرعباس	۱۳
	۱۳۵۲	۱۳۵۲	خرداد	۱۴	تجزیه و تحلیل هزینه کارهای ساختمانی و راهسازی (بخش کارهای آجری)	۱۴
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۲	شهریور	۱۵	تجزیه و تحلیل هزینه کارهای ساختمانی و راهسازی (بخش تعیین هزینه ساعتی ماشینهای راهسازی)	۱۵
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۲	مهر	۱۶	شرح قیمت‌های واحد تیپ برای کارهای ساختمانی	۱۶
	-	۱۳۵۲	آبان	۱۷	برنامه ریزی فیزیکی بیمارستانهای عمومی از ۱۵۰ تا ۷۲۰ تخت	۱۷
	-	۱۳۵۲	آبان	۱۸	مشخصات فنی عمومی لوله‌ها و اتصالات پی.وی.سی سخت برای مصارف آب رسانی	۱۸
	-	۱۳۵۲	آذر	۱۹	روش نصب و کارگذاری لوله‌های پی.وی.سی	۱۹

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره زدیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	سال			
	۱۳۷۳	۱۳۵۲	آذر	۲۰	جوشکاری در ساختمانهای فولادی	۲۰
	۱۳۶۳	۱۳۵۲	آذر	۲۱	تجهیز و سازماندهی کارگاه جوشکاری	۲۱
	۱۳۶۲	۱۳۵۲	دی	۲۲	جوش پذیری فولادهای ساختمانی	۲۲
	۱۳۷۳	۱۳۵۲	بهمن	۲۳	بازرسی و کنترل کیفیت جوش در ساختمانهای فولادی	۲۳
	۱۳۷۳	۱۳۵۲	بهمن	۲۴	ایمنی در جوشکاری	۲۴
	-	۱۳۵۲	بهمن	۲۵	زلزله ۲۳ نوامبر ۱۹۷۲ ماناگوا	۲۵
	۱۳۷۳	۱۳۵۲	بهمن	۲۶	جوشکاری در درجات حرارت پایین	۲۶
	-	۱۳۵۲	اسفند	۲۷	مشخصات فنی عمومی لوله کشی آب سرد و گرم و فاضلاب ساختمان	۲۷
	-	۱۳۵۳	اردیبهشت	۲۸	تجزیه و تحلیل هزینه کارهای ساختمانی (بخش ملاتها)	۲۸
	-	۱۳۵۳	خرداد	۲۹	بررسی نحوه توزیع منطقی تختهای بیمارستانی کشور	۲۹
	۱۳۶۵	۱۳۵۳	خرداد	۳۰	مشخصات فنی عمومی برای طرح و اجرای انواع شمعها و سپرها	۳۰

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
	-	۱۳۵۳	تیر	۳۱	تجزیه و تحلیل هزینه کارهای ساختمانی و راهسازی (بخش اندودها، قرنیزها و بندکشی)	۳۱
	-	۱۳۵۳	تیر	۳۲	شرح قیمت‌های واحد تپ برای کارهای لوله کشی آب و فاضلاب ساختمان	۳۲
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	مرداد	۳۳	مشخصات فنی عمومی راههای اصلی	۳۳
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	شهریور	۳۴	مشخصات فنی عمومی اسکلت فولادی ساختمان	۳۴
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	شهریور	۳۵	مشخصات فنی عمومی کارهای بتنی	۳۵
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	مهر	۳۶	مشخصات فنی عمومی کارهای بنائی	۳۶
	-	۱۳۵۳	آبان	۳۷	استانداردهای نقشه کشی	۳۷
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	آبان	۳۸	مشخصات فنی عمومی اندودکاری	۳۸
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	آذر	۳۹	شرح قیمت‌های واحد تپ برای کارهای تأسیسات حرارتی و تهویه مطبوع	۳۹
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	آذر	۴۰	مشخصات فنی عمومی در و پنجره	۴۰
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	بهمن	۴۱	مشخصات فنی عمومی شیشه کاری در ساختمان	۴۱

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۳	بهمن	۴۲	مشخصات فنی عمومی کاشیکاری و کف پوش در ساختمان	۴۲
	-	۱۳۵۳	اسفند	۴۳	تجزیه و تحلیل هزینه کارهای ساختمانی و راهسازی (بخش کاشیکاری، سرامیک کاری، فرش کف و عایق کاری)	۴۳
	-	۱۳۵۴	اردیبهشت	۴۴	استاندارد پیشنهادی لوله های سخت پی.وی.سی در لوله کشی آب آشامیدنی	۴۴
	-	۱۳۵۴	اردیبهشت	۴۵	استاندارد پیشنهادی لوله های سخت پی.وی.سی در مصارف صنعتی	۴۵
	-	۱۳۵۴	خرداد	۴۶	زلزله ۱۶ اسفند ۱۳۵۳ (سرخون بندرعباس)	۴۶
	-	۱۳۵۴	تیر	۴۷	استاندارد پیشنهادی اتصالات لوله های تحت فشار پی.وی.سی	۴۷
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۴	تیر	۴۸	مشخصات فنی عمومی راههای فرعی درجه یک و دو	۴۸
	-	۱۳۵۴	تیر	۴۹	بخش پیرامون فضا در ساختمانهای اداری	۴۹
	-	۱۳۵۴	تیر	۵۰	گزارش شماره ۱ مربوط به نمودارهای شتاب نگار در ایران	۵۰

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۴	مهر	۵۱	مشخصات فنی عمومی کارهای نصب و ورقهای پوششی سقف	۵۱
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۴	شهریور	۵۲	شرح قیمت‌های واحد تپ برای کارهای تأسیسات برق	۵۲
	-	۱۳۵۴	شهریور	۵۳	زلزله‌های سال ۱۹۷۰ کشور ایران	۵۳
	-	۱۳۵۴	مهر	۵۴	راهنمای طرح و اجرای عملیات نصب لوله‌های سخت پی. وی. سی در لوله کشی آب سرد	۵۴
	-	۱۳۵۴	آذر	۵۵	مشخصات فنی عمومی کارهای ساختمانی	۵۵
	-	۱۳۵۴	آذر	۵۶	راهنمای طرح و اجرای عملیات نصب لوله‌های سخت پی. وی. سی	۵۶
	-	۱۳۵۴	آذر	۵۷	شرایط لازم برای طرح و محاسبه ساختمانهای بتن آرمه	۵۷
	-	۱۳۵۴	آذر	۵۸	گزارش شماره ۲ مربوط به نمودارهای شتاب‌نگار در ایران	۵۸
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۴	دی	۵۹	شرح قیمت‌های واحد تپ برای خطوط انتقال آب	۵۹

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۵	فروردین	۶۰	شرح قیمت‌های واحد تیپ برای شبکه توزیع آب	۶۰
	-	۱۳۵۵	اردیبهشت	۶۱	طرح و محاسبه قابهای شیدار و قوسی فلزی	۶۱
	-	۱۳۵۵	مرداد	۶۲	نگرشی بر کارکرد و نارسائیهای کوی نهم آبان	۶۲
	-	۱۳۵۵	مرداد	۶۳	زلزله‌های سال ۱۹۶۹ کشور ایران	۶۳
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۵	شهریور	۶۴	مشخصات فنی عمومی درزهای انبساط	۶۴
فاقد اعتبار	-	۱۳۵۵	آبان	۶۵	نقاشی ساختمانها (آئین کاربرد)	۶۵
	-	۱۳۵۵	آذر	۶۶	تحلیلی بر روند دگرگونیهای سکونت در شهرها	۶۶
	-	۱۳۵۵	بهمن	۶۷	راهنمایی برای اجرای ساختمان بناهای اداری	۶۷
	-	۱۳۵۶	اردیبهشت	۶۸	ضوابط تجزیه و تحلیل قیمت‌های واحد اقلام مربوط به خطوط انتقال آب	۶۸
	-	۱۳۵۶	خرداد	۶۹	زلزله‌های سال ۱۹۶۸ کشور ایران	۶۹
	-	۱۳۵۶	تیر	۷۰	مجموعه مقالات سمینار سنتو (پیشرفتهای اخیر در کاهش خطرات زلزله، تهران ۲۳-۲۵ آبان‌ماه ۱۳۵۵)	۷۰

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
	-	۱۳۵۶	مرداد	۷۱	محافظت‌ابنیه فنی آهنی و فولادی در مقابل خوردگی	۷۱
	-	۱۳۵۶	مرداد	۷۲	راهنمایی برای تجزیه قیمت‌های واحد کارهای تأسیساتی	۷۲
	-	۱۳۵۶	شهریور	۷۳	تجزیه و تحلیل هزینه کارهای ساختمانی و راهسازی (بخش عملیات خاکی با وسایل مکانیکی)	۷۳
	-	۱۳۵۶	شهریور	۷۴	ضوابطی برای طرح و اجرای ساختمانهای فولادی (براساس آیین‌نامه AISC)	۷۴
	-	۱۳۵۶	مهر	۷۵	برنامه کامپیوتری مربوط به آنالیز قیمت‌کارهای ساختمانی و راهسازی	۷۵
	-	۱۳۵۶	آذر	۷۶	مجموعه راهنمای تجزیه واحد قیمت‌های واحد کارهای ساختمانی و راهسازی (قسمت اول)	۷۶
	-	۱۳۵۶	دی	۷۷	زلزله ۴ مارس ۱۹۷۷ کشور رومانی	۷۷
	۱۳۶۲	۱۳۵۷	فروردین	۷۸	راهنمای طرح ساختمانهای فولادی	۷۸
	۱۳۶۴	۱۳۶۰	دی	۷۹	شرح خدمات نقشه‌برداری	۷۹

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
	-	۱۳۶۰	اسفند	۸۰	راهنمای ایجاد بناهای کوچک در مناطق زلزله خیز	۸۰
	-	۱۳۶۱	مهر	۸۱	سیستم گازهای طبی در بیمارستانها - محاسبات و اجرا	۸۱
	۱۳۷۰	۱۳۶۲	مهر	۸۲	راهنمای اجرای سقفهای تیرچه و بلوک	۸۲
	۱۳۷۳	۱۳۶۶		۸۳	نقشه های تیب پلها و آبروها تادهانه ۸ متر	۸۳
	-	۱۳۶۳	خرداد	۸۴	طراحی مسکن برای اشخاص دارای معلولیت (با صندلی چرخدار)	۸۴
	-	۱۳۶۵		۸۵	معیارهای طرح هندسی راههای اصلی و فرعی	۸۵
	-	۱۳۶۴		۸۶	معیارهای طرح هندسی راههای روستایی	۸۶
	-	۱۳۶۷		۸۷	معیارهای طرح هندسی تقاطعها	۸۷
	-	۱۳۶۴		۸۸	چکیده ای از طرح هندسی راهها و تقاطعها	۸۸
	۱۳۷۳	۱۳۶۹	آبان	۸۹	مشخصات فنی تأسیسات برق بیمارستان	۸۹
	-	۱۳۶۳	اسفند	۹۰	دیوارهای سنگی	۹۰

شماره ردیف	عنوان نشریه	نشریه	تاریخ انتشار		
			چاپ اول		آخرین چاپ
			ماه	سال	سال
۹۱	الفبای کالبد خانه سنتی (یزد)	۹۱	۱۳۶۴	-	
۹۲	جزئیات معماری ساختمانهای آجری	۹۲	تیر	۱۳۶۳	۱۳۷۳
۹۳	گزارش فنی (ساختمان مرکز بهداشت قم)	۹۳	آبان	۱۳۶۳	-
۹۴	تیرچه‌های پیش ساخته خرابایی (مشخصات فنی، روش طرح و محاسبه به انضمام جدولهای محاسبه تیرچه‌ها)	۹۴		۱۳۶۶	۱۳۶۷
۹۵	مشخصات فنی نقشه برداری	۹۵		۱۳۶۸	-
۹۶	جداول طراحی ساختمانهای بتن فولادی به روش حالت حدی	۹۶		۱۳۶۵	-
۹۷	ضوابط طراحی فضاهای آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای (جداول، کارگاههای مربوط به رشته ساختمان)	۹۷		۱۳۶۵	-
۹۸	ضریبها و جدولهای تبدیل واحدها و مقیاسها	۹۸		۱۳۶۶	۱۳۶۷
۹۹	وسایل کنترل ترافیک	۹۹		۱۳۷۰	-
۱۰۰	بلوک بتنی و کاربرد آن در دیوار	۱۰۰		۱۳۶۸	-
۱۰۱	مشخصات فنی عمومی راه	۱۰۱	دی	۱۳۶۴	۱۳۷۳

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	سال			
	۱۳۷۳	۱۳۶۶		۱۰۲	مجموعه نقشه‌های تیپ تابلیه پلها (پیش ساخته، پیش تنیده، درجا) تا دهانه ۲۰ متر	۱۰۲
	۱۳۷۳	۱۳۶۷		۱۰۳	ضوابط و معیارهای فنی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (منابع آب و خاک و نحوه بهره‌برداری در گذشته و حال)	۱۰۳
	۱۳۷۳	۱۳۶۷		۱۰۴	ضوابط و معیارهای فنی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (هیدرولیک کانالها)	۱۰۴
	۱۳۷۳	۱۳۶۷		۱۰۵	ضوابط و معیارهای فنی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (هیدرولیک لوله‌ها و مجاری)	۱۰۵
	۱۳۷۳	۱۳۶۷		۱۰۶	ضوابط و معیارهای فنی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (اندازه‌گیرهای جریان)	۱۰۶
		۱۳۷۱		۱۰۷	ضوابط و معیارهای فنی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (نقشه‌های تیپ)	۱۰۷
	۱۳۷۳	۱۳۶۸		۱۰۸	ضوابط و معیارهای فنی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (مشخصات فنی عمومی)	۱۰۸
	۱۳۷۳	۱۳۶۸		۱۰۹	ضوابط و معیارهای فنی شبکه‌های آبیاری و زهکشی (خدمات فنی دوران بهره‌برداری و نگهداری)	۱۰۹

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
	۱۳۷۲	۱۳۷۱		۱۱۰	مشخصات فنی عمومی و اجرایی تأسیسات برق ساختمانی	۱۱۰
	۱۳۷۳	۱۳۶۷		۱۱۱	محافظت ساختمان در برابر حریق (بخش اول)	۱۱۱
	۱۳۷۳	۱۳۷۱		۱۱۲	محافظت ساختمان در برابر حریق حریق (بخش دوم)	۱۱۲
	-	۱۳۶۸		۱۱۳	کتابنامه تونل و تونل سازی	۱۱۳
	-	۱۳۶۸		۱۱۴	کتابنامه بندر	۱۱۴
	-	۱۳۷۱		۱۱۵	مشخصات فنی عمومی ساختمانهای گوسفندداری	۱۱۵
	-	۱۳۷۱		۱۱۶	استاندارد کیفیت آب آشامیدنی	۱۱۶
	-	۱۳۷۱		۱۱۷	مبانی و ضوابط طراحی طرحهای آبرسانی شهری	۱۱۷
	-	۱۳۷۱		۱۱۸	مبانی و ضوابط طراحی شبکه های جمع آوری آبهای سطحی و فاضلاب شهری	۱۱۸
	-	۱۳۷۱		۱۱۹	دستورالعملهای تیب نقشه برداری (مجموعه ای شامل ۴ جلد)	۱۱۹

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	سال			
زیر چاپ	۱۳۷۲	۱۳۷۰		۱۲۰	آئین نامه بتن ایران (بخش اول)	۱۲۰
	-	۱۳۷۱		۱۲۱	ضوابط فنی بررسی و تصویب طرحهای تصفیه آب شهری	۱۲۱
	-	۱۳۷۱	تیر	۱۲۲	مجموعه نقشه های تیپ اجرایی ساختمانهای گوسفندداری	۱۲۲
	-	۱۳۷۱		۱۲۳	ضوابط و معیارهای طرح و محاسبه مخازن آب زمینی	۱۲۳
	-	۱۳۷۲		۱۲۴	مشخصات فنی عمومی مخازن آب زمینی	۱۲۴
		۱۳۷۳		۱۲۵	مجموعه نقشه های تیپ اجرایی مخازن آب زمینی	۱۲۵
				۱۲۶	فهرست مقادیر و واحدهای مخازن آب زمینی	۱۲۶
	-	۱۳۷۲		۱۱۷	آزمایشهای تیپ مکانیک خاک (شناسایی و طبقه بندی خاک)	۱۲۷
	-	۱۳۷۲		۱۱۸	مشخصات فنی عمومی تأسیسات مکانیکی ساختمانها	۱۲۸
	-	۱۳۷۲		۱۲۹-۳	ضوابط فنی بررسی و تصویب طرحهای تصفیه فاضلاب شهری	۱۲۹

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
		۱۳۷۳		۳-۱۳۰	گزارش و آمار روزانه بهره برداری از تصفیه خانه های آب	۱۳۰
		۱۳۷۴		۱۳۱	راهنمای طرح، اجرا و بهره برداری راههای جنگلی	۱۳۱
زیر چاپ					موازین فنی ورزشگاههای کشور (مجموعه ای شامل ۴ جلد)	۱۳۲
زیر چاپ					راهنمای نگهداری و تعمیرات تصفیه خانه های آب و حفاظت و ایمنی تأسیسات	۱۳۳
زیر چاپ					نیروی انسانی در تصفیه خانه های آب و مراقبت بهداشتی و کنترل سلامت آنها	۱۳۴
زیر چاپ					سه مقاله از آقای مهندس مگردچیان در یک مجلد	۱۳۵
زیر چاپ					آیین نامه بارگذاری پلهای ایران	۱۳۶
زیر چاپ					طرح جامع مصالح ساختمانی کشور (مجموعه ای در ۱۶ جلد)	۱۳۷

فهرست مجموعه سخنرانیها و مقالات سمینارها و نشریات بدون شماره
دفتر تحقیقات و معیارهای فنی

شماره ردیف	عنوان نشریه	نشریه	تاریخ انتشار			ملاحظات
			چاپ اول		آخرین چاپ	
			ماه	سال	سال	
۱	مجموعه برگردان مقاله‌های برگزیده از سمینارهای بین‌المللی تونل‌سازی (تونل سازی ۸۵)		-			
۲	مجموعه سخنرانیهای دومین سمینار تونل سازی		-			
۳	بتن در مناطق گرمسیر (اولین سمینار بندر سازی)			۱۳۶۵		
۴	مجموعه مقاله‌های ارائه شده به چهارمین سمپوزیوم آئرو دینامیک و تهویه تونلهای راه (انگلستان ۱۹۸۲)		-			
۵	مجموعه مقاله‌های ارائه شده به کنفرانس محافظت ساختمانها در برابر حریق (۲۹-۳۰ تیر ماه ۱۳۶۵)		-			
۶	مجموعه سخنرانیهای سومین سمینار تونل سازی		-			
۷	مجموعه سخنرانیهای اولین سمینار بندر سازی		-			
۸	توصیه‌های بین‌المللی متحدالشکل برای محاسبه و اجرای سازه‌های متشکل از بانلهای بزرگ بهم پیوسته			۱۳۶۷		

ردیف	شماره	عنوان نشریه	نشریه	تاریخ انتشار			ملاحظات
				چاپ اول		آخرین چاپ	
				ماه	سال	سال	
۹		چهره معماری دزفول در آینه امروز			-		
۱۰		واژه نامه بتن (بخشی از آئین نامه بتن ایران)		۱۳۶۸	۱۳۷۱		
۱۱		مهندسی زلزله و تحلیل سازه ها در برابر زلزله		۱۳۶۹			
۱۲		بررسی و تهیه بتن با مقاومت بالا با استفاده از کلینکر		۱۳۶۸			
۱۳		مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی بتن ۶۹		۱۳۶۹			
۱۴		مجموعه مقالات سمینار بتن ۶۷		۱۳۶۹			
۱۵		گزارش زلزله منجیل ۳۱ خرداد ماه ۱۳۶۹	آبان	۱۳۶۹			
۱۶		مجموعه مقالات اولین سمینار بین المللی مکانیک خاک و مهندسی پی ایران (جلدهای اول و دوم)	آبان	۱۳۶۹			
۱۷		مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی بتن ۶۹ (پیوست)	مرداد	۱۳۷۰			
۱۸		بررسی، ارزیابی و نقد طرحهای مرتع و آبخیزداری		۱۳۷۰			

ملاحظات	تاریخ انتشار			نشریه	عنوان نشریه	شماره ردیف
	آخرین چاپ	چاپ اول				
		سال	ماه			
		۱۳۷۰			بررسی، ارزیابی و نقد طرح‌های مرتع و آبخیزداری (جمع‌بندی و نتیجه‌گیری)	۱۹
		۱۳۷۰			مجموعه مقالات اولین سمینار بین‌المللی مکانیک خاک و مهندسی پی ایران (جلد سوم)	۲۰
		۱۳۶۹			زلزله و شکل‌پذیری سازه‌های بتن آرمه	۲۱
		۱۳۷۱	آبان		خلاصه مقالات کنفرانس بین‌المللی بتن ۷۱	۲۲
		۱۳۷۱	آبان		مجموعه مقالات کنفرانس بین‌المللی بتن ۷۱ (فارسی)	۲۳
		۱۳۷۱	آبان		مجموعه مقالات کنفرانس بین‌المللی بتن ۷۱ (انگلیسی)	۲۴
		۱۳۷۲	آبان		مجموعه مقالات دومین سمینار بین‌المللی مکانیک و مهندسی پی ایران (فارسی - انگلیسی)	۲۵
		۱۳۷۲	فروردین		مقدمه‌ای بر وضع موجود دامداری تولیدات دامی، بیماری و خدمات دامپزشکی در کشور	۲۶